JAN WEISS

CAMPIONUL VÎRSTEI

GLOBUS

Jan *Weiss*
campionul vîrstei

Traduccre şi note de

HELLIkNN 14NCULESCU

EDITURA UNIVERS

Bucureşti 1988

Coperta colecţiei : ION STATE Grafica : Mircea Dumitrescu. Ilustraţia : Dan Stanciu

' Selecţia s-a făcut după volumele : JAN WEISS

1. BLÄZNIVÎ REGIMENT CESKOSLOVENSK? SPISOVATEL, PRAHA, 1979

2. LIDE VE ZVEROKRUHU, MELANTRICH, PRAHA, 1980

Toate drepturile asupra acestei versiuni tlnt rezervate Editurii UNIVERS

APOSTOLUL

A APĂRUT în tabăra de prizonieri într-o toamnă. Nimeni nu-l cunoştea, nimeni nu

ştia de unde venise. Hoinărea printre
barăci, le trecea pragul şi hăituit lovea cu
pumnii în ziduri, se uita prin ferestre şi
cerea să fie lăsat înăuntru. Şi dacă uşile
se închideau la vederea lui, se oprea în
mijlocul taberei şi chema prizonierii să se
apropie ,de el. Agita un băţ şi zornăia o
cutie de conserve în care se găseau cîteva
pietricele.
Scheletul lui înalt, slab, cu pielea
galbenă se clătina, înfăşurat într-o
pelerină găurită, încinsă la mijloc cu o
curea subţire. La cingătoare îi atîrna o
tolbă din pînză în care zor- năiau la
fiecare mişcare o tablă şi o lingură. Pe
cap purta o şapcă austriacă. Cocarda ei
ruginie flutura de colţul lăsat în jos
asemenea tipsiei unui clovn. Mustaţa
lungă de un galben murdar îi ajungea
pînă la brîu, iar ochii albaştri îi
străluceau intens de parcă ar fi privit un
vis înfrigurat care se prăvălea.
În buboaiele deschise de pe gît îşi
făcuseră cuib păduchii care lăsau pete
albicioase, miş- cătpare pe pelerina lui şi
se plimbau încet dintr-o cută în alta. Avea
păduchi şi în mustaţa lungă, în păr şi în
sprîncene. ' , Celor ce-l vedeau prima
oară şi. erau mai puţin acoperiţi de
păduchi decît el le provoca mai degrabă
un sentiment de repulsie decît de
compătimire. Aruncau în urma lui cu no-
roi şi pietre, îi lipeau pe spate hîrtiuţe cu
desene şi cuvinte batjocoritoare.
Dar cînd începea să vorbească, toţi amu-
ţeau, căscînd gura de uimire şi frică..

Buzele lui fremătau cuvinte ciudate, pline de forţă, adevăr şi de ceva cumplit la care toţi se temeau să se gîndească, dar care se apropia de ei în mod inevitabil.

■— Ştiu că vă e frică de moarte. Citesc asta în' ochii şi buzele" Voastre, iar pe faţă vi se citeşte moartea ! Am venit să vă învăţ cum trebuie să muriţi. Am venit să vă uşurez teama

pentru .ca să nu vă
mai fie groază de
moarte, ci
dimpotrivă ca să'
vă bucuraţi de ea.
Toţi sînteţi
îndrăgostiţi de
carnea şi
măruntaiele
voastre care vor fi
aruncate în groâpa
comună, 'pradă
viermilor. Toţi vă

închipuiţi că nu
există viaţă în
afara acesteia,
►iar eu am venit
să vă aduc un
mesaj de pe steaua
Olaia. Este steaua
sclavilor de pe
acest pămînt.
Lutul în care sînt
învelite sufletele
voastre e primit de
la acest pămînt;

trebuie să-l daţi
înapoi pământului.
Fiindcă o să
dobîndiţi o nouă
înfăţişare, sufletele
voastre vor primi o
nouă
îmbrăcăminte. Şi
eu o să vă
povestesc despre
noua voastră viaţă
de pe steaua Olaia
pentru ca

despărţirea de
această planetă
mucegăită să pară
mai uşoară

.De aceea vă sfătuiesc să puneţi capăt suferinţelor acestei vieţi. Aruncaţi zdrenţele trupurilor voastre ce vă-leagă de acest pămînt. Eli- beraţi-vă sufletele ! Rugaţi-vă noaptea la stele ! Ele sînt locurile de popas ale sufletelor veşnice în pelerinajul lor prin infinit.»
Exclamaţiile, făgăduielile şi chemările . lui au găsit în mulţime inimi arzătoare care-i veneau în întîmpinare. S-a format astfel un mic grup de învăţăcei care îl însoţeau în drumurile lui prin tabără, apărîndu-l de mulţimea răutăcioşilor. Unii îl numeau proroc, alţii nebun.
— Ne aduce o viaţă nouă I declarau unii, iaf alţii spuneau:
— Aduce moarte !
Unii îl întrebau : „Cine eşti ? De unde vii, de vorbeşti astfel cu noi ?" '
Iar el le răspundea.
— Am venit aici de pe steaua liberă Alio- vali care este o cometă. Se rostogoleşte veşnic prin spaţiu, nesupusă nici unei legi a revenirii, îşi croieşte drum prin cosmos după propria ei voinţă, ocolind stîncile lumii. Face parte dintre stelele puternice care s-au împotrivit ro- biei cu forţe primare şi-au ţîşnit în spaţiul cel larg în căutarea marii aventuri. Este locuită de fiinţele cele mai desăvîrş.ite fiindcă sufletele lor se vor încarna în stelele pe care şi le aleg singure. Străbătînd în lung şi-n lat cosmosul, ele au descifrat enigma veşniciei şi tainele infinitului. Sînt atotputernice fiindcă sînt zei. Aliovali este steaua zeilor. Şi eu sînt uri locuitpr al stelei Aliovali. Şl o să mă întorc din nou pe ea după ce o să scutur materia hidoasă în care m-am înfăşurat

de bună voie pentru a explora aceste ţinuturi uitate de lume.
Aici -apostolul făcu o pauză şi toţi au reflectat o clipă dacă pot da crezare cuvintelor lui. Apoi s-au auzii glasuri :
— Ce stea zici că e cea pe care o să ne mufăm după moarte ?
— Ce fel de viaţă o să ducem pe acolo ?
— Se numeşte steaua Olaia, zise.el şi „este soarele arzător unde o să trăiţi în foc".
Iar ei au început să ţipe :
— Oare se poate trăi în foc fără să arzi ? Sau acela va fi iadul în care o să ne coacem pentru păcatele noastre. -
Şi el, de parcă ar fi aşteptat această întrebare, răspunse :
— Nebuni, ce sînteţi ! S-a • sufocat cineva dintre voi cu aer ? Sau peştele se îneacă în mare ? Aşa şi voi o să trăiţi prin foc căci focul va fi trupul în care vor fi îmbrăcate sufletele voastre. Şi eu am fost cîndva o pasăre de foc pe steaua Olaia şi pot să vă povestesc despre calmul liniştit al focului.
Dar ei nu l-au lăsat să încheie vorba şi l-au întrebat, bombănind :
.— Nu putem da crezare vorbelor tale că o să trăim şi după moarte. Ce, mai există şi o altă viaţă în afara acesteia ? Fă o minune şi atunci o să te credem.
Iar cei ce credeau într-un singur dumnezeu, îl ameninţau cu pumnii, ţipînd : * — Comite un sacrilegiu împotriva cerului !
— Ucideţi-l pe fals\il proroc !
Alţii strigau :
— L-a cuprins delirul febrei !
— Să meargă la spital !
— A fugit de la ospiciu f

Feriţi-vă de el, căci este aducător de moarte!

*

Dăr credincioşii care stăteau întinşi la picio- rele lui şi-i sărutau marginea pelerinei exclamau :

— Maestre ! Dă-ne moartea ! Arată-ne cum să murim astăzi pentru ca să trăim în stele.

— Eu o să mor primul fiindcă am băut din apa rîului ce străbate tabăra. Beţi din apa acestui rîu şi o să uitaţi curînd de lumea asta. Fiindcă acesta este rîul uitării...

Cei ce nu vroiau să moară îşi înălţau vocile pline de groază şi spaimă :

— Să. nu beţi din apa contaminată de tifos ! Omoriţi-l pe criminal înainte să molipsească tabăra ! El însuşi e contaminat, moartea i se citeşte din priviri !

Cîteva pietre au. zburat deasupra capului lui. Dar discipolii l-au acoperit cu trupurile lor pentru a-l ocroti de lovituri. Apoi îşi aţintiră privirea pe buzele lui, dar el era deja atît de. slab încît nu rtiai rezista să stea în picioare. S-a întins pe. pajiştea uscată, închizînd ochii. L-au acoperit cu pelerinele şi s-au aşezat în jurul lui ca să-l păzească. A' zăcut aşa multă vreme fără să se mişte, cu faţa întoarsă spre bolta pe care licăreau primele stele. Cei care erau foarte aproape de el i se uitau în ochi să vadă dacă nu cumva doarme. Dar el nu dor- mea. Ochii albaştri erau larg deschişi, întunecaţi ca bolta cerului şi plini de stele. Buzele îi fremătau de şoapte molcome. Toţi s-au adunat lîngă el,

apropiindu-şi feţele de obrazul lui şi urechile de slovele lui. Iar el şoptea :4 — Am fost un' fluture pe steaua Kolalala. Aripile mele erau uriaşe precum pînzele unui vapor , şi aveau darul de a grăi prin, culori aşa cum voi vorbiţi prin cuvinte. Formau curcubee din mii de culori din care voi cunoaşteţi numai şapte. Toată lumea voastră e compusă din şapte culori fiindcă pămîntul vostru este cel mai sărac dintre toate... Pe steaua Zalalava trăiesc fiinţe ca norii schimbători şi ele se înţeleg prin miresme... Vedeţi steaua aceea care arde cu vîlvătăi purpurii, se îmbracă în culori albăstrii, se stinge şi apoi din nou arde? Acelea sînt semnalele de pe steaua Malilali care cere ajutor. A trecut multă vreme de cînd ea a fost cucerită de locuitorii stelei pirat Mavalaiali care merg ţîşnind ca săgeţile fiindcă extremităţile lor sînt formate din nişte spirale uriaşe. Iar steaua aceea verde de lîngă ea se numeşte Rolako- ialâ... Pe ea am fost cîndva o floare cîntătoare... Cea mai domoală adiere o poartă deasupra apelor cîntătoare fiindcă e mai uşoară decît aerul. Pe steaua Lalaiaka am fost un cristal sînge- rînd.ce răsuna'în armonia celorlalte cristale şi tînjea de dorul aflării misterelor universului... ■Locuitorii planetei Vikolaiali sînt mai înalţi decît munţii acoperiţi cu zăpezi veşnice. De la începutul existenţei ei construiesc un turn pentru a ajunge la soarele lor care e cel mai mare din tot universul. Şi eu am fost unul dintre constructorii turnului mînat de dorinţa fierbinte de a ajunge la soare. Pe fundul stelei Kavalaiâla am trăit într-o cochilie transparentă şi zburătoare aşezată în eter lichefiat şi dulce fără a şti

nimic despre univers. Pe steaua Valaliiala lujeri zvelţi se înalţă pînă la cer. Pe fiecare lujer încolţesc două fiinţe a căror viaţă reprezintă un singur spasm al dragostei... V-aş povesti încă multe... dar nu mai pot. E timpul să mă întorc pe steaua mea... O să aduc un mesaj despre această planetă ale cărei fiinţe se mănîncă una pe alta. Un mesaj, despre omul care e mai crud decît o fiară, fiara fiarelor... Am fost şi eu om...
Continua să mai şoptească ceva, dar acestea nu mai erău cuvinte, ci freamătul liniştit fără culoare al buzelor unui muribund.
încet i s-au ştins şi stelele din ochi, iar gura i s-a înfiorat pentru ultima oară. în cele din urmă le-a rămas în braţe numai un trup urît mirositor, -putred şi plin de puroi.
îi priveau cu groază chipul tă«ut şi misterios cu ochii larg deschişi la stele.
— **A plecat pe steaua lui-! au grăit discipolii, dar unul dintre necredincioşi s-a apropiat de trupul lui, i-a desfăcut mantaua şi i-a rupt-o. Avea pieptul acoperit de pete mici roşii prin care înfloreşte tifosul pe corpul omenesc.**
— Aiura iu febra tifosului!, zise necredinciosul, clar credincioşii dădură din cap :
— Trupul lui a murit, iar sufletul i-a zburat către stele.
— **Ne-a arătat cum trebuie să murim ! L-au îngropat la lumina stelelor în locul în care a murit. Şi apoi s-au împrăştiat pe la barăcile lor pentru a nu le mai fi teamă de rîul care izvorăşte din mlaştini şi şerpuieşte domol prin stufăriş în jurul taberei.**
— Cine o să bea apă din rîu, o să moară !

Toţi ştiau aceasta, dar acum el nu mai era o opreliştе, ci dulcea făgăduială a morţii...

Sîmburele molimii ei s-a prins repede în sîn- ge şi a încolţit în flori roşii ca focul pe pieptul lor. Din creier le ţîşneau văpăile viselor nebune şi nălucile înfrigurate ale stelelor de foc se ciocneau sălbatic între ele... Incendiul s-a răspîndit repede,

scînteile nevăzute
săreau de pe un
trup pe altul, de la
o baracă la alta...
Şi în timp ce
trupurile ardeau
pe această lume,
sufletele lor zburau
spre steaua Olalia
unde urmau să
îmbrace focul vieţii
veşnice..

.REGIMENTUL NEBUNILOR

iNTIMPLAREA S-A PETRECUT pe la mijlocul anului 1918 cînd ghetele semeţiei austriece se găuriseră, iar caşa sărăciei din care fiecare trebuia să guste, se scurse deodată într-o oală blestemată în aşa fel încît şi cei ce n-o mîncaseră începură să se sufoce de ea.

Regimentele paşnice îmbrăcate în uniforme periate şi colorate trecuseră de mult pe lumea cealaltă sau căzuseră în captivitate, iar materialul uman pe măsură ce se completa, devenea de o calitate din ce în ce mai îndoielnică din punct de vedere fizic şi spiritual. Obezii, astmaticii, tuberculoşii, reumaticii, epilepticii nu mai apucaseră ziua în care să-şi acopere beteşugurile cu postavul uniformei.

Veni rîndul hoţilor, şarlatanilor, cerşetorilor, tîlharilor, delapidatorilor care nu se deosebeau prin nimic de regimentele celor dintîi nu-mă- uita, poate doar cu excepţia calităţii şi a culorii uniformei. Se zicea că aceste regimente sînt formate din femei şi fete viguroase, pa- trioate eare-şi urmează cu elan bărbaţii şi iubiţii pe[1] cîmpul de luptă, că bătrînii se lasă transportaţi cu plăcere pe front, iar şcolarii se joacă probabil serios de-a războiul.

Cel puţin în acest fel i-a" fost prezentată situaţia maiorului von Rosen, adjunctul statului major special pentru recrutări şi completarea rîndurilor armatei pînă la victoria finală.

Acest patriot austriac gras şi înfocat scotocise prin toate casele de corecţie,

locurile de muncă forţate, pătrunsese în mănăstiri, circuri, penitenciare, tabere de prizonieri şi' de ţigani, săpase în celulele unor fortăreţe celebre şi discutase cu osîndiţii la închisoare pe viaţă, cu ucigaşii de profesie şi cu experţii în otrăvire.
, Dar toate strădaniile maiorului von Rosen se dovediră inutile fiindcă această adunătură încălţată, îmbrăcată şi hrănită odată ajunsă pe front se dovedi a fi de o sfiiciune feciorelnică ! Ucigaşii de profesie se îngroziră deodată la vederea sîngelui şi sg lăsară luaţi prizonieri înainte de a apuca să tragă primul foc.
În această perioadă critică cînd toate rezervele păreau epuizate pentru nevoile mobilizării, maiorul von Rosen avu. o întrevedere cu doctorul Percussi, colonelul şef al serviciului sanitar..
Doctorul Percussi era spaima tuturor ospi- ciilor din monarhia austro-ungară. Vizitele sale speciale în aceste aşezăminte care durau uneori săptămîni în şir lăsau urme de neşters în viaţa nebunilor adevăraţi şi simulanţi. Ca un patolog încercat ce era, doctorul Percussi nu recunoştea nici un nebun. Pe toţi smintiţii îi considera fără deosebire şimulanţi şi îi împărţea în două categorii : categoria isteţilor ce-şi interpretau perfect rolul în ciuda tuturor momelilor doctorului şi categoria naivilor care îi cădeau în cursă mai devreme sau mai tîrziu.
Avea spionii lui în fiecare institut. Aceştia izbutiseră să se strecoare printre pacienţi, fă- cînd pe nebunii pentru a le trezi încrederea de breaslă. Dormeau împreună în dormitoare, le ascultau discuţiile la WC-uri, "urmăreau fiecare

mişcare şi pas al sărmanilor nebuni şi se străduiau prin fel de fel de tertipuri să le dezlege limbile. Semănau în jurul lor nesiguranţă, nervozitate şi teamă.
Nimeni nu credeam nimic şi nimeni nu era protejat contra denunţurilor acestora. Pentru a face ca roadele zelului lor să fie gustate, adeseori ei îi pîrau şi pe nebunii adevăraţi, acu- zîndu-i că sînt simulanţi.
Au existat şi cazuri cînd unii băieţi plini de rîvnă şi recalcitranţi care-şi interpetau cu. consecvenţă ideea fixă au înnebunit cu adevărat de teama ochilor piezişi ai trădătorilor ce stăteau la pîndă şi de groaza să nu fie demascaţi...
' În oraşul X unde maiorul vor Rosen venise la vînătoare împreună cu statul său major, doctorul Percussi bîntuia de aproape cinci săptă- mîni. Exista în acest oraş un.ospiciu mare care prin complexul său de clădiri se potrivea cel mai bine cercetărilor efectuate de doctor pe creierul îndărătnic al nebunilor şi smintiţilor.
Aceşti doi indivizi s-au întîlnit prima oară într-un separeu, în spatele vitrinei mari a unei cafenele pe care era lipită cu litere aurite în formă de semicerc firma „Excelsior".
Maiorul von Rosen — un tip chel, cu buzele veşnic umede, ale cărui vorbe îmbăloşate deveneau pe jumătate neinteligibile şi Per- cussi, un tip de cincizeci de ani, gras, cu barbă neagră ce-i creştea aproape imediat de sub ochii ce aveau o culoare neagră-violetă.
Conversaţia lor părea a fi următoarea :

Maiorul : Am mobilizat ultima tabără de ţigani de la Marosz-Vagi.. Cincizeci de băieţi — sînge şi funingine !
Doctorul : Vînaţi şi-n lagărele de prizonieri. Am auzit că şi ruşii întorc armele pe front contra alor lor ! ^
Maiorul : Ah, neruşinaţii ăştia nu mai au nici un pic de entuziasm ! Nu vor să înţeleagă în ruptul capului că ţara trebuie să reziste pînă la ultima picătură ! Pentru moment am nevoie de trei sute de oameni — de unde să-i scot ? Nu-mi rămîne decît să mobilizez i^dul!
Doctorul (zîmbind pe sub mustaţă) : Dacă aş fi ştiut, aş fi mobilizat o nouă oştire ! Nu de tre'i sute, ci de trei mii s-ar putea face rost...
Maiorul (sărind de pe scaun) : Ce spui ? Unde sînt ? Să vină aici imediat! Unde e mulţimea asta ? O înghit imediat !
Doctorul : În imperiu trăiesc cîteva mii de indivizi care fac pe nebunii. Sînt' bărbaţi tineri şi sănătoşi ce simulează nebunia...
Maiorul : Ce fel de psihiatru sînteţi dacă vorbiţi aşa ? De ce nu-i trimiteţi pe front ?
Doctorul : Dragul meu, e greu să-i deosebeşti pe scamatori ! Fac şi eu ce pot ! Pe nebuni îi trimit pe front, iar pe ticăloşi şi escroci îi alint, îmbrăcîndu-i în cămăşi de forţă şi băgîndu-i sub duş...
Maiorul : Mobilizarea ! Toţi nebunii să fie imediat mobilizaţi ! Le-aş da ca măsură frontul de la Tarnopole !
Doctorul : Nu glumesc, maiore ! Toţi nebunii au mîini viguroase, iar inima lor funcţionează normal : tic-tac ! Ce importanţă mai are creierul ? Poate fi-n el şi un cuib de vipere, important e să reziste ca santinelă !

Maiorul : Ce treabă, doctore ! Să ai cel puţin o mie de nebuni ! CS o să mă mai delectez ! Dar dacă, dracu să-i ia, încep să se bată ca nişte bieţi nebuni ce sînt!
Doctorul : Am reflectat ds mult la această problemă, dragul meu! îmi imaginez prima linie ocupată de aceşti comedianţi. Vor avea, să zicem, pocnitori de copii, cu un dop pe sfoară ! Nu vor dăuna nimănui cu nimic... Dar dacă vor fi luate cu asalt poziţiile, atunci vor trebui să sară ca nebunii şi să zbiere de parcă ar fi luat foc Viena. Unii vor muri, dar duşmanul va fi speriat. Iar în spatele lor va fugi linia a doua. Ştim doar cît de fricoşi sînt laşii de ruşi în faţa atacurilor !
Maiorul : Aşa e doctore ! Aveţi un spirit genial! Dar cum o să organizaţi regimentul acesta de nebuni ? De unde o să recrutaţi comandantul, ofiţerii.,.
Doctorul = Ei, dragul meu, totul este deja bine gîndit, am nevoie numai de o autorizaţie de la statul dumneavoastră major.
»
Maiorul : Uite mina : vă dau permisiunea să formaţi un-regiment experimental de nebuni. Şi dacă se va dovedi corespunzător — de fapt — eu personal o să mă interesez...
Doctorul : Ei bine, îi am deja pe ofiţeri şi subofiţeri. Şînt şi ei la fel de nebuni sau pseu- donebuni. îl am pe generalul care a învins la Hradec Kralove ! îl am pe căpitanul care a trecut împreună cu Caesar Rubiconul! Şi cel mai important lucru este că-i am pe oamenii mei, caporalii care sînt indivizi normali ; ei vor

ţine-n cap de bici tot regimentul în frunte cu generalul nebun ! *
Maiorul : Doctore ! Vezi mîna asta cu cinci degete ? Să numărăm ! Cînd îmi daţi fot regimentul ?'
Doctorul: Peste o lună vor sta ca un zid în curtea institutului' nostru, fiind la dispoziţia dumneavoastră!
Maiorul: Trebuie să astup repede o gaură mare ! Faceţi-mi rost spre încercare cel puţin de două sute !
Doctorul : Peste o lună de zile două sute de nebuni vor defila în faţa dumneavoastră ! Pe cinstea mea !

2

— EXCELENT ! — FOARTE BINE ! exclamă maiorul von Rosen, aruncînd un scui-% pat, cînd după o lună de antrenamente, poarta institutului se deschise şi două sute de bărbaţi, aşezaţi în rînduri regulate, umplură curtea.
înaintau, dînd impresia unor arbuşti deşi, tăiaţi într-o formă geometrică perfectă de către grădinarul de la Schonbrun.
Ce-i drept, în rîndurile din spate mai erau unii ce şchiopătau, dar maiorul von Rosen care fusese invitat la acest spectacol împreună cu un mic grup de ofiţeri destoinici, dorea astăzi cu, tot dinadinsul să se impăuneze. Datorită meritelor sale. fusese numit şef al celebrului stat major pentru recrutări pînă la victoria finală.
Răzorul cel însufleţit traversă curtea de cî- teva ori după care o foarfecă invizibilă începu să taie arbuştii unul cîte unul. Se formară astfel grupuri mai mici de cîte zece oameni şi din fiecare apăru cîte un ins cu un bici în mînă.

Aceştia erau caporalii lui Percussi. Fostele iscoade verificate în timp se potrivesc acum de minune.
Se aud* comenzi, fiecare gradat ocupîndu-se de micul său grup.* Exerciţiile sînt foarte primitive : „Înainte" — „cu faţa înapoi" — apoi „jos" — „sus" şi din nou „jos". Comanda „jos" poate fi combinată cu comanda „culcat" cînd toţi deodată trebuie să se lungească cu capul în nisip. Mai există apoi o comandă foarte'ra- finată la auzul căreia toţi încremenesc. Este comanda „Cavalerie la dreapta !« sau „Cavalerie la stînga !" care răsună pe neaşteptate în timpul marşului cînd nebunii se aşteaptă cel mai puţin şi trebuie executată pe negîndite. Aceasta înseamnă că trebuie să îngenunchezi imediat pe dreptul sau pe stîngul (în funcţie de comandă), să pui puşca pe genunchi şi s-o îndrepţi ca pentru atac la baionetă contra unei cavalerii fictive.
La comanda „Cavalerie la stînga !" se întîm- pla de obicei ca un recrut greu de cap să îngenuncheze pe dreptul sau invers, după cum se nimerea, ceea ce-i atrăgea o atenţionare insistentă cu biciul mînuit cu multă îndemînare de ajutoarele caporalilor.
Cel mai frecvent se exersa atacul cînd deasupra capetelor vîrîte în nisip şfichiuia biciul. Recruţii săreau ca arşi şi dădeau năvală cu baionetele din lemn îndreptate înainte, scoţînd răcnete disperate : „uraaaa ! ! 1«
Doctorul Percussi îl lămurea pe maiorul von Rosen :
— Nu a fost, dragul meu, o treabă tocmai uşoară să imprim ritmul acesta în

coapsele şi genunchii ăştia idioţi şi nesimţitori ! Cu fie- care-n parte a trebuit să stau de vorbă ca un tată, profesor, profet sau ca un nebuil, în funcţie de împrejurări. Mai ales în rîndul ăsta nu mai sînt simulanţi ! Toţi sînt nebuni ! Cel puţin eu m-am hotărît să le dau credit pentru a le cîştiga încrederea. Cîte minciuni a trebuit să le îndrug, cîte să le mai sugestionez ! Unii s-aj declarat singuri, aproape cu entuziasm ! Desigur am avut şi ajutoare care le-au cîştigat încrederea cu biciuşca şi plasa de prins fluturi.

Von Rosen tocmai vrea să-l întrebe ce înţelege prin plasa de prins fluturi, cînd deodată o vede în exerciţiul funcţiunii, în mijlocul unei formaţii de zece inşi care tocmai se prăbuşeau la pămînt conform ordinului, ţîşneşte deodată un individ care rîde în hohote, ţinîndu-şi capul ridicat în sus şi-şi trîntește puşca-n nisip. Apoi o ia la goană prin curte, îndreptîndu-se către poarta clădirii principale.

Aproape în acelaşi timp comandantul formaţiei o porneşte la fugă după el. În loc de bici în mînă-i apare o prăjină lungă, avînd la capăt o plasă fixată cu un ochi de sîrmă. Caporalul agită acest instrument după nebunul care fuge, mînuindu-l ca pe o plasă de prins fluturi. Şi în clipa următoare, omul doborît 'la pămînt se zbate-n plasă ! Gura plasei este imediat strînsă cu o frîghie lungă, iar un vlăjgan puternic şi greoi cară în spinare prada capturată.

— Sub duş ! strigă în urma lui caporalul, întorcîndu-se cu un aer* cumpătat către formaţia sa.

— Excelent ! Remarcabil ! .scuipă von Rosen Aş vrea să mă mir dacă te poţi mira în general de lucruri ce pot fi înfăptuite. Mîna caporalului dumneavoastră are o precizie de ceasornic ! Desigur, ideea vă aparţine, şi dumneavoastră înşivă aţi pus în mişcare această maşină colosală care aleargă aici prin curte !

Doctorul Percussi zîmbeşte cu modestie :

— Nu merit! Mareşalul nostru Radecky a fugit deja de cîteva ori din rînd fiindcă nu se putea împăca cu ruşinea de a fi un simplu soldat. Vrea să conducă armata pe frontul italian ! I s-a promis bastonul de mareşal dacă va executa instrucţia de la treapta cea mai mică, dar e încăpăţînat ca un sac de cartofi ! Această formaţie merită, dragul nţeu, să nu trcacă neobservată. Ea cuprinde toate celebrităţile noastre. Vlăjganul acela din capăt este Napoleon Bonaparte; a evadat de pe Sfînta Elena şi mai are încă unele planuri pe care zice el, că le va înfăptui, deîndată ce va ajunge în mijlocul grenadierilor săi. Cel de lîngă el e generalul Kuropatkin care pregăteşte un atac contra japonezilor, stă mereu cufundat în planuri de operaţii, dar la exerciţii participă, lucru de mirare, fără să protesteze. Îl bănui c-ar fi simulant şi-l observ foarte atent. Apoi se mai găseşte printre ei Moise care-şi va conduce poporul în ţara făgăduinţei, desigur după ce termină exerciţiile...

Deodată atenţia domnului von Rosen este atrasă de o altă unitate foarte abătută şi tristă. Cei zece membri ai ei merg prin curte, clă- tinîndu-se, cu capetele plecate, cu spinările încovoiate şi ochii aţintiţi în nisip. Păşesc agale, fără interes,

îndeplinesc comenzile maşinal şi chiar loviturile de bici le primesc apatic.
— Este formaţia celor zece melancolici, explică Percussi — fiecare are în creier o gaură neagră, adică „e cam într-o ureche" cum se zice în popor. Pe altfel ei reprezintă cel mai bun material. Nu se enervează niciodată şi nu dăunează nimănui cu nimic. Au sînge negru. Ritmul lor, după cum vedeţi, e foarte liber. Nu înţeleg ce înseamnă „la dreapta" şi „la stînga", iar atunci cînd trebuie să execute o anumită comandă se bazează numai pe o simplă întîmplare fericită.
O altă formaţie de zece inşi ţopăie prin curte cu paşi măjunţi şi nervoşi, se aruncă la pămînt cu iuţeala fulgerului, ţîşneşte-n sus la fel de ⁄ repede, opunînd rezistenţă unui atac de cavalerie venit de la dreapta sau stînga, îngenunchează toţi ca comandă şi o pornesc din nou la fugă asemenea unei maşini întoarse cu cheia.
Caporalul ţopăie în jurul lor, cînd înainte, cînd înapoi, cu acelaşi aer sălbatic şi aiurit.
Von Rosen află că aceasta este formaţia ^celor zece colerici". Curînd el îşi dădu seama că fiecare detaşament care aleargă prin curte are un caracter special care îl deosebeşte net de celelalte.
Foarte originală este formaţia „anormalilor" a căror evoluţie s-ar potrivi mai bine unei arene de circ decît unui teren de exerciţiu.
Primul nebun din această formaţie îşi ţine bărbia înţepenită îndreptată-n direcţia streşinii clădirilor roşii ale ospiciului.-Un altul păşeşte cu grijă în vîrful picioarelor, lăsîndu-se în jos cu o

prudenţă disperată. Al treilea sare într-un picior, al patrulea orbecăie cu ochii închişi. Unul şchioapătă aplecat foarte aproape de pămînt, altul sare pe vine ca o vrabie, iar un al treilea stă aşezat cu faţa înapoi. În sfîr- şit ultimul din această formaţie se .tîrăşte în patru labe. La vederea lor, von Rosen se' apucă cu mîinile de burtă şi începe să hohotească atît de cumplit încît simte că se sufocă şi sîngele i se urcă la cap.

■— Ajunge ' Ajunge ! Nu mai suport ! ţipă el gîfîind, întorcîndu-şi faţa de la acest spec-> tacol. Dar nu poate -să reziste, mai aruncă o ultimă' privire şi din nou izbucneşte în rîs, scuipînd în toate părţile.

Doctorul Percussi surîcTe cu un aer îngîn- durat.

— Această formaţie nu este,, desigur, o echipă de şoc, zice el — ci am constituit-o într-un moment de răgaz, mai degrabă ca pe o curiozitate. Toţi sînt nebuni patentaţi surprinşi' asupra faptului în nenumărate rînduri, dar acum le-am dat crezare — din motive patriotice.

— M-aţi făcut să rîd, doctore, pe cuvîntul meu nu mi s-a întîmplat pînă acum niciodată să rîd la vederea unei maşini, oricît de .gro- tescă ar fi fost. Munca dumneavoastră merită să fie premiată de superiori şi o să mă stră- duiesc în acest sens... Mîine o să discut cu generalul. Pregătiţi-vă oamenii pentru plecare ! într-o săptămînă plecăm pe front. Le alegem o linie-scurtă, dar fierbinte, pentru a-i verifica cît mai repede. Şi dacă o să meargă vom forma din ei o armată grozavă, doctore ! închipui- ţi-vă ! Mi-a fulgerat deodată

prin minte ideea că împreună cu nebunii dumitale putem salva încă gingaşa noastră monarhie !

3

TRENUL CARE A PLECAT din gara X spre front într-o seară de toamnă era foarte liniştit şi discret. Nu se auzeau nici cîntece, nici cuvinte de rămas bun, nu se vedeau nici lacrimi, nici batiste flutUrînd. Pe o ceaţă lăptoasă şi melancolică, însîngerată de luminile felinarelor de pe peron s-au aliniat.două sute de nebuni, îmbrăcaţi în mundire de front, ăvînd la spate nişte bocceluţe ponosite şi ofti-coase în loc de ranițe şi puşti vechi fără cartuşe în mîna dreaptă.
Aveau chipurile întunecate, speriate, nedumerite, îndărătnice, închistate în sine, ascun- zînd parcă o taină înspăimîntătoare.
Gardiştii îi nuVnărau repede, iar vagoanele se umpleau iute, fără zgomot. Erau în total cinci ofiţeri. Doctorul fercussi îşi freca palmele asudate pînă i se încinseră. Venea apoi maiorul von Rosen care făgăduise că va însoţi, el în persoană, transportul pe front pentru a se convinge cu propriii săi ochi de posibilităţile acestui regiment'; apoi aspirantul Sommer, un om crud, cu ochi galbeni care se- pricepea de minune să-i plesnească pe nebuni cu biciul, atingîndu-i în orice parte a corpului. Pentru aceste merite fusese numit aspirant de ofiţer. Şi în sfîrşit se mai găsea aici locotenentul Salek ce fusese repartizat în ultima clipă — un fricos care trăia cu groza permanentă că a fost contaminat de sifilis. Preocupat mai ales

de propria-i persoană îşi îndeplinea obligaţiile cu nepăsare şi-i era indiferent dacă trebuie să comande nişte neghiabi sau nişte nebuni.
Ofiţerii au ocupat vagonul de clasa întîi, aprovizionat din belşug cu lichioruri fine,'ciocolată şi» sardele. Gradaţii înarmaţi cu revolvere s-au îmbulzit într-un tren personal fiindcă era periculos să adormi într-un vagon de marfă ticsit cu douăzeci şi patru de capete alienate ce puteau răbufni oricînd ca nişte grenade diabolice.
În fiecare vagon paza lor fusese încredinţată cite unui nebun de nădejde care se dovedise corespunzător în timpul exerciţiilor istovitoare din curtea ospiciului şi fusese deja „prelucrat" şi cîştigat în favoarea planurilor războinice ale doctorului Percussi prin tot felul de intrigi.
Aceşti supraveghetori eraij cei mai jalnici nebuni. Idioţii „reduşi mintal, cretinii deveniserâ dintr-o dată soldaţi model pe care te puteai . bizui. Cu toate ^cestea, Percussi bănuia că şi printre supraveghetori s-au strecurat în mod perfid cîţiva „simulanţi" (numiţi şi „no-civii") al căror anonimat devenise un pericol ascuns şi invizibil pentru întreg, transportul. Doctorul Percussi se temea de ei rftai mult decît de cei mai furioşi nebuni; el înţelegea instinctiv că dacă ceva va sări în aer, acest ceva va aprinde scînteile ce le vor ţişni din gură !

4

VAGONUL AVEA PATRU PATURI din scîn-duri în care. încăpeau cîte şase oameni. Paturile de jos erau întunecate şi urît mirositoare. Oamenii care se căţăraseră-n

ele, zăceau întinşi zile şi nopţi de-a rîndul fără a scoate o vorbă şi fără să facă o mişcare. În paturile de sus era mai vesel şi mai multă lumină. Fericiţii care ajunseseră la perete aveau la înde- mînă o mică ferăstruică, care reprezenta unicul tablou de pe perete. Ea încadra fineţurile melancolice cu cîte un arbore mic şi însingurat în vîrful unei coline, se cufunda în pădure şi din nou lăsa să apară mici aşezări însingurate pu nişte bisericuţe jalnice.
Fiecare vagon era bătut în scînduri şi se deschidea numai noaptea în gările părăsite pentru a se alimenta şi vărsa căldările urît mirositoare. El încadra o lume mică într-un spaţiu cu patru laturi care se. deplasa între cer şi pămînt, o lume izolată de celelalte, deşi înainta odată cu ele pe aceeaşi linie de cale ferată, mînă-n mînă.
Şi în ultimul vagon stăteau înghesuiţi douăzeci şi patru de inşi. Poate- printre ei se găseau şi cîţiva simulanţi, dar cum sa-i descoperi ? Spionii care la institut se prefăceau de frica doctorului Percussi continuau să-şi păstreze şi-n vagon masca ; se temeau să nu fie trădaţi şi n-aveau încredere unul în altul.
Pînă cînd într-o zi începu să vorbească Er- lebah, un simulant celebru din grupa celor zece „anormali". Acesta nu vroia în ruptul capului să privească pe cineva m faţă. închidea spasmodic pleoapele zicînd că se transformă în catedrală dacă se uită la cineva. Cu toate şiretlicurile folosite nimeni nu izbutise pînă atunci să-i deschidă ochii.
S-a întîmplat în dimineaţa cînd cei ce dormeau s-au trezit după prima noapte

petrecută în trenul care dădea riăvală-n lumina zorilor, lăsînd mult în urmă întunericul.

— Nebunilor ! răcni Erlebah, rîzînd în hohote cu gura pînă la urechi.Aruncaţi-vă măştile ! Cred că nu mai trebuie să mă tem de voi... Gradaţii stau în vagonul lor şi-i vedem numai la masă sau în vreo gară cînd aleargă la cîte-un chioşc după băuturi spirtuoase şi după tutun ! 'Ei, nebunilor, care dintre voi seamănă cu mine ! Hai să ne unim, să ne înţelegem cum să-i scoatem ochii lui Percussi ! Nimeni nu-i răspunse. în paturile de jos nu se auzi nici o foială. Liniştea domnea şi sus. Feţele nebunilor stăteau aţintite în tavan cu un aer buimac, .jalnic şi îndăcătnic.

— Ei, ce se aude ? ţipă Erlebah. Vă temeţi de mine ! Credeţi că sînt provocator ! Un agent de-al doctorului Percussi care tînjeşte după două steluţe ? Mai bine ascultaţi aici : sînt simulant, dar un simulant cinstit şi niciodată laş ! închid ochii numai în faţa doctorului şi a monştrilor lui ! Dar pe voi toţi vă pot privi-n ochi. Să mă transform pe loc în catedrală de vă mint !

— Simt că mă cutremur ! începu să se tîn- guie Samuel care avea în trup ţevi de sticlă în loc de vine. Mi-e frică că o să le sparg...

— Tu, Samuele, nu yorbi prostii ! De mult ştiu că eşti simulant, un simulant clasic ! Dacă eram spion puteai fi deja demascat ! Spune-mi, spune^mi că totul nu e decît o glumă ca să rîdem împreună !

Dar Samuel tăcea. Stătea pe sacul său, spri- jinindu-şi capul în mîini pentru ca zguduiturile să fie cît mai mici. Deodată se făcu auzit glasul lui Adam Zika, nebunul care sărea într-un picior în formaţia „anormalilor". Imediat ce se sprijinea pe ambele picioare se răsturna. El afirma că nu-şi simte de loc piciorul stîng şi îşi pierde echilibrul dacă se opinteşte în el. Nu era vorba de o paralizie a nervilor fiindcă - piciorul reacţionase sensibil la experienţele sîngeroase ale doctorului Percussi. Odată doctorul i-a înfipt un ac înroşit în ta^pă la care Zika a constatat cu un surîs că nu-l doare. La o experienţă similară făcută noaptea în timp ce dormea, a ţipat. De aceea doctorul Percussi îl consîdera fără tăgadă simulant.

— Aş fi curios să ştiu unde mergem de fapt, zise Adam Zika. Am uitat complet ! Ce căutăm noi aici, în cutia asta ? Cum˙ îi zice ? De ce faceţi din. asta un secret? Nimeni nu vrea să-mi zică nimic ! Dar o să-mi aduc aminte, o să-mi aduc aminte într-o bună zi şi atunci...

— Ne îndreptăm către Solferino, zise mareşalul Radecky, numai de nu m-ar prinde ! Armata mă aşteaptă, sîntem în al doisprezecelea ceas şi ei m-au băgat la casa de nebuni ! îl voi informa despre tot pe împărat, despre cum m-a pierdut. Mareşalul Radecky s-a pierdut, omenire, âi auzit, s-a pierdut mareşalul!

— Solferino ? Zika dă din cap cu un aer abătut. Nu, nu e ăsta. Am uitat ! Cine-mi poate spune şi mie încotro ne îndreptăm de fapt ?

— Mergem pe front ! urlă Erlebah. De ce te prefaci ? Ştiu că ai ţipăt în noaptea

aia cînd te-au înţepat în somn cu un ac! Ah, voi' simulanţi laşi ce sînteţi! Sulla, prietene, şi ţie ţi-e frică de mine ? Sulla fusese iniţial un simulant care privea fix în sus pentru a nu-i scăpa nu ştiu ce fel de „înălţare la ceruri". Dar fostul caporal Som- mer îl luase la ochi. Cu ochii săi galbeni începu să-l pîndească la fiecare pas. Se ţinea în urma lui ca o umbră şi-l observa din diferite ascunzişuri -pentru a-l surprinde odată cu bărbia lăsată-n jos. în cele din urmă Sulla ajunse atît de obsedat de ochii galbeni ai lui Sommer încît îi vedea strălucind peste tot. El constituia astfel un caz dificil de simulant care a înnebunit.

— Uită-te în ochii mei ! îi spuse Erlebah — nu te doare încă gîtul ? Recunoaşte odată că acum totul e -inutil, eşti printre ai tăi, odih- neşte-te un pic pînă cînd bucătarul aduce mîncarea.

— Nu, nu, ţipă Sulla, nu te cred ! Eşti un trădător! Toţi sînteţi nişte trădători, dar pe mine nimeni ţiu o să mă prindă...

— Ai înhebunit de-a binelea ?

— Nu, n-am înnebunit ! Dintotdeauna am fost nebun, nimeni nu -m-a prins încă !

— [11] Dar la ce-ţi foloseşte acum să mai faci pe nebunul cînd mergem pe front ? îoată prefăcătoria asta e deja inutilă — un glonţ o să-ţi străpungă creierul indiferent că este normal sau nebun. înţelegeţi-mă odată ! Trebuie să-i zburăm capul acestui împieliţat înainte de a ajunge pe front ! Ce, sînteţi toţi nebuni de-a- devăratelea ? Cine e sănătos dintre voi ?

— Eu ! exclamă Martinec, un tip păros şi roşcat, cu ochi rotunzi de maimuţă. Din formaţia aceea caraghioasă de zece inşi el săvîr- şea cele mai -mari abateri în timpul exerciţiilor, fiindcă se tîra în patru labe.

— înseamnă deci că n-ai pierdut nici un milion ? se bucură Erlebah, descoperind măcar, un ins normal între nebuni.

— Firește, n-am pierdut nimic ! Nu mi-am pierdut nici dintele rupt ce-l port în buzunarul de la vestă ! Povestea cu milionul am îndrugat-o doctorului numai ca să mă pot tîrî în patru labe.

— A fost totul, deci, o comedie ?

— N-a fost nici o comedie ! O să mă tîrăsc şi-n continuare cu burta pe jos ! Dar numai pentru că aşa vreau eu,! Singur şi nesilit de nimeni ! ˢ -

— Şi de ce, mă rog ?

— Pentru* că omul se trage din maimuţă. Aşa afirmă Darwin, dar el a rămas la jumătatea drumului. Eu vreau să dovedesc lumii că omul care se trage din maimuţă poate reveni din nou la acest stadiu ! E nevoie numai de putere, de voinţă ! Ca obiect al experimentului m-am ales pe mine, propriul meu corp. Am renunţat la civilizaţie şi mă întorc demonstrativ la natură ! Vreau să încep a mă dez- văţa şi de a vorbi!

— Şi eu sînt tot filozof ! mărturisește individul care merge cu faţa în spate — deşi alţii mă consideră nebun. Merg de-a îndăratelea pentru că toţi merg înainte !

— Eu mă tîrăsc în patru labe ca să-mi apăr ideea ! polemizează Martinec, dar tu ce vrei să dovedeşti prin mersul ăsta de-a-

ndăratelea ? Ce idee ai tu în cap? îl întreabă maimuțoiul Martinec cu un ton aproape sfidător.
' — Omul trăiește înainte, începe să explice Antos pe un ton filozofic. La fiecare pas lasă în urma lui mii de lucruri pe care nu o să le mai vadă niciodată. Dacă omul merge cu fața înainte, lumea se deschide în fața lui și apoi din nou se închide. Omul vede de fapt numai o jumătate de lume, cealaltă jumătate e ascunsă ochilor lui și uitată. De aceea m-am hotărît să mă întorc odată pentru totdeauna cu fața către acea parte tainică a lumii care se ascunde în spa'tele omului ce merge înainte...
— Asta e o chestie, absurdă ! zice Martinec pe Un ton cumpătat. Omul poate să privească înapoi ori de cîte ori vrea...
— Dar totuși, răspunde Antos de parcă de mult ar fi așteptat această obiecție, uitați, domnilor, că strada care rămîne în spatele omului ce merge se schimbă la fel de repede pe cît se schimbă strada din fața lui. Iar cînd în sfîrșit se întoarce zărește numai o mică frîntură din acțiunea care s-a derulat în spatele său, fără a ține seama că din nou vede numai o jumătate de spațiu. Eu sînt singurul om de pe pămînt care surprinde, fața întoarsă a lumii, sînt singurul om dintre oameni care vede această lume pentru toți semenii săi ! Am renunțat să mai privesc înainte în ciuda tuturor legilor naturii !
— Amîndoi sînteți niște boi ! zise Erlebah, dar nebuni nu sînteți. Cel puțin, poate, mai știți să judecați ca oamenii. Ne

duc la abator, pricepeţi ! Caporalii ne mînă cu bicele împotriva baionetelor ruşilor! Priviţi-vă dungile roşii de pe picioare şi din jurul urechilor ! Au încetat să vă mai usture ?

— Moarte caporalilor ! urlă Samuel care pînă atunci simţise în jurul gîtului corecţia dureroasă a biciului caporalului. Majoritatea nebunilor au reacţionat foarte violent la acest ţipăt. Simţurile fiecăruia au prelucrat în mod diferit, mai iute sau mai lent, ura sălbatică împotriva acelor indivizi din care ieşiseră caporalii lui Percussi. Mutrele întunecate ale acestora şi plesniturile usturătoare de bici lăsaseră urme de neşters în creierul nebunilor.

Erlebah a înţeles imediat situaţia. Iată ! Mintea lor nu pricepe pericolul frontului, nu cunoaşte frica de moarte, dar a rămas limbajul urii prin care te poţi înţelege cu ei !

— Moarte gradaţilor !

— Moarte doctorului Percussi !

— Moarte maiorului !

— Rebeliune ! Revoltă ! Rebeliune !

Toţi erau de acord. Numai mareşalul Radecky protestă.

. — Să moară această diabolică creatură ? E prea puţin ! împieliţatul ăsta trebuie omorît în chinuri !

— Da, trebuie omorît în chinuri, se auziră glasurile cîtorva nebuni pasivi întinşi pe paturile de jos care erau de acord cu tot ce strigau nebunii individualişti.

începură să se nască tot felul de proiecte fantastice pentru torturarea doctorului cel odios. Cineva propuse să fie azvîrlit în

cazanul în care fierbea gulaşul, lăsîndu-l cu capul afară.
Altul vroia să-i lege cu lin lanţ lung de ultimul vagon al trenului care să-l tîrască pînă ce se va zdrobi în întregime şi va dispărea pur şi simplu de pe linie.
O pedeapsă la fel de cumplită, dar nicidecum nouă, născocise pentru el Antos, filozoful care întorsese lumii spatele.
— Să fie orbit! zise cu un aer expert, să-i scoatem ochii. Arii nevoie de cîteva perechi de ochi pentru experienţele mele !
Iar Martinec cel cu ochi de maimuţă ale cărui gînduri curgeau uneori direct fu de acord cu el :
— Cred că dacă Percussi ar orbi s-ar face şi mai bun ! încercaţi !
DUMNEZEU ŞTIE CUM S-A ÎNTÎMPLAT !
S-a întîmplat undeva în Galiţia de răsărit unde frontul se anunţa din clipă în clipă prin lovituri de tun.
Totul s-a petrecut într-o seară.
O mică oprire, uşa vagonului s-a deschis şi doi bucătari au început să tîrască o căldare murdară de-a lungul trenului. Cu polonicele ei turnau murdăria de culoarea cicorii în nişte găleţi aşezate în drum.
Caporalii aflaţi în trenul personal, legănaţi de călătoria tihnită a zilelor anterioare se simţeau deja într-o siguranţă atît de mare încît nici nu binevoiseră măcar să se clintească din loc asudaţi de căldură şi de romul amestecat cu cafea neagră.
Şi aşa a început.
Ferestrele au zăngănit şi cîteva grenade au zburat în vagon.

A urmat o bubuitură îngrozitoare ! Apoi a doua ! Pe urmă a treia !
Vagonul a crăpat, jumătate s-a făcut bucăţele, iar cealaltă s-a prăbuşit...
Nimeni nu a mai ieşit din vagon. Toţi caporalii au rămas acolo.
Din vagonul de clasa întîi la care se spărseseră numai geamurile, au ieşit val-vîrtej doctorul Percussi urmat îndeaproape de maiorul von Rosen. Erau pe jumătate dezbrăcaţi, îngroziţi şi vlăguiţi de cele petrecute.
Cîţiva nebuni s-au năpustit asupra lor. Mai înainte ca ei să înţeleagă despre ce este vorba şi să scoată revolverele au fost doborîţi la pămînt şi legaţi în lanţurile pregătite în vagonul de serviciu pentru nebunii furioşi.
Şi aspirantul Sommer împreună cu locotenentul Salek care moţăiau în vagon pe canapelele pluşate, beţi criţă, au fost dezarmaţi şi legaţi în lanţuri.
— Gradaţi ! urlă doctorul Percussi. Caporali, adunarea ! Foc !
Deodată zări rămăşiţele celui de-al doilea vagon împroşcate de sînge şi creieri. Se făcu alb ca varul. îşi închipui furia nebunilor, dar mintea lui luată prin surprindere îşi pierdu orientarea şi încetă să mai judece.
— Do-domnilor ! începu să bîiguie. Asta, asta nu se poate. Aveţi totuşi minte !
Maiorul von Rosen era la fel de buimăcit şi complet uimit.
Cu ochii injectaţi de sînge din care dispăruse orice abur de băutură se străduia să înţeleagă acest spectacol teribil. Dintr-o dată pricepu !
— Asta e răscoală ! urlă el. O rebeliune clară în spatele armatei noastre de eroi !

Aspirant Sommer, imediat telefonează la statul major ! Jandarmi ! Unde e mecanicul de locomotivă ? Unde este paznicul gării ?
Maiorul von Rosen fu adus la tăcere de un căluș.
— Și acum după mine ! țipă Erlebah. În pădure ! Martinec ! Antos ! încălecați ! Era evident că se procedase conform unui plan gîndit în cele mai mici amănunte în ultimul vagon.
Revolverele capturate din mîinile neînde-mînatice ale nebunilor și două bice îl înmu- iară pe doctorul Percussi aproape pînă la sentimentalism. Bicele care trebuiau să creeze o stare de elan în timpul asaltului și le împletise doctorul pentru el însuși ! Von Rosen pricepu și el că deocamdată trebuie să le facă pe plac nebunilor pentru a nu le stîrni furia. Și astfel Martinec se cățără în spinarea pu-ternică a maiorului von Rosen pentru a nu trebui să fugă, tîrîndu-se în patru labe. Antos îl încălecase pe doctorul Percussi, nevrînd să piardă vederea asupra părții din spate a lumii, credincios ideii sale filozofice. încălecase cu picioarele depărtate pe grumazul de taur al doctorului, stînd cu fața îndreptată înapoi.
Și stagiarul Sommer, cel mai brutal dintre caporali se lăsă pus în mișcare de cîteva lovituri de bici, primindu-l în spinare pe Zika, care altfel n-ar fi ajuns prea departe prin săriturile lui într-un singur picior.
— Și acum înainte !
Erlebah o apucă către nord.
— Nu într-acolo, nu într-acolo ! se auzi deodată o voce surdă în mulțimea care clocotea. Cuvintele le rostise nebunul cu

barbă lungă şi albă care-şi spunea „Moise".

— Să n-aveţi încredere în proorocul ăsta fals ! strigă el, arătînd cu mîna spre răsărit.

— Acolo, acolo se află pămîntul făgăduinţei ! O să vă eliberez din această sclavie fiindcă aşa mi-a poruncit în visele mele Domnul ! O să vă aşezaţi pe malurile unui rîu în care curge vin în loc de apă ! O să vă dau şi un nou decalog !

Ceata de indivizi cu feţe tîmpe şi ochi avizi a fost cîştigată de aceste profeţii pătimaşe, urmîndu-l pe Moise către răsărit.

Şi mareşalul Radecky se străduise să strîngă în jurul lui un grup de adepţi cărora le făgăduise o mare victorie asupra italienilor. Dar de partea lui trecură numai doi credincioşi din grupul celor „zece melancolici". De aceea Radecky a abandonat planurile sale şi cu salturi uriaşe îl ajunse din urmă pe Erlebah ca să i se alăture.

împreună cu Erlebah au izbutit să scape aproape cincizeci de oameni. Unii dintre ei s-au împrăştiat în pădure, fiecare descurcîn- du-se pe cont propriu.

Alţii au fâinăS să 2acă în linişte pe scîndu- rile din tren, ghemuiţi sub pătură, cuprinşi de o întunecată neînţelegere a situaţiei sau cu dinţii clănţănind de groază.

Erlebah împreună cu adepţii săi fugea către nord. Cu un instinct profund el ghicise că întinderile nesfîrşite ale pădurilor se aşterneau tocmai în direcţia aceea. îşi închipuia că departe, departe, către nord se afla odinioară inima de

piatră a pădurii în mijlocul unui oraş de stîncă plin de rîpe, peşteri şi prăpăstii. Fiecare fugea după cum îl ajutau picioarele şi îi permiteau raniţele încărcate cu provizii. Aceste rezerve fuseseră capturate la ordinul lui Erlebah din bucătărie şi din vagonul ofiţerilor. Cîţiva nebuni roboţi tîrau după ei sacii umpluţi cu conserve şi pîine. Pătrundeau în pădure tot mai adînc şi mai adînc.

Cei ce se odihneau în spinarea prizonierilor o duceau bine — Antos sălta vesel după gîtul lui Percussi, strîngîndu-şi capul între picioarele acestuia.

— Vezi, doctore, ţipa el, aşa arată după mine omul ideal ! Vede şi-n faţă şi-n spate ! Ai ochi buni ? O să am nevoie odată de ei !

— încotro mergem de fapt ? se jeluia Zika, căţărat în spinarea lui Sommer. Am uitat ceva ! Spuneţi-mi, încotro mergem ! Erlebah, tu trebuie să ştii — voi toţi ştiţi, iar eu am uitat !

— Ţine-ţi pliscul ! strigă la el Erlebah. Eşti un simulant ! Te lecuiesc eu, n-avea grijă, numai să ne aşezăm undeva !

Zika amuţi cuprins de teamă.

Martinec nebunul cu ochi de maimuţa sări după o clipă din spinarea maiorului după gîtul lui. Mergea acum grăbit în urma doctorului, putînd astfel conversa în tihnă, faţă în faţă cu Antos.

— Sper că aici o să mă sălbăticesc în cu- rînd ! filozofa el. Mai întîi o să învăţ să mă caţăr în copaci ! Iar atunci cînd or să mi se rupă zdrenţele de pe mine, natura o să aibă grijă ca să-mi acopere pînă şi fundul !

— Pe vremea cînd eram căpitan al celor şase, povestea Radecky unuia dintre cei „tăcuţi", urmăream inamicul prin această pădure. Erau tîlhari ! În mijlocul pădurii se înălţa pe atunci un castel rotund ! L-am luat cu asalt după care a început jaful. Ei ! Eram pe vremea aceea încă foarte tînăr şi într-una din camere am dat peste o fecioară cu ochi albaştri şi păr negru care plîngea. Era Ruzenka, fiica lui Gloska, căpetenia tîlharilor. Pe dată m-am îndrăgostit de ea ! Ei — şi ce belele au urmat după aceea...

Doctorul Percussi se apropie încet de Radeky.

— Mareşale, zise el cu jumătate de glas ca să nu-l audă Antos căţărat în spinarea doctorului, vi se face o mare nedreptate ! V-am condus la împărat la Viena unde trebuia să preluaţi comanda armatei sudice. Iar acum noi hoinărim prin pădure — împăratul vă aşteaptă, şi armata nu are comandant! Ce-o să ne facem ?

— Trădare ! ţipă Radecky, imediat mă-ntorc înapoi !

— Linişte ! Pentru dumnezeu linişte, se tîn- guia Percussi, nebunii ăia nu trebuie să afle nimic ! Chiar eu aş face un drum pînă la Viena, domnule mareşal, dacă m-aţi elibera, la noapte... Aş aduce la cunoştinţa împăratului situaţia în care vă aflaţi !

Dar lui Erlebah nu-i scăpă şuşoteala dintre Percussi şi Radecky. Cu o plesnitură de bici îi despărţi şi îl ameninţă pe doctor că-i pune căluşul în gură dacă îi mai surprinde vreodată împreună.

— Nu fugiţi ! Nu fugiţi ! striga din cînd în cînd Samuel, nebunul cu vene de sticlă. Mergea, furişîndu-se în vîrful picioarelor, dar totuşi era mereu în întîrziere. în cele din urmă se instală în spinarea unui nebun pasiv, Cikos care chicotea întruna. Şi Sulla, nebunul care mergea cu bărbia îndreptată spre cer, o ducea foarte mizerabil. Se poticnea de rădăcini şi se împiedica de trunchiurile molizilor, dar cu toate acestea continua să se zgîiască la coroanele copacilor.

— Vedeţi, sînt nebun ? Mai e cineva care nu mă crede ? Cine dintre voi m-a surprins, uitîndu-mă în jos ? Nimeni nu poate dovedi...

Napoleon care evadase de pe Sfînta Elena se ţinea după Erlebah.

— Am pe aici, pe undeva, un mic castel de vînătoare, îi explica el, ţie-ţi pot mărturisi că sînt Napoleon Bonaparte ! Castelul meu are ferestre de sus pînă jos ! E o splendoare în stil Empire ! Parcă ieri îl văd pe împăratul Frantisek cum îşi apasă fruntea încinsă pe tăblia rece a mesei...

,— Ţine-ţi gura ! strigă la el Erlebah.

— în salonul roz se afla patul de argint cu baldachin... începu să viseze Bonaparte... Vul- turaşurmeu...

Peodată izbucni într-un rîs amar :

— Toată lumea !

— Taci !

Au mers astfel vreme îndelungată pe cărări care se pierdeau, pe marginile prăpăstiilor, printre văgăuni şi stînci. Pădurea se rărea şi din nou se îndesea ; luminişurile, hăţişurile şi poienele alternau cu trunchiurile de bronz ale pinilor.

La căderea serii au aşezat tabăra printre bolovani, pe malul unui pîrîiaş. Focul ţişnea în sus dintre vreascuri, conservele se încălzeau. Se ţeseau vorbe ciudate şi absurde, se făureau planuri sălbatice şi misterioase.
Erlebah tăcea, privind îngîndurat focul. Şi apoi s-au dus să se culce. Noaptea prizonierii erau legaţi cu nişte funii puternice. Erlebah îl legase pe doctorul Percussi pentru mai mare siguranţă cu o sfoară scurtă de piciorul lui, să-l simtă, dacă, poate...
în zori au pornit iarăşi la drum. Au străbătut din. nou poteci, rîpe, poiene, prăpăstii... Au rătăcit astfel două zile.
A treia zi la amiază au ajuns într-o poiană largă şi au încremenit de uimire.
în capătul dumbrăvii, printre trunchiurile zvelte ale mestecenilor care ţîşneau din pămînt precum gheizerele de lapte se înălţa un castel !
Un castel!
Un castel tencuit în galben, cu un singur cat şi balcon în stil renascentist. Ferestrele romane de la parter erau zăbrelite cu o reţea fantastică de lotuşi din fier. Deasupra portalului deschis, blazonul executat din gresie reprezenta o lulea înfipta într-un ghiveci de flori sau ceva • în genul acesta. Pragul era stropit cu sînge încă roşu !
— Acesta este castelul tîlharilor ! exclamă Radecky. V-am spus doar !
— Unde dai şi unde crapă ! se posomori Napoleon. Asta e castelul meu de vînătoare ! Domnilor, vă invit în reşedinţa mea !
Şi se îndreptă primul către portal.

— înapoi ! strigă în urma lui Erlebah. Vă avertizez ! Vă băgaţi în gura jandarmilor ! Veniţi după mine, să intrăm în pădure !
— Să intrăm în castel ! ţipă Napoleon. O să vă pregătesc un ospăţ pe cinste. Jakub, bătrî- nul chelâr, mă recunoaşte după cicatricea de lîngă ureche şi el are cheile de la pivniţă !
— Nu vă duceţi, vă implor ! Să nu căderi în capcană !
În ciuda tuturor avertizărilor lui Erlebah, nebunii au tăbărît în castel. Unii dintre ei se lăsaseră ispitiţi de elocventul Napoleon, dar cea mai mare parte credeau în ei înşişi, fermecaţi de posibilitatea neştiută de a trăi într-un castel aşezat pe meleaguri străine. În felul acesta au pierdut-o pe căpetenia lor care era capul şi sufletul expediţiei, singurul nebun cu judecată normală. Pilcul de oameni s-a răspîndit prin toate încăperile micului castel polonez. Era evident că frontul trecuse şi pe acolo, lovind castelul în două rînduri, conform legii fluxului şi refluxului. Se mai zăreau încă' urmele unui dublu jaf. Mîinile ce cotrobăiseră prin camerele stăpînului castelului fuseseră curioase, lacome şi iritate, dar după toate semnele se operase în mare grabă. Ca urmare, în încăperi domnea mai degrabă un fel de neorînduială decît stricăciuni propriu-zise.
La capătul culoarului, înaintea pragului primei uşi, Napoleon îl opri pe Radecky. Se apropie de el foarte mult, prinzîndu-l de încheietura mîinii.
— Tu zici că ăsta e castelul tău de vînătoare, e adevărat ?

— După bătălia de la Auşterliz... Pe atunci...
'— Ei, spune-mi, nu-l lăsă Radecky să-şi termine vorba, spune-mi atunci unde duce uşa asta ?
Napoleon se arătă puţin surprins, dar îşi reveni imediat.
— În cabinetul verde !
— Nu mai spune ! Şi ce atîrnă acolo pe perete ?
— Tablouri ! Mi se pare, da, da, tocmai tabloul cu scena încoronării mele atîrnă pe peretele acela — este încadrat într-o ramă aurită, iar deasupra biroului se află...
— Iarăşi greşeşti ! exclamă Radecky. Nu ne aflăm în nici un fel de castel, ci într-o cetate de tîlhari !
— Cetate ! exclamă pe un ton batjocoritor Napoleon, izbucnind într-un rîs maliţios. Ce fel de cetate e asta fără turnuri ! Şi ce se află aco-
Io în spatele uşii ? Spune-mi, dacă ştii ! Şi ce culoare au perdelele din camera aceea !
— Camera nu are de loc perdele, exclamă Radecky cu un aer triumfător. Pe perete sînt agăţate un revolver ruginit şi un încărcător de armă. În cameră se mai găseşte un scaun cu fund de paie găurit şi o masă cu un picior rupt!
"Au intrat într-un salon roz. Storurile de la ferestre, de culoarea amurgului, serviseră drept ştergar unor mîini murdare. În colţ— un pian negru, stricat. Clapele de bas fuseseră mînjite cu sînge care începuse să se înnegrească. O pendulă de abanos cu o singură limbă care se oprise în loc. În colţul opus o canapea din

pluş în stare bună, iar pe ea un excrement uman, uscat, de culoare neagră.
În jurul mesei rotunde — fotolii răsturnate. Intr-un bufet de bucătărie înalt, plin de piese valoroase din cristal, era azvîrlită o cizmă soldăţească, care din fericire nu spărsese decît cîteva pahare dintr-un serviciu.
Mai mulţi nebuni au intrat în acest salon şi-au început să se instaleze. Unul întoarse pendula, altul scoase gheata din dulap, alţii începură să şteargă praful şi să mătur covorul. Excrementul uscat a fost aruncat în şemineu, în schimb zece nebuni veseli porniră să se legene unul după altul pe canapeaua moale.
După plecarea lui Erlebah părea că Napoleon, care se pricepea să-influenţeze în mod foarte convingător minţile romantice ale .nebunilor, va prelua comanda micului pluton rămas orfan. Dar din nefericire el s-a amestecat într-o polemică inutilă cu mareşalul Radecky din care a ieşit cu mare dificultate. Mareşalul se ţinea scai după el. Se alergau prin toate încăperile, se certau, se convingeau şi rîdeau unul de altul.
Şi astfel s-a întîmplat că a cerut să ia cuvîntul un nou conducător, un nebun care se putea impune în faţa celorlalţi cel puţin prin ideea sa fixă.
Acesta era filozoful Antos !
De n-ar fi fost el, doctorul Percussi, maiorul von Rosen şi aspirantul Sommer de mult şi-ar fi luat tălpăşiţa. După ce şi-au degajat spinările, nebunii s-au împrăştiat prin culoare, fiecare cu ţăcăneala lui, uitînd complet de prizonieri.

Atunci Antos stăvili în uşă haita nerăbdătoare şi pentru prima oară începu să dea ordine :
— înapoi, anemicilor! strigă el. Mai întîi să-l prindem în ace de gămălie pe doctor şi apoi să-i rupem picioarele din spate domnului maior. O să mai avem nevoie de ele !
A fost suficient numai să le stîrnească interesul şi din nou au înflorit ura şi setea de răzbunare. Ceata de amatori îi însoţea pe prizonieri pe culoarele noului ospiciu. Antos înainta în spate, condus de Zaruba, unul dintre acei nebuni, blînzi pe care şi-i supusese. Zaruba, un om debil mintal se legase ca un sclav de voinţa acestui Hercule, nepricepînd că Antos este complet mutilat de ideea sa fixă.

Zaruba îl conducea, ţinîndu-l de braţ cu foarte multă grijă şi îi atrăgea atenţia la toate obstacolele, lăsfridu-se complet dominat

.Din grupul celor care îi conduceau pe prizonieri la primul etaj, Martinec se căţără primul. Se urcă sus în patru labe după care mirosi toate uşile. În cele din urmă sări pe clanţa unei uşi mici care ducea într-o nişă întunecată. Uşa era încuiată.!
Cu forţe unite şi cu ajutorul baionetei au. reuşit să deschidă uşa. Au intrat într-o cămăruţă mică. Pe un perete gol era agăţată o colivie cu un canar mort în ea. 'într-un colţ se afla un balansoar, iar în mijlocul camerei — o cană mare din cositor umplută pe jumătate cu bucăţi de hîrtie. Ferăstruica era zăbrelită,
— Adu-i aici ! ordonă Antos. Cutiuţa asta are o gaură. Aici n-o să vă mai sufocaţi. Aveţi şi balansoar în care puteţi să vă legănaţi frumos pe rînd !
Au încuiat cămăruţa în care se aflau prizonierii şi au intrat în altă cameră. Aici era biblioteca. Pe jumătate pustiită, răvăşită, profanată. Cărţile trăiesc numai pe masă sau în bibliotecă. Dacă o carte este aruncată pe jos şi e călcată, ruptă, murdară, atunci înseamnă că ea a murit. Dar rafturile bibliotecii mai erau încă pline de cărţi părăsite care se jelu- iau, parcă jelind cărţile moarte şi aruncate pe jos.
Zika care mergea ţopăind, strigă deodată :
— Cărţi !
Parcă i s-ar fi aprins o luminiţă în creierul inundat de întuneric. Se năpusti sălbatic asupra cărţilor şi începu să le studieze nervos titlurile.
Antos se retrăgea prudent cu faţa în spate, traversînd acest cîmp de bătaie

acoperit de hîrtii, condus fiind de Zaruba către usa din faţă.
— Ţie, Ziko, îţi plac cărţile ? Ei, bine! Atunci rămîi aici ! Te numesc bibliotecarul meu şi te rog să-mi pui totul în ordine. Să mergem mai departe !
Au intrat în vestiar. Pe podea era aruncată o rochie de mătase care se ţtea de sub o uniformă de husar. Nişte pantaloni roşii de călărie, arcul trisWl unei crinoline roz, o cuşmă de husar, un cilindru, nişte ciorăpiori de culoarea pielii, un frac'de camerist, o umbrelă de soare ruptă, o vestă verde, o batistuţă de şaten, toate acestea erau aruncate de-a valma.
Antos, în timp ce înainta cu faţa spre spate, s-a încurcat printre cîrpe şi era cît pe aci să cadă. Numi la întîmplare pe un nebun administratorul vestiarului şi-i porunci să facă inventarul. Unii dintre nebuni începură deja să se dezbrace şi să-şi pună pe ei hainele aruncate.
În camera următoare se afla muzeul. În vitrinele sparte sclipeau cu reflexe verzui bijuterii de tot felul şi fragmente de ceramică din perioada egipteană. Într-un colţ se găsea un sicriu oval fără capac şi în el o mumie cenuşie. Capul îi era găurit de un glonţ de revolver. Cîţiva nebuni s-au speriat. Dar Fran- tisek Cikos care era mereu cu gura pînă la urechi izbucni vesel într-un hohot de rîs la vederea mumiei. Nu e de mirare că mumia îi stîrnise rîsul fiindcă rîdea şi la vederea lunii !
Antos îl numi paznicul muzeului egiptean şi porniră mai departe. O uşiţă tapetată ducea într-un culoar îngust şi întunecat.

Deschiseră portiţa de fier de la capătul culoarului şi se pomeniră pe neaşteptate în capela castelului !
Un nebun se căţără pe una din treptele din faţa altarului şi începu să facă semnul crucii şi să dea din mîini. Spunea pe ue rost nişte rugăciuni, legînd în cuvînte silabe întîmplă- toare, după cum i le aducea saliva pe limbă.
— Tu o să fii parohul ! decise Antos.
Deodată" proaspătul paroh scoase un ţipăt,
arătînd în sus, către amvonul filigranat care se ridica deasupra pardoselii, sprijinindu-se de un zid.
Într-o clipă toţi s-au întors în aceeaşi direcţie.
Din amvon atîrna un cadavru îmbrăcat într-o pelerină cadrilată englezească. Picioarele lui se aflau în amvon, iar mîinile ţepene atîrnau peste parapetul rotund.
— Afară cu cadavrul ! ţipă Antos care se dezmeticise primul. Nu suport ca în biserica mea să fie un cadavru ! Săpaţi aici o gaură ! O să-l îngropăm aici, în faţa altarului !
Au scos din amvon trupul mort al unui bă- trîn pleşuv. Ochii holbaţi erau de un albastru îngrozitor, iar gura — întredeschisă de ultimul ţipăt. Era beznă în ea, o beznă tivită de dantura galbenă.
În timp ce îl purtau, monoclul neatinş, atîrnat de un lanţ de argint, zornăia.
Au dat la o parte covorul. Apoi cu ajutorul baionetei şi al lopeţilor au scos dalele mici ale pardoselii. Şi cînd au ajuns la zgură, deodată s-a auzit un trosnet, mortal s-a prăbuşit cu un huruit, iar în

pardoseală s-a căscat o gaură. Iar din gaură a răbufnit un urlet.
Groparii o luară la fugă. Şi din nou Antos a fost primul care a înţeles situaţia. întins pe burtă îşi vîrî capul în gaură. Apoi sări în picioare şi rîse dispreţuitor :
— Proştilor, ştiţi cine e sub voi ? Oamenii noştri ! Nebuni ca noi ! Am uitat doar că ne aflăm la etajul întîi !
Haita, de sus ş dat buzna pe scări în jos şi a năvălit în salonul roz în tavanul căruia se afla o gaură neagră din care picura întunericul. Napoleon stătea lîngă Radecky şi prin vorbe lipsite de noimă îşi demonstrau unul altuia justeţea minciunilor lor. Se desfăşura astfel o dispută rafinată pentru supremaţie, timp în care cei doi inventau mii de capcane mărunte...
O clipă păru că va ieşi biruitor Napoleon strălulgerat de o idee vicleană.
— În pivniţă este vin ! scoase el un răcnet, uluit de invenţia sa, îmi aduc aminte foarte bine că bătrînul castelan Jakub a sigilat pivniţa cînd eu am plecat pe Sfînţa Elena. Servitori, aduceţi vin ! Vorbele erau adresate celor trei nebuni aflaţi sub dominaţia lui de împărat. Aceştia o zbughiră imediat afară în căutarea pretinselor pivniţe ale lui Napoleon.
Peste puţina Vrettle în salon apăru un butoiaş de vin. Această minciună care dumnezeu ştie' cum se nimerise să fie adevărată a marcat triumful incontestabil al lui Napoleon.
— Paharele !
Pe masa rotundă au apărut zece vase de cristal care se mai păstraseră în dulap. Cupele, vasele plate, ulcioarele şi vazele,

toate s-au umplut cu un vin dens şi greu ca sîngele.
— Ei, domnule mareşal ! se umflă în pene Napoleon, cine dintre noi se pricepe la pivniţele castelului. îmi cunosc micul castel de sus şi pînă jos. Ia ascultă, domnule mareşal, o să-ţi zic acum ce este ascuns sub pămînt, în colţul ăla scîrbos din spatele coşului stîng!
Antos stătea deja în pragul uşii şi asculta cu un aer dispreţuitor flecăreala lui Napoleon. Apoi se îndreptă către masă şi cu spatele înainte se apropie de societatea adunată aici. Odată ajuns se întoarse brusc faţă-n faţă cu Napoleon.
— împărate, zise, dacă cunoşti castelul atît de bine, atunci spune-mi ce reprezintă gaura aia de deasupra capului nostru ? Dacă ghiceşti sînt gata să cred toate minciunile tale !
Napoleon se uită în tavan. Apoi căzu pe gînduri.
— încep să-mi aduc aminte, spuse el încet, tocmai deasupra noastră se află budoarul lacrimilor amare. Trei zile şi trei nopţi a plîns în el ducesa de Andaluzia ! L-am numit astfel în amintirea lacrimilor ei !
— Minţi ! ţipă Antos. Minţi ca o rîndunică roşie ! Acolo este capela. Şi ce e în capelă ! Un amvon ! Şi ce, este în amvon ? Un cadavru ! Nu crezi ? Zaruba, adu cadavrul !
Era^ greu să-l convingi pe Napoleon că minte fiindcă atunci cînd nu vroia, nu înţelegea.
Îi întoarse spatele lui Antos cu un aer nedumerit şi-i făcu vecinului său o scamatorie cu degetul de la mîna dreaptă.
Tuturor le plăcu şi unul după altul

imitară scamatoria. Apoi un alt nebun se lăudă cu o nouă ispravă : își întoarse degetele pe dos, formînd un unghi drept. Și din nou îl imitară toți.
Și cînd totul mergea strună, ceva deasupra capetelor lor pîrîi. Din tavan se desprinseră cîteva bucăți de moloz și apoi — poc — cadavrul zbură pe masă între paharele cu vin ! Iar în gaură apărui rînjind fața lui Cikos.
Spaima nebunilor se atenuă, văzînd că mortul nu mișcă. Cu un aer temător ei începură să atingă cadavrul.
— Nu-ți fie teamă de el ! îl întăriță Antos. E și el un om, dar are ideea fixă că a murit. Să-l așezăm printre noi.
Mareșalul îi ceda fotoliul ca un gentlmen.
— Luați loc, vă rog ! Eu sînt mareșalul Ra- decky, nu s-au isprăvit încă toate ! Vă aflați -de mult în această vizuină de tîlhari ?
Mortul tăcea.
— Scuzați-mă, spuse mareșalul, se poartă aici o dispută între mine și împăratul Napoleon. Vă rog să decideți singur dacă acesta este un castel de vînătoare sau o fortăreață de tîlhari ?
— Tace ? întrebă zeflemitor Antos, înseamnă că are dreptate ! Morții nu mint ! Dar mai înainte de toate trebuie să scăpăm de uniformele astea jignitoare. Cine vrea să se. schimbe, să meargă după mine ! Zaruba, condu-mă !
Toți năvăliră pe culoar — numai unul rămase nemișcat în fotoliul din piele — mortul.
Dădură buzna în garderobă. Aici cîțiva nebuni erau deja îmbrăcați. Ceilalți nebuni începură să jefuiască, să probeze

şi să aleagă. Deodată Antos îşi aduse aminte :
— Opriţi-vă ! Trebuie să costumăm cele trei păsări ale noastre închise în colivie : doctorul, maiorul şi aspirantul.
Zaruba îl luă de braţ şi ieşiră împreună pe culoar.
In salonul roz ardeau deja toate luminările, iar în cămin vîlvîia sălbatic focul. Patul cel vechi cu baldachin se dezmembra şi dispărea cu o tuse uscată şi hîrîitoare. Către seară nebunii răspîndiţi prin toate găurile castelului se adunaseră în jurul focului şi a luminii. îşi aduseră cu ei scaune şi diferite obiecte mărunte, foarte ciudate, care le plăcuseră în timpul jefuirii castelului.
Napoleon cărase aici pînă şi mumia, iar acum se încălzea la gura căminului. Se îmbrăcase în garderobă într-o tunică de husar cu vipuşcă galbenă. Aşezase mumia în faţa focului şi emoţionat începuse să-i povestească o istorie sentimentală despre prima lui expediţie în ţara piramidelor.
Sulla, care stătea cu bărbia îndreptată în sus, zări pendula. îşi trase scaunul lîngă perete şi începu să învîrtă ceva în spatele ei. Era îmbrăcat. într-o pelerină neagră de mătase încinsă cu un ciorap de damă. Scormoni în maşinărie şi pendula porni să bată ! Sulla numără bătăile încete, melancolice de la unu la doisprezece. Dar apoi pendula în loc să se oprească, bătu mai departe 25, — 39, — 50. Cînd răsună cea de-a o suta bătaie, Sulla intră în dulapul ceasului unde se mişca încet pendulul. Se vîrî între pereţi de parcă ar fi vrut să se contopească cu ceasul şi începu să imite interminabilele lui bătăi cu o voce neomenească, de maşină.

Nebunul)pe care Antos îl numise paroh în capela castelului veni şi el să se încălzească şi să stea în salonul luminat. Aduse cu el un chivot strîmb. îmbrăcat într-o cămaşă, de damă cu nişte odăjdii violete încinse în jurul şoldului îşi rostea predicile bizare cu faţa către dulap. Dar rugăciunile lui dispăreau în vacarmul de tonuri false care ieşeau din pianul negru. Nebunul Cikos lovea în clapele lipite, stîrnind o vijelie discordantă de nebunie.

Martinec — maimuţoiul se jura că nu mai ştie să vorbească omeneşte. îşi despuiase la pielea goală trupul său de gorilă, acoperit cu peri deşi ruginii şi sărea pe lustre, se căţăra pe ferestre şi pe mobilă. În cele din urmă găsi scormonind în spatele pianului o picolină veche şi se căţăra cu ea pe altar. În timp ce parohul îmbrăcat în violet îşi sporovăia rugăciunile la picioarele altarului, agitînd în mînă chivotul, Martinec trona în vîrful altarului ca un zeu al maimuţelor...

Şedea pe vinele păroase cu capul într-o parte ca să încapă sub tavan şi improviza la picolină o melodie rustică şi sălbatică. Ceilalţi porniră să danseze. Intăritaţi de alcool, ţopăiau în jurul mesei într-un lanţ turmentat. Diferitele piese ale garderobei se adunaseră pe trupurile lor jigărite, formînd nişte contraste de necrezut. Numai bătrînul îmbrăcat în pelerină privea[1] din fotoliul său cu ochi sticloşi acest tărăboi. Dar apoi îl prinseră şi pe el în horă.

Lanţul se rupse şi în vreme ce unul dintre capetele lui se pregătea să intre în camera alăturată, ca la cadril, se auzi o voce strigînd către ei din plafon. în gaura

iţită apăru capul de satir al filozofului Antos :
— Prindeţi-i, ţipă el, vi-i arunc pe tirani ! Cred că trebuie să-i învăţăm ce înseamnă aia „Kavalerie links" cînd biciul îţi şfichiuie deasupra capului !
Din gaură se s'tîrni praf, iar la margine apărură nişte picioare goale, îmbrăcate în izmene pătate. Se clătinau lîngă tavan fiindcă burta de bucătar a doctorului nu putea trece prin gaura îngustă! În cele din urmă călcînd pe cineva acolo sus, doctorul se prăbuşi strivindu-se de. podea. Cînd îl aşezară în picioare, o fustă verde şi şleampătă îi căzu de pe cap. îl urmă von Rosen care sări greoi ca un butoi de bere. Dumnezeu ştie dacă nu se lovise în cădere ! Era îmbrăcat într-o rochie neagră de mătase, mîncată de molii, care aparţinuse vreunei matroane obeze.
— Dar unde e aspirantul ? ţipară cîteva voci. În gaura din plafon apăru din nou rînjetul filozofului :
— Ala s-a spînzurat !
Feţele îngrozite ale nebunilor îi înconjurară pe cei doi prizonieri. Apărură bicele şi mareşalul Radecky luă cuvîntul. Nu vroia să se răzbune pentru plasa de fluturi în care fusese prins, el asemuindu-se mai degrabă cu o focă decît cu un fluture în curtea ospiciului. Acum totul reprezenta o dispoziţie de moment, străfulgerarea unei amintiri, scînteia unei evocări. Cu revolverul în mînă începu să comande acel cuplu jalnic.
Într-o atmosferă de urlete prevestitoare de rele şi de chelălăituri ale celor ce stăteau în jurul lor, doctorul Percussi şi

maiorul von Rosen executau exerciţiile libere, cunoscute din curtea ospiciului : *Nieder, auj, decken, Kava- lerie links und rechts !* Von Rosen sărea în sus cu o precizie militărească şi apoi se lăsa în jos, tăcut, cu un chip plin de dispreţ. în schimb Percussi care în timpul căderii prin gaura din plafon se rănise puţin, gemea şi se tînguia, iar la sfichiuirea biciului urla cu o voce neomenească. Cam după a douăsprezecea cădere nu se mai ridică. Se/tîrî în genunchi către Radecky, şi-i îmbrăţişă picioarele, plîn- gînd jalnic :

— Pentru domnul dumnezeu, plîngea el cu sughiţuri, aveţi milă !

Mareşalul trase un foc de revolver, doctorul scoase un răcnet şi din nou sări în picic/are. Glonţul nimeri în fereastră, iar geamul se făcu ţăndărL Şi iarăşi începu, *nieder, auf, nieder, auf.* Doctorul Percussi zadarnic încerca să facă faţă comenzilor aiurite. întîrzia mereu şi se oprea, văicărindu-se laş atît în poziţie culcat cît şi în picioare.

— Pentru domnul Isus Cristos, cel care a murit pe cruce pentru noi toţi, îndurați-vă, plîngea el. A treia zi a înviat — o să fiu slujitorul dumneavoastră, în numele chi-nurilor divine, domnule mareşal, iartă-ne păcatele — sînt un nemernic, o lichea — vă implor în genunchi — pe fecioara Maria...

Mareşalul trase din nou un foc de revolver către gaura din plafon. Văzînd aceasta, cei ce aveau revolvere începură

* Culcat, drepţi, acoperiţi. Cavalerie la stînga şi la dreapta I (trgd. djn 1b. germ.)

şi ei să tragă. Cercul duşmănos din jurul prizonierilor slăbi. Chiar şi Radecky uită subit de aceştia, fiind preocupat în întregime de tragerile în ţinta neagră din plafon.
Nimeni nu băgă de seamă că prizonierii încep să se retragă discret către uşa care ducea spre culoar. Sunetele asurzitoare ale pianului, tînguiala amorfă a piculinei, pocniturile gloanţelor în ferestre — ţipetele, exploziile de sminteală şi exaltare ale nebunilor beţi, toate se concentrară într-o anume nebuloasă sonoră.
Captivii se găseau deja în pragul uşii. Percussi întinse mîna spre clanţă şi deschise încet uşa. Inima îl bătea atît de tare încît se temea să nu-l trădeze.
Brusc deschise uşa.
Of, ce ghinion blestemat !
În uşă stătea Antos. Tocmai se întorcea din capelă, condus cu faţa în spate de Zaruba. Şi tocmai cînd încerca să dibuie clanţa de la uşă[1] ca s-o deschidă singur, Percussi îl pocni cu uşa în ceafă ! Antos «e întoarse cu iuţeala fulgerului, înţeiegînd într-o clipă situaţia. Cu ajutorul revolverului îi împinse înapoi pe cei doi prizonieri.
— Nebunilor ! începu să urle el mînios, aşa vă supravegheaţi voi prizonierii ? Sînteţi nişte boi, nu nebuni !
Vîrtejul cel ameţitor se opri brusc. Amuţi şi pianul, totul se potoli. Capetele care se legănau începură încet să se liniştească.
Mareşalul Radecky se pregătea să reia exerciţiul întrerupt, dar Antos îl opri cu un gest energic :

— Fugi de aici ! Ăştia sînt prizonierii mei ! O să-l folosesc pe <unul din ei pentru experimentul meu ! Am nevoie de dpi ochi — cine dintre dumneavoastră se oferă de bună voie ?
Doctorul Percussi tăbărî asupra lui Antos, pllngînd de ţi se rupea, inima. Din nou invocă toţi sfinţii şi toate sfintele, deşi înainte fusese un ateu convins.
Auzind despre ce este vorba von Rosen îşi pierdu brusc calmul.' Păli şi începu să tremure. Deodată îşi acoperi ochii cu amîndouă mîinile, rîzînd sălbatic.
— Ei, care dintre voi doreşte să se supună operaţiei ? N-o să i se întîmple nimic, o să-i scot ochii fără nici un pic de durere, căci opt ani am fost asistent la clinica de oftalmologie ! Doctore, arată-mi ochii !
— Pentru domnul Dumnezeu, lăsaţi-mi vederea ! N-o să mai văd nimic după aia ! Antos strînse din umeri cu o linişte diabolică.
— Am nevoie de unul dintre voi !
— Am privirea foarte slabă ! se tînguia doctorul cu viclenie, sînt miop, n-o să vă reuşească bine experimentul. De cînd eram tînăr am văzut prost cu ochiul stîng ! Indură-te, Tatăl nostru, care eşti în, ceruri... uite, domnul maior are ochi de vultur, el v-ar putea ajuta mai bine... dar eu, sărmanul de mine, o să mă rog... Domnul maior are ochi buni...
— Dar eu îi vreau pe-ai tăi ! Am nevoie de ochi negri, cu reflexe violeţii care să deoache ! Şi ochi din ăştia ai tu ! Sala de operaţie este în sacristie, vinci cu mine !
La un ordin al lui Antos doctorul care se zbătea a fost cărat afară pe uşă şi orgia a început cu o violenţă şi mai mare. Se

auzeau tînguielile disperate ale pianului muribund,' fluierăturile nebunești ale picolinei, împușcături de revolver, zornăitul tablelor ciuruite de gloanțe. Cîteva persoane mascate fură deja rănite, iar altele începură să se înfurie. Nebunii se încăierau, dar nimeni nu-i băga în seamă. Ritmul amețitor al dansului îl atrase în vîrtej și pe maiorul von Rosen care a înnebunit...

Singurul care nu lua parte la acest tărăboi dezlănțuit era Napoleon Bonaparte. Stătea tăcut lîngă cămin și privea focul. Punea pe foc ceva, mereu punea pe foc cîte ceva. Ardea piese de mobilă, cărți, stofe, antichități din cupiu, Vaze, tablouri, sfeșnice... Urmărea cu încordare cum se înnegrește hîrtia, cum se înroșește metalul, se topește părul de cal din perne, se sparge sticla și se topește luminarea de ceară. Așeză apoi oglinda în mijlocul vîlvătăilor și se cufundă în întregime în contemplarea dispariției ei miraculoase. Veni la rînd și faraonul egiptean. îl îngropă încet în foc pînă la cap și mumia arse cu o flacără smolită, fu- megîndă.

Pe neașteptate Napoleon sări în picioare, ridică mumia în sus cu amîndouă mîinile și începu să țipe :

— Dați foc Kremlinului ! Fugiți din Moscova pînă nu vin cazacii ! Puneți foc în toate colțurile ! Toată Moscova să ardă la ordinul meu !

Pășea ținînd mumia ridicată precum o făclie uriașă. Capul mumiei ardea în vîlvătăi... îl apropie de perdele care luară imediat foc. Tocmai în clipa aceea, ușa se

deschise şi în pragul uşii apărură Antos şi Zaruba.
Primul dintre ei, întors cu spatele la salon, ţinea deasupra capului un vas de cristal. Condus de Zaruba se apropie cu grijă de masă şi ajungînd aici aşează vasul pe masă.
— Operaţia s-a terminat! anunţă el calm, agitînd vasul.
Pe fundul vasului, într-o apă de culoare trandafirie pluteau două globuri de ochi albaştri cu pupilele regre... Nimeni nu-i acordă nici o importanţă.
Între timp perdelele de la fereastră ardeau, iar Napoleon dădea foc cu mumia sa divanului..
Abia după ce ferestrele s-au spart zornăind şi din divan a început să iasă un nor de fum înecăcios, s-a produs panică îritre nebuni. Toţi au dat buzna către ferestre şi uşă. Dar ferestrele erau zăbrelite ! Mai- rămăseseră uşile. S-au iscat o înghesuială şi o agitaţie îngro-zitoare. Şi brusc uşa a ieşit singură din ţîţîni !
în pragul ei stăteau "trei jandarmi cu baionetele întinse... '
Astfel a luat sfîrşit drumul rătăcitor al acestui grup experimental de nebuni care trebuiau să devină cadrele viitoarelor regimente de nebuni pe care le imaginase doctorul Percussi în cele mai îndrăzneţe vise ale sale.
Nebunii au fost din nou internaţi în ospiciu. Au devenit iarăşi nişte romantici fără nume şi nişte visători ce credeau în fanteziile lor...
În rîndul lor a intrat însă un nebun foarte distins, un bărbat cu foste ambiţii mari şi

nu lipsit de o anume carieră : maiorul von Rosen... Dar nebunia nu doare... Se poate ca şi un nebun să fie fericit aşa cum e fericit un cal sau o floare...
Doctorul Percussi a fost cel mai crunt pe-depsit fiindcă a rămas fără vedere... Pe drumul ce trecea prin pădure, venind dinspre castelul, încendiat, la auzul vaietelor nebunilor sub paturile armelor jandarmilor, el zise moale către gardian :
— Nu-i bateţi ! Fie-vă milă de ei ! Sînt nişte inconştienţi !
UN CÎINE CELEBRU
LA ÎNCEPUT A FOST doar un cîine şi se numea Blitz. Era un alsacian superb cu blană brun-roşcată şi picioare zvelte. Ignora oamenii care treceau pe lîngă el şi pe chipul lui se putea citi un dispreţ total faţă de tot ce nu are patru picioare. În dreapta sa mergea stă- pînul, educatorul şi îngrijitorul lui, domnul Oskar Kern, ofiţer-SS. Aveai impresia că Blitz îşi dispreţuieşte şi stăpînul pe care îl acceptă ca şi cum el ar fi fost domnul, iar stăpînul lui un cîine amărît. Cîinele avea personalitate, iar omul de lîngă el era o zdreanţă. Dacă Blitz căsca, căsca şi omul, dacă Blitz se scărpina cu piciorul pe după gît, Kern simţea o mîncărime ciudată. Dar să nu vă închipuiţi că se opreau la fiecare, macine de drum ! De mult se de-zobişnuise de acest atavism fiindcă primise o educaţie aleasă care îl făcea să se deosebească de toţi cîinii din lume. Blitz fusese instruit la pensionul de cîini al domnului von Buquoi care era cea mai bună şcoală din lume. Acolo învăţase să dispreţuiască potăile cu blană albă ce erau aduse din toate colţurile imperiului

german. Deviza şcolii era : „Să înhăţăm, să sfîrtecăm, sa omorim".
Şase luni a stat la această şcoală renumită pentru disciplina ei severă pînă ce a învăţat să sară la gîtul confraţilor şi să le muşte venele în zgomot de mitralieră şi urlet de grenade. Mai tîrziu pe frontul rusesc a început să fugărească cîinii siberieni cu blană aspră şi albă ce se strecurau sub şenilele tancurilor duşmanilor şi lăsau acolo bombele pe care le aveau agăţate de gît. Ocoleau gloanţele, fugind pe picioarele lor scunde şi multe tancuri au sărit în aer pînă să se dumirească.
În cele din urmă le-au venit de hac trimiţînd cîini contra cîinilor. Mai bine-zis au trimis cîini lupi împotriva confraţilor lor pitici. S-a încins o luptă pe viaţă şi pe moarte în iureş de bombe, iar sub şenilele de oţel ale tancurilor s-a amestecat sîngele cîinilor cu cel al oamenilor. Apoi au venit zilele de urlete victorioase, de marşuri şi traversări de rîuri, zile în care au fost incendiate oraşe, iar paşii pîngăriţi de istorie au ajuns în cele din urmă la porţile metropolei sovietice.
Dar Blitz a rezistat ! În cartea lui de muncă era trecut numărul de cîini şj^erieni răniţi. Blana lui brun-roşcată peste care s-au revărsat ploaia de gloanţe şi limbile de foc a rămas neatinsă. Şi în cele mai sîngeroase masacre există cîte un supravieţuitor care este nu numai erou al bătăliei, ci şi al întîmplării.Acum Blitz venise la odihnă şi îşi petrecea concediul în cartierul „Na Setrilce" din Praga. Pe zgarda lui de mătase neagră strălucea o pailglică ale cărei culori sugejfâu demehţa curajului şi a morţii,

faima crucilor de fier încrustate cu briliante !
îmi imaginez cît de fastuoasă trebuie să fi fost avansarea lui de la un cîine de rînd la cîine cavaler al imperiului şi tot ceremonialul care a însoţit această înnobilare. îmi închipui scena defilării detaşamentului de onoare prin faţa cîinilor decoraţi în sunete de fanfară cînd o Gretă buzată şi o Hilde roşcată au acoperit cu flori eroii patrupezi; a urmat apoi banchetul la care s-au întîlnit reprezentanţii celor două rase pure : cavalerii nobili bipezi şi cei patrupezi.
Pe lîngă alte distincţii Blitz a primit şi titlul de „cetăţean liber al imperiului german" cu toate privilegiile de rigoare care au fost trecute în cartea de muncă.
în felul acesta într-o zi şi-a făcut apariţia domnul Oskar Kern, un supraom cu chip de valet de treflă şi Blitz un supracîine cu o cruce de fier împodobită cu un briliant.
Se plimbau împreună prin cartier şi împrejurimile lui după cum dorea Blitz. De multe ori se întîmpla s-o ia la fugă fără să se întoarcă la stăpînul lui şi aştepta pînă ce acesta îl ajungea din urmă.
Ca să-l poată ţine lîngă el, Kern îl alinta, îl dezmierda şi chiar îl dojenea.
— Blitz ! îi spunea el, stai lîngă mine şi nu mai fugi. Eşti militar, ba chiar ofiţer şi trebuie să-ţi ţii rangul în faţa civililor cehi ! Ştii că eu îţi sînt cel mai bun prieten chiar dacă nu s^nt decorat.
Blitz se uita plictisit la domnul Kern şi dădea din coadă ca să «alunge o muscă.
Tocmai cînd se pregătea să fugă din nou,

îngrijitorul lui scoase din buzunar un cornet cu bomboane:

— Ia, Blitz, îndulceşte-ţi viaţa !

Cîinele a luat bomboana, a lins-o şi apoi a înghiţit-o. Domnul Kern şi-a luat altă bomboană din care a muşcat, iar umplutura cu rom i s-a prelins pe limbă.

— Vezi cum eşti, Blitz ? Eu mă gîndesc tot timpul la tine, iar tu mereu ai ceva împotriva mea. îţi îndeplinesc orice dorinţă pe care ţi-o citesc în ochi, ţin la tine ca la copilul meu, iar tu nu eşti niciodată mulţumit. Chiar dacă am grad mai mic decît tine sînt totuşi om şi tu ai nevoie de un însoţitor credincios în lumea asta de maimuţe bipede.

Domnul Kern luă din cornet o bomboană umplută cu cremă de zmeură şi i-o întinse lui Blitz, încercînd să-l mituiască. După ce o mirosi, cîinele dezgustat îşi întoarse capul. Imediat însă adulmecă în depărtare şi o luă la goană, urmînd un gînd adus de bătaia vîntului.

Kern o luă la fugă după el. Muşcă din bomboana refuzată şi rămase dezamăgit cînd îşi înfipse dinţii în ceva tare. Dezamăgirea i se citea şi pe chipul îngîndurat în timp ce se grăbea să-l ajungă din urmă pe Blitzrcare tocmai dăduse colţul.

*

„Totul nu e decît o iluzie. Muşti şi nu dai de nimic ! Nici tu, Blitz, nu mai eşti cel de odinioară ! Te-am învăţat să-i ucizi pe căţe- landrii albi, te-am ajutat să-ţi răsară steaua, iar tu, acum, după ce ai devenit ofiţer şi odorul statului-major mă tratezi cu dispreţ".

Auzind un zgomot ciudat după colţ, îşi re-veni din această visare şi iuţi pasul. Se mai auzi un schelălăit şi gata ! Colţii albi

ai lui Blitz erau înfipţi în gîtul unei javre lăţoase. Ajunsese prea tîrziu. Blitz cu botul băgat în rană sugea lacom sîngele victimei.
„Va să zică asta-i crema de bomboane care-ţi place. Acum am înţeles de ce eşti mereu atît de posac".
După această întîmplare domnul Kem se linişti, fiindcă îşi închipuia că a aflat motivul pentru care Blitz era trist şi supărat, fiind convins că va reveni armonia vremurilor de altădată.
— N-ai decît să faci ce vrei, îi spuse el lui Blitz. Numai nu-l uita pe Oskar al tău care te-a legănat în braţe de mic. Dezmiardă-mă şi priveşte-mă din nou cu ochii tăi credincioşi.
Zadarnic implora cîinele şi zadarnic îi întindea mina ca s-o lingă ; cîinele nu mai dădea din coadă şi nu se mai freca de picioarele lui atunci cînd îl mîngîia pe spate, gudurîndu-se cu o recunoştinţă umilă, îi suporta răsfăţul, dorind mai degrabă să-l evite şi-l privea batjocoritor cu o luminiţă răutăcioasă în ochi.
Începuse să se lăfăie în patul pe care îl împărţeau împreună, acaparîndu-l în întregime şi mîrîia duşmănos cînd îl ruga să-şi ocupe locul de la picioare aşa încît lui Kern nu i-a rămas altceva de făcut decît. să se mute pe divan.
în timpul plimbărilor trebuia să fugă după Blitz care dispărea mereu şi îl striga cu cele mai ademenitoare nume. Şi cînd în sfîrşit, lac de sudoare, ajungea într-un. loc viran, acoperit cu mormane de cenuşă, departe de orice ipenie omenească, faptul era deja consumat. 1 găsea pe Blitz lîngă o baltă de sînge în care se mai zbătea încă victima. Botul lui

cu nările însîngerate adulmeca deja spre o direcţie opusă masacrului.
— Vai, Blitz, încerca să-i vorbească cu o voce plină de reproşuri. Cum se poate să-mi faci una ca asta ? De ce nu mergi alături de mine aşa cum se cuvine ? Nu înţelegi că de fiecare dată mi-e frică că o să te pierd ? Ce m-aş face dacă ai păţi ceva ? Răspund de tine în faţa generalului şi pe lîngă asta mi-eşti drag ca lumina ochilor. Hai acasă să te odihneşti !
În sfîrşit sosi şi ziua cea mare. Soarele strălucea cu o lumină nemaivăzută, iar steagurile roşii cu semnul crucii frînte, arborate pe toate casele vesteau o nouă victorie care părea că anunţă ultimul horcăit al „Răsăritului barbar". Îmbrăcat în uniformă de paradă, Oskar Kern ieşi în stradă împreună cu Blitz. Cîinele cu blana lui brun-roşcată se legăna elegant pe picioarele zvelte ca şi cum ar fi fost pe arcuri. De zgarda neagră îi atîrna crucea de fier şi cîteva medalii gravate cu un cap de cîine.
Şi pe pieptul lui Kern atîrna o cruciuliţă emailată, dar era conştient că însemnele adevăratelor onoruri şi fapte de vitejie se găsesc la gîtul lui Blitz şi nu la pieptul lui. Zornăitul cruciuliţei şi al medaliilor îl făceau să nu se îndoiască de acest lucru şi să viseze.
„Doamne, ce popor minunat sîntem noi, nemţii ! Cum reuşim să obţinem victorie după victorie şi ce spectacol minunat oferim. Niciodată în istorie nu a existat o rasă ca a noastră. Şi toate acestea au fost inventate de un singur om, adorat de semenii lui şi de zei !"

Pe cerul albastru se roteau mai multe avioane al căror vîjîit surd suna în urechi asemenea unui cîntec de leagăn îngînat de stele. Cu ochii umezi de emoţie îl admira pe Blitz care mergea degajat alături de el în pas de marş.
— Blitz, azi e sărbătoare. Am repurtat o nouă victorie. Fii mîndru că eşti cîine german ceea ce înseamnă că eşti mai valoros decît un arhiepiscop francez ! Chiar şi muştelor germane le va merge mai bine decît altora. Ziua de azi poate însemna o cotitură în viaţa ta. Domnul obergruppenffihrer von Milch vrea să-l cunoască personal pe cel care a ucis cîinii siberieni. Intenţionează să te invite la el şi păcat că nu-i poţi povesti despre isprăvile tale.
În această stare de spirit visătoare Oskar Kern a ajuns la o mică alee de plopi care ducea spre marginea cartierului. Din partea cealaltă se îndrepta către el un domn îmbrăcat în negru, cu un cîine de zgardă. Cu salturi mari de panteră, Blitz o luă la fugă.
Imediat se auziră ţipete şi scîncete.
-Oskar Kern se grăbi să ajungă la capătul aleii unde la picioarele lui Blitz stătea întins ua baset negru, caraghios de lung, a cărui coadă se mai zbătea încă în praful de pe stradă.
Un bătrînel cu păr cărunt îşi agita furios bastonul cu mîner de cauciuc, ţipînd pînă-şi pierdu răsuflarea :
— Dumneavoastră, dumnea... reuşi să bîiguie în cele din urmă. Este cîinele dumneavoastră ?

— Cavaler Blitz, îl prezentă Oskar Kern. Cîine liber în armata marelui imperiu german.
Bătrînelul se sperie într-o asemenea măsură încît bastonul de cauciuc îi căzu din mînă.
— Dar n-are dreptul...
Kern zîmbea plin de compasiune.
— Cîinele dumneavoastră, zise el, arătînd spre hoitul lipsit de viaţă, e mic. Şi dacă e mic înseamnă că nu e cîine. Blitz, te rog să te pregăteşti de drum. Eşti aşteptat!
Audienţa la domnul von Milch nu a decurs în cele mai bune condiţii deşi după planurile obergrupperfiihrerului totul ar fi trebuit- să meargă şnur.
În salon erau adunaţi mai mulţi domni îmbrăcaţi în maro cu zvastică pe mînecă. Erau prezenţi şi autorii unor schiţe de război, reporteri, fotografi şi operatori de film. Pe ecran au fost proiectate mai multe secvenţe din timpul dresurii lui Blitz şi momentul solemn în care ffihrerul l-a mîngîiat pe spate. Au mai fost pregătite şi alte surprize, dar momentul culminant al serii trebuia să-l reprezinte apariţia Dianei, o căţea pur sînge de aceeaşi rasă cu Blitz. împerecherea lor în prezenţa unei asistenţe numeroase trebuia să rămînă întipărită în mintea tuturor ca ziua creării unei noi rase de cîini frumoşi şi puternici care să fie folosiţi în scopuri tactice pe frontul de răsărit.
S-a întîmplat însă ca Diana să fie adusă mai devreme decît se planificase, într-un moment în care Blitz trecea printr-o indispoziţie erotică. Simţind miros de

căţea el nu a pregetat să-şi înfingă colţii în blana ei.
Domnii au sărit în picioare în timp ce Kern se străduia zadarnic să-i despartă pe cei doi cîini înfuriaţi. Aparatele de filmat au fost răsturnate, vase, scaune, sticle cu şampanie şi lichior au fost făcute ţăndări. După.ce în sfîrşit domnul Kern a reuşit să-l tragă pe Blitz jos pe scări, Diana a rămas întinsă pe covorul persan, dînd impresia că va rămîne schiloadă pe toată viaţa.
Dar peripeţiile zilei nu s-au isprăvit cu aceasta. Tocmai atunci în capul scărilor apăru doamna von Milch cu un foxterier lăţos în braţe pe care îl aducea de la plimbarea sa zilnică. Incitat Blitz n-a putut rezista tentaţiei şi nu i-a trebuit decît un salt ca să-l trimită pe lumea cealaltă. Doamna voii Milch a sărit la el, încercînd să-l lovească cu pantoful, dar imediat simţi în picior muşcătura superbei danturi a lui Blitz. Auzind noi ţipete şi strigăte, domnii au ieşit repede din salonul oficial. Fo- losindu-se de acest prilej, Kern spuse :
— Stimată asistenţă, v-am prezentat doar e scurtă demonstraţie a modului în care Blitz a acţionat pe frontul rusesc. Priviţi cu eîtă în- demînare l-a prins de ceafă !
— Dar foxterierul era al domnului von Milch, se auzi o voce timidă dintr-un colţ.
— A îndrăznit să-l muşte pe cîinele doamnei von Milch, se auzi un alt glas plin de reproşuri.
Domnul von Milch pălise cu faţa albă ca varul, îşi încleştă dinţii după care zise cu stoicism :

— Stimaţi domni, nu mai are nici o importanţă. Apoi făcu un semn cu mîna în urma cîinelui care se îndepărta. Pa, Blitz, *auf wie- dersehen !*

Şi în timp ce doi domni, îmbrăcaţi în maro, o transportau pe doamna leşinată, adăugă cu o voce melancolică :

— Trebuie să înţelegem că eroii au şi ei capriciile lor.

în scurt timp Blitz împreună cu însoţitorul său au devenit spaima întregului cartier. Plimbările lor s-au transformat în adevărate expediţii de pradă ce se sfîrşeau întotdeauna cu o victimă.

Străzile pe care obişnuiau să meargă deveniseră pustii asemenea drumurilor care trec pe lîngă pavilioanele ciumaţilor. Blitz şi-a găsit repede compensaţie, în altă parte, întrucît numărul cîinilor de pe stradă se împuţinase în mod simţitor. Unei mame i-a dispărut copilul din căruciorul lăsat în faţa porţii. Oamenii îşi exprimau bănuiala în şoaptă fiindcă nu puteau dovedi nimic precis. Toate aceste bănuieli se reuneau pînă la urmă într-un singur cuvînt :

— Cîinele !

Mamele îşi păstrau odoarele cu aceeaşi groază ca şi stăpînii de cîini. În felul acesta au trecut cîteva zile fără ca Blitz să mănînce ceva crud.

Expediţiile începuseră să se prelungească dincolo de marginile oraşului, iar faima cîinelui cel rău se răspîndise peste tot. Blitz îşi cerea drepturile, manifestîndu-şi nemulţumirea în faţa domnului Kern.

Într-o zi cînd tocmai se întorceau de la plimbare fără să fi avut nici un succes, iar

Blitz devenise foarte agresiv, domnul Kern a zărit la fereastra unei vile un pudel alb legat cu o basma cu colţurile în vînt.
Consternat se opri în loc şi trase o înjurătură :
— Vezi, Blitz, cîtă neobrăzare poate exista pe lumea asta ? Iti promit că pudelul ăsta va fi al tău.
Deschise poarta cu o lovitură de picior şi urcă scările într-un suflet. Sună, bătu la uşă cu pumnii, zgîlţîi clanţa, dar degeaba...
Se auzi orologiul bisericuţei din apropiere. Bătăile lui sunau încet şi liniştit, tragic de solemn încît nu puteau să nu fie auzite. Sunetul lor profund, metalic, mîngîia, avertiza şi în acelaşi timp îndemna, anunţînd trecutul şi sugerînd viitorul.
Iar zgomotul bizar al loviturilor disperate în uşă se transmitea în toată absurditatea pe acest fundal.
Domnul Kern a înţeles subit nebunia sa în această dezarmonie de sunete înţelepte şi lovituri turbate. Coborî în fugă treptele şi o luă la fugă spre casă urmat îndeaproape de Blitz.
Domnul Kern era un om plin cu idei originale şi iniţiativă, chiar dacă de puţine ori i se întîmplase să fie spiritual. Dar şi oamenii săraci cu duhul uneori pot fi originali.
Luîndu-şi foarte în serios rolul său de protector al cîinilor, Kern nu pricepea ceva sau pricepea ceva în mod eronat. Exaltarea sa dădea uneori naştere cîte unei idei deosebit de năstruşnice aşa cum numai în mintea unui nebun poate să apară.

Groaza pe care o semăna în juru-i s-a transformat în stupoare atunci cînd un anunţ a apărut pe stîlpul de telegraf din faţa casei lui.
În acest anunţ se exprima mai întîi nemulţumirea şi uimirea în legătură cu dispariţia cîinilor de pe stradă, indiferent că aveau sau nu stăpîni. Sesizarea a fost analizată de armata imperiului care a constatat că mai există încă mulţi cîini, chiar dacă erau daţi ca dispăruţi. Iar acest abuz nu mai putea fi tolerat ! Toţi stăpînii de cîini sînt convocaţi să se prezinte în decurs de trei zile pe strada Apusului, la numărul nouăzeci şi patru împreună cu cîinii lor.
Anunţul era anonim. Probabil domnului Kern i s-a făcut subit frică sau pur şi simplu a uitat să semneze.
Indiferent care ar fi fost motivul, un lucru e sigur : nimeni nu s-a prezentat. Kern a aşteptat o zi, două. Între timp Blitz devenise foarte nervos, lătra şi sărea la el furios.
În a treia zi a bătut cineva la uşă. Era un om cu un cîine. Mai bine-ziS era un domn rotofei şi zîmbitor pe care îl chema Vojtisek. Ţinea în braţe o potaie caraghioasă cu cap de maimuţă, ochi holbaţi, picioare foarte slabe şi o coadă de rîmă.
— Vă rog să mă scuzaţi că m-am prezentat abia acum, începu să vorbească el cu o voce alintată, ştergîndu-şi sudoarea cu o batistă. Am aflat de anunţ cînd m-am întors din deplasare şi imediat am luat-o pe Lilinka să o depun aici pe altarul patriei.
— Ce javră borîtă !
Grăsanul se ofensă.

— Vă înşelaţi. E un cîine minunat, numai că e tare de o ureche.
— Şi pe ceilalţi cît mai trebuie să-i aştept ? Cui am dat eu ordin, stîlpilor de telegraf ?
— O... îşi ţuguie buzele cărnoase domnul Vojtisek de parcă ar fi vrut să-l sărute pe Kern. Nu vor veni, vă spun eu în mod precis. Domnul Vobecky, vecinul meu, are un cocher spaniol King Charles, dar mi-a spus că preferă să-l omoare cu mîna lui decît să-l aducă ofrandă monstrului german; doamna Kotouvâ a primit cadou un cîine superb, un ogar de rasă mexicană pe care l-a trimis'la Praga, iar domnul Boleslav are...
— Ajunge ! a urlat domnul Kern. Ştiu că am de-a face numai cu trădători.
— Domnule, eu sînt sluga dumneavoastră credincioasă şi pentru a vă dovedi bunele mele intenţii am adus o listă cu numele tuturor proprietarilor de cîini.
În clipa aceea uşa se deschise larg şi în pragul ei apăru Blitz, cu ochii cîrpiţi de somn.
Kern puse mîna pe căţea şi o aruncă jos. Lilinka începu să tremure ca varga în timp ce grăsanul o alinta cu voce mieroasă :
— Lilinka, scumpa mea, îngeraşul meu !
Dar în clipa aceea s-a produs un miracol. Blitz s-a apropiat de ea şi a început s-o miroasă curtenitor. Apoi a lovit-o în joacă în burtă şi Lilinka a început să scîncească atît de amarnic încît ai fi zis că a împuns-o cineva cu o furcă. Cu un aer dispreţuitor Blitz s-a îndepărtat de această făptură jalnică. Grăsanul bătea

din palme fericit, dar ^în acelaşi moment simţi în picior colţii albi ai cîinelui. Scoase un ţipăt disperat, dar domnului Kern nu-i tresări nici un muşchi de pe faţă.
Cu pantalonii sfîşiaţi, domnul Vojtisek o luă la sănătoasa.
— Blitz, tu eşti vinovat, zise domnul Kern.
în spatele lui se auzea un scîncet jalnic. Trase o înjurătură, prinse cîinele de un picior şi îl azvîrli pe fereastră.
După acest incident au mai trecut cîteva zile de aşteptare zadarnică. Domnul Kern cutreiera străzile pustii pe care nu întîlneai ţipenie de om sau de cîine. Alerga de pe o stradă pe alta, de la o casă la alta, dar nu putea recunoaşte cu nici un chip acea casă. Toate semănau leit una cu alta.
Şi cînd în cele din urmă se hotărî să le ia la rînd şi să forţeze uşa fiecăreia, Blitz a dispărut fără urmă.
Se lovi cu mîna peste frunte,
L-a strigat, l-a căutat peste tot, dar Blitz parcă intrase în pămînt. Obosit, istovit, extenuat, conştient de zădărnicia căutărilor sale, Kern se întoarse seara tîrziu acasă. Se amăgea cu ideea că îl va găsi aici sau în cel mai rău caz o să vină la noapte. Poate că acum îşi potoleşte foamea şi setea, înfingîndu-şi colţii într-o făptură vie.

Dar Blitz nu s-a întors nici în noaptea aceea, nici a doua zi dimineaţă. Cînd s-a crăpat de ziuă, domnul Kern a ieşit afară să dea alarma în cartier. Dar în casa scărilor auzi un scîncet prelung şi jalnic.

în faţa ferestrei zăcea un cîine. La prima vedere părea să fie Blitz, dar a trebuit să se apropie de el ca să se convingă că într-adevăr el este. Da, era Blitz, dar numai cu numele. Coţpul lui devenise un conglomerat de carne însîngerată. Urechea ruptă îi atîrna numai de un fir de păr.

Pe gît şi pe spinare avea bucăţi întregi de blană ruptă. Piciorul din spate nu-l mai avea, iar botul era năclăit de sînge închegat care probabil nu era numai al lui. Părea ca după o luptă cu panterele.

Îşi întoarse încet capul spre stăpînul său, scîncind de durere. în ochi i se putea citi groaza, iar blana emana un miros oribil la a cărui origine Kern nu mai avea - timp să se gîndească.

— Blitz, exclamă el, frîngîndu-şi mîinile de disperare. Tu eşti ? Cine a îndrăznit ? Vorbeşte, spune-mi măcar un cuvînţel şi îţi promit că mă voi răzbuna la sînge.

Cîinele îi răspunse printr-un schelălăit jalnic, exprimîndu-şi suferinţa la fel cum fac toţi cîinii. Îi povestea despre toate grozăviile încăierării, dar Kern nu era în stare să le traducă în limba omenească. Ce s-a întîmplat în noaptea aceea a rămas pentru totdeauna un mister.

Toate îngrijirile acordate lui Blitz au rămas fără nici un fel de rezultat. Kern a chemat un medic militar, uitînd că de fapt este vorba numai despre un cîine. Abia mai tîrziu a venit un medic veterinar care i-a curăţat rănile, i le-a oblojit, i-a luat temperatura şi a plecat.

Blitz slăbea de la o zi la alta fiindcă refuza să mănînce. Numai în ochi îi

rămăsese întipărită groaza. În fiecare noapte schelălăia de durere în timp ce domnul Kern invoca toţi dumnezeii, blestema şi amenința cu pumnii. Totul a fost zadarnic fiindcă a venit şi ziua cînd Blitz şi-a dat duhul.
După cîteva zile locuitorilor din cartier li s-a oferit un spectacol cît se poate de interesant. La toate ferestrele ieşiseră oamenii. Toţi se uitau la un individ, îmbrăcat în uniformă de paradă de SS, cu cizme înalte şi fără şapcă, care se lovea cu capul de un zid de piatră. Crucea de fier şi medaliile gravate cu cap de cîine zornăiau la pieptul lui. Zidul era stropit de sînge, dar omul continua să se lovească cu capul de perete.

Spectatorii înlemniseră de groază. Priveau cu respiraţia tăiată, inima li se oprise în loc, dar nimeni nu scotea un ţipăt şi nimeni nu

cobora jos să pună
capăt acestei
scene. O tăcere
sumbră învăluia
ultimul act al
dramei

.În cele din urmă un spectator şi-a exprimat părerea că ceea ce se întîmplă este o insultă la adresa armatei imperiului. Domnul Vojtisek, stăpînul căţeluşei Lilinka, opri un grup de ofiţeri care imediat au dat ordin să se închidă toate ferestrele, iar cel care va apărea la fereastră să fie împuşcat.
Cinci ofiţeri înarmaţi au intrat în curte. Prea tîrziu.
Pi zid apăruse o pată albă înconjurată de multe alte pete roşii — creierul domnului Kern în care s-a stins nebunia.
Acesta e sfîrşitul istoriei noastre. Multe elemente au fost născocite, dar nu toate. Au existat un asemenea om şi un asemenea cîine. Cartierul „Na Setrilce" nu vă aminteşte de nimic ? Un asemenea zid a existat la marginea oraşului Praga, ale cărui litere purpurii au povestit tragedia domnului Kern.
Furtuna, ploile, zăpada şi anii au şters această ruşine.

CAMPIONUL VÎRSTEI

BATRÎNUL MATOUS stă la biroul său cufundat în gînduri. Fereastra mare este larg deschisă către parc. E o dimineaţă superbă de vară care te face să te gîndeşti la nenumăratele bucurii ale vieţii. Toată noaptea a plouat mărunt din norii artificiali. După această baie lanurile de grîu din împrejurimile oraşului Ji- trenka s-au înviorat. O adiere uşoară aduce în cameră o mireasmă de trandafiri.
Piaţa este pustie. Clădirile albe ale şcolilor, cluburilor şi teatrelor din jurul parcului au amuţit. Cetăţenii s-au risipit prin toate colţurile lumii, în oraşe mai mult sau mai puţin îndepărtate, la tot felul de întîlniri, concursuri, turnee şi

festivaluri. Mulţi locuitori ai oraşului Jitrenka au preferat însă liniştea, plecînd împreună cu familiile lor în locurile de agrement din rezervaţia munţilor Krkonose.
Numai bătrînul Matous stă adîncit în fotoliul său, singur cu el însuşi. Pe buzele sale ofilite îi mai apare cîte un surîs, doar atunci cînd o rafală de vînt aduce cu sine din depărtări larmă şi cascade de rîsete ce-i ajung pînă la ureche. Pe stadionul din oraş echipa locală se întrece cu echipa negrilor din Mozambic. În echipa albilor joacă şi strănepotul său Václav, care e extrema dreaptă. La cei patruzeci de ani deja împliniţi se mai zbenguie ca un copil. Pentru a da mai multă strălucire întîlnirii, bătrînul Matous a fost invitat să participe la competiţie ca invitţit de onoare, dar el a refuzat. Este somnoros, mult prea somnoros, şi i-a fost teamă să nu aţipească acolo.

Václav are un băiat şi mai multe fete dintre care cea mare, Maria, a născut nu de mult doi gemeni! Doamne, cîţi urmaşi are !

Venerabilul Matous zîmbeşte mîndru. A adus pe lume generaţii sănătoase şi viguroase şi a cunoscut bucuria la bătrîneţe ! Iar viaţa a trecut ca un vis. Astăzi este cel mai bătrîn om din Jitrenka. Anul trecut a sărbătorit o sută nouăzeci şi nouă de ani şi ce sărbătoare a fost ! S-au întîlnit mai mult de două sute de urmaşi! Fiecare i-a adus cîte un dar. Printre ei se numără şi şapte poeţi care i-au preamărit în rime sau versuri libere vîrsta cea binecuvîntată. O trupă de balet formată din cei mai tineri urmaşi a

prezentat dansuri special pregătite în cinstea lui.

Au Venit pe jos, cu trenul, avionul şi cu vaporul. Ajunseseră ingineri, medici, inventatori, sportivi, regizori, ucenici, meşteri — erau mulţi, foarte mulţi, începînd cu venerabilii bătrîni şi bătrîne şi sfîrşind cu bebeluşii în scutece, viitori constructori ai acestei planete miraculoase din care a repurtat cel mai mare triumf al cosmosului — crearea omului atotputernic. Bătrînul Matous îşi aduce aminte cu un surîs în- gîndurat de numeroşii vizitatori, de acel furnicar de nepoţi şi strănepoţi care îl îmbrăţişau, îl sărutau şi-i mulţumeau ca unui creator care i-a scos din beznă, poftindu-i la banchetul festiv al vieţii. Parcă el ar fi fost începutul, parcă ar fi fost mai mult decît o simplă verigă în infinitul lanţ omenesc care leagă planeta noastră de' celelalte planete...

Acum lumea este o stea a bucuriei şi a fericirii, iar prin munca sa omul o face să devină mai frumoasă şi mai desăvîrşită. Pentru el aproape nimic nu este imposibil sub soare, zilele se scurg în muncă, dragoste şi' bucurie şi fiecare zi aduce noi şi noi surprize dintre care una singură ar fi suficientă ca să încremeneşti de uimire o viaţă întreagă ! Dar, uite, orice miracol al tehnicii de care abia apuci să te miri îmbătrîneşte, iar spiritul omenesc caută fără ostenire să facă noi cuceriri în aer, pe mare, în materie şi în stele. Ţi se taie respiraţia, gîndindu-te cîte poate să inventeze şi să creeze această fiinţă neînţeleasă numită om.

Şi totuşi bătrînul Matous este foarte somnoros. Nu pentru că lumea ar fi încetat

să-l mai bucure — zi şi noapte preamărește clipa cînd i s-a îngăduit să vadă şi să audă, chiar dacă nu ştie de ce a meritat acest lucru.
Expediţia lui Kovalenko pe Lună s-a întors la Moscova încununată de succes. Dar acolo, sus, undeva, printre stele, a rămas strănepotul său, Ivan. Racheta s-a întors fără Ivan. El a rămas împreună cu un biolog ca să ducă la bun sfîrşit misiunea încredinţată. Gîndul că are un asemenea urmaş îi umple de mîn- drie inima lui Matous. Se spune că Ivan o să se întoarcă, dar nu mai poate să-l aştepte mult timp.
Venerabilul Matous îşi aduce aminte şi de Karel care este de aceeaşi vîrstă cu fiica sa, Jindriska. El s-a jertfit pe altarul ştiinţei în timpul cutremurului atomic care a avut loo odată cu încălzirea Căii Glaciale de nord... Şi Julinka, biata de ea, care ar fi avut astăzi nouăzeci şi şase de ani. O vede în faţa ochilor ca atunci, ultima oară, cînd purta o pălărie de paie cu boruri largi, împodobită cu flori. De la o coajă de banană i s-a tras moartea.
— Uneori, pare-se că lucrurile se răzbună pe om, pentru că acesta a încercat să le supună, i-a zis cîndva domnul Rokos care scrie din plictiseală un tratat despre revolta materiei.
Bătrînul Matous îl visează uneori că încearcă să îmbrace o cămaşă care nu se lasă îmbrăcată. Dulapul lui imens de rufe a ars, răzbunîndu-se. Atomii din sandalele lui au urzit un complot. Asemenea furnicilor ei au luat-o la goană, iar domnul Rokos nu mai are cu ce să se încalţe. Uneori îl vede din nou în faţa lui

pe Ivan care se plimbă prin grădinile raiului cu o carte în mînă.
— Ivan, de ce nu te întorci acasă ?
Ivan nu aude şi continuă să se plimbe prin grădină şi să citească.
— Ivan, cînd te întorci la noi ? Nu pot să te mai aştept !
— Pst, pssst! E atîta linişte aici, răspunde Ivan. Nu ne deranjaţi ! într-adevăr grădina se întunecă şi bezna este atît de adîncă şi de insuportabilă încît Matous se dezmeticeşte. Deschide ochii şi vede deasupra chipul doctorului. E îmbrăcat într-o cămaşă albă fără mîneci ca un student şi numai cutele care apar în colţul buzelor îi trădează cei şaizeci de ani.
— Ai aţipit, dragă prietene '!
— Da, şi dumneata m-ai trezit ! Nu vreţi să mă lăsaţi o clipă în linişte !
— M-am apropiat în vîrful picioarelor !
— Ah, cunosc practicile astea. Cînd o să scap odată de dumneata ?
— A venit poşta, maestre. Nu doriţi să vă citim scrisorile ?
Fără să mai aştepte acordul lui Matous, doctorul desface primul plic, scoţînd din el o plăcuţă subţire şi albă.
„Inginerul specialist în bumbac, Antonin Matous, fiul lui Antonin din ramura moravă, strănepotul dumneavoastră de pe plantaţiile din Samorin..."
Doctorul Urban se pricepe la genealogia familiei lui Matous mai bine decît maestrul însuşi.
„Dragă bunicuţule", se aude vocea monotonă a strănepotului Antonin, „te anunţăm că toţi sîntem sănătoşi şi trăim fericiţi în stimă şi dragoste. De un lucru

mă plîng şi anume că munca noastră manuală îşi pierde importanţa ca zăpada care se topeşte la soare. Tu mă 'ştii cum sînt, munca fizică m-a făcut întotdeauna să mă simt în largul meu. Trei ore pe zi car butoaiele cu bere în pivniţă, iar apoi stau şi nu fac nimic. Ce mult colecţionez gîndaci şi prind fluturi, apoi mai desenez şi zbor un pic. Fran- tisek a primit la nuntă nişte aripi noi, iar Mar- tinka învaţă să zboare cu cele vechi ale lui Vlastovka. îţi trimitem vin de păpădie albă şi sperăm să-ţi placă. Aşteptăm veşti de la tine !

Doctorul Urban opreşte maşina, constâtînd cu uimire că vocea monotonă a lui Antonin'îl adoarme pe bătrîn.

— Ce mai spune Stanislav, fiul lui Mark din Znojmo ? Această ramură a dat cinci poeţi...

— Moaşa lor nu i-a uitat, îşi aduce aminte Matous, căscînd : Mu-Li-Ciu, o poetesă populară sau aşa ceva...

— Scrisoarea e scrisă în versuri, îi atrage atenţia doctorul. Este un ditiramb închinat celei mai lungi vieţi.

Venerabilul Matous ascultă cîteva versuri din scrisoare, rostite cu un glas puternic şi abătut dă din umeri.

— Taci, Stanislav ! zice el. Vorbeşti prea frumos despre un pămînt pe care nu ai ajuns încă.

Doctorul schimbă repede subiectul discuţiei pentru ca interesul bătrînului Matous să nu se stingă complet.

— Acum vorbeşte Pavel, călător, interpret virtuos la harpă şi antrenor la cluburile de jocuri cu mingea din cadrul asociaţiei albastre.

— Nu-mi amintesc.

Doctorul Urban îi arată lui Matous un vlăstar din coroana ramificată a unui tei care ilustrează cu ingeniozitate scindarea neamului lui Matous.

— Aici, zise el, atingînd cu mîna o frunzuliță de pe tabloul luminat.

— Hai, repede, repede, citește-mi sfîrșitul scrisorii !

— îmi aduc aminte foarte des de dumneata, bunicuțule, începe Pavel cu o voce sonoră și expresivă de bas. Sînt foarte fericit că fac parte din neamul dumitale și sînt mîndru că mă trag din dumneata care ai văzut în viață oameni ce au trăit în perioada Aurorei.

Auzind acest pasaj, chipul lui Matous parcă întinerește. Fruntea înaltă se luminează de sentimentul mîndriei și al demnității. Tocmai ar vrea să caște, dar nu cască — în locul unui O negru, buzele palide schițează un surîs îndepărtat și visător ; dar surîsul se stinge după ce Pavel începe să descrie noua lui vilă rotativă dotată cu centrală de încălzire atomică proprie.

— Ajunge ! oftează el. Nu mai pot!

— Au mai rămas cîteva glasuri.

— Vreau să dorm !

Se aude o voce tinerească de fată :

— Eu fac parte din echipa copiilor specialiști și lucrez în același timp la fabrica de jucării. Cuvîntul meu este acum important și de aceea sînt atît de serioasă încît nu m-ai recunoaște, bunicuțule ! Vizitez familii și grădinițe, observ, studiez cum le plac copiilor jucăriile, care jucării plac mai mult și care plac mai puțin. Observ cum sînt

recepționate de copii și cum le stimulează fantezia și dacă au rol educativ.
Venerabilul Matous se înviorează iarăși :
— Este glasul lui Jana !
— îți mulțumesc, bunicule, pentru invitație, continuă fata. Vin acum în zbor la tine, pornesc acum. Așteaptă-mă din clipă în clipă.
— Cum adică am invitat-o ? întreabă Matous pe un ton obosit. Este invenția dumitale, doctore, ți-am mai spus-o !
— Jur pe Calea Lacteee! își dă cuvîntul doctorul. Dumneavoastră singur, maestre, v-ați exprimat dorința să o mai vedeți odată. Ivan a fost totuși bunicul ei.
— Dacă Ivan s-ar întoarce, începe să viseze bătrînul, aș mai aștepta o clipă.
— în fiecare moment expediția lui Jegos se poate întoarce. S-a auzit deja primul semnal !
— Nu, nu ! El țintea mai sus și nu sosise încă timpul. A fost o nebunie !
— Ei și ce dacă ! răspunde doctorul. Va ră- mîne în stele ! Cine nu l-ar invidia ? Mai sînt aici și alte glasuri care doresc să fie ascultate... Se află aici boxerul Julius, astronomul Alexandru și maestrul Max, miner vestit care a extras magneziu din Oceanul Atlantic.
La aceste cuvinte Matous cască cu o gură pînă la urechi :
— O, stele din cer, oftează el. Cît de mult aș vrea să dorm !
— Și ce face Teiul vieții dumneavoastră, Maestre ? Am uitat de el... Scoarța lui are atî- tea primăveri cîte aveți și dumneavoastră,, dar în coroană e o primăvară nouă cu cuiburi noi. Vreți să vă faceți de rușine ? Haideți în parc să o admirăm !

Venerabilul Matous clatină din cap.
— Asta abia la urmă, zice el. A fost bine, mulţumesc destinului că mi-a dat ochi să privesc această lume şi mîini să pot colabora cu ea. Am străbătut cu trenul şi avionul toate ţările şi mările, am escaladat cei mai înalţi munţi, am urcat pe Everest, am fost la Polul Nord şi la Polul Sud, am cutreierat toate continentele şi pretutindeni am întîlnit aceeaşi divinitate fericită şi atotputernică, care este omul, sau mai bine zis divinităţile omeneşti albe şi maronii, galbene şi negre. Un singur lucru le lipseşte — nemurirea. Viaţa este nemuritoare, dar omul moare ! Şi de aceea face parte din perfecţiune şi fericirea umană. Dacă îi e somn de moarte, înseamnă că doreşte să se întoarcă acolo de unde a venit ! Cît de înfiorător ar fi dacă n-ar avea voie să moară ca acel zeu creştin.
Doctorul dă neputincios din mîini şi ochii îi strălucesc.
— Dar în privinţa dumneavoastră, maestre, n-aş mai vrea să trăiţi încă o mie de ani, nici o sută, ba nici măcar zece ! Este vorba numai de un singur an. Un' singur an mai rămîneţi printre noi ! Aşteptaţi să împliniţi două sute de ani !
— Nu pot ! Nu mai pot, doctore, jur pe mîi- nile mele că nu mai pot !
— Dovediţi-ne că două sute de ani nu este ultima limită !
Venerabilul Matous dă din cap. Doctorul se apleacă spre el, comunicîndu-i ceva cu un aer misterios şi important :
— Peste o lună soseşte Lojzicek, maestru internaţional de şah. Merită să

Nmai jucaţi împreună o partidă. Ultima a fost remiză.
Maestrul Matous se supără :
— Ajunge, doctore ! De fapt numai din vina dumitale mai trăiesc ! încă de anul trecut mă pregăteam să mă sting şi numai dumneata mă reţii şi te tocmeşti cu mine. Acum iarăşi o să născoceşti tot felul de rudenii pe care o să mi le trimiţi pe cap una după alta. Dar eu ţi-am zis că îmi ajunge !
— Maestre, viaţa a ajuns să vă plictisească ?
— Nu am zis aşa ceva ! Cu fiecare nouă zi începe o nouă sărbătoare a vieţii ! Dar mi-e somn, înţelegeţi-mă odată ! Pic de somn 1 Vreau să dorm !
Chipul îi îmbătrîneşte cu încă o sută de ani.
în clipa aceea se aude un clopoţel. Toată camera, plafonul şi pereţii vibrează de un glas subţire de fată :
— Zbor ! Vin acum, bunicule !
Bătrînul Matous se odihneşte în fotoliu. O priveşte fermecat pe Jana care stă pe genunchii lui.
— Nu pricep de loc, bolboroseşte el mai mult pentru sine. Jumătate copil, jumătate femeie. Care este partea cea mai frumoasă ? Cît de neputincioşi sînt ochii noştri în faţa unei asemenea apariţii.
Jana zîmbeşte şăgalnic.
— Am auzit, bunicuţule, că eşti ca o pană de raţă sau ca puful de păpădie. Şi tu între timp cîţi ani ai împlinit ? O sută nouăzeci şi nouă ? Cine a minţit ? Cred că ai cu o sută mai puţin.
— După faţă nu se cunoaşte. Dar inima de aici va îrîiplini peste un an două sute de ani. Ei, copiliţo, ai ajuns la timp ! în

fiecare clipă mă pregătesc să mă sting. Sînt ca un balon de săpun la soare. Şi tu eşti acest soare. Eşti mîndria şi bucuria mea, ultimul meu mai, cea mai frumoasă floare care a înflorit în coroana bătrînului tei.
Jana îl prinde de mînă.
— Dragă bunicule tei ! O să împlineşti două sute de ani şi o să mai împlineşti trei sute de ani şi mereu o să foşneşti, iar noi o să înflorim.
— Eşti fericită. Ţi se citeşte din privire. Povesteşte-mi despre munca ta, care mă interesează cel mai mult dintre toate.
— Nu ştiu dacă se poate numi muncă, răspunde fata cu modestie. Inventez jucării pentru copii. Umblu printre cei mici şi îi observ pe furiş în timp ce se joacă. Mi-aş dori să fiu invizibilă sau cel puţin atît de mică încît să nu-i depăşesc cu un cap. Copiii nu acceptă intruşi în joaca lor.
— Cum să nu-ţi dea voie ! exclamă Matous. Doar tu însăţi mai eşti încă un copil !
— Nimic nu ştii, bunicule, zîmbeşte Jana cu un aer misterios, izbucnind deodată într-un rîs sonor pur femeiesc, de parcă totul ar fi fost deja hotărît.
— Cînt şi dansez, frecventez nişte cursuri ca să pot apărea pe scena palatului de cultură al uzinei.
Se ridică în picioare, aşezîndu-se în faţa lui cu toată trufia ei feciorelnică pentru ca bunicul să nu o confunde cu un copil. Maestrul Matous o priveşte cu o mirare plină de duioşie.
Ochii Janei se pironesc deodată pe arborele genealogic înrămat în forma

unui tei stilizat, îl priveşte o clipă şi apoi exclamă :
— Despre teiul dumitale s-ar putea compune un cîntecel.
Şi fără să scoată o vorbă începe să fredoneze. Dintr-un amestec amorf de zbîrnîituri, jumătăţi de cuvinte şi semitonuri începe să se înfiripe o melodie. Laitmotivul capătă forma teiului bunicului. Ţîşneşte astfel un cîntecel simplu şi naiv cu o melodie nesigură şi strofe fără ritm care prinde viaţă cu fiecare nou vers. Bunicul este trunchiul acestui tei, ramurile groase de jos sînt fiii şi fiicele lui, iar mai sus, mereu mai sus, cresc lăstare ce se subţiază pînă ajung la tata şi mama, iar floricica de la margine sînt eu. Vai, doamne, ce departe sînt de trunchi şi totuşi cît de legată sînt de el : pornesc din el şi mă întorc la el...
Cuprinsă de acest entuziasm creator face cîţiva paşi şi începe să îngîne un firicel de melodie pe care a intitulat-o *Dansul recunoştinţei pentru bunicul tei.* Se lasă în voia dansului cu tot trupul şi sufletul. Uită de sine şi de bunicuţ aşa cum se întîmplă cînd eşti cuprins de extaz şi nu-i mai pasă dacă el se va mira, privind-o. Şi socotind că a sosit momentul să pună capăt acestei suite de balet, inventează finalul, făcînd o reverenţă adîncă în faţa teiului. Şi cînd la sfîrşit mai vrea să facă o plecăciune în faţa bunicului, observă că el aproape a adormit... Amabilitatea l-a suprasolicitat, vlă- guindu-i forţele. Jana se apropie de el în fugă şi abia reuşeşte să-i prindă capul greu ce-i cade în piept. Deschide ochii şi zîmbeşie cu un aer vinovat. Fata-îl priveşte în ochi şi deodată

înţelege totul. Privirea bunicului este obosită şi chinuită şi o rugă fierbinte se poate citi în ea.
Cu o clipă mai înainte ar fi dorit să-l convingă, să-l implore, să-l păzească, să-l trezească, dacă va fi nevoie, aşa cum făcea doctorul. Dar brusc îşi dădu seama cît de nemiloasă şi crudă ar fi această faptă. O cuprinse o milă ciudată pentru bunicul care nu mai vroia şi nu mai putea să trăiască.
— Viaţa este nemuritoare, şopti el. Dar orice om trebuie să se ducă acasă.
— Vrei să dormi, bunicuţule ?
— Mai cîntă-mi, privighetoarea mea, murmură el. Ia-ţi avînt şi zboară deasupra mea, tu, aleasa mea dintre toate. Pe tine te rog să mă ajuţi şi să mă duci la culcare.
— Atunci intră frumos în pătuţ ! îi zice Jana cu tonul sever al mamei cînd se apropie ora nouă. îl conduce în dormitor, trecînd printr-un şir lung de camere şi închide cu grijă uşile în urma ei.
Acum bătrînul Matous stă întins în mijlocul pernelor. Cască prelung. Jana apasă pe butonul de la capătul patului, discul începe să se rotească şi pe suprafaţa albă a plafonului apare pentru ultima oară filmul vieţii lui.
îl priveşte somnoros şi o vede pe draga lui măicuţă înconjurată de ceata fraţilor şi a surorilor, ţinînd în braţe un prunc care era el. Urmează primul supt la sînul mamei, primele cuvinte, primii paşi, amintirea porumbiţei albe după care întinde mîna.
Deodată Jana îşi ciuleşte urechile. Din depărtare, dincolo de camere şi uşi se aud nişte lovituri. Doctorul Urban se

îndreaptă către bunic. De la o mare distanţă răsună glasul lui speriat:
— Deschideţi ! Pe soarele din cer deschideţi !
Se aşterne o clipă de tăcere urmată de o nouă apăsare şi de o zgîlţîire furioasă la care uşa nu cedează. Jana stă de pază ! Vede cum răsuflarea bunicului se stinge. Inima lui, asemenea unui alergător obosit, îşi încetineşte pasul. A alergat aproape două sute de ani şi iată că acum se apropie de sfîrşit !
Jana are impresia că ştie ce se întîmplă în inima bunicului şi simte parcă în ea însăşi o imensă oboseală, o dorinţă nemăsurată de a se odihni.

Bunicul mai deschide odată ochii. O caută. Jana îi înţelege imediat dorinţa şi începe să cînte melodia închinată bătrînului tei. Ar dori ca ea să semene cu un cîntec de leagăn, dar nu poate rezista şi face cîţiva paşi de dans. în clipa aceea uită de bunic, începe să cînte şi să danseze, iar cîntecul ei nu este un cîntec de leagăn al morţii, ci un imn al tinereţii, cîntecul celei mai tinere flori din tei. Floricica are aripi şi poartă o sămînţă din care va creşte alte milioane de flori.Şi Matous, campionul vîrstei, adoarme. O oboseală dulce îi cuprinde mădularele. În clipa aceea simte că pleoapele îi sînt îngreunate de fericita povară a întregului pămînt, în al cărui pîntec vor rodi seminţele viitoarelor vieţi care vor fi de ordinul trilioanelor de trilioane care se vor înmulţi şi vor creşte mai departe. Apa şi piatra se însufleţesc, nu mai există materie moartă şi tot pămîntul se trezeşte la viaţă.

FETIŢA CU CODIŢE

FERDINAND KOSTKA se pregătea din nou să plece în lume. De fiecare dată se întîmpla la fel : cînd era acasă îl cuprindea dorul de ducă, iar cînd era -în străinătate tînjea după meleagurile natale. Şi nu era singurul care avea această stare. Ceata pribeagă care o pornea în lume în fiecare toamnă era formată în -bună parte din consăteni de-ai lui. îi chema codrul de pîine amară plătit cu sudoarea grea, vărsată pe cîmpiile aride ale Cehiei de sud. Era ca şi cum în spatele cuptorului fiecăruia dintre ei s-ar fi lăfăit un pitic gras şi nesătul cu o gură uriaşă care le înfuleca toată

mîncarea. Dar mai era încă ceva care-i mîna în lurrfe. Ceva greu de definit ce pornea din sîngele lor liniştit, clocotitor, ceva primar, instinctul nomad moştenit din taiă în fiu.
Ultima oară Ferdinand Kostka a stat în străinătate mai mult decît şi-ar fi dorit. Cu circul a străbătut toată Germania şi Franţa, ajungînd pînă în Spania şi în acest răstimp de cinci ani nu a văzut cerul azuriu al ţinutului natal.
în cele din urmă s-a întors acasă în căsuţa de lîngă baraj unde n-a mai găsit-o pe Ecate- rina. Murise, iar în urma ei lăsasé o fetiţă de trei ani, Terunka. Kostka socoti pe degete şi-i ieşi că fetiţa nu este a lui. Bine cel puţin că înainte de-a se întoarce el acasă, Ecaterina trecuse pe lumea cealaltă — de fapt ceva mai bun nici nu putea face. Murise, luînd cu ea şi taina cea mare, respectiv numele părtaşului fiindcă restul nu putea fi ascuns de lume, copilul fiind întruchiparea păcatului.
Ferdinánd Kostka numea păcat taina ascunsă de femeia pe care o lăsase singură atîta amar de vreme. Nu reuşea să-şi exprime gîndurile, nu comenta niciodată, dar i se părea că domnul de sus în clarviziunea sa a orînduit astfel lu- crurile încît el, Ferdinánd se poate răzbuna pe infidelitatea Ecaterinei.
O urmărea cu priviri aspre şi încruntate pe fetiţa cu codiţe aurii pe care o lăsase în grija surorii sale, Barbara, ce-i păzea casa. Barbara era o domnişoară bătrînă, sfrijită şi obosită, tare de o ureche care mergea cu pas iute, în- clinîndu-se mereu în faţă, de parcă era mereu gata să cadă.

Ferdinánd Kostka se pregătea să ducă la îndeplinire rolul de mare judecător aşa încît se hotărî să aştepte. Era lipsit de griji : fetiţa — întruchiparea păcatului Ecaterinei se juca în curte printre găini.
— Ai mare grijă de ea, Barbo, ţipa el în urechea sorei de fiecare dată cînd se pregătea să plece. Vezi să nu i se întîmple ceva !
Ferdinand Kostka cînta la trompetă În orchestra circului Hurikan care străbătea iarăşi în lung şi în lat vestul Europei. Cutreiera oraşe uimitoare prin măreţia, strălucirea şi sărăcia lor. Îşi aducea aminte de ele numai după turnurile catedralelor. Le revedea în somn ca pe nişte monştri de piatră cu forme fantastice, cu pîntecul îndreptat spre mare, închis în corsetul văilor de la poalele munţilor ori înconjurat de cîmpiile monotone, brăzdate de rîuri cu apă tulbure şi urît mirositoare.
Sunetele trompetei lui răsunau sub cupola circului în marşuri triumfătoare, valsuri duioase, melodii galopante. în acordurile ei năvăleau în manej armăsarii bălani sălbatici şi frumoşi ca amintirea unei ilustraţii vechi din- tr-o carte de poveşti.
Prin pauze dramatice de o tăcere mormîntală sublinia momentele cele mai critice ale programului lui don Manuel, cînd Estera executa într-un ritm sălbatic salturile sale mortale, provocînd pe o parte uimirea publicului, iar pe de altă parte, punîndu-şi viaţa în pericol.
în sunetele ariilor celor mai cunoscute opere, grupuri pitoreşti de elefanţi, foci şi

zebre demonstrau că nu numai fiinţa omenească ştie să imite animalele, dar şi un chip mut îl poate maimuţări pe regele naturii spre marea bucurie şi întristare a publicului. Picioarele dresate ale animalelor reuşeau să se ţină pe un balon, să meargă pe catalige, să cînte la un instrument. La ce surprize te mai poţi aştepta în lumea circului cînd vezi atîta perfecţiune !

De aceea numărul următor al familiei de chinezi cu codiţe trebuia să facă adevărate minuni cu farfurioarele, mingile, sabia şi măciucile lor. într-adevăr aceşti oameni cu piele cadaverică construiau în aer ornamente cu ajutorul unor instrumente rotative, împotrivindu-se forţei de gravitaţie a pămîntului. Iar trompeta lui Ferdinand Kostka juca rolul de cortină sonoră care se ridica şi cădea în faţa lor.

Oare cum ar fi arătat toate exhibiţiile circului Hurikan de n-ar fi fost trompeta lui Ferdinand Kostka care să răsune de pe scenă ? Ar fi fost ca o sală de dans privită prin fereastra închisă fără să auzi muzica. Căci muzica conferă sens atîtor lucruri absurde !

Iar atunci cînd cablul o trăgea pe Jolanda în vîrful cupolei, Ferdinand Kostka punea mîna pe vioară. Din cei cinci membri ai orchestrei, el cînta cel mai frumos *Valurile Dunării,* iar tînăra Jolanda nu suporta alt acompaniament în timpul exerciţiului său la trapez. Şi atunci cînd făcea tumbe pe covor, frîngîndu-şi trupul firav, lipsit parcă de oase şi atunci cînd se înălţa deasupra publicului, suspendată de cupolă ca limba unui clopot şi-şi dădea drumul, fluturînd nişte aripioare argintiu-

aurii şi trimitea bezele în toate colţurile, vioara lui Ferdinand Kostka o urmărea şi o înconjura cu sunetele ei fermecate. Kostka cînta la vioară fără să-şi dezlipească ochii de pe Jolanda. Era în stare să şadă dimineaţa ore întregi în manejul gol în care bătrînul d'Alfonso chinuia trupul mlădios de şarpe al Jolandei, pregătind-o pentru miracolele din fiecare seară. De multe ori purta cu ea discuţii îndelungi în limba ciudată a circului care suna ca un amalgam de franceză, spaniolă, cehă, germană şi italiană. îşi aducea aminte de Terka care rămăsese acasă sub supravegherea mătuşii Barbara. Cu părere de rău se .gîndea cum i se întăresc vertebrele coloanei şi oasele fragile devin robuste în timp ce el colindă lumea fără să poată ţine în mînă trupul zvelt ca o trestie pe care să-l frîngă precum un arc. »

Plin de neräbdare număra cei cîţiva ani ai fetiţei la care adăuga numărul necunoscut al anilor după care se va întoarce acasă. Uneori se gîndea că mai are timp şi că n-a pierdut prea mult. Dar atunci cînd bătrînul d'Alfoiiso îi răspundea la întrebări, zicînd că niciodată nu e prea devreme, se înspăimînta la gîndul anilor pierduţi, iar inima i se strîngea de frică că o să ajungă acasă prea tîrziu.

în furnicarul circului aflat în veşnică miş- care în care se. vorbea un amalgam de limbi, Ferdinand Kostka trăia singur ca un pustnic. Se ferea pînă şi de consătenii lui care erau în număr destul de mare. Membrii orchestrei erau aproape toţi celfi, fiind de baştină din regiunea Sumava sau Vysocina. în ierarhia circului

acest mic grup etnic se situa undeva la mijloc. Pe treptele superioare ale acestei instituţii franceze se lăfăiau „artiştii" care făceau parte din rasa latină. Urmau apoi muzicanţii cehi, breasla meseriaşilor, fierarilor, tîmplarilor şi instalatorilor pe care foamea îi izgonise de-acasă.
Iar tocmai la fund mişunau epavele, oamenii sărmani şi excluşi din societate, şchiopii, chiorii şi tuberculoşii care se hrăneau cu resturi de mîncare şi făceau orice fel de muncă indiferent de locul unde se aflau. Instrumentele lor de lucru cele mai frecvente erau mătura, peria sau furca de aruncat gunoaiele.
în circurile mici, proletare, această diferenţiere nu era atît de strictă. Dacă era nevoie, un muzicant putea să ridice manejul, îmblîn_- zitorul de lei şi tigri dădea de mîncare celorlalte animale, călăreţul punea de multe ori mîna pe mătură, iar sărmanul măturător se îmbrăca în costumul peticit de marionetă. Circul Hurikan era însă o întreprindere de elită, treptele sociale fiind despărţite între ele de o prăpastie de netrecut.

Un singur om, un conaţional de-al lui Kost- ka, Vasek Hunacek din

Nymburk a izbutit
să treacă peste
această prăpastie ;
a ajuns de la
îngrijitor de
animale la trapez,
înlocuindu-l treptat
pe uriaşul signor
Giuseppe, care se
lupta zadarnic cu
anii ce-i împovărau
spinarea, în ziua în
care a ţinut prima
oară în dinţi că-
luşul de care se

agăţa Jolanda, executîndu-şi numerele sale de zbor, a devenit „mesia Archi-baldo". Nu bănuia că numele lui slovac cu inflexiuni dulci sună în urechile latinilor la fel de misterios şi exotic cum îi sună lui toate acele nume de Manuel, Archibald şi Elvira

.Hurikan părăsea . regiunea toridă a Proven- cei, îndreptîndu-se către ţinuturile nordice mai reci, iar pe drum şi-a instalat corturile uriaşe în Tours pe malurile Loarei cu ape leneşe, aproape secate. Soarele de aici era mai cru- ţător şi în serile răcoroase, cînd cerul de un albastru intens se întuneca, iar stelele mari priveau prin prelata deschisă în manej, circul devenea plin-. Locuitorii oraşului nu îşi precupeţeau aplauzele ; la fiecare număr manejul se cutremura de ţipete, rîsete şi exclamaţii de încurajare. Bărbaţii cu pălării de paie date pe ceafă, îmbrăcaţi în cămăşi descheiate, cu mînecile suflecate şi fără haină urlau atunci cînd Archibald-Hunacek o ridica pe Jolanda deasupra prăpastiei, ajutîndu-se de maxilarele lui puternice. Tineri îmbrăcaţi în pantaloni, largi cu centuri colorate şi late cu ţigara lipită în colţul buzelor îl încurajau pe don Manuelo să facă noi salturi mortale. Doamne grase, ţi- nînd în poală copii cu păr cîrlionţat aplaudau, trăgînd din cînd în cînd cîte o duşcă din vinul de casă ţinut în gamelele burduhănoase de sub bancă.
Trompeta lui Ferdinand Kostka se pierdea în această vijelie fără margini. Nu iubea publicul de acest gen. ll obosea foarte tare^ dar pe de altă parte era bun, fiindcă îl ajuta să-şi umple mai repede buzunarul secret de sub cămaşă.
Se afla undeva în mijlocul Franţei, dar la fel de bine se putea găsi la Marsillia sau acasă la el, în Strasce. Ochii nu vedeau, urechile nu auzeau, avînd sufletul preocupat de o singură problemă. Era problema răzbunătorului care va face

muncă de educaţie şi a educatorului care se va răzbuna.
Fie ce-o fi, numai domnul să fie milostiv ! Pedeapsa care o aşteaptă nu este o pedeapsă simplă. Ea va fi un fel de frîngere a oaselor în trup, însă cu bunăvoinţa domnului va fi închinată unui ţel nobil. Ferdinand Kostka îşi freca de pe acum mîinile care ştiau să ţină cu atîta sensibilitate vioara şi arcuşul.
Păcatul adulterei Ecaterina va fi răscumpărat atunci cînd suferinţele îndurate vor aduce primele roade sub bolta de prelată a circului, în soarele reflectoarşlor ! Fie ca membrele ei să devină suple ca tentaculele unei meduze, iar capul să i se răsucească pînă la călcîie ! Coloana vertebrală să i se transforme într-un arc de oţel, iar trupul îmbrăcat în solzi aurii să se răsucească în jurul buricului în vîrful cupolei circului.
Atunci sunetele viorii lui vor zbura de pe estradă asemenea unui stol de ciocîrlii care se înalţă către soarele de mai şi va însemna că a sosit clipa supremei iertări. Ferdinand Kostka a stat aproape un an de zile acasă şi timpul s-a scurs ca apa. Desigur nu ca apa stătută din eleşteele cu care soarta generoasă a înzestrat ţinuturile Cehiei de sud, conducîndu-se parcă după proverbul : „cu cît e mai frumoasă, cu atft e mai săracă".

Revenind din nou la instrumentele sale, viaţa i se

părea ca o cascadă şi meleagurile natale îi reveneau în minte ca printr-o oglindă înnegurată

.Din nou colinda lumea, multe oraşe le vedea a doua oară, chiar a treia oară, însă mereu i se păreau noi şi străine de parcă le-ar fi văzut prima dată. Numai turlele bisericilor, primăriilor şi castelelor trezeau în el o aducere aminte îndepărtată şi de necrezut, înşelătoare şi plină de surprize ca un vis. Asemenea unei globule roşii rătăcitoare era propulsat în inima fierbinte a marilor oraşe şi scos din nou afară de pulsul ei. A văzut cortegii de oameni puse în mişcare de foame şi minie, a fost martorul unor sărbători, vijelii şi schimbări rapide. Şi toţi cereau două lucruri : pîine şi distracţie.

Ca membru al circului Hurikan, Ferdinand Kostka făcea parte dintre cei care îi distra. Afişele lipite la toate colţurile, pozele repre- zentînd un manej fastuos cu un îmblînzitor elegant în mijlocul lui, înconjurat de tigroaice şi turme de elefanţi*sau cămile le promiteau flămînzilor totul în afară de pîine. Fiindcă deviza domnului Krix, proprietarul circului era „pîine după distracţie".

Acum Kostka străbătea din nou Franţa unde domnul Krix, francez de origine, organiza cele mai dese turnee. Indiferent de cît timp ar fi rămas acasă, Kostka se întorcea aproape totdeauna la Hurikan. Domnul Krix avea slăbiciune pentru muzicanţii cehi şi chiar se mîn- drea în afişe cu orchestra sa cehă.
Dar ceva se întîmplase cu Kostka de cînd venise ultima oară de acasă. Era mereu iritat'şi cădea des pe gînduri. în amintirile lui revenea tot mai des imaginea unei fetiţe palide cu păr auriu şi trup firav — pe care o găsise acasă — Terunka în vîrstă de cinci ani. Nu s-ar zice că îşi neglijase rolul. A muncit cu Terunka pînă la epuizare. A pus mîna pe ea puţin cam tîrziu şi acum trebuia să recupereze ceea ce pierduse. Firește a făcut tot ce a putut. I-a costat multe plînsete şi văicăreli, dar Kostka nu s-a lăsat bătut.
în sfîrşit se gîndea el, ţin în mîini şi frîng păcatul Ecaterinei — trupul care a fost zămislit într-un pat pîngărit din împreunarea femeii mele cu un necunoscut, cu trupul unui vagabond sau a unui speculant ambulant, cine poate şti ? Dar rodul acestei împerecheri este un copil sfrijit în care sînt înscrise urmele păcatului pe care nimeni nu le va putea şterge.
Şi această fiinţă ar mai vrea să se prefacă nedreptăţită, judecîndu-l si acuzîndu-l pe Kostka! •
Şi în plus era stîngace 'ca un căţeluş. Era suficient să pună mîna pe un lucru ca totul să se întîmple prost, invers de cum trebuia să fie, lipsit de sens şi contrar dorinţei lui ! Nu reuşea să bea din căniţă

fără să se păteze. La masa de prînz își plimba lingura prin farfurie pînă ce supa i se vărsa pe fața de masă. Folosea mîna stîngă în locul celei drepte ori de cîte ori putea sau atunci cînd n-o vedea.
Trebuia să-i vindece această stîngăcie — odată pentru totdeauna. Avea o mulțime de proaste obiceiuri de care trebuia dezvățată cît mai repede. S-ar fi jucat o zi întreagă cu c păpușă de lemn și o garnitură de mobilă pe care i le dăduse sora mamei răposate, mătușa Elisabeta ce ținea o băcănie într-un orășel apropiat. Ca să fie liniștit i-a ars toate jucăriile.
Ferdinand Kostka era sever și dur atunci cînd greșelile se repetau. Nu s-a lăsa rugat sau înduioșat, iar promisiunile și lacrimile nu aveau asupra lui nici un efect. Știa că la cea mai mică dovadă de slăbiciune fetița îi va aluneca din mîini ca un șarpe.
Norocul ei că are oasele atît de flexibile ! Urla de parcă o împungea cu furca, țipînd că o doare și simte cum i se frînge mijlocul în două. La fiecare mișcare o mai apăsa încă puțin, măcar cu o jumătate de centimetru, indiferent eă-i plăcea sau nu. Ținea în mînă o trestioară subțire pe care demonstra cum trebuie să arate, după părerea lui o coloană verticală ideală : — Așa trebuie să te îndoi, neîndemînatico ! Și mai jos ! Nu admit nici un fel de mofturi, poți să plesnești, iapă de marțipan ce ești !
— Gata ! Nu mai pot !
— Nu mai poți ? Atunci să te ajut eu !
— Aaaaaau !
— încă puțin !
— Ajuuuuunge!

Aşa a învăţat-o să-şi adune hăinuţele de pe jos. I-a arătat lumea cu picioarele în sus, podeaua fiind pentru ea tavan ! O coloană vertebrală trebuie să fie formată din inele trase pe un elastic şi nu o piramida - construită din farfurioare de porţelan !

Acum cînd îşi aducea aminte de la distanţă, putea fi pe deplin (liniştit. în zece 1ujl a reyşit să facă leu Terka mai mult decît şi-ar fi putut închipui cineva. A învins toate piedicile, a în- frînt revolta trupului şi a sufletului copilului ! În subconştientul său intuia această revoltă, deşi copilul se purta ca un mieluşel şi încerca să-i fie cît mai mult pc plac. E adevărat că privea lucrurile lucid cu scînteile verzi ale ochilor lui — pînă cînd circul a ajuns la Dieppe.

Aici s-a îmbolnăvit de tifos, dracu ştie de unde l-a luat, şi a stat mult timp în spital.

— Vioara ! Aduceţi-mi vioara ! ţipa el în timp ce îl transportau şi nu s-a liniştit decît atunci cînd a simţit cutia cu vioara la . capul patului.

Circul Hurikan s-a mutat în alt oraş, lăsîn- du-l pe Ferdinand Kostka departe. Kostka a fost internat în pavilionul de boli infecţioase din La Manche, un oraş din sudul Franţei, aşezat pe malul mării. Uneori avea impresia că se află pe estrada, iar publicul urla sub el. Apoi recunoştea răcnetul leului, ţipetele maimuţelor flămînde. Urmau din nou aplauze şi apăreau iarăşi clovnii însoţiţi de o adevărată orgie de rîsete, mai grozave decît urletul a mii de pantere. Şi de fapt întotdeauna nu auzea decît freamătul mării care se întindea aproape de căpă- tîiul lui ca o pernă.

Cel mai rău. era cînd tigroaica Mary spărgea peretele cuştii şi cu un salt îngrozitor năvălea în mijlocul publfcului. O dată frumoasa Jolanda a scăpat din căluşul ţinut în dinţi de Marc Picolomini, prăbuşindu-se pe podeaua galbenă amanejultii. / '< > r i
Exact în clipa aceea cineva din public a scos un ţipăt : „Arde !" şi poarta principală a fost blocată de o masă de oameni.
— Salvaţi-vă cum puteţi ! striga el, legat de cap cu o funie ca să nu sară pe fereastră direct pe stîncile abrupte spălate de fluxul înspumat.
Alteori îi răsunau în vis cele mai frumoase melodii pe care le cîntase. Jolanda se rotea ca ui! soare în vîrful cupolei, prinsă' de cîrligul ţinut în dinţii puternici ai domnului Archi- bald-Hunacek. Şi uneori — spre mirarea lui — o vedea în vîrful cupolei nu pe Jolanda, ci o fetiţă cu codiţe.
Il striga de jos, din stal :
— Tăticule, tăticule !
Iar Ferdinand Kostka îi răspundea :
— Tu eşti, fetiţo ?
— Fac bine, tăticule ?
Şi-a revenit din. febră, recunoscînd freamătul mării în toate variantele lui. De atunci a început să o vadă pe Terunka puţin altfel. Ochii lui parcă îşi tociseră vederea, absorbiţi de acele viziuni înşelătoare şi în locul lor îi apăruseră ochi noi cu care îşi privea trecutul parcă de undeva de sus, într-o lumină necunoscută, surprinzătoare.
Iar Terunka îi apărea mereu în noi şi noi aduceri aminte. îi spunea aceleaşi vorbe

ca acum un an, dar abiâ acum înțelegea sensul lor.
Vedea chipul palid încadrat de două cozi groase care se' apleacă deasupra farfurioarei, plimbînd lingura în ciorba de cartofi cu ceapă. Vederea farfurioarei mînjită pe margini de ciorbă îl umplea de scîrbă. Fetița aduna "cu lingura un cocoloș și făcea o gaură mică pentru ca prin ea să se strecoare grăsimea. El sărea de la masă, punînd mîna pe o nuia și o lovea peste degete pînă i se umflau.
— O să te învăț să mănînci cum trebuie, ca oamenii !
— Tăticule, te rog !
— Și-n farfurie trebuie să fie ordine, nu gunoi ! Cum e-n farfurie, așa e și în viață !
Termina de mîncat cu lacrimi în ochi după care se pitea într-un colț. El tăcea și pleca cu undița la rîu. Iar seara cînd se întorcea acasă, îi alerga în întîmpinare. Tăcea îmbufnat pînă ce fetița începea să vorbească :
— Tăticule, nu trebuia să mă bați așa de rău. Și acum mă mai dor degetele și tare mult aș vrea să nu mă mai doară. Știi că îngerașul se poate supăra pe tine ? Sînt încă mică.
O dată a visat-o pe fetița cu codițe care îi vine în întîmpinare pentru ca să-l ierte — „sînt încă atît de mică" și el a dat-o la o parte ca să nu se împiedice de
Altă dată a visat-o în timpul unei ploi de vară cînd îi era frică și nu vroia să se miște din loc. Atunci a luat-o furios în brațe și a început s-o bată în timp ce copilul plîngea în hohote, iar cerul își vărsa lacrimile ; a bătut-o atît de rău încît

nici în pat nu s-a putut liniști, continuînd să plîngă cu sughițuri.
— Nu o să mă rog pentru el ! Groaznic de tare mă doare fundul — o să mă rog pentru mama, mătușa, bunica, pentru toate sufletele, dar pentru el nu !
— Liniște ! a urlat Kostka, stînd întins în pat după care s-a făcut cu adevărat liniște. A adormit, visînd nuiaua cu care a prins încă un sughiț care putea să-i amenințe somnul dulce.
A doua zi dimineața îi spuse cu un zîmbet timid, sorbind cu mare grijă ceaiul din cană ca să nu păteze fața de masă.
— Tăticule, m-am rugat ca îngerașul să te iubească !
Se simțea cuprins de un sentiment profund de rușine în fața acestei fetițe pe care o visase.
li zîmbea cu buzele ei incolore în ciuda tuturor suferințelor pe care i le pricinuise și era pregătită din nou să-l ierte. Era un lucru pe cît de neînțeles,. pe atît de uluitor — nu se mai putea gîndi la nimic altceva decît la fetiță, iar marea vuia la ferestre, readucîndu-i în minte imaginea ei.
După două luni a ieșit din spital complet sănătos. Dar era atît de slăbit încît se plimba prin oraș de colo-colo, cu vioara în mînă ca un greier toamna. Privea îndelung vitrinele și lua cîte o hotărîre care parcă îi aprindea o scînteie de speranță. Dar nu se simțea foarte sigur. Ce să-i cumpere : băsmăluță, un șorțuleț sau niște ciorăpiori ? Dar vocea conștiinței îșî bătea joc de el : șmecherule, așa de ieftin vrei să-ți

răscumperi toate păcatele ? Nu, n-o să scapi atît de uşor !
„Ce trebuie să fac ? Acasă nu mă pot duce, iar circul greu îl mai ajung din urmă — dumnezeu ştie pe unde se află ! Trebuie să cînt din nou pe scenă pentru a cîştiga nişte bani ca să ajung la copil."
În felul acesta a răspuns Ferdinand Kostka glasului conştiinţei, oprindu-se în faţa unui magazin cu jucării. Ochii i s-âu oprit la o păpuşă cu codiţe aurii şi ochi albaştri, umbriţi de gene lungi. Avea . ochii pe jumătate închişi de parcă ar fi moţăit la soarele a cărui lumină se răs-frîngea în stropi aurii deasupra oraşului şi mării.
Ferdinand Kostka s-a hotărît imediat. Intră în prăvălie şi cumpşfă păpuşa, dînd o grămadă de bani pe ea.
Era într-o simbătă după-amiaza şi expresul de Paris tocmai vărsa o mulţime de oameni ve- ţiiţi să-şi petreacă weekend-ul la mare. Străzile roiau de cîrduri de orăşeni care rîdeau şi ţipau — acasă nu văzuse niciodată o mulţime atî-t de -mare de oameni ca aici în Franţa. Simţea cum i se învîrte capul de zgomotul şi furnicarul de pe străzi de care se dezobişnuise în liniştea din spital. Această linişte era tulburată numai de freamătul mării, care însă semăna mai mult cu tăcerea, astfel încît fără voia lui tînjea după spital. A ieşit din labirintul de străzi urît mirositoare şi s-a aşezat pe promontoriul de piatră al unui dig părăsit. Privea pescăruşii care roiau deasupra valurilor şi se gîndea că poate şi Terunka se uită la ei atunci cînd vin în zbor la Strazca, anunţînd sosirea primăverii.

Kostka rupse sfoara cu care era legată cutia şi privi îndelung păpuşa. Odată cu venirea serii se ridică, îndreptîndu-se agale spre gara ascunsă în spatele unui hăţiş de barăci pescăreşti aşezate pe ţărmul unui mic golf cu apă stătută.
Nu mai avea ce să caute în acest oraş.
"La gară a aflat că circul Hurikan a plecat cu o iună înainte undeva în Bretania.
Şi-a cumpărat bilet şi a urcat în . tren.
De acum începea o lungă călătorie.
Ajungea întotdeauna în locuri unde mai strălucea cîte un nor de nisip auriu care mai păstra încă urmele picioarelor elefanţilor, ale copitelor cailor şi ale papucilor clownilor. Hurikan pleca mereu înaintea lui, iar lui Kostka nu-i mai ajungeau economiile.
Şi astfel în peregrinările lui a ajuns într-un orăşel al cărui nume l-a uitat înainte de â ajunge în piaţă. Într-un hotel de port şi-a închiriat 0 cameră urît mirositoare, formată din- tr-un pat şi o ladă ce ţinea loc de masă. Aşează vioara pe masă şi scoase cutia în care dormea păpuşa cu ploape de porţelan. Apoi zăbovi pînă noaptea tîrziu, compunînd o scrisoare către Terunka, la lumina unei lămpi vechi marinăreşti în jurul căreia roiau ţînţarii.
„Dragă Terunka,
Îţi trimit o păpuşă în loCul celei pe care ţi-am aruncat-o în sobă. Ştiu că nu e nici pe departe atît de frumoasă ca cea pe care nimic nu 'o poate înlocui. işi aduse aminte cum odată fetiţa a încercat să-şi scoată păpuşa din sobă, vîrîndu-şi mîinile goale în foc. A căzut pe jos în timp ce el a smuls-o din flăcări şi a trebuit s-o ţină între genunchi cu toată puterea, fiindcă

se încorda toată, implorîndu-l cu cerul şi pă- mîntul să i-o salveze pe Emilia şi promiţîndu-i că niciodată... nu o să mai..
Mult rău ţi-am făcut, porumbiţa mea albă şi păcatele de care sînt vinovat nu mă mai lasă aproape să trăiesc.
Dragul meu copil, nu o dată am ridicat mîna asupra ta, mîna asta blestemată care mă ajută acum să-ţi scriu în loc să o vîr în cărbunii încinşi sau să o strivesc cu o piatră ascuţită. Dar mă gîndesc că mîna nu are nici o vină, ea ascultă numai de ce-i dictează capul. Da, în capul meu idiot totul s-a amestecat şi am vrut să te pedepsesc că ai venit pe lume în loc să mă bucur că ai intrat în casa noastră ca un fluture.
Din nou o vedea înaintea lui, stînd ghemuită pe vine într-un colţ în faţa cutiei goale în care înainte dorrjiea păpuşa.
Acum nu mâi am pe nimeni pe lume, sus-pina ea, ştiind că o aude. „N-o să te mai văd niciodată nici pe tine, Emilia, nici mormîntul tău. Dacă ai ajuns în cer, roagă-l atunci pe îngeraşul meu să-l roage pe îngeraşul tăticului meu să-l convingă să nu mai fie atît de sever cu mine fiindcă nu i-am făcut nimic, fac tot ce-mi spune, mă îndoi cît pot, chiar dacă mă doare foarte tare, fac totul, numai ca să mă iubească puţin"'.
Atunci a scos-o din colţul unde se pitise fiindcă nu suporta să o asculte. Şi ca să nu-şi piardă antrenamentul, a pus-o din nou să se îndoaie de mijloc cu încă cîţiva centimetri. Acum îşi aducea aminte de un coşuleţ de sîrmă găsit în pod pe care-l purtase mama ei ca domnişoară de

onoare. Pieptul lui Terunka era format din osişoare delicate şi subţiri ca aceste firicele de sîrmă acoperite de o piele fină, asemenea unei foiţe roz.
Fetiţa mea, multă vreme am fost grav bolnav, scria el în continuare. Mă gîndeam că nu mai scap şi că aceasta e probabil pedeapsa domnului, dar nu a fost pedeapsă, ci mai degrabă uri noroc fiindcă s-a întîmplat ca în spital să văd pentru prima dată totul în adevărata lumină.
Şi din clipa aceea mă gîndesc fără încetare la lupta inegală pe care ai purtat-o cu mine, cel posedat de diavol. Tu, un copil cu zîmbet şi plîns nevinovat, cu luminiţele albastre ale ochilor tăi, iar eu cu nuiaua în mînă şi cu centimetrii...
Ce-am putut ■ face, Terunka ! Cum de m-am putut purta aşa, cum am putut !
Sîngele i se urcă la cap, amintindu-şi deodată cum stă în genunchi pe duşumea pînă noaptea tîrziu şi adoarme. Şi ce ispravă a făcut, mă rog ? A aşezat o mică vază pe gard, iar cînd rîul Barca a ieşit din matcă, vasul s-a spart. N-a vrut pentru nimic în/ lume să recunoască de ce a făcut-o, nici măcar nuiaua nu l-a ajutat, dar aici în acest spital de boli înfecţioase aşezat pe malul mării totul i-a devenit foarte clar. În mica vază se aflau flori de nu-mă-uita şi părăluţe, iar Terunka a aşezat-o pe gard, închipuindu-şi că este mormîntul păpuşii pe care el a aruncat-o în foc.
Simt cum mi se rupe inima de atîta amărăciune — continua el să scrie — nu-mi găsesc nicăieri locul şi mă învinuiesc foarte tare oriunde aş ajunge. Şi mi-e

frică pentru tine, fetiţa mea, ca nu cumva răul pe care ţi l-am făcut să fi lăsat urme. Nu te mai doare funduleţul ? Îmi închipuiam că nu te doare, fiindcă nu ziceai pîs şi strîn- geai din dinţi. Îţi blestemam stîngăcia cînd te murdăreai pe şorţuleţ, cînd nu ştiai să te legi la pantofiori sau îţi cădea lingura pe jos. Daca m-aş fi uitat măcar o singură dată la degeţelele tale atît de mici, eu măgar bătrîn, mi-aş fi dat seama că ele nu pot avea experienţă şi înde- mînare şi nu pot prinde bine ceea ce n-au ţinut în mînă de o mie de ori ! "

Lampa începe să mi se stingă, de aceea trebuie să-mi iau rămas bun de la tine, porumbiţa mea albă, floarea mea de nu-mă-uita ! Ai grijă de tine şi fereşte-te de apă ! Eşti firavă ca un puf şi te rog uită cît şe poate de repede exerciţiile noastre. Dacă o să-mi răspunzi, fie şi numai cîteva rînduri, o să ştiu că m-ai iertat.

Tatăl tău care te iubeşte fierbinte

Ferdinand Kostka membru în orchestra (trompetă şi vioara întîi) circului Hurikan aflat în turneu prin Franţa."

După ce termină de scris, Kostka răsuflă din greu. Era pentru prima oară în viaţa lui că scria o scrisoare atît de lungă. A împăturit-o de cîteva ori pînă a făcut din ea un pătrăţel de hîrtie. Apoi a scos păpuşa din cutie, umblînd cu mare grijă de parcă ar fi fost din sticlă. Cu toate astea păpuşa s-a trezit, aţintind asupra lui ochii ei albaştri miraţi. Kostka îi ridică fustiţa albastră din mătase, ascuzînd scrisoarea sub cămăşuţă. .

Abia cînd o s-o dezbrace Terunka...

Nimeni, nimeni nu are voie să citească scrisoarea !
O lună întreagă a hoinărit Ferdinand Kostka prin vestul Franței. Cînta la vioară prin cîr- ciumi, iar în ultima săptămînă a cîntat şi în- tr-o trupă ambulantă. Trupa era formată din muzicanţi cehi de undeva din Sumava, nişte cheflii jerpeliţi din Nemanice care făceau haz de necaz, dar lui nu-i ardea nici să rîdă, nici să-şi aducă aminte. Trupa se îndrepta spre răsărit, iar el spre apus.
Fără părere de rău şi-au luat rămas bun de la acest bătrîn într-o ureche. Kostka ar fi preferat să plece împreună cu ei spre casă, dar ştia că drumul către Terunka ar fi durat nu cîteva luni, ci cîţiva ani. De aceea o luă pe urmele circului Hurikan. îl rhîna speranţa că răspunsul la scrisoare a ajuns deja şi că se afla la domnul Muk care cînta la xilofon în orchestră, îngrijindu-se în acelaşi timp şi de poşta membrilor circului.
Kostka dormea prin podurile caselor, prin grajduri şi claie de fîri, ici colo cînta la o nuntă sau un botez, bucurîndu-se atunci cînd pe neaşteptata creştea comoara din buzunarul secret de sub cămaşă.
După o pelegrinare îndelungată care a durat pînă către toamnă, ajunse în Gasconia. Circul se afla în drum către Provence şi Kostka îşi făcea socoteala că acolo îl va ajunge din urmă.
Dar între timp s-a împotmolit în Gasconia. Mai întîi l-au lăsat ghetele şi fiindcă îşi pusese în gînd să nu se atingă de comoara din buzunarul secret, a rămas în Bouches să cîştige bani pentru nişte ghete noi.

Bouches era un mic sat viticol unde roadele viţei-de-vie făgăduiau o recoltă bună nu numai podgorenilor din partea locului, ci şi buzunarului lui Ferdinand Kostka.

Cel mai mare dintre podgoreni, domnul Pier- re, era un burlac bătrîn şi şchiop care privea lumea numai prin prisma satului său natal. De cînd se născuse nu- şi părăsise satul. După ce în prima seară Kostka a cîntat în circiuma „La strugurele auriu" valsurile sale de estradă şi *Marinarella*, domnul Pierre a fost atît de în- cîntat, încît l-a rugat să le biseze una după alta. Ba mai mult, l-a invitat pe muzicant să-i cînte şi a doua zi.

I-a promis că-i va oferi un adăpost, cîţiva franci şi o sticlă cu vin tulburel în fiecare zi, dacă îl va trezi dimineaţa şi-i va cînta în fiecare seară înainte de culcare valsurile sale, dar mai ales *Marinarella.*

Domnul Pierre îşi putea permite un asemenea lux !

Kostka a stat cîtva timp la îndoială. Scrisoarea îl atrăgea pe urmele circului, dar aici putea cel puţin să cîştige ceva bani pentru o pereche de ghete noi şi să locuiască peste iarnă la căldură. Se putea odihni în linişte; dar în faţa ochilor lui apărea mereu zîmbetul Terunkăi iar sen- timentul nedreptăţii pe care o săvîrşise împotriva acestui zîmbet de copil căpăta noi proporţii în nopţile lui albe. Prin minte i se perindau toate faptele rele comise împotriva fetiţei, fapte pe care şi le amintea cu o dorinţă înverşunată de a se autochinui. Din nou auzea plînsul ei cu sughiţuri, gemetele şi suspinele cu care adormea plîngînd.

Între timp domnul Pierre se săturase de *Ma- rinarella.* Se săturase şi de *Valsul florentin,* iar *Dunărea albastră* îl înfuria. îi plăcea să asculte valsurile mai ales seara fiindcă imediat începea să caşte după care adormea buştean. La trezire mai suporta încă *Voci de primăvară,* dar şi acest vals începea să-l enerveze. Iar Kostka era la pămînt cu repertoriul. A plecat exact la timpul potrivit, chiar cu o zi înainte de a fi dat afară. Această plecare a avut însă avantajul ei. După ce i-a cîntat la ureche domnului Pierre *Marinarella* pentru ultima dată, mecena i-a dăruit bani mulţi, mai degrabă de bucurie că scapă de acest bătrîn tăcut şi ursuz pe care nici vinul de Gasconia nu-l putea încălzi.

Şi astfel, odată cu venirea primăverii, cînd drumurile abia se desfundaseră, Kostka încălţat cu ghete noi se îndrepta spre gară. Şi-a cumpărat un bilet pînă la Aix şi aici în sfîr- şit a dat de urma circului său. Încă de departe a zărit cupola lui, întoarsă spre cer. Poarta triumfală (în măsura în care un lemn lăcuit şi nişte draperii prăfuite pot fi. triumfale) era acum tăcută, iar draperiile — trase. Firma în formă de arc de cerc „Circul Hurikan" formată din becuri stinse, locul iluziilor sale amintea acum mai degrabă de mîinile murdare ale unui electrician care leagă cu sîrmă un bec de altul.

Ferdinand Kostka fuge cu răsuflarea tăiată către vagon :

— Muk, Muk, n-am nici o scrisoare ?

-X- Kostka, băiete, de unde ai apărut ? Credeam că ai dat de mult ortul popii la Dieppe.
— Şi scrisoarea ?
— Ce scrisoare ?
— O scrisoare ¡ Pentru mine ! Din Cehia !
Muk dă din cap :
— Nu, n-a venit nici o scrisoare.
Ferdinand Kostka a ajuns din urmă circul, dar locul lui în estradă era ocupat. Şi în general multe se schimbaseră. Chipul sulemenit al circului Hurikan atît de familiar lui îmbătrî- nise pe jumătate, iar pe jumătate întinerise. Venise la rînd noua generaţie.
Au murit bătrînul elefant şi cîteva maimuţe, Leo s-a prăpădit, iar în cuşca tigrilor se joacă acum puii.
Domnul Manuel îşi executa numărul cu foarte mare prudenţă şi încerca prin toate mijloacele să-şi vindece reumatismul de la picioare.
Jolanda s-a îngrăşat, iar Archibald-Hunacek se blestema că nu mai poate s-o ţină în dinţi. Unfeori o înlocuia o nouă Jolandă, nepoata de paisprezece ani a domnului Krix care începea să se înalţe pe firmamentul Hurikan-ului ca o stea de primă mărime.
Toate acestea pluteau numai prin faţa ochilor lui Kostka. În realitate rumoarea noului circ pătrundea greu în inima şi creierul lui.
Kostka era despărţit net de această lume. Percepea cu indiferenţă faptul că nu mai e nevoie de el, fiindcă de altfel fusese concediat,
De ce nu i-a răspuns Terurika ? De ce nu l-a iertat ? Dar de ce să-l ierte ? Pentru

păpuşă ? Păpuşa aceea frumoasă poate oare să-i răscumpere toate păcatele ? Poate — poate se mai gîndeşte, ezită în mod intenţionat ca să cîştige timp. Da, se mai pot face multe. Au intrat oare zilele-n sac ? De ce să nu vină scrisoarea mîine ? Sau . poate peste un an ? Ferdinand Kostka, trebuie să aştepţi venirea scrisorii !

Clovnul Golivier a rămas singur. Partenerul lui Castrolio a fugit, iar conducerea circului caută pe cineva în locul lui. Kostka a cerut să fie angajat. Toţi au rămas uimiţi.

Directorul Krix l-a acceptat cu indulgenţă, se zice că în urma intervenţiei Jolandei, ţinînd seama şi de activitatea lui îndelungată în orchestra circului Hurikan. încerca să dovedească că de fapt a fost promovat, ajungînd în rîndul „artiştilor" — dar întreg circul în loc să-l invidieze, dădea din cap cu compătimire. Vechii lui prieteni încercau să-l convingă să renunţe.

Ştie doar ce-l aşteaptă ! De ce a murit Millert în urmă cu un an şi Castrolio a fugit?

Clovnul Golivier ştia să dea palme fără să simuleze în timp ce partenerul îşi acoperea faţa cu mîna. Răsuna ca o palmă adevărată, dar publicul credea că simulează. Plesnea cu adevărat şi de aceea publicul se amuza.

Pe lîngă palmele simulate, Golivier ştie să dea şi palme adevărate de care cel din faţa lui se poate salva doar printr-o mişcare bruscă. Gluma consta în aceea că partenerul nu ştia precis cînd palma va fi simulată şi cînd se va lipi direct pe faţă.

Totul depindea de agerimea şi viteza de reacţie a lui.
Publicul a înţeles imediat jocul şi jubila de încîntare. Golivier era o brută, dar avea prezenţă de spirit, ştiind să-şi prezinte glumele aşa cum se cuvine.
Kostka n-a stat mult pe gînduri. Vroia să sufere, să fie umilit şi bătut, să-şi ispăşească vina prin durere.
I-au desenat o gură mare şi roşie conturată de jur împrejur şi i-au făcut tot felul de dungi în jurul ochilor. I-au pus un nas rotund care trebuia să cadă în semn de glumă reuşită. La prima apariţie a noului clovn, Golivier l-a lovit de cinci ori şi de cinci ori s-a rostogolit în nisip nasul borcănat al clovnului Ferdinand. Golivier îşi arăta publicului labele albite, iar masca schimonosită a lui Ferdinand se descompunea încet.
După reprezentaţie, tînărul Krix, directorul adjunct al circului îl bătu încurajator pe umăr :
— Te-ai ţinut bine, Kostka !
Hurikan se îndrepta spre Marsilia. O lună întreagă Ferdinand a cules lauri. Era cel mai reuşit număr al circului alături de noua Jo- landă. „Păpuşa vie pălmuită" atrăgea noi şi noi valuri de public.
Patronul Krix îşi freca mîinile.
Iar Ferdinand Kostka zîmbea, fiindcă ştia de ce. După fiecare lovitură care-i ardea faţa ca o mătură din sîrmă incandescentă şoptea :
— Ştiu...
- Puţin îi păsa că Golivier îi dă palme. În locul lui putea fi oricine care vroia să-l pedepsească pentru greşeala lui. Nu-i păsa nici măcar că este clovn. A greşit în

faţa copilului său şi trebuie să-şi încaseze pedeapsa.
Atunci cînd "simţea că încep să-i tremure genunchii şi se gîndea că nu va mai putea suporta o nouă lovitură, că va cădea şi nu se va mai ridica, în momentele acelea înspăimîntă- toare cînd mulţimea din arenă se afla în delir, şi-o închipuia pe Ter.unka, zîmbindu-i printre lacrimi în timp ce-i reproşa : „Tăticule, n-ai voie, sînt încă atît de mică".
Iar scrisoarea tot nu venea. Ţerunka e supărată. Nu-l poate ierta.
Zilele se scurgeau una după alta şi numărul palmelor încasate creştea.
Lunile treceau, iar pe faţa roşie i se întipărea un zîmbet tîmp, inexpresiv. A pierdut noţiunea timpului şi orientarea în spaţiu. A căzut deja de cîteva ori în nisip, publicul fluiera, nu dorea să vadă un neputincios, patronul era neliniştit. Se caută un înlocuitor ; dar Kostka se ridică din nou şi promite.
Pînă cînd într-o bună zi..
În luna mai, în oraşul Toulouse — Kostka a căzut la'pat cu faţa' acd>pen£t de comprese reci, iar capul îi era ca o minge ae cauciuc din cauza durerii în care domnea o beznă totală.
Domnul Muk aduce scrisoarea.
Era acoperită în întregime de ştampile din tot felul de oraşe cu nume ciudate. Rupse plicul cu degetele tremurînde şi citi literele rotunde aşezate frumos una lîngă altă : „Dragă tăticule !
Vreau să-ţi scriu că nu trebuie sa-ţi fie teamă pentru mine. Sînt deja în ciclul doi şi spatele nu mă mai doare de mult. Am

primit numai note de zece. Păpuşa am ţ^otezat-o Arabelka, după numele acelei fete frumoase de la circ ! Scrisoarea ta, tăticule, a fost grozav de tristă, am plîns mult pentru mine şi pentru tine. Ai avut intenţii bune. Ştiu că eram din cale afară de stîngace. Şi acum mai sînt. Ai vrut să mă faci o mare artistă. De aceea erai atît de aspru. Eu îţi mulţumesc de mii de ori şi-ţi sărut mîna. Ceea ce m-ai învăţat, nu »am uitat. Mă antrenez singură şi te-ai mira; dacă ai vedea de ce sînt în stqje ! Mă voi bucura foarte tare, tăticule, dacă. o să vii acasă. Mai trebuie să mă înveţi multe.

Cu o săptămînă în urmă în oraşul nostru a sosit un circ. Mă simţeam ca în al nouălea cer. O să vreau să fiu ca fetiţa aceea îmbrăcată în solzi argintii ce mergea călare-pe cal şi apoi se ridica în aer, filfiind din aripioarele ei roze. De aceea, tăticule, te rog să vii cît mai repede ! Tare mult aş vrea să vin la tine, să văd frumuseţile lumii, praj^le pe care tu le-di văzut deja, marea şi publicul care aplaudă şi se bucură cînd cineva execută un număr frumos. La noi e trist şi mîncăm numai cartofi. Scrie-mi repede, tăticule, iar dacă nu o. să vii, scrie-mi ca să vin eu după tine.

Te iubesc foarte mult atunci cînd ştiu că şi tu mă iubeşti la fel de mult.

Îţi trimit o mie de pupici, sînt mîndră de tine că eşti artist şi-am plîns de bucurie cînd am găsit pe hartă oraşul Bordeaux unde-ţi trimit scrisorile.

Te iubesc, te îmbrăţişez şi rămîn recunoscătoare a ta fiică

Tereza Kostkovâ"

Ferdinand Kostka a părăsit circul. Ajunsese la capătul puterilor. A mai trimis o scrisoare lui Terunka, în care o implora să renunţe la iluziile ei despre gloria artistului de circ. îi descria mizeria artiştilor ce colindau lumea, cerul iluminat de becuri şi draperiile roşii atunci cînd circul era fără spectatori, pericolele care pot ameninţa o fetiţă din cauza mulţimii numelor de aventurieri şi a limbilor neinteligibile de pe toate meleagurile pămîntului.
I-a descris viaţa dusă în vagoanele strimte şi încinse de căldură, pe aleile urît mirositoare dintre cuşti unde nu mai ajung îngerii păzitori.
Kostka fu' cuprins de un nou sentiment de teamă pentru Terunka.

îşi cumpără de toţi banii un bilet pe distanţa cea mai lungă, ajungînd astfel pînă la Karlsruhe. Aici îşi scoase* vioara şi se pregăti să

meargă mii deptţrtâi pe jos. ''

'Dar la Stufrtgart se întîlni cu circul Harlekyn care se îndrepta spre Praga. „Directorul" Kru- picka, director şi în acelaşi timp îmblînzitor de animale se născuse la Nechanice. Era un om bun şi drept, care ştia să cîştige inima oamenilor şi a animalelor. Circul era mic, trei asemenea circuri ar fi încăput sub cupola Huri- kan-ului, dar domnul Krupicka declara mîndru că nu vrea să se impună prin număr, ci prin selecţie, oferind publicului numere de calitate.
Ferdinand Kostka a apărut din nou pe estradă, iar vioara care „ştia să vorbească" l-a ajutat să obţină postul de capei maestru.
Viaţa în circul Harlekyn condus de domnul Krupicka nu era deloc rea, dar circul se deplasa foarte încet către răsărit, oprindu-se la fiecare haltă. Kostka scria şi iar scria, pregătind-o pe Te- runka de sosirea lui — peste o lună — iar peste o lună, dar a durat un an întreg pînă ce au ajuns la Praga.
Odată ajuns aici, Ferdinand Kostka şi-a luat rămas bun pentru totdeauna de la viaţa nomadă.
într-o zi friguroasă de toamnă se apropie de casă. La orizont apunea tăcut soarele, iar din sat se auzea clopotul de vecernie. Urcă pe un deal şi se odihni puţin, plimbîndu-şi privirile deasupra ţinutului. în faţa lui se aşterneau oglinda argintie a iazului, sătucurile întunecate, aşezate pe malul apei, drumurile ce tăiau cîmpul,

salcîmii, crucile de pe marginea drumului.
l\e cerul încă luirninat apăreaju primele, stele.
Apropierea iazurilor îl pătrundea pînă - la piele.
Din toate ţările pe care le străbătuse, nici una nu i se părea atît de frumoasă. îşi aduse aminte de un vechi basm pe care i-l povestea bunica. Eroul basmului era u>a prinţ neliniştit care a pornit în lumea largă să găsească cea mai frumoasă ţară pentru că regatul său nu-i mai plăcea. O zînă bună l-a urcat pe aripile ei, arătîndu-i toate împărăţiile lumii.
A văzut ţări în care creşteau palmieri asemenea evantaielor, iar în coroanele lor zburau păsări colibri albastre şi verzi.
A văzut ţări aşezate la poalele munţilor care se ridicau pînă la cer, pajişti de culoarea smaraldului pe care păşteau cirezi de vaci, a văzut ţări aşezate lîngă marea ce se învolbura pe timp de furtună, dar prinţul era mereu neliniştit, vrînd să vadă mereu ceva şi mai frumos. Au zburat vreme îndelungată deasupra pămîntului pînă ce într-o bună zi a ajuns deasupra unei ţări atît de frumoase încît simţi cum i se taie răsuflarea.
„Aceasta este ţara mult visată ! Aici vreau să trăiesc şi ^ă mor" exclamă prinţul vrăjit.
Cînd în sfîrşit au coborît pe pămînt, văzu că de fapt a ajuns în locul de unde a plecat...

Stelele ! De cîtă vreme nu le-a mai văzut. A uitat complet cum arată stelele deasupra sătucului său, a uitat chiar să le ducă dorul — şi acum înaintea lui se întindea cupola circului domnului care se boltea deasupra ţinutului său natal. Oamenii, dragii de ei, se

odihnesc ! Abia
aştept să cobor cu
picioarele mele
ostenite scările ce
duc la rîu, acolo
unde Barca îşi
clăteşte rufele !
Abia aştept să-mi
afund fruntea obo-
sită în iarba
înaltă ! Sînt bătrîn.
Am văzut şi am
suferit mult, iar
acum m-am înt-rs

în locul de unde
am plecat

.Stă în pragul căsuţei lui şi bate la uşă.
Luna se scaldă în apele argintii ale riului,
iar în luncă ţîrîie greierii.
Bătrîna Barbara vine să deschidă.
Il întîmpină mirată pe musafirul
neaşteptat, încă înainte de-a o întreba el
ceva, ţipă cu glasul strident al surzilor :
— Terka a plecat cu circul!
Ferdinand Kostka a suportat şi această
lovitură. Nu era capabil să sufere mai
mult, paharul durerii era plin.
La aceasta a contribuit poate şi o
fotografie ce reprezenta o fată înaltă şi
subţire, blondă, cu un zîmbet necunoscut.
în locul codiţelor subţiri împletite ca
firele de paie avea un păr frumos ondulat
ce dădea chipului o expresie de uimire
timidă. Iar pe spatele fotografiei era
scrisă cu litere frumoase următoarea
dedicaţie:
„Dragului meu tătic ca amintire —
Arabella — Terunka".
A băut pînă la fund paharul amărăciunii
pentru fetiţa cu codiţe.
Pe Terunka mare şi curajoasă n-a
cunoscut-o de fapt. De Ce trebuie să se
chinuie din nou ? N-a vrut oare s-o ţină
lîngă el numai din egoism ?
'— Fie ce-o fi — să i se îndeplinească do-
rinţa !
Dar uite cum e viaţa ! N-a avut nici o
picătură de sînge de-al lui şi totuşi a
plecat. Fie ca îngerul păzitor să o
ocrotească. El, Kostka, şi-a încheiat
socotelile. Pentru el nu mai e valabil
dictonul : „Acasă tînjesc după ţări străi-
ne, iar departe de casă mi-e dor de ţară !"

OMUL CU PENE

FIECARE PERIOADĂ cunoaşte frămîntările şi senzaţiile ei. Cît e de ciudat prin urmare că şi în zilele noastre apar povesfiri şi istorioare amuzante, naive şi nesăbuite, adeseori vădit absurde, trecătoare şi mărunte în care poporul nu numai acceptă zvonurile, dar le şi. răs- pîndeşte şi uneori chiar le născocește. Se pare că oamenii ţin intenţionat la acele povestioare pe care le savurează pentru a se îndepărta de lucrurile triste şi a nu fi nevoiţi să se gîndească la ceea.ce-i apasă şi doare.

Era prin anii patruzeci cînd în Praga s-a răspîndit legenda omului cu pene. în ziare nu a apărut nimic, poate tocmai fiindcă zvonul suna atît de neverosimil şi fantastic.

A apărut un om cu pene ! Potrivit uneia dintre versiuni acesta era un ucigaş notoriu, potrivit altora — un inventator genial, parașu- tist şi un nebun fugit de la ospiciu. Se spunea că de cîteva zile se ascunde de poliţie, fugind cu paşi uriaşi. Cînd erau tocmai pe urmele lui, gata-gata să pună mîna pe el, făcea o săritură şi se topea! Dispărea ca o lăcustă verde în iarbă, iar mîna care vroia să o prindă, căuta în gol. O dată se pare că l-au prins lîngă depoul Pankrac. Dar aici în ultimul moment omul cu pene s-a lăsat pe vine şi hop J a sărit peste un autobuz. încă un salt şi săritorul miraculos a ajuns pe acoperişul unui bloc cu- două etaje. Acolo, se spune, că şi-ar fi scos pălăria, fluturînd-o în .semn de adio în faţa

spectatorilor, după care a dispărut în spatele unui coş.
Altă dată a fost văzut într-o seară cu vînt în Nuvle, sărind în balconul de la etajul trei al unei case pentru a mirosi parfumul unui buchet de liliac aîb pe care vîntul îl scuturase aici. Această întîmplare dovedea mai degrabă înclinaţiile estetice ale omului cu pene. Cît priveşte versiunea că ar fi fost un ucigaş, aceasta cred că a fost o calomnie ! Cineva a relatat odată o istorioară aproape sentimentală despre inima lui bună. Se zice că omul cu pene a sărit printr-o fereastră deschisă în mansarda unei mici vile unde plîngea un sugar. Mama care a venit în fugă din antreu a văzut, spune-se, lîngă pătuţ o matahală uscată, îmbrăcată în frac negru, cu o cravată subţire la gît (mai degrabă cu un şireţel) şi ghete înalte care se apleca deasupra pruncului ce se potolise ca din senin, înginîndu-i un cîntec de leagăn ciudat. Speriat de ivirea mamei a sărit pe fereastră în grădină, dispărînd printre arbuşti.
Din altă parte am auzit că omul cu pene ar fi apărut în cartierul Karlin, înainte de strada În- validovnă. Se spune că aici întreprinderea de transporturi rămăsese fără curent aşa încît nu e de mirare că în spaţiul acela vast se îngrămădise un şir lung de tramvaie, aşezate la diferite distanţe unele de altele. Această situaţie a fost folosită de omul cu pene pentru a da o mică reprezentaţie. S-a urcat pe acoperişul primului vagon, după care a început să sară de pe un acoperiş pe

altul, încoace şi încolo, fără să ţină seama de distanţa dintre ele. Dacă e să dau crezare acestei poveşti, atunci sînt convins că ea a ajutat să le treacă timpul mai repede pasagerilor supăraţi.

Despre omul cu pene circulau şi zvonuri rele. Se spunea că intra prin ferestrele deschise în locuinţele oamenilor ca să fure. Iar pe gardul unei case de pe strada Vymarska a apărut un anunţ cu un ac de gămălie pe care era scris cu litere de tipar :

LUNI VOI UCIDE UN BĂRBAT CU CHELIE IN VIRSTA DE CEL PUŢIN TREIZECI DE ANI
MIERCURI NUMAI CliNI VINERI BLONDELE
OMUL CU PENE

Dacă nu era falsificat, acest document era cu siguranţă, plăsmuirea unui nebun, confirmînd ipoteza că săritorul ar fi fugit de la ospiciu. Dar cu toată această mistificare absurdă şi idioată el a provocat panică pe stradă, în vinerea respectivă multe mame şi-au închis în casă copilițelfe bălaie, iar multe fete nu au avut voie să meargă nici la şcoală, deşi din anunţ nu reieşea care vîrstă este cea hotărî- toare pentru intenţiile ucigaşe ale omului cu pene. Pentru- bărbaţii cu chelie fusese stabilită limita precisă de treizeci de -ani, dar nu se ştia dacă mamele copilelor sau a fecioarelor blonde de diferite vîrste trebuie să se „mai" teamă sau nu. Fusese stabilită vinerea adică ziua dinaintea băii de sîmbătă a fiecărei familii, dar restul răniînea incert. Şi în general cînd,încep şi cînd se termină blondele ?

Curînd însă s-a dovedit că este vorba despre un fals grosolan. A doua zi dimineaţa a apărut pe acelaşi gard un alt anunţ pe o hîrtie de corespondenţă scris cu cernealã neagrã cu litere destul de stîngace :

ANUNŢ PE TOATA LUMEA CA NIMIC NU ESTE ADEVĂRAT. NICIODATĂ N-AM OMORIT ŞI N-AM AMENINŢAT PE NIMENI. SĂRITURILE MELE IN ÎNĂLŢIME SINT PAŞNICE ŞI NU PUN NIMĂNUI VIAŢA IN PRIMEJDIE. SAR FOARTE PRUDENT NUMAI PENTRU PROPRIA MEA PLĂCERE ŞI MÎNGÎIERE. NU TREBUIE SA VA TEMEŢI DE BELELE ŞI LOVITURI FIINDCĂ SAR MUMAI IN ANUMITE LOCURI UNDE NU SE AFLĂ NIMENI. NU SAR IN ÎNGHESUIALA. DEPUN O PLINGERE CONTRA CELUI CARE A SEMNAT IN LOCUL MEU. NU-MI" PLACE SA SCRIU, PREFER SA SAR !

OMUL CU PENE

Imediat după aceea, se spune, că într-un alt capăt al oraşului Praga, undeva la intersecţia străzilor Holesovice şi Buben a apărut pe gardul unei grădini un nou anunţ semnat de omul cu pene. Nu am văzut nimic cu ochii mei şi am notat numai ce-am auzit.

Omul cu pene aducea la cunoştinţă că s-a hotărît în sfîrşit să apară „înjj-un public măi .larg". Va apare la dorinţa generală a publicului dornic de distracţie şi pentru a pune capăt tuturor clevetirilor duşmanilor săi. Să zice că la ora zece dimineaţa în nu ştiu care zi va sări pe gratis pe monumentul din Văclavske nâmesti şi anume din locul „pînă unde se vede calul" de-a lungul statuii în direcţia

Muzeului. Locul de unde şi pînă unde va sări va fi indicat pe caldarîm printr-un cerc desenat cu cretă. Pentru mai multă siguranţă publicul era rugat să nu se apropie foarte mult de cerc chiar dacă va sări cu cea mai mare prudenţă. Cu această ocazie omul cu pene ruga întreprinderea de transport din oraşul Praga să întrerupă total circulaţia în timpul reprezentaţiei măcar pentru o jumătate de oră.
Nimeni nu ştia la ce înălţime şi la ce depăr^ tare va sări omul cu pene, zvonurile, fiind foarte contradictorii. Desigur că avea posibilităţi mari, mult mai mari decît, să zicem, un acrobat care merge pe sîrmă, ţinînd în mînă o prăjină lungă. Aceşti acrobaţi pe sîrmă îşi prezintă numerele seara la lumina felinarelor şi a reflectoarelor colorate şi se bucură de un oarecare succes. Cu atit mai mult ar trebui să izbutească un săritor de clasa acestuia indiferent dacă cerul de vară este acoperit de nori sau numai întunecat. Cu siguranţă că aceasta ar fi fost o manifestare grandioasă, o desfătare binefăcătoare pentru ochi mai ales într-o capitală. Nu izbutesc să-mi imaginez nimic altceva asemănător care ar fi putut egala această senzaţie. Fantezia şi-ar fi fluturat aripile, demonstrînd culmea posibilităţilor ei prin tumbe deasupra capetelor publicului uimit şi prin alte extravaganţe efectuate în timpul săriturii.

Popularitatea omului cu pene o dovedeşte şi faptul că la şcoală i se spunea „păsărilă", folo- sindu-se o terminaţie vulgarizatoare pentru anumite substantive din limba vorbită. în acele vremuri din anii patruzeci el a fost imortalizat în multe ilustraţii şi poezii care circulau pe sub bănci, iar îndeminarea sau neîndeminarea cu care fuseseră întocmite corespundea treptei clasei unde fuseseră făcute. Dar după cum am mai zis n-am aflat nimic important. De asemenea am auzit multe vorbe în legătură cu ghetele săritorului şi cu felul cum arătau penele lui. Am văzut cîteva desene naive care reprezentau mecanismul ipotetic al acelor ghete miraculoase sub forma unui arc cu spirală, asemenea celor care ies dintr-o canapea uzată.

Mult mai probabilă era ipoteza că secretul elasticităţii nu se afla ascuns în ghete, ci în picioare. Cineva îmi povestea cu gravitate că picioarele lui trebuie să semene probabil cu picioarele unui purice sau ale unei lăcuste — fiind foarte lungi şi avînd o flexibilitate uimitoare la întinderea segmentelor din poziţia ghemuit.

Nu ştiu de ce îmi închipuiam că înainte de a sări omul cu pene trebuie să stea într-o poziţie în care să-şi aţaşeze arcul la picioarele îmbrăcate în pantaloni subţiri cu genunchii proeminenţi, care ies nu în afară, ci lateral. Mi se părea obligatoriu ca la dotarea cu arcuri şi la pregătirea

pentru săritură omul să-şi ţină mîi- nile în şolduri. Desigur aceasta era o închipuire naivă pe care n-aş putea s-o justific în nici un fel, dar de care nu mă puteam despărţi. Ştiu deja că seamănă cu o poză dintr-un basm din revista *Micul cititor*...

Prin urmare în restaurante şi cafenele circulau tot felul de vorbe despre omul cu pene. De aceea nu e de mirare că deasupţa capului oamenilor se atîrnau tăbliţe cu diverse inscripţii care interziceau cu desăvîrşire discuţiile politice. Uneori omul simţea nevoia să vorbească mai tare, să rîdă din toată inima, să afirme sau să nege ceva, să se certe, să înjure, să se strîmbe fără a privi cu frică în jur. Acest om cu pene era poate o supapă de siguranţă, un fel de supapă prin care şuierau vaporii furiei.

Pe vremea aceea frecventam din cînd în cînd cafeneaua „U dvou kosu". Mă aşezam uneori la masă cu un oarecare Oldrisek. Numele lui mi-a venit spontan în minte tocmai fiindcă el se interesa cel mai des de omul cu pene. Vorbea despre el întotdeauna pe un ton foarte grav fără umbră de ironie de parcă ar fi crezut în existenţa lui. Tocmai în această credinţă constă tot farmecul unui zvon. Dacă există o premiză atunci şi cele mai năstruşnice zvonuri capătă o aparenţă de adevăr, devenind bază pentru alte zvonuri ce sînt ridicate la rangul unor posibilităţi supranaturale.

Oldrisek, agent comercial pentru stilourile Matador vroia să îl coopteze pe omul cu pene pentru reclama produsului său. Se zice că ar fi fost dispus să se înţeleagă cu el ca să-şi ofere serviciile comercianţilor şi industriaşilor cehi dacă dorea nu numai glorie, ci şi bogăţie. Ambele părţi puteau trage foloase din aceasta, declara Oldrisek, iar clienţii, spectatorii şi curioşii vor obţine ceea ce îşi vor dori. Desigur partea de cîştig a omului cu pene va depinde de isteţimea lui. În orice caz totul va fi doar o fărîmă din cîştigul comerciantului.
Din cînd în cînd îl aprobam, îi dădeam dreptate sau îl contraziceam pe un ton calm pentru a crea în jurul omului cu pene o aparenţă de adevăr şi realitate nu numai în închipuirea lui Oldrisek, dar şi în propria noastră închipuire.
Odată ne-a povestit despre modul cum îşi imaginează el latura tehnică a acestor sărituri de reclamă dacă ar izbuti să se înţeleagă în condiţii rezonabile cu omul cu pene. Cu cît înălţimea şi depărtarea la care va sări vor fi mai mari, cu atît cîştigul va fi mai mare. Desigur va conta şi durata cît vor sta în aer lozincile aruncate în sus pentru ca spectatorilor să le ardă ochii pînă la creier. Aceste lozinci vor putea fi purtate pe mantaua lui fîlfîitoare, fixate pe spatele lui ori aşezate în vîrful unui steag sau al unui scut pe care îl va agita în timpul săriturii.
Oldrisek reflecta şi asupra felului în care ar trebui să fie îmbrăcat omul cu pene

pentru a conferi numărului strălucire şi un caracter ieşit din comun care să scoată în evidenţă marca produsului recomandat de reclamă. Poate ar fi trebuit să fie îmbrăcat într-un costum de basm (există asemenea basme, ca de pildă *Motanul încălţat* sau cel cu Setilă, Ochilă şi Păsărilă-Lăţi-Lungilă) sau cel mai bine într-un costum de jongler. în această problemă Oldrisek nu era încă hotărît. Artiştii trupului, după teoria sa, trebuiau să poarte o îmbrăcăminte mai pestriţă fiindcă tocmai trupul lor, respectiv mîinile şi picioarele reprezintă instrumentele cu ajutorul cărora îşi prezintă arta. Creierul nu se vede, iar prin iscusinţa trupului ei trezesc uimire şi încîntare şi nu există pe lume destule lumini şi culori care să scoată în evidenţă posibilităţile miraculoase, aproape atotputernice ale corpului omenesc.

Atunci cînd omul cu pene va sări pe acoperişuri şi pe coşurile de pe imobile, cu marca de reclamă, cusută în orice parte, se vor auzi aplauze. Chiar dacă aceste aplauze nu vor ajuta cu nimic marca pe care publicul trebuie să o memoreze, producătorul de stilouri Matador, comerciantul, agentul şi prin urmare însuşi Oldrisek îşi vor freca mîinile de bucurie. Fiindcă steguleţul ce va fi fluturat spectatorilor în chip de salut de pe cornişa acoperişului sau de pe coşul casei va purta marca Matador „stiloul omului viitorului" ! Iar omul cu pene va putea atunci să se odihnească. Va

încăleca tabachera ca pe o capră şi va da drumul la baloane de toate culorile posibile şi fiecare balon" va purta un singur cuvînt — Matador !
Curiozitatea mea ce-l învăluia pe omul cu pene din toate părţile a fost zgîndărită un timp de toate aceste discuţii deşarte. Dar Oldrisek se plictisi după ce îşi epuiză sacul de înţelepciune şi interese de castă. Dădea impresia că el însuşi doreşte să se încălzească la văpaia faimei omului cu pene. Am încetat să mai frecventez cafeneaua „U dvou kosu" şi atenţia mea s-a îndreptat pe neaşteptate în altă direcţie.
M-am întîlnit cu un prieten r'e-al meu, fost literat care se făcuse medic şi lucra la un spital de alienaţi mintali din oraşul B. Vorbind despre un ceas cu arcul stricat am adus vorba de omul cu pene, iar amicul medic mi-a comunicat spre marea mea surprindere că acest individ se află în îngrijirea institutului său.
— Este un nebun cu totul inofensiv, îmi spunea el, iar săriturile lui sînt numai teoretice. O singură dată a vrut să sară de la primul etaj în curtea institutului, dar şi-a fracturat glezna. De atunci sare numai pe hîrtie. Din institut a evadat un alt pacient care a fost atît de fermecat de ideea fixă a omului cu pene încît i-a dat completă crezare. Acest nebun a iscat probabil panică, dar s-a întors de bună voie la institut fiindcă nu putea trăi fără protectorul său.
'— În rest, m-a sfătuit prietenul meu „dacă vrei să-l vezi pe omul cu pene fără

să-ţi faci nici o iluzie, pot să ţi—1 prezint. E un tip interesant în felul lui".
Astfel în cele din urmă am reuşit să-l văd. Era într adevăr un lungan sfrijit cu faţa uscată şi îngustă şi păr foarte negru extrem de des care nu putea fi pieptănat niciodată. Stătea în faţa noastră complet absent, iar ochii înfundaţi în orbite priveau pierduţi. Avea în jur de patruzeci de ani, dar spinarea gîrbovită dovedea că omului puţin îi păsa de trupul său.
— Pînă la ce înălţime puteţi sări ? l-a întrebat iscoditor prietenul meu. Această întrebare a avut asupra bolnavului efectul vinului. întreaga lui fiinţă s-a încordat, iar ochii i s-au aprins ca o vîlvătaie verde.
— Depinde de obiectul peste care vreau să sar, a zîmbit el ager, dacă mă pot exprima astfel despre chipul unui nebun. Şi apoi răspunsul nu era rău.
— Am auzit că aţi sărit peste un autobuz, i-am spus eu, dorind să-l măgulesc.
— Poate mi-a ieşit unul în cale, răspunse el nepăsător. Uneori nu am timp să mă uit atunci cînd mă grăbesc.
— Dumneata ai lipit anunţurile acelea pe gard că vei ucide un bărbat cu chelie, iar într-o vineri toate blondele ? continuai să-l trag eu de limbă.
— Mai mulţi oameni văd mai multe, zise el fără să clipească.
— Şi ce face revista dumitale „Un salt prin lume" ? îl întreabă medicul, făcîndu-mi cu ochiul.

— Vă gîndiţi la descrierea săriturii mele peste Mont Blanc ? A apărut în toate limbile pămîntului ca sfînta ***Biblie*** şi ***Svejk.***
— în ce constă forţa aceea uriaşă care vă proiectează peste munţi şi văi ? a continuat interviul.
— Forţa voinţei plus încă ceva secret — surîse el, privindu-şi papucii uzaţi.
— În prezent vă pregătiţi pentru o nouă săritură prin care aţi dori să uimiţi lumea ?
— Mă pregătesc să sar peste globul pămîn- tesc.
— Ei, drace ! am exclamat eu. Şi ce părere aţi avea despre o săritură în Lună ?
Mă privi aşa cum o divinitate atotputernică se uită la un puşti de clasa întîia.
— Luna ? zise el cu un ton dispreţuitor : Este doar o iluzie optică ! Nu există nici măcar stele ! Ele sînt numai nişte puncte spectrale sferice formate de soare. Licuricii au mai multă materie decît Aldebaran.
Am înţeles cu uimire că într-un fel are dreptate şi nu am cutezat să fac nici o remarcă, iar prietenul medic mi-a explicat:
— Aceasta este concepţia germană asupra spaţiului a lui Hiller ca stăpîn al pămîntului şi deci al universului ! Domnul Makovicka citeşte ziarele.
N-am mai auzit acest amănunt lipsit de importanţă şi pînă la urmă am mai pus o întrebare :

— Maestre, aveţi un plan, un ţel mai cutezător decît săritura peste pămînt sau aceasta va fi săritura cea mai înaltă din viaţa dumneavoastră ? .În nici un caz nu va fi cea mai grea, răspunse el sfătos. „Lucrurile mari din lume formează cel mai mare glob pămîntesc. Atunci n-ar mai exista nici o problemă pentru mine şi eu aş pieri. Dar mai există pe lume lucruri mici, foarte mici. De pildă, o problemă e să sari peste un ac de gămălie. Dar ce spuneţi de săritura peste o moleculă de fier ? Pe un bob de mac învăţ să sar în prăpastia materiei. Sînt sărituri lungi de o miime, milionime, trilionime de milimetru ! O săritură pe un proton, pe un electron ! Ce distanţe ! Ce adîncimi ! Ochii lui înfundaţi în orbite privesc din nou în gol undeva peste noi sau prin noi de parcă s-ar închide puţin sub greutatea unui vis.
Doctorul îl mai întreabă ceva, dar omul nu mai recepţionează. Cine ştie, poate executa tocmai atunci săritura sa triumfală în faţa mulţimii uimite.
Peste globul pămîntesc ?
Sau de pe un atom pe altul ?
Fericit nebun !

LAŞUL CEL TEMERAR

1

SANATORIUL DE BOLI PULMONARE al doctorului Prellog se găseşte la o înălţime medie de cinci mii de metri deasupra nivelului mării în adevăratul înţeles al cuvîntului. Are forma unui disc perfect din aluminiu şi sticlă, un diametru de circa patru kilometri şi este

suspendat cu ajutorul unor cabluri de oţel de două dirijabile. Această placă agăţată în spaţiu între cer şi mare forma un fel de insulă rotundă pe care fusese construit oraşul de sticlă al tuberculoşilor. Doctorul Prellogg rezolvase astfel în mod ideal problema aerului curat şi îndrăznise să apropie cu zece kilometri soarele de pacienţii săi bolnavi de plămîni. Dar acest doctor a venit cu metodele sale tîrziu cînd totul era deja pregătit. Visul vieţii lui, un castel de aur în aer, un oraş de sticlă suspendat în spaţiu a fost materializat de Evan Strop, miliardar şi autorul unor numeroase opere de binefacere.

Trebuie spus că totul nu s-a realizat numai din pură dragoste pentru oamenii suferinzi fiindcă numai cîţiva generali din armata uriaşă de tuberculoşi au putut să beneficieze de şederea în ambianţa luxoasă a sanatoriului aerian,

Ideea, inspiraţia, gîndul construirii unui disc de sticlă care să fie expus soarelui şi stelelor îl preocupa deja de multă vreme pe filantropul ramolit. Punerea ei în aplicare relativ repede a avut o motivaţie profundă în familia, mai bine zis în inima părintească a lui Strop.

Evan Strop a avut din prima căsătorie cu celebra Priscilla un singur copil, o fetiţă pe nume Liza al cărei piept a fost atins de tuberculoză. A scrie despre prima căsătorie a tiranului şi călăului Strop în vîrstă pe atunci de treizeci de ani, însemna a scrie un roman crud despre

ochii minunaţi ai Priscillei Strop care au fost distruşi pe jumătate de reflectoarele de pe platourile de filmare, iar cealaltă jumătate a plîns cu milioane de lacrimi pînă la orbire. Fiecare căsătorie a lui Evan a constituit un roman şi a fost nevoie de cinci asemenea romane pentru ca bruta să devină filantrop. Dar eu vreau să scriu o singură poveste despre unica fiică a Priscillei, Liza care a fost doborîtă de tuberculoză. Focul înspăimîntător care a mistuit măruntaiele mamei cînd toate luminile s-au stins pentru ea, a răbufnit la naşterea copilului, arzînd apoi în părul ruginiu al Lizei.

Evan Strop ajuns la vîrsta firelor cărunte a început să se preocupe de unicul său copil. Era pe vremea cînd se pregătea proiectul săpării unui puţ enorm, rotund care trebuia să ajungă cu capătul său în formă de pîlnie la inima de foc a pămîntului. Şi exact înainte să semneze contractul de livrare a cinci sute de macarale şi excavatoare (locul fusese deja stabilit) doctorul Lizei i-a spus că fetiţa are tuberculoză. în clipa aceea bătrînul Strop a avut revelaţia subită că trebuie să înfrîngă mai întîi duşmanul care sfîşie carne vie şi suge sîngele dinlăuntrul copilului său, amînînd pentru mai tîrziu curiozitatea de a ajunge la focul dintr-o sferă indiferentă ce nu arde.

în Strop, tatăl, s-a declanşat deodată dragostea şi teama pentru viaţa unicei sale fiice, moştenitoarea sa. Băi, mare, sanatorii, medici celebri, făcători de

minuni şi şarlatani, o jumătate de milion recompensă — astfel bătrînul multimilionar a strînit o furie nebunească în jurul fiicei sale.
Tot ce-şi punea în cap înfăptuia cu seriozitate şi astfel noua preocupare a lui Evan a devenit salvarea cu orice preţ a copilului său de la moarte.
Dar nici marea, nici muntele, nici pădurile nu au putut salva fetiţa. Soarele cel mai dulce care strălucea printre palmieri, strîngea din umeri. Pădurile cele mai fermecătoare se îndepărtau, briza marină cea mai preţioasă spăla în zadar rana cumplită din pieptul copilului. Plămînii se uscau şi se fărîmau asemenea unor ruine distruse de vreme şi vijelie.
Şi astfel a sosit ceasul doctorului Prellogg, iar sfera lui plutitoare (schiţată deocamdată numai pe hîrtie) a ajuns sub ochii lui Strop. Doctorul Prellog şi visul lui măreţ ! Era atît de pătruns şi obsedat de acest vis, încît perora despre el de la tribune, balcoane şi clopotniţe, îl descria tuturor mecenelor plini de bani, îl desena pe fiecare bucată de hîrtie ce-i cădea în mînă şi pe garduri, se căţăra cu acest desen în poduri şi şoproane ca o pisică rămasă grea şi probabil c-ar fi înnebunit dacă bătrînul Strop nu i-ar fi dat prilejul să transforme în realitate visul său de sticlă. într-o clipă doctorul s-a simţit uşurat. Iar faptul că Strop a fost de acord atît de repede cu planul doctorului s-a datorat nu atît intenţiei lui de a salva integritatea facultăţilor mintale ale

acestuia, cît dorinţei de a o salva pe Liza care începuse să se ofilească şi să scuipe sînge.
Doctorul Prellogg a avut un noroc chior. Această idee i-a venit într-o dimineaţă argintie stînd pe toaletă în baia sa de porţelan. între cadă şi toaletă se afla o mică etajeră cu diferite cărţi şi reviste ce urmau a fi aruncate. Doctorul întindea mîna de fiecare dată după o carte şi de multe ori se cufunda în lectură încît uita de locul unde se află şi captivat de subiectul cărţii şedea aici ceasuri întregi, sfi- dînd timpul. Şi astfel într-o dimineaţă argintie a dat peste o cărţulie ce se intitula *Porcăria diabolică*. în această istorie fantastică diavolul fusese pedepsit de dumnezeu prin agăţarea lui de copite cu capul în jos, de un lanţ lung ce cobora din înaltul cerului pînă la pămînt în aşa fel încît în timpul balansării diavolul se lovea cu capul de vîrful celor mai înalţi munţi de pe * pămînt. Şi tocmai această viziune a diavolului agăţat cu capul în jos care printr-o asociaţie normală de idei putea să evoce cel mult imaginea pendulului unei oarecare maşini infernale i-a sugerat doctorul Prellogg prima oară ideea construirii unui sanatoriu suspendat.
Prin urmare după ce a colindat zadarnic lumea zeci de ani, doctorul Prellogg a pus mîna drept pe rana bătrînului Strop. Acesta l-a în- tîmpinat ca pe ultimul

mîntuitor venit cînd totul era deja pierdut.
S-au perîndat ingineri care au cercetat fel de fel de planuri, au dat din cap şi au plecat iarăşi.
Prellogg care fusese dezamăgit de mii de ori nu-şi credea ochilor văzînd acel furnicar de oameni care se adunase peste noapte pe o suprafaţă de circa douăzeci de hectare.
Munca clocotea, vuia, Strop mîna totul înainte, ritmul înfrigurat se înteţea cu fiecare nou acces de tuse al plămînilor Lizei care se micşorau pe zi ce trecea.
Se punea problema ca cel puţin o părticică din aparatul respiratoriu sănătos al Lizei să fie expus la soare fiindcă Strop, captivat de ideea doctorului asocia actul urcării Lizei în sanatoriu cu însănătoşirea ei.
Trebuie să o luăm cu orice preţ înaintea bolii ! Strop, preocupat şi înfrigurat de parcă asista la o cursă de cai o consola pe Liza ori de cîte ori, năduşit, dădea fuga la ea din muşuroiul de sticlă pentru a compara mersul energic al construcţiei cu cel al descompunerii :

— Curînd va fi gata ! Curînd va fi gata

2

!Mai înainte ca Liza să părăsească scoarţa pământească pentru a fi ridicată în aer pe o farfurie gigant, ea s-a întîlnit pentru ultima oară cu Adam Etringer care o ceruse în căsătorie.
Adam Etringer, proprietarul unei mici fabrici nutrea visuri măreţe pentru viitor. Era un tînăr vînjos, elegant, cu trupul bine făcut şi trăsături regulate care îşi putea pune în valoare înfăţişarea printr-o alianţă bogată.'
„Fabrica de agrafe" era o baracă din lemn cu două ferestre, dar în visele lui de milionar o visa cu nouăzeci şi nouă de coşuri.
Pe Liza nu o iubea în mod deosebit, dar o respecta şi o preţuia pe moştenitoarea milionară care ţine în mîini visul lui cu o sută de coşuri.
Nu-l deranja faptul că părul Lizei era ruginiu, de o culoare atît de vulgară ; era lipsit complet de acea nuanţă provocatoare a frumuseţii fantastice din pînzele vechilor maeştri. Neglija complet faptul că pielea Lizei era acoperită cu pistrui în toate locurile vizibile ale corpului. Fata dădea vina pe soare care, zicea ea, a însemnat-o astfel în calitatea lui de cel mai bun medic al bolii de care suferea.
Dar nici Liza nu îl iubea pe Adam. Bolnavă fiind, ura sănătatea, urîtă fiind, invidia frumuseţea. Cel mai mult îi plăcea să se înconjoare de feţe chinuite, urîte, bătrîne sau marcate de vreo boală sau

defect. Mai mult, căuta asemenea chipuri, le asculta suferinţele, le compătimea, le alina durerea, dar compătimirea ei suna mai degrabă a provocare şi semăna cu o răutate pe care nu şi-o reprima. Tinereţea sănătoasă şi frumoasă o chinuia. Era torturată de invidie şi leşina de supărare.
Singura ei frumuseţe era tinereţea care se stingea, dar Liza nu se străduia în nici un fel să-şi etaleze acest farmec jalnic. Dimpotrivă părea că doreşte să fie cît mai slută şi să scoată în evidenţă ceea ce o urîţea mai mult dintr-un anume sentiment de răzbunare faţă de sine însuşi şi faţă de Adam.
Adam stătea în pragul uşii, dar nu intra. Îi mai rămăsese de fumat încă o jumătate de ţigară. înăuntru nu era voie să fumezi şi Adam nu se grăbea să-şi termine ţigara dîntr-un fel de respect faţă de propria-i persoană.
Liza îl aştepta, aproape bucurîndu-se că îl va mîhni prin vestea pe care i-o va da. Ştia că astăzi Adam o va cere în căsătorie şi ea îl va refuza deşi ultima oară îi promisese că vor face nunta imediat, înainte de plecare ei.
Intră. Arată proaspăt şi sănătos, iar în ochi îi mai lucesc încă culorile promenadei pe care a hoinărit. Şi-a compus un chip solemn şi tragic şi încearcă să înţeleagă tot ce e cuprins în această cameră a suferinţei.
Este îmbrăcat în negru ca un mire, cu o vestă violetă, iar cravata are nişte culori chinuitor de dulci (ideea aparţine pictorului academic Bonasta).. Din gaura de la butonieră i-a crescut o orhidee albă, iar în mînă ţine un buchet de flori tot albe care se asortează cu cravata. într-un buzunar are -promisiunea bătrânului Strop că astăzi va fi încheiată logodna, fără prea multă vorbă şi fără nici un ceremonial.
În celălalt buzunar are un revolver. Nu de teamă, nici de prea mult curaj, ci împotriva şobolanilor care s-au înmulţit straşnic anul acesta. Era la modă să împuşti un şobolan imediat de cum apare pe stradă sau în casă. în timpul toaletei de dimineaţă revolverul cu miner sidefat şi dispozitiv de închidere cu patent se mutase în buzunarul de la spate al panta-lonilor după cum batista trecuse dintr-un buzunar în altul.
— Ei ? exclamă el plimbîndu-şi privirea prin cameră în căutarea unei culori care să anunţe sărbătoarea zilei de azi. Dar pereţii sînt parcă coşcoviţi, obosiţi de atmosfera unei nopţi de veghe şi de mirosul medicamentelor. în afara orhideelor, a buchetului de flori şi a cravatei nimic nu deosebeşte dormitorul de astăzi de cel din seara precedentă.
— Am avut o noapte grea, zice Liza cu voce slabă şi un zîmbet de ipsos. Logodna nu o să aibă loc.
— Cum de nu ? se sperie Adam. Dar imediat se linişti. înseamnă deci că nu plecaţi mîine ?
— O să zbor mîine. Doctorul Prellogg e de părere că e momentul cel mai potrivit !
— Şi cu logodna noastră cum rămîne ?
— E timp berechet ! După ce o să mă însănătoşesc acolo sus, o să mă întorc la dumneata.
Şi Liza scrutează chipul lui Adam ; ea însăşi nu crede în vorbele ei şi caută să surprindă pe faţa lui o grimasă de îndoială. Dar pe chipul lui Adam nu se citeşte nimic. Se întristează doar şi se lasă încet în fotoliu.
— Prin urmare trebuie să aşteptăm ! Din nou să aşteptăm ! cît de mult mă doare !
— Dar de ce vă grăbiţi aşa de tare cu nunta asta?
— Am impresia că dumneavoastră v-aţi grăbit ultima oară, iar eu nu fac decît să mă ţin de cuvînt. Acest buchet de orhidee vă poate convinge ! N-aveţi nici măcar o vază în care să le puneţi !

— Puneţi-le pe masă. Iubesc florile ofilite. Iar cravata o să rămînă pentru data viitoare.
— Mîine care va să zică pe timpul ăsta o să fiţi sus, atît de sus... zise el, privindu-i faţa cu un aer îngîndurat şi cu ochi ce nu văd. Trăsăturile i-au dispărut şi tot ce vede e numai o piele întinsă presărată cu pistrui. Pistruii mari formaţi prin unirea mai multor pistrui mici alcătuiesc adevărate figuri geometrice. Privirea lui rătăceşte printre ei de parcă l-ar căuta pe cel mai important care să-l conducă prin acest labirint... în sfîrşit Liza începe să Vorbească şi-şi întoarce faţa către el :
— Mă bucur deja de pe acum. Am o încredere atît de mare în doctorul Prellogg !
— O să vă scriu nişte scrisori lungi... O să-mi răspundeţi imediat ?
— în fiecare săptămînă un helicopter va aduce poşta. Vom putea primi şi vizite dacă totul acolo sus va decurge normal. O să veniţi să mă vedeţi ?
Adam păleşte brusc. Liza ştie de ce... Şi de aceea insistă :
— O să vă scriu o dată să zburaţi pînă la mine cu această cravată şi cu un buchet de flori asemănător. Apoi vom putea celebra logodna în sanatoriu.
Adam Etringer începe să tremure din tot corpul. Şi buzele i se înfioară cînd spune :
— Să nu mai vorbim de asta ! Ştiţi că nu pot.
— Aa, ameţelile dumneavoastră ! Sînt mai mari decît dragostea pe care mi-o purtaţi ?
— Sînt mai puternice decît mine însumi. Nu pot face nimic contra lor. Asta e pur şi simplu o boală.
— Mi-aş dori să am o boală în care să nu mă doară nimic, să nu trebuiască să scuip sînge şi să dorm noaptea.
— Cred că e mai bine să nu poţi dormi decît să ai visele mele îngrozitoare ! Nu v-aş dori să aveţi vreodată nici măcar visul meu cel mai vesel!
— Ce ştiţi dumneavoastră despre acest pat ? se posomori Liza, ofensată în suferinţele ei, aducîndu-şi aminte de imaginile care îi populează visele : incendii şi hemoragii, mese de operaţie, cleşti şi ace, vampiri care-i sug sîngele din gît, coşmaruri, guri înfundate, omoruri, încăierări, morminte, sicrie şi bîrloguri de tîlhari, firide în capul scărilor unde se visează că e zidită de vie.
— Ei, şi ce se petrece în visele dumneaveastră cele mai îngrozitoare de care suferiţi atît de mult ? îl întreabă cuprinsă de o subită compasiune. îşi dorea ca Adam să se apropie de ea, într-o armonie a suferinţei, dar totodată vroia să fie sigură că infernul nopţilor ei se poate măsura cu visele lui.
— Niciodată nu-mi amintesc detalii. Dar întotdeauna visez aceleaşi lucruri : turnuri, prăpăstii, lifturi, puţuri de mină, zgîrie-nori, prăbuşiri cu capul în jos, groaza de spargerea capului, călătorii cu expresuri care deraiază, ciocniri de aeroplane şi căderi cu capul în jos de pe un scaun de care eşti legat cu o curea. Ştiu dinainte că nu o să cad şi totuşi mă tre- zësc, aruncat din vis în beznă, ud ca un naufragiat.
Adam şi-a compus un chip de zece ori mai îndurerat care nu se potriveşte deloc cu trăsăturile simple ale unei feţe senine. Liza este cuprinsă de ură faţă de acest chip care noaptea cufundat în întuneric sforăie uşor şi liniştit. Cît de scunde sînt turnurile lui şi cît de puţin adînci sînt prăpăstiile lui faţă de martiriul ei !
— înseamnă că în fiecare noapte zburaţi cu avionul şi vă prăbuşiţi ştiind dinainte că nu o să cădeţi nicăieri... Mi-am închipuit că o duceţi mai greu ! Trebuie să vă obişnuiţi cu aceste căderi care au loc noapte de noapte şi să aveţi mai mult curaj ! Dacă aţi vrea, aţi putea să vă faceţi un şindrilar bun !
Liza îşi bate joc de ameţelile lui, ştiind că ele reprezintă singurul lui punct vulnerabil. îl cunoaşte pe Adam şi îi cunoaşte groaza de cădere. Orice vedere

asupra unui turn înalt sau asupra unui zgîrie nori îi zdruncină nervii. Niciodată nu s-ar fi încumetat să se urce sus şi să privească de acolo în jos. Numai gîndUl că ar putea să aibă o prăpastie la picioare îi provoacă ameţeli. Pe pămînt umblă cu un pas sigur şi ferm, zîmbind viitorului, dar nu-i place să privească cerul. şi simte cum înălţimea îl apasă pe creştet. De aceea nu iubeşte noaptea, iar stelele îl umplu de groază. Pentru nimic în lume nu s-ar urca într-un aeroplan. Nu ar fi putut supravieţui unei asemenea călătorii şi nici măcar nu-şi poate închipui ce s-ar întîm- pla cu el : ar muri, ar înnebuni sau i s-ar în- tîmpla ceva şi mai grav; nervii îi şoptesc că ar simţi un fel de durere ameţitoare în creier care s-ar intensifica treptat fără să se sfîrşească. La vederea ambarcaţiunilor cu pînze capul începe să i se învîrtească şi ochii i se împăienjenesc. Această boală o moştenise de la mama lui care fusese somnambulă. în nopţile cu lună plină ea mergea în echilibru pe cornişa zgîrie-norilor şi după mulţi ani nimeni nu reuşise să o prindă. Ultima lună de sarcină şi-a petrecut-o într-un sanatoriu, chinuindu-se cu ultimele puteri să nască. în noaptea dinaintea venirii lui Adam pe lume, luna se revărsa, iar femeia o sorbea din priviri, epuizată de dureri. Şi după ce a adormit, îmbătată de lumina înşelătoare, luna a deschis fereastra dormitorului şi prinzînd-o de mînă a condus-o printr-o poartă de aur departe, în înălţimi, acolo unde se înalţa metropola cerului cu turle de aur. Ştia că acest oraş se găseşte pe Lună şi e format numai din biserici de cristal, iar străzile lui poartă nume de sfinţi şi martiri. Şi pe cînd se afla la jumătatea drumului către oraşul al cărui nume îi era cunoscut, îngrijitoarea a strigat-o prin fereastra deschisă. Călătoarea către metropola cerului s-a prăbuşit în acel moment căzînd de la primul etaj într-o tufă de trandafiri, dînd naştere lui Adam. Mama a murit, dar fiul a rămas în viaţă. Curajul riscant al mamei lunatice s-a transformat în sîngele fiului într-o frică maladivă de înălţimi şi prăpăstii.

Liza cunoştea această istorie. Ştia că Adam poate fi şindrilar la fel de bine cum ea balerină. Dar simţea nevoia să-i provoace o durere cît se poate de mare pentru a-şi regăsi compasiunea faţă de el. De aceea se simte mulţumită văzînd cum masca îndurerată a lui Adam ia chipul adevărat al groazei. Buzele lui pălesc, iar cuvintele se înfioară :

— Ştiţi că nu pot să fac asta. O ştiţi foarte bine şi totuşi mă chinuiţi !

Liza vru să-i zică atunci o vorbă bună, dar regretul îi sugrumă brusc gîtul, trezind fiara cu o sută de capete care dormea în pieptul ei. Un acces puternic de tuse îi zgudui pieptul. Adam privea neputincios această zvîrcolire şi zgîlţîire a trupului osos, pletele ruginii care i se mişcau în faţă şi în spate ; părea atît -de mică în această luptă încît şi-o putea imagina că stă undeva departe, iar el o privea absent şi fix. Se gîndea că pieptul ei seamănă cu un vas închis de cele două capace ale sinilor ce conţine un fel de terci aflat în putrefacţie, urît mirositor prin care mişunau viermişori ; ar fi nevoie să ridice unul dintre capace pentru a-i lua tuşea. Acest gînd îi dispăru însă de îndată ce-şi reveni din încremenire şi ochii începură să-i clipească. După ce criza trecu, Liza se apropie din nou de el, iar Adam văzu la un pas de el o batistuţă de mătase stropită de sînge.

După această luptă grea orice compasiune pentru Adam dispăru şi Liza fu stăpînită iarăşi de dorinţa de a-l ataca, de a-i face rău şi de a-şi bate joc de laşitatea lui.

Adam vru să cheme doctorul. Ea refuză.

— A trecut. De mîine totul o să se schimbe — voi începe o nouă viaţă, soarele, stelele vor fi atît de aproape ! Aţi fost să vedeţi discul ?

— Am fost!

— Cum aşa ? Cum de nu v-aţi temut să păşiţi pe acest parchet care de mîine îşi va lua zborul în aer ?
— Am intrat să-l văd "din dragoste pentru dumneata. Am văzut şi patul tău. E şi el tot din sticlă, aşa cum totul de pe acest disc e din sticlă şi e înfăşat mai degrabă cu o aurora decît cu perne... O să aveţi nişte vise atît de frumoase !
— Prin urmare dumneata ai pus piciorul pe acea platformă ! Se putea întîmpla să-şi ia zborul cu dumneata cu tot ! Cum v-aţi simţit atunci ?
— N-am simţit nimic fiindcă baloanele erau încă legate lîngă hangar. Am avut impresia că mă aflu pe un pămînt foarte tare.
Adam nu i-a zis nimic despre frisoanele pe care le-a avut în tot timpul şederii lui pe disc şi despre cum i s-au zburlit perii de pe corp. Nu a recunoscut cum a luat-o la fugă din pavilion pentru a ajunge cît mai repede afară şi cum a fugit disperat pe scări pînă a ajuns la gazon.
— Admir curajul dumneavoastră. Iată la ce duce dragostea ! adaugă ea ironic. Poate odată cînd o să vă fie foarte dor o să zburaţi după mine...
Lui Adam numai la acest gînd i se face pielea de găină. îşi ascunde capul între umeri şi bîiguie :
— Da-da-da.
Iar Liza adaugă :
— Ce nuntă s-ar face atunci ! O nuntă la o înălţime mai mare decît Gaurisankar !

3

Altitudinea la care se afla sanatoriul doctorului Prellogg era reglată în funcţie de condiţiile atmosferice şi climaterice care corespundeau cel mai bine organismului tratat. Doctorul Prellogg folosea tratamentul cu un aer de o puritate absolută care era încălzit cu ajutorul unor corpuri electrice pînă la o anumită temperatură. Căldura era emanată de pardoseala goală ce se încălzea cu aer încandescent, astfel încît şi în punctele de altitudine maximă vegetaţia exotică a insulei se dezvolta foarte bine. Pavilioanele înconjurate de palmieri erau confecţionate dintr-un fel de material asemănător sticlei care refracta razele soarelui, lă- sîndu-le să treacă numai pe cele care aveau conform reţetei doctorului Prellogg, o putere miraculoasă, dătătoare de viaţă. Doctorul Prellogg folosea de asemenea razele lunii care se refractau şi încălzeau spaţiul dintre acoperiş şi plafon, cunoscut sub numele de pavilionul lunii. În total existau douăsprezece pavilioane şi în fiecare din ele se aplica un tratament cu anumite raze în funcţie de materialul din care erau construite.
Pe lîngă pavilioane se mai găseau aici şi o serie de clădiri administrative, cantina, cazinoul, cinematograful, teatrul, sala de dans, centrala electrică, camera de rugăciuni, sala de maşini şi dumnezeu mai ştie ce încă.
Tot acest oraş balnear fusese destinat de fapt tratării unui singur pacient — Liza Strop.
Domnul Strop, după cum am mai zis, era un filantrop autentic, dar nu trebuie uitat că şi în acest rol de filantrop el rămăsese un bătrîn practician al finanţelor. Cincizeci de paturi libere au fost imediat închiriate pe sume fabuloase unor pacienţi nobili din cercul aristocraţiei multimilionare, regilor finanţelor şi directorilor de trusturi.
Liza Strop însăşi îşi exprimase această dorinţă fiindcă simţea nevoia să vadă în jurul ei chipuri la fel de deprimate pentru a putea suferi mai bine înconjurată de alte boli.
îşi alesese o îngrijitoare tînără şi frumoasă care şchiopăta tare de piciorul stîng. Nu reuşea să-şi echilibreze şchiopătatul prin contractarea piciorului drept mai lung cu un centimetru astfel încît se legăna în timp ce mergea, încli-

nîndu-şi capul dintr-o parte în alta, asemenea pendulului unui ceasornic. Era o femeie menită în toată puterea cuvîntului să-şi întemeieze o viaţă de familie şi suferea cumplit că nu poate să intre cu pasul său şchiopătat în imperiul vieţii conjugale...
Sărmana Liza Strop !
Doctorul Prellogg găsise milă în ochii ei numai datorită buzei sale de jos. Această buză diform de groasă, stacojiu-neagră îi strica complet profilul feţei care ar fi putut să fie de o rară noblеţe.
„Buza asta probabil i-a stricat multe în viaţă" şi-a zis Liza în sinea ei la prima întîlnire cu doctorul, privindu-i fix buza şi vorbindu-i amabil.
Doctorul Prellogg obţinuse rezultate remarcabile cu razele sale proiectate în plămînii distruşi ai pacienţilor săi. Nu înregistrase nici un caz de deces în cele nouă luni de navigaţie pr a adîncimile neclintite ale tăcerii albastre şi imense aşternute deasupra ceţii, norilor şi furtunilor, în timpul marşurilor reci ale soarelui şi ale nopţilor încoronate de milioane de stele.
Pacienţii săi nu mai tuşeau, nu mai transpirau, ba chiar se părea că nu mai respiră, deşi inima lor funcţiona normal. Nu se întîmplase nimic şi totuşi slăbiseră foarte mult, rămînînd numai piele şi os ! Aceasta era urmarea stranie a metodelor de vindecare folosite de doctorul Prellogg !
Avea pe conştiinţă viaţa multor fiinţe cu sînge alb, aproape străvezii, ale unor umbre omeneşti care se mişcau sprintene şi cu uşurinţă, fiind aproape imponderabile. Fuseseră smulse din ghearele morţii, dar arătau de parcă ar fi ieşit din coşciug, supravieţuind propriei lor morţi.
Doctorul Prellogg izbutise într-adevăr să vindece şi cazuri absolut disperate. Razele miraculoase adormeau moartea care rodea piepturile bolnave. Părţile bolnave ale plămînilor erau izolate (doctorul Prellogg numea operaţia „acoperirea cu sticlă"), iar viaţa continua să respire în mica porţiune salvată chiar dacă ea nu era mai mare decît un cub de zahăr. Totul semăna mai degrabă cu un dans pe capacul sicriului sau cu vegetarea unor zambile închise în sticlă; oamenii trăiau o viaţă fără sînge, şi fără răsuflare, o viaţă fragilă asemenea unui pahar de sticlă în mîinile unui beţiv.
Un val de aer mai puternic ar fi curăţat aceste păpuşi de oase care duceau o viaţă artificială, inspirînd din mila razelor miraculoase universul azuriu, soarele distilat şi strălucirea stelelor înfiorate de ger.

Adam Etringer aştepta cu nerăbdare prima scrisoare a Lizei. Credea că se va întoarce curînd fie bolnavă, fie sănătoasă pentru a-şi lăsa mîna generoasă în palma lui goală. Doar nu o vor lăsa să moară acolo !îşi închipuia mereu că e plecată undeva la mare şi o vedea palidă şi pistruiată stînd întinsă pe şezlong sub un baldachin cu dungi albe şi portocalii visînd la viaţa superbă şi la petrecerile celor bogaţi care trăiesc în hotelurile de pe malul mării. Evita gîndul că Liza trăieşte la o înălţime ameţitoare pe o tavă din sticlă care ar putea să cadă, sfărîmîndu-se într-un milion de cioburi. În sfîrşit după o săptămînă a primit o scrisoare a cărei adresă îi aminti fără nici un pic de cruţare de înălţimea insuportabilă la care trăia mireasa lui... Scrisoarea de un albastru azuriu răspîndea parfumul otrăvitor al prăpastiilor, atmosfera de sinucidere din jurul turnurilor şi acoperişurilor, un parfum care îi tăie respiraţia. Genunchii începură să tremure. A durat mult pînă să reaşeze la locul lor cuvintele ce-i jucau în faţa ochilor.
Adam începu să citească :
Dragul meu !
Iertaţi-mă că vă scriu abia astăzi. Pot să vă comunic că o duc foarte bine, dorm toată noaptea şi visez stele. Ieri după ani de zile m-am sculat din pat şi am făcut o plimbare prin parc
— muzica cînta — şi eram ca pe plajă, îmi simţeam pieptul uşor asemenea unui muşchi pe care se rostogoleşte o piatră —

am respirat larg şi adînc — viaţa e atît de frumoasă — am ajuns pînă la un bazin, m-am aşezat pe o bancă
— fîntîna arteziană susura — din apă se auzeau ţipete şi rîsete — şi eu vreau să mă scald o dată cînd o să mai prind putere. Atunci cînd îngheţăm foarte tare la aceste înălţimi mari coborîm jos pînă vedem chipul viu al pămîntului. Şi azi dimineaţă m-am plimbat la numai o sută de metri deasupra pămîntului după care m-am ridicat deasupra mării. Cu toate că ploua, aveam umbrelă de soare.
Credeţi că aici nu plouă deşi ne aflăm deasupra norilor ? Doctorul Prellogg ne stropeşte cu ploi de scurtă durată atunci cînd ne e foarte cald ; o dată m-a udat pînă la piele sub umbrela mea de soare şi am făcut o baie în şapte culori ; cînd plouă parcă trăim un basm ' al curcubeelor.
Seara cînd soarele se ascunde după nori (ce asfinţituri gigantice se văd aici !) stau lîngă parapet împreună cu doctorul Studna şi scrutez adîncimile. Doctorul Studna este primul asistent al lui Prollogg. Are părul negru ca tăciunele şi deşi e'cu un cap mai înalt decît mine are cocoaşă ; cît de mare trebuie să fi fost fără cocoaşă ! Ştiu că această infirmitate îl chinuie şi de aceea are nevoie de doi ochi care să-l mîngîie.
I-am povestit de dumneavoastră şi de boala de care suferiţi. Este un psihiatru excelent şi cazul dumneavoastră îl interesează. Mi-a zis că ar reuşi să vă vindece de ameţeli şi în plus ar face din dumneavoastră un acrobat al înălţimilor. Ar vrea să vă cunoască, dar eu i-am zis că aici sus s-ar putea întîlni cel mult cu cadavrul dumneavoastră.
Nu ştiu cît de mult o să rămîn aici. Chiar dacă o să mă vindec complet nu o să cobor jos în fumul, praful şi mulţimea de microbi de pe pămînt. Este atît de curat, linişte şi lumină aici. Păcat că vă e atît de frică — de aceea nici nu vă invit să veniţi la noi.
Scrieţi-mi ce mai e nou pe pămînt. Transmiteţi salutări pămîntenilor, iar dumneavoastră vă doresc sănătate.
Liza
„Canalia ! Canalia !" se gîndea Adam, ros de gelozie.
„Cocoşatul se înghesuie pe locul meu ! Şi Liza desigur — i-a mîngîiat cocoaşa — iar eu — eu". Adam priveşte cerul prin fereastra deschisă de parcă ar vrea să vadă discul de sticlă. Cerul este de un albastru pal, iar soarele apune la zenit. I se "face negru în faţa ochilor la gîndul că acolo sus se află o farfurie de sticlă, iar Liza stă rezemată de un parapet subţire şi se uită la el în fundul prăpas- tiei.
Adam fu cuprins de o criză de ameţeală şi se întinse pe divan apucat de un tremur puternic. Numai în această poziţie capuL nu i se mai învîrtea. Se simţea cel mai bine protejat de fantoma căderii atunci cînd se lipea cu fruntea de pămînt.
După ce criza trecu, îşi încleştă dinţii şi-i scrise Lizei, următoarea scrisoare :
Draga mea cea mai dragă,
Am primit scrisoarea dumneavoastră aşteptată cu mult dor, atît de ameţitor albastră de parcă ar fi căzut din cer şi m-am simţit foarte trist după ce am citit-o. Mă doare în suflet că numai după o săptămînă aţi şi uitat de meleagurile dumneavoastră, de casă, de locurile unde a stat leagănul dumneavoastră şi tare mă tem să nu vă înstrăinaţi de noi.
Dacă aţi fi trăit peste mare, aş fi venit după dumneavoastră, după cum aş fi venit în Africa, la pol sau poate chiar la capătul lumii, dar dumneavoastră aţi părăsit complet ţărmurile acestui pămînt, locuiţi deasupra capului meu, în altă lume, iar eu nu am aripi şi mă zvîr- colesc ca un vierme în ţărînă ! O, dacă ! O, dacă !

M-aţi prezentat doctorului ca pe un laş, dar ce înseamnă oare un vultur laş cu aripile frînte ?
Privesc cerul şi nu mă mai tem de el ! Dorinţa mea este mai puternică decît blestematele astea de ameţeli! Vă caut cu privirea pe bolta cerească pînă ce începe să mă doară gîtul, vă caut în nori, printre stele, caut steaua dumneavoastră de sticlă ; atunci' cînd văd căzînd un meteor, mi-e groază că o să aud o bubuitură puternică asemenea unui candelabru de cristal ce cade pe pardoseala unei biserici.
Liza ! Draga mea Liza ! întoarce-te ! Mă sfîr- şesc de dor după tine. Nu pot trăi fără tine !
Adam
Abia peste o lună poşta îi aduse lui Adam următorul răspuns :
Dragul meu !
Iertaţi-mă că v-am lăsat atît de mult să aşteptaţi. Am acum atîta treabă încît îmi rămîne prea puţin timp pentru scris. Şi mai e încă ceva : după cum ştiţi am primit o vizită, a fost tata la mine. Ce încîntat era ! Mi-a adus o mulţime de lucruri frumoase şi întreaga mea garderobă. M-am mutat aproape complet aici de parcă aş vrea să rămîn pînă la moarte. Dar nu vă fie teamă, nu o să mor aşa de curînd. Razele lui Prellogg m-au vindecat, iar clima de aici îmi priieşte de minune. Plămînii sînt în ordine — a rămas din ei numai o bucăţică cît nuca — iar părţile atacate au fost bine acoperite cu sticlă de către doctorul Prellogg. Sînt acum fragilă ca un porţelan fin, mănînc cumplit de mult şi totuşi sînt slabă ca un pai. Noi, cei de aici, convalescenţii sîntem cu toţii la fel, dar închipuiţi-vă că viaţa noastră e legată de existenţa acestei insule, începe şi se termină odată cu ea.
O să vă povestesc acum despre ce i s-a întîmplat lui Eva Kreis, o fată blondă, cea mai frumoasă fată din oraşul nostru.
Cred că trebuie să fi fost grozav de nefericită văzînd în oglindă cum i se stinge frumuseţea. Doctorul Prellogg a izbutit să conserve o mică bucăţică din plămînii ei cît să încapă într-un degetar. -Bucăţica aceasta îi era suficientă pentru a duce o viaţă castă şi a se bucura în limitele oraşului nostru. Dar pe Eva a cuprins-o dorul de casă şi de mama ei. Fără să ţină cont de avertizările lui Prellog a zburat pe pămînt ca să arunce o singură privire grădinii, balconului, grajdului, pendulului din bucătărie. Zicea că se întoarce după două zile...
Şi nu s-a mai întors. încă în noaptea aceea întinsă în pat a scuipat ultimul degetar de plămîn.
Noi toţi care trăim pe această insulă am pierdut pămîntul nostru natal. Nu există cale de întors pentru noi ! Jos ne pîndeştc moartea.
Nu mă mai aşteptaţi, nu o să mă întîlniţi niciodată vie pe pămînt !
Ţin la viaţă chiar dacă aş sta închisă într-un coş agăţat în mijlocul universului. Dacă doriţi atît de mult să mă vedeţi, veniţi pînă aici ! Şi grăbiţi-vă dacă vreţi să-mi cereţi mîna ! Doctorul Studna' e de părere că vă puteţi învinge ameţelile printr-un efort de voinţă ! E suficient să nu mai priviţi în jos. Iar dacă vă simţiţi ispitit să o faceţi, închideţi ochii şi ameţeala o să vă treacă imediat ! încercaţi ! An- trenaţi-vă ! Dacă ştiţi să priviţi în sus cerul, duceţi-vă la teatru şi priviţi de la galeria a doua la parter ! Doctorul Studna vă sfătuieşte să beţi ouă crude şi să vă uitaţi în pămînt cu un binoclu răsturnat. Apoi, zice el, va trebui să vă găsiţi un zgîrie nori şi să priviţi de la ferestrele lui de jos, începînd cu parterul, mezaninul şi continuînd aşa pînă ce veţi ajunge la etajul cincizeci.
Doctorul Studna este un om atît de bun şi dezinteresat ! Deşi el însuşi suferă, încearcă să mă înveselească. Mergem împreună la tenis, la teatru, la cinematograf, ba chiar mă însoţeşte şi la capelă — el care e atît de necredincios !

Nu ştiu ce să vă mai scriu. Vă trimit o floare de nu-mă-uita. Aceste flori tocmai înfloresc aici pe la noi şi ele reprezintă o mică părticică din a2urul cerului pe care vi-l trimit din partea mea !
Liza
Citind această scrisoare lui Adam îi ţîşniră lacrimi de mînie din ochi. Azvîrli scrisoarea, se urcă la etajul doi (locuia la parter), deschise fereastra de pe culoar şi prinzîndu-se cu înfrigurare de zid se uită în jos la caldarîm.
începu să tremure, curajul îi scăzu brusc şi era ceva în el care se împotrivea — nu putea să privească în jos. Gîndul la Liza îi biciui din nou curajul care se aprinse ca o flacără. Li2a, Liza !
Cu ochii închişi Adam se aplecă încet, încet de la fereastră. Iar Liza — Liza şi doctorul Studna — acum ! Deschise ochii împotriva voinţei nervilor lui. Văzu negru în faţa ochilor, iar în bezna roşie apăru un disc format din inele negre şi violete care se mişcau repede, înaintînd.
. Adam se tîrăşte în patru labe în camera sa, cade pe canapea şi după o clipă se simte iarăşi bine. Perna de sub cap îi şopteşte că trebuie iarăşi să se revoltg. În aer plutesc milioane, milioane şi o fan- tomă pe piloni formaţi din nouăzeci ,şi nouă de coşuri ! Visul tău se întunecă ! Porţi o cruce cu două braţe : dorinţa şi ameţeala ! Vezi mîna Lizei în nori ! Să-ţi pui la încercare creierul, nervii şi inima ! Să faci un zbor pe viaţă şi pe moarte ! Să înnebuneşti de groază ! Ori să învingi ! Adam sare în picioare şi scrie o scrisoare formată dintr-un singur cuvînt :
„Sosesc în zbor !"
Şi apoi palid, cu liniştea celui ce merge la spînzurătoare se duce la Evan Strop. Il găseşte în pat. Bătrînul domn îşi încălzea şi-şi dez- mierda sub perne reumatismul capricios. Adam îi arată o frază din scrisoarea Lizei :
„Grăbiţi-vă dacă doriţi să-mi cereţi mîna!" şi îi spune că mîine o să zboare. Strop rămîne foarte uimit.
— Dumneata ! Cu ameţelile dumitaie <! Nu e posibil !
— M-am hotărît ! O să-i dovedesc Lizei că nu sînt laş !
— Dar asta nu înseamnă laşitate ! Spuneaţi că e o boală moştenită...
— Ştiu ! Dar Liza vede în asta un semn de laşitate ! Nu mai suport gîndul acesta ! O să zburaţi împreună cu mine la nuntă ?
— Vedeţi că nu sînt în stare ! Dar în sinea mea o să binecuvîntez ! Fireşte numai dacă nu o să-mi blestem în clipa aceea vreo încheietură inflamată. Luaţi o ţigară de foi !
Cîteva înghiţituri dintr-o băutură aromată şi cîteva rotocoale de fum trase sub candelabrul greu îi destinseră nervii, redîndu-i culoarea feţei. Strop la rîndul său se bucura con- statînd cu plăcere că nu-l doare nimic şi începu să povestească :
— Acolo sus e ca în rai ! Prellogg este un geniu ! Cincizeci de paturi, toate ocupate — asta înseamnă lunar un cîştig de două sute de mii ! Regia — Cincizeci ! Faceţi socoteala ! Să vă iubiţi ! Rămîneţi mult timp acolo sus !
— Nu ştiu încă ! Depinde de...
Adam păleşte din nou. Apoi zice brusc :
— Mă întreb cum o să ajung acolo ! Nu suport avionul. O să pun să mă adoarmă. Şi o să mă trezesc acolo sus ! Acolo — acolo — o să mă trezesc undeva departe de orice balustradă. — într-un pavilion 'ca să nu văd orizontul ! Dacă o să am deasupra mea un acoperiş şi o să simt pămînt tare sub picioare, atunci o să rîd de ameţelile mele !
Lui Adăm nu-i vine însă să rîdă. Mîna pe care o întinde în chip de rămas bun tremură în mîna zbîrcită a lui Strop. Tatăl Lizei nu a încercat să-l oprească pe Adam de la acest plan nebunesc. Dimpotrivă curiozitatea sa veşnic tînără îl îndeamnă să vadă cum o să se termine această poveste. În plus, la urmă, bătrînul Strop i-a urat tînărului cu 1111

ton răutăcios, blajin şi jovial „vînt bun şi călătorie plăcută".
9
S-a întîmplat după cum urmează. Adam Etringer s-a trezit la amiază din somnul lui. eteric la o altitudine de două mii de metri, pe o insulă plutitoare, îmbrăcat ca un ginere îndrăzneţ în costum negru, vestă violet şi cravată de pictor. S-a întîmplat că s-a trezit mai devreme cu eîteva minute faţă de planificarea din program şi anume exact în clipa cînd era transportat din helicopter pe pista aeroportului. Capul îi pocnea de durere şi nu ştia ce se petrece cu el. Deschise ochii şi privind de jur împrejur cu o nedumerire buimacă pricepu deodată totul. Distanţa dintre creierul lui şi pămînt nu fusese pînă atunci niciodată mai mare decît înălţimea corpului. Şi pe neaşteptate în faţa acestui--creier se înălţa turnul rotund al deşertăciunii de la picioare pînă jos pe pămînt.
Această conştiinţă îi dădu senzaţia că o mînă străină îi smulge creierul din craniu, azvîr- lindu-l peste parapet în prăpastie. Craniul se umplu de aer şi rămase sus, iar creierul căzu ; astfel se manifesta ameţeala în creierul care cu fiecare secundă se depărta de craniu ! În creierul şi în craniul luate la un loc se găsea el, în întregime. Creierul trăia şi craniul trăia şi el, iar această dedublare provoca o groază mai cumplită decît moartea.
începu să urle şi să se împotrivească celor doi brancardieri. Dădea din picioare, zgîria şi ameninţa că el nu suportă asta şi preferă să fie omorît! Cu greu l-au transportat pînă la cea mai apropiată baneă. Se dădu jos de pe targă pe fund si începu să se zvircolcască ca o omidă călcată în picioare. Vaietele lui îi atraseră pe locuitorii insulei formaţi din medici şi pacienţi, îngrijitoare, artişti, muzicieni, funcţionari, mon- teri, fochişti şi muncitori de la centrala electrică. Era un eveniment care tulburase monotonia zilelor obişnuite, tăcerea şi marea sin- gurătate de aici de sub soare. Zvonul s-a răs- pîndit repede şi s-a format un cerc alb de Oameni care se înghesuiau în jurul ginerelui furios. Cei din spate care nu vedeau se urcau pe băncile din grădină după ce înainte şi le trăseseră mai în faţă. Grădinarul urla că nu dă voie să se calce pe răzoare, iar una dintre paciente leşină de enervare. În sfîrşit veni doctorul Prellogg şi toţi s5 dădură la o parte plini de respect. Ce se întîmplă aici ? Un tînăr îmbrăcat într-o haină de piele, unul dintre cei care îl transportaseră pe Adam din helicopter, ieşi în faţa doctorului şi îi spuse cu un aer aproape copilăresc :
— Acesta este, vă rog, domnul Adam Etrin- ger, pretendentul domnişoarei Liza Strop. Mergem la nuntă. Eu sînt martor.
În ochii lui care nu păreau impresionaţi de acest spectacol apăru o licărire de fiară care parcă se bucura de acest evenitnent, aşteptînd să ia o turnură şi mai interesantă.
— Mirele domnişoarei Strop ! exclamă uimit Prellogg care nu-l cunoştea pe Adam. Nu e posibil ! Aduceţi-o aici imediat pe domnişoara Liza !
Cîteva paciente răutăcioase-o luară imediat la fugă : simţeau o anume satisfacţie că trebuie să o anunţe pe egoista de Liza de sosirea unui mire atît de imposibil şi era captivant să urmăreşti ce se va întîmpla cînd cei doi se vor trezi faţă în faţă.
— El suferă mă rog. de ameţeli, explică ti- nărul şi colţurile buzelor i se umflară de rîs.
— Atunci de ce a mai urcat pînă» aici ? se înfurie Prellogg care se temea ca acest atac venit de pe pămînt să nu dăuneze constituţiei şubrede a pacienţilor lui.
— Domnilor şi doamnelor, vă rog să binevoiţi a vă împrăştia. Nu garantez pentru consecinţe ! Duceţi-l imediat înapoi !

Se produsese într-adevăr o agitaţie cum rar se întîlnea pe această insulă a liniştii unde nu se petrecea nimic, zilele treceau în vîrful picioarelor, vocile omeneşti se auzeau în surdină, iar ţipetele şi larma umblau numai pe covor.
Dar uite-o şi pe Liza ! Stă sprijinită de umărul doctorului Studna şi îl priveşte pe Adam cu o curiozitate rece. Nimic nu i se citeşte pe chip : nici uimire, nici compasiune, nici ură. Il arată cu degetul, întorcîndu-sc către Studna :
— Acesta este el ! Şi aşa sînt ameţelile lui.
— într-adevăr interesant ! Un caz greu, dar nicidecum disperat ! Cred că ar merge !
Liza spune :
— Să fie adormit şi dus de aici ! Nu se potriveşte !

Şi deodată Adam îşi vine în fire. Vocea Lizei l-a furnicat. începeazâ să se mai zvîrco- leascâ, se aşazâ pe jos, îşi acoperă faţa cu mîi- nile şi o priveşte pe Liza printre degete. I se pare foarte micuţă şi întunecată de parcă toţi pistruii de pe faţă ar forma o singură pată.Din nou o proiectează la distanţă. I se pare că vede un singur pistrui şi acest pistrui se află pe nasul Lizei, pe gura ei şi pe întreaga ei faţă ! Şi lîngă Liza îl vede pe doctorul Studna, un cocoşat cu trup atletic care îl priveşte batjocoritor, urmărindu-i cu picioarele depărtate fiecare mişcare.
Adam uită pentru moment de ameţeală. Ruşinea, frica pentru Liza, ura faţă de doctorul Studna îl proiectează în sus. Se ridică în picioare şi începe să se scuture de praf, aranjîndu-şi cu mîna stîngă cravata ele mire. Un tînăr cu prezenţă de spirit şi o amabilitate neprefăcută îi întinde imediat buchetul de flori şi mănuşile albe.
Se pregăteşte să spună ceva, dar în aceeaşi clipă doctorul Studna se apropie de el şi bă- tîndu-l pe umăr cu un aer familiar îi spune :
— Sînteţi un om şi jumătate ! E o chestiune de sugestie ! Nu trebuie să vă gîndiţi pur şi simplu că staţi pe un capac de sticlă (deasupra unei prăpăstii !
Doctorul Studna abia termină de spus accste vorbe şi Adam-so prăbuşeşte din nou la pămînt ca secerat. Începe să se zvîrcolească în spasme furioase, urlă şi scînceşte din cauza groazei de adîncime

pe care doctorul Studna i-a provocat-o din nou în mod perfid...
Deodată simte că ceva se rostogolește peste el, un fel de bolovan cald și moale. începe să lupte sălbatic cu această povară pînă ce simte încă una la fel. Se pornește astfel o luptă în- crîncenată în caj\e A d ani s.e bate pe viață si pe moarte,
La un moment dat își aduce aminte că are ud revolver ! L-a luat cu el, ascunzîndu-l într-un" buzunar secret de la pantaloni de parcă ar fi bănuit că o să aibă nevoie de el. Ah, dacă ar reuși să bage mîna în buzunar !' Pe toți i-ar împușca ca pe niște șobolani din fabrica lui !
Apoi zărește în depărtare pletele ruginii ale Lizei, strălucind ca o flăcăruie amăgitoare. îi întinde o mină de ajutor. Și cînd el o întinde pe a lui, simte că mîna i-.a intrat într-o capcană. Apoi i se pun cătușe *și pe cea de-a doua mină. Nu mai poate lupta nici cu mîinile, nici cu picioarele, i-a rămas numai gura care luptă, mușcă și urlă. Apoi soarele lui Adam se stinge, iar în creierul lui se așterne întunericul, un întuneric groaznic și dur.

6

Nimeni nu știe cît a durat această beznă a lui Adam. Cînd a deschis ochii, era din nou noapte, dar noaptea aceea nu se. mai găsea în el, ci în jurul lui, deasupra lui și sub el și nu mai era dură, ci moale ca un pîntec.
Cu siguranță că era frigul care alungase bezna din trupul lui pentru ca ea singură să pătrundă în el, amintindu-i că moartea nu vine pe degeaba și trebuie la început să suferi ca să-ți dobîndești prin suferință această mare și ultimă beznă.
Prima senzalie pe care a avul-o, cînd și-a venit în lire a fost aceea că se mișcă ușor înainte. Ședea pe urt fel de seîndură, sub picioare i sc așternea noaptea, iar mîmile strîn- geau niște frînghii de care era agățată acea scîndură. Era evident că stă într-un fel de leagăn și speriindu-se la acest gînd, '>se pregătea tocmai să sara. Dar ce sc va întîmpla dacă leagănul e prea sus ? Adam sc trase puțin pe marginea seîndurii, întinzîndu-și piciorul mult sub el ca să atingă cu vîrful lui dușumeaua. Nimic — întuneric ! E de neînțeles cit de mult seamănă totul cu un vis, numai mîinile care țin frînghia i-au înghețat.
Și deodată pe această traiectorie se lovește de o beznă atît de compactă încît ar putea-o cuprinde în pumn de nu s-ar teme să dea drumul frînghiei.
• Se înecă dc umezeală și frig, simte broboane de transpirație pe frunte și începe să lin- jească după o ,eobă ; nu după o sobă de fier, ci după una anume albă, de teracotă care stătea în bucătărie pe vremea tinereții lui. Acolo între perete și căzănelul de aramă se afla un colț îngust unde se uscau lemnele și tocmai după acest colț i s-a făcut dor.
Curios — gîndurile i se abăteau mereu în altă direcție decît cea dorită, iar spaima care era cît pe ce să-l cuprindă nu mai apărea. El însuși în subconștient se lupta cu această învolburare a simțurilor datorită uimirii imense pe care i-o provoca tot ce se întîmpla în jurul lui.
Aceștia sînt nori, își zise el, iar eu stau într-un leagăn și mă mișc printre nori. Dar de ce oare ?
— Mi-aș da seama dacă aș visa. -- Țin strîns în mină cablul acesta — dacă i-as da drumul — aș cădea. Unde ? — Este ceva prea sigur pentru un vis, în vis aș cădea — dar eu plutesc în înălțimi printre nori — mă dau în leagăn, dar nu e leagăn — leagănul se balansează înainte și înapoi — iar eu plutesc — înainte !
Pe nesimțite întunericul începe să se destrame. Aclam privește în sus și vede deodată stelele ! O constelație mare îl lovește în ochi violent și rece. Rămîne buimac de uimire, aș- teptînd să vadă ce se'va întîmpla în continuare și unde va ajunge în zborul lui. Dar viteza în care plutește se micșorează rapid. Scăunelul care îl poartă în înălțimi, descriind un

semicerc, începe să se oprească. Adam simte cum cele două frînghii de care se ţine, îl ridică aproape orizontal, capul îi cade pe spate şi picioarele ajung mai sus decît capul. Şi tocmai cînd îşi închipuie că nu va mai rezista în această poziţie şi va zbura cu- capul în jos, scăunelul se opreşte, se smuceşte şi se lasă înapoi. Prin urmare se află tot într-un leagăn, într-un leagăn enorm caro despică norii co despart cerul de pămînt !
Gîndul acesta îngrozitor îi prinde inima ca o gheară. Era gîndul pe care îl avusese din prima clipă de cînd se trezise ca un cîine în cuşcă şi acum ţîşnea din el în toată nebunia lui.
O platformă de sticlă în univers ! — Ca să scape de el Liza s-a aliat cu cocoşatul acela făţarnic, l-a ademenii să urce la această înălţime ameţitoare şi apoi i-a dat drumul într-un leagăn în prăpastia universului...
Doctorul Studiui a inventat această nebunie pentru el...
Dumnezeu ştie de cîte ori a intrat şi a ieşit din nori, legănîndu-se încolo şi încoace — era ceva care dura prea mult şi nu avea sfîr.şit, iar moartea nu vroia să vină. S-a instalat o stare de oboseală surdă ; frifca ku nebună nu putea mai mult şi se devora pe sine însuşi aşa cum şarpele îşi muşcă propria-i coadă.
Din cînd în eînd Adam aţipea, căzînd într-un fel de leşin. I, se părea că se leagănă de la facerea lumii şi că se va legăna astfel veşnic. Cu ochii închişi vedea mai sus decît cu ei deschişi.
Vedea în aer o insulă de sticlă de care atîrna o aţă, ca un fir de păianjen lung de trei mii de metri. Iar la capătul lui se legăna un păianjen mic, un om, asemenea pendulului unui ceasornic.
Lui Adam i se părea că se priveşte pe sine şi. în leagăn nu mai stă el, cel blestemat şi înfrînt, ci un ins triumfător şi glorios, ales dintr-o mie.
Se privea pe sine şi vedea acrobaţiile ciudate pe care le executa în leagănul său în faţa miilor şi miilor de binocluri care îl urmăreau de pe pămînt şi din dirijabilele venite aici din lumea întreagă. Se urmăreau cu încordare numerele lui îndrăzneţe de bravură excentrică efectuate la trapezul care ieşea şi intra în nori, descriind un semicerc într-o atmosferă de răpăituri de tobe şi aplauze furtunoase.
Se afla într-un circ imens a cărui cupolă din prelată îl forma cerul înnegurat. Această -viziune dispare însă imediat. Acum
i se pare că se îndreaptă spre Roma, mergînd pe firele de telegraf. Nu e de profesie dansator pe sîrmă, ci călătoreşte pc fire din pură plăcere personală, îmbrăcat într-un mundir de drum şi cu o raniţă în spinare. Este aşteptat în toate oraşele unde îl întîmpină cu steaguri şi muzică, iar seara cu lampioane şi jocuri de artificii. Stîlpii de telegraf sînt împodobiţi cu flori, ghirlande şi steaguri fluturâ pe" cabluri.
Se apropie de Roma. îşi scoate din raniţă costumul negru, vesta violet, cilindrul şi buchetul de flori şi-şi schimbă hainele din mers ceea ce face parte din culmile supreme ale artei sale. Apoi începe să se grăbească îngrozitor. Şi cînd s-a îmbrăcat aproape în întregime constată că îi lipseşte cravata. Cravata lui de ginere, opera magistrală a -celebrului pictor Bonasta.
Oraşul se apropie. Repede ! Repede ! Scotoceşte în rucsac, prin buzunare, dar degeaba ! Siguranţa lui începe să se clatine.
Unde e cravata ?
Pe treptele catedralei Sfîntul Petru îl aşteaptă deja Liza, mireasa, iar cardinalii în sacristie
ii aşază papei tiara.'
Şi cravata ? Pe toţi dracii, unde i-a dispărut cravata ?
Trece pe sub arcul de triumf al Vaticanului m aclamaţiile entuziaste ale mulţimii de la picioarele lui. Mulţimea îl

ovaţionează ca pe un eliberator în timp ce el se clatină pe sîrmă cu paşi şovăielnici, ţinînd în mîna dreaptă o prăjină pentru echilibru şi sprijinindu-şi bărbia în stîngă pentru a-şi ascunde defectul.
Echilibrul este reprezentat de doi drăcuşori îmblînziţi care stau la cele două capete ale prăjinii, încercînd mereu să se apropie unul de altul. Tocmai de aceea trebuie să-şi ţină echilibrul cu ajutorul prăjinii ca să împiedice la momentul potrivit apropierea celor doi. Atunci cînd totul e în siguranţă cei doi drăcuşori îl ajută pe om şi se bucură că se leagănă, ei fiind patronii echilibrului.
Dar unde a dispărut pasul cu care ar putea dansa pe firele de păianjen dacă ele l-ar ţine ?
A dispărut ! înaintează cu teamă, iar prăjina lungă pe care o ţine cu o singură mînă se balansează în mod catastrofal în sus şi-n jos.
O, trădare, din nou ai apărut!
Spiriduşii de la capetele prăjinii parcă s-ar fi înţeles între ei ! Un omuleţ roşu nu mai mare decît o mănuşă vrea să treacă dintr-un capăt în altul la perechea lui. Drept urmare prăjina se înclină foarte tare. Cealaltă mînă se grăbeşte să vină în ajutor repede, dar zadarnic.
Şi în clipa aceea Adam descoperă triunghiul alb de sub bărbie, locul unde îi lipseşte cravata...
Mulţimea de la picioarele lui amuţeşte. într-o singură clipă toţi au văzut !
Se lasă o linişte cumplită ! O aşteptare prevestitoare de rele !Iar echilibrul este pierdui. Capătul din stîngă al prăjinii apăsat de cei doi drăcuşori îl simte greu. Nu se mai poate ! Nu se mai poate continua aşa !
Aclam l'ace un pas în gol şi se prăbuşeşte.
Toţi încep să ţipe !
Cade, cade pînă ce se pomeneşte în spinarea unui spectator. Se aud rîsete ! Rîsete sălbatice, maliţioase şi viclene vuiesc în jurul lui !
Ei da ! A căzut în spinarea unui cocoşat ! O, vai de mine ! Este chiar doctorul Studna !
Şi acest cocoşat uriaş îl apucă într-un mod umilitor de ureche ca şi cînd ar vrea să-i şoptească ceva şi urlă ca să-l audă toţi :
— Ştii de ce ? Drăcuşorii de pe prăjină formează un cuplu, un mascul şi o femelă !

7

După ce Adam s-a trezit din această halucinaţie, în faţă i-a apărut din nou leagănul acela înspăimîntător la fel de absurd de adevărat precum călătoria lui la Roma pe firele de telegraf.
De astă dată nu mai şedea pe scîndurică biruitor şi admirat prin mii de binocluri, ci blestemat de iadul demonilor.
Soarele băuse pina la ultima picătură noaptea milostivă care înainte îi spălase adîncimea de sub picioare. Adam putea să vadă acum tot, dar închise ochii, jurînd că nu-i va mai deschide niciodată. Dar nu»e posibil ca un om să suporte aşa ceva, bineînţeles în afară de cazul că e orb.
Deschise ochii către înălţimi şi nu văzu altceva decît cerul gol, albastru, fără nici o pată. Nu avea nici un instrument de măsurat adîn- cimea. Nu vedea soarele, nu vedea nici o. cio- cîrlie, nu vedea nimic decît albastrul cerului în care se legăna încolo şi încoace. Şi deodată în timpul unei -balansări înainte zări deasupra capului o pietricică mică şi argintie montată în azurul cerului. Da ! Acolo se află o insulă de piraţi, acolo locuiesc călăii lui — doctorul Studna şi Liza.
Auzi ?
Se aud pînă aici rîsetele sălbatice şi nestăpî- nite ale celor doi care stau sprijiniţi în balustrada de pe punte şi-l urmăresc prin binoclu, numărîndu-i oscilaţiile.
Unu-doi, unu-doi.

Doctorul Studna se uită la ceas şi măsoară amplitudinea traiectoriei de pendulare a lui Adam.
Cît de mult va rezista oare ?
Va înnebuni !
Va crăpa de groază !
Mulţimea de pe insulă urmăreşte cu sufletul la gură mişcările leagănului şi face pariuri pe inima şi creierul lui. Cine va ceda primul ?
Dar tot ce se petrece aici sus nu reprezintă decît un reflex fulgerător al acestei pietricele. Se află atît de îngrozitor de sus încît îşi apleacă capul.
Dar vai !
A uitat să închidă ochii ! Sub el vede pentru o clipă prăpastia curată şi transparentă ce ajunge pînă la fundul pămîntului !
Din cauza ameţelii capul i se învîrte ca o spirală de oţel. Îi apare din nou imaginea creierului smuls din craniu caro se învîrteşte în prăpastie. Stomacul i se întoarce pe dos ca o vază cu apă urît mirositoare în care au putrezit nişte flori. Strînge pleoapele, îşi ridică bărbia în sus, deschide pumnul, dă drumul frînghiei şi acum vine momentul cel mai cumplit pe care i l-au şoptit nervii, culmea nebunească a ameţelii, groaza triumfală a căderii.
Dar Adam nu cade. Spre imensa lui groază constată -că e legat de scîndură cu nişte cureluşe.
Iar leagănul îşi execută traiectoria sa oscilatorie încet şi cu precizie, pornind din punctul cel mai înalt.
Este ceva mai cumplit decît clacă ar cădea ! Acesta ar fi sfîrşitul pe care îl aşteaptă, un sfîrşit îngrozitor, dar totuşi un sfîrşit.
Dar acum totul merge înainte şi nu mai există nici o continuare a ameţelii ! începe să se zvîrcolească şi să lovească cu pumnii, să spumege de furie ca să se desprindă din cătuşe. Şi apoi pentru a treia oară se lasă întunericul. '
8
După ce Adam se trezi, îi reveni din nou imaginea leagănului de care era legat cu trupul şi sufletul, cu mîinile şi picioarele, cu creierul şi sîngele.
în realitate nebunul cel furios fusese băgat într-o cămaşă de forţă.
Liza şi doctorul Studna stăteau neputincioşi lîngă patul tragic în care se zvîrcoFea nebunul posedat de imaginea leagănului său uriaş. Pînă unde o să ajungă ?
„A înnebunit" îşi zise Liza cu o lacrimă cît un strop de ploaie în colţul ochiului.
„A înnebunit" repetă automat doctorul Studna, imaginîndu-şi deodată jos, pe pămînt o livadă în care zburau flori de păpădie.
Şi într-o noapte l-au lăsat pe Adam singur. S-a întîmplat exact în preziua internării lui în ospiciu împreună cu leagănul ce i se balansa în creier.
Globul cenuşiu al nebuniei din creierul normal al lui Adam purta vechiul lui chip — ochii, gura,-nasul — nimic nu se schimbase. După ce Adam s-a liniştit, masca liniştită şi smerită a unei ruine de om reuşi să înşele vigilenţa îngrijitoarei. Rămase singur în cămăruţa lui. Toată lumea dormea. Ieşi afară pe o platformă. Nu mai era el, Adam. Era un artist, dansator pe frînghie, un călător spre înălţimi admirat de mii de binocluri. Mergea cu pasul semeţ al toreadorilor, îndreptîndu-se către capătul scenei format din cabluri de oţel, acolo undo se umfla dirijabilul.
Se opri la piciorul cablului..
Mii, milioane de binocluri îl urmăresc ! înainte, mai sus !
Adam începe să se caţăre. Aceasta este noua lui călătorie la Roma. Acolo, sus, sus, undeva în drumul către prăpastia albastră îl aştepată Liza — mireasa — care tocmai îngenunchează pe treptele altarului.
înainte ! Mai sus ! La podul scenei ! Simte sub el mulţimea care freamătă de uimire. Totul e în regulă ! Adam face semn cu mina în jos, mulţumeşte pentru

ovaţii, dar nu mai poate întîrzia. Liza îl aşteaptă !
Deodată în drumul său către înălţimi se loveşte de un bolovan uriaş şi rotund. Va trebui să îl escaladeze ! Acolo în spatele lui se vor zări cu siguranţă turnurile, cele mai înalte ale Romei ! Bolovanul este neted. Luceşte cenuşiu pe fundalul Căii Lactee şi cordajul se ramifică pe el, formînd o adevărată plantă.
Dar în timp ce Adam se caţără în vîrful plasei, îi apare deodată în faţă nu ştie de unde, un drăcusor care începe să se zbenguiască ca o veveriţă şi să-şi arate limba despicată.
Lui Adam i se taie răsuflarea. Spiriduşul echilibrului, vechiul trădător din vremea primei lui călătorii la Roma ! Imediat îşi dă seama că e semn rău. îşi aduce aminte de doctorul Studna, de cocoaşa lui şi de ce i-a strigat el atunci la ureche :
— Ştiţi de ce ? Fiindcă sînt un mascul şi o femelă !
Da, aceasta a fost cauza blamării lui catastrofale ! Pe prăjina înclinată cei doi drăcuşori au ajuns unul lîngă altul !
Şi ce va urma acum ? Acolo pe o masă cenuşie şi lucitoare se leagănă agăţat într-o plasă un alt drăcuşor ! Are bărbia spînă, şolduri late şi două sfîrcuri ies în evidentă din pieptul de culoare ruginie. Adum recunoaşte toate semnele caracteristice sexului feminin ! Este o drăcoaică!
Masculul începe să adulmece în jur, îşi ciuleşte urechile după care fără să se uite în jos, îşi dă drumul după miros pe reţeaua de sîrmă.
Adam încremeneşte ! Dacă cei doi vor ajunge unul lîngă altul, totul s-a sfîrşit ! Nu trebuie să se apropie, nu trebuie, nu trebuie !
Dumnezeu ştie cum deodată îşi aduce aminte de un cuib de şobolani descoperit în balcon pe care i-a gonit cu revolverul în pivniţă. Cînci au căzut pe scară iar în boci s-a petrecut un adevărat masacru ! Adam era un bun trăgător, iar vînătoarea de şobolani constituia pe atunci o modă de societate şi un divertisment particular pentru sportivul plictisit.
Aşezat pe cordaj, Adam avu timp suficient să scoată revolverul din buzunarul secret. Apoi începu să ochească în drăcuşori. Dar imediat după prima bubuitură de revolver se auzi un alt fel de pocnitură. Dirijabilul străpuns în toate camerele sale plesni, transfor- mîndu-sc într-o pilotă ce începu să cadă greoi.
Insula care era suspendată de cablurile unui dirijabil aflat în spaţiu se răsturnă din poziţie orizontală în poziţie verticală. Şi în acelaşi timp se auzi un trosnet îngrozitor şi zornăituri de sticlă. Apoi începu să plouă cu diferite obiecte care cădeau pe rînd, unul după altul : Acoperişuri, paturi, găini, butoaie, plăpumi, palmieri, şifoniere, saci, bănci, altare, culise, oglinzi, cristelniţe, patefoane, o orgă. Printre aceste obiecte zburau hîrtii şi nori de făina ; piese de lenjerie zburau încet în sus în caz că nu fuseseră antrenate de căderea vertiginoasă a obiectelor mai grele. În timpul căderii oamenii continuau să se ţină de paturile şi pilotele lor. În alte cazuri era evident că nu toii locuitorii insulei au fost surprinşi în somn de această catastrofă. O dovedeau membrii unei orchestre ce cădeau în jos : un bărbat se ţinea de contrabas, iar altul nu ieşise încă bine din trombon.
Între culisele ce reprezentau sala tronului că- dcau laolaltă muşchetarii împreună cu cardinalii şi regele. Cădea şi banca din parc, iar în urma ei vrînd parcă să o ajungă din urmă se rostogoleau doi îndrăgostiţi strîns înclcştaţi într-o îmbrăţişare. Erau poate doctorul Studna şi Liza. Iar sub ei se agita marca.
Dcocamdată sus au rămas agăţaţi oamenii carc sc ţineau de extremităţile platformei rămase pustii. Iar în timp ce această platformă se legăna, unul din cablurilc restului de dirijabil sări din

rulment astfel încît nu mai rămase nimic carc să susţină insula de sticlă.

O cădere oarecum mai întîrzială a avut-o ceasornicul uriaş şi rotund amplasat pe corda- jul dirijabilului. Cobora dc sus în jos, neslin- gherit dc nimeni, bătînd încet în căderea lui eu 1111 dispreţ enorm faţă dc timp şi spaţiu. Tocmai cînd bătea ultima oară miezul nopţii au băut din apa sărată, intrînd împreună eu timpul în veşnicie

.OGLINDA CU REFLEXIE ÎNTIRZIATĂ

BALUL MASCAT al Clubului individualiştilor avea de data asta o temă remarcabilă : Sufletul în purgatoriu. Regizorul de la Nove di- vadlo *, Petr Jonas care inventase această femă, era obsedat de un vis pe care l-a avut într-o dimineaţă tîrzie după ce se întorsese de la un chef strașnic.

Se făcea că vede cum s-au întîlnit iadul cu raiul într-un spaţiu de culoare viorie sub o boltă gotică. Era o grădină pe jumătate para- disiacă, pe jumătate de tortură, iar în unele detalii amintea foarte bine de barul „La şo- pîrla speriată". Sub coroana trandafirie a mă- rului ceresc se afla un pian cu marca Dalibor, iar pe un trunchi de eocotier se legăna tabloul Suzanei în baie întocmai celui care atîrna deasupra pianului din barul „I.a şopîrla speriată". Într-un bazin rotund plutea o lobă pe care era scris cu roşu : Jazzband, iar în to'bă lumina un bec...

Numai instrumentele de tortură, arcuite şi dinţate în toate felurile reprezentau o plăsmuire a visului. Ele erau destinate unor suflete neîntinate, albe ca zăpada care urmau să cunoască chinurile plăcerii ..

Desigur totul nu a fost decît un vis, un vis oribil avut după un chef dc pomină. Dar

* **Teatru] Nou (trad. din lb. cehă).**

visul a dat naştere unei idei şi.idcea s-a transformat în faptă. Sufletul în purgatoriu a devenit o invenţie după o mahmureală penibilă, de lungă durată ! Firește că pentru realizarea accstei idei s-ar fi putut folosi numai scheletul propriu-zis al visului. Restul, respectiv interioarele, decorurile, costumele, scena de la miezul nopţii le-a plăsmuit fantezia...

ldeea de bază a reprezentat-o contopirea a două contraste, răul şi binele, iadul şi raiul. Măştile folosite : diavoli de toate categoriile şi culorile (în afara culorii albe). Diavoli-roboţi, ir a ci, satane, diavoli-gentle- mani. Diavoli păroşi şi îmbrăcaţi în frac, cu copitc şi pantofi de iac, după temperament, îngerii erau numai dc sex feminin, îmbrăcaţi în maiouri sau în tunicile albe tradiţionale, în- geri-balcrine. Argint, tul, mătase.- Aripi, .aureole, decolteuri. Sfinţi şi mucenici cu armele simbolico. Suflete. Strămoşul dumnezeu cu cascada cea fremătătoare a unei bărbi veşnice.

Scena de la miezul nopţii : împăcarea diavolului cu îngerul. Eliberarea îmediată şi părăsirea purgatoriului de către toate sufletele, jertfirea lutifror păcatelor..! Iadul dispare si urmează întoarcerea triumfală a diavolilor în

Membrii Clubului individualiştilor au întîm- pinat cu plăcere propunerea regizorului de a conferi un anume stil carnavalului. Sufletele din purgatoriu ofereau posibilităţi'nemărginite tuturor formelor şi speciilor gustului uman pentru a putea afirma şi încarna toate ambiţiile. Tot ce există în om între diavol şi înger putea fi exprimat printr-o culoare moderată, printr-o anume croială şi parfum. Sufletele care stăteau la răscrucea dintre rai şi iad puteau fi asemuite unui bogătaş ghiftuit cu un zîmbct îndestulat la fel de bine ca şi unui vagabond flămînd cu spinarea plină de gunoaiele culcuşului său nocturn.

Atîtea posibilităţi şi idei, atîta bunăvoinţă arătată bunului şi prostului gust puteau fi cuprinse în această deviză cu sens larg : suflete în purgatoriu.

Carnavalul a avut loc într-o sală imensă, la o adîncime de patruzeci de metri sub nivelul solului. Ea se asemăna cu o prăpastie rotundă cu nouă etaje ce cobora spre centrul pămîn- tului. Prăpastia avea pereţii acoperiţi cu becuri, iar plafonul rotund închidea sala ca un capac aşezat pe un butoi uriaş de aur. Sala avea de fapt un singur perete care forma un cilindru. Patru scări ce coborau pe fundul prăpastiei erau aşezate una în faţa alteia astft'l încît liniile lor imaginare se intersectau în unghiuri drepte.

Patru oglinzi mari încadrate în rame aurite în stil rococo" erau montate una în faţa alteia într-o simetrie perfectă, exact în mijlocul fiecărei porţiuni de perete cuprins între două scări. Se crea astfel o anume dezorientare pentru mulţimea care mişuna în această circum-, ferinţă de pe fundul cilindrului. Nu era posibil să-ţi dai seama ce scară conduec la balcoanc, în grădina de iarnă, în salonul de fumători sau la bufet...

Dumnezeu ştie ce idee a urmărit Marcian Rulmer, arhitectul acestei săli ! Poate a vrut să-.şi bată joc de omul aruncat într-un spaţiu lipsit de tăblițe indicatoare, de semafoare, de stele care să arate nordul sau de soarele care la apusul său determină punctele cardinale. Poate a vrut să-i elibereze numai pe cei veniţi aici să se bucure de sexul lor sau de grijile mărunte ale casei aflată într-o parte sau alta...

Indiferent dc cum ar sta treburile un lucru e cert şi anume că Marcian Rulmer făcea parte din club sau poate tocmai de aceea era preşedintele lui.

Şi desigur toate indicaţiile curioase date participanţilor la carnaval erau strîns legate dc forma specială a accstci săli : să se lase acasă toate mărunţişurile

filigranate care încarcă buzunarele bărbaţilor şi poşetele femeilor, să se elibereze pentru o seară de toţi acei tirani absurzi ce-l subjugă pc om, îl ţintuiesc la pămînt si îi încătuşează fantezia.
Fie ca această noapte să fie o noapte a iluziilor ! Femeia s.ă devină înger, iar bărbatul iiiuvoj
Patru oglinzi sînt aşezate una în faţa alteia în sala rotundă şi seamănă între ele ca stelele.
Dar una dintre aceste patru oglinzi are o • proprietate ciudată, dacă nu chiar miraculoasă. Este o oglindă care reflectă cu întîrziere... Ce curios ! Zîmbetul oglindit în ea revine abia după o clipă. Uneori durează un minut întreg pînă se reflectă mişcarea ta. Din oglindă te priveşte chipul tău, dar este un chip ce ţi se arată cu o mică întîrziere. Un chip mai tînăr cu cîteva clipe.
Dar nu numai chipul. Şi cravata ta apare în oglindă mai nouă cu o clipă, icfr dacă ai apucat să o dezlegi, în oglindă apare la gîtul tău o cravată ce aparţine trecutului cu o formă pe care nu o mai are.
Toate lucrurile care te priveau din luciul oglinzii se deosebeau de fqrmu lor reală prin- tr-un anume decalaj în timp. Pereţii din faţa oglinzii îmbătrîneau cu un număr mare de zile şi nopţi, iar imaginea lor reflectată alerga în urma lor, la o distanţă de cîţiva paşi de trecut. Cel mai curios era însă faptul că decalajul în timp dintre original şi imaginea reflectată o schimba de multe ori pe aceasta din urmă în mod capricios şi neaşteptat, prelungind-o (pînă la patru minute) sau scurtînd-o pînă ajungea aproape la dimensiunea reală.Se întîmpla cîteodată (pe atunci oglinda se mai afla încă la Stare divadlo * ca persoana ce se uita în oglindă să nu se vadă deloc. Adîneurile ei reflectau o goliciune înspăimîn- tátoare şi omul se îndepărta de groaza de" a nu-i apare subit în faţă propriul său chip...
O dată s-a întîmplat ceva de necrezut unui funcţionar al teatrului pe nume Fouter care într-o seară a aprins toate candelabrele spre a le încerca în· sala pustie. Se spune că ar fi surprins în oglindă un chip străin, necunoscut care îşi scotea din gură dantura falsă după care în faţa bătrînelului îngrozit s-a căscat o gaură neagră şi fără dinţi.
Directorul teatrului l-a dat afară atunci din birou pe bătrînul Fouter împreună cu năluca sa care îi mai fîlfîia în faţa ochilor şi pe limbă.
Firește că s-au găsit oameni nu numai curioşi, dar şi cu o pregătire specială care doreau să afle secretul acestei oglinzi supranaturale. Ore în şir stăteau cu ceasul în mînă, cercetînd şi încercînd proprietăţile ei şi calcu- lînd tot ce se putea calcula. Ciocăneau şi zgîriau sticla, făceau analiza chimică a stratului subţire de mercur de pe dosul ei. O observau dimineaţa şi seara, la lumina soarelui şi a becurilor. O lingeau, se strîmbau în faţa ei, scoteau limba şi numărau secundele.
Dar în urma acestor experimente nu au reuşit să elaboreze o metodă sau un sistem ilustrat prin tabele. Oglinda îl surprindea prin capriciile ei excentrice, sfi- dînd parcă în bătaie de joc toate regulile luminii, timpului şi vremii.
Cum a ajuns această oglindă la „Stáré divadlo ?" Nimeni nu ştia... Cine a făcut-o ? Toţi strîngeau din umeri.'.. Era veche ca teatrul însuşi. Şi nu exista o tradiţie care să transmită acfPst secret generaţiilor viitoare,.. A fost descoperită într-un mod cu totul înlîraplător în timp ce se lucra la reconstituirea scenei, la aurirea ramelor înnegrite şi a cornişelor balcoanelor în stil baroc.
Firește că această eglindă nu a avut niciodată darul de a atrage spectatorii la teatru ; pe neaşteptate mulţi au început să o ocolească în mod făţiş sau ascuns

* Teatrul vechi (Irad. din 1b. cehă).

deşi au primit toate asigurările că oglinda şi-a pierdut caracterul anormal, s-a însănătoşit şi a înccput să meargă în pas cu vremea „la secundă".
Apoi s-a ivit o ocazie şi oglinda a fost vîndută unui negustor. Această ocazic a fost prilejuită de terminarea construirii unui palat subteran cu nouă etaje. În felul acesta „Stare diva- dlo" a scăpat de jucăria monstruoasă, dacă nu chiar diabolică.
Acum oglinda se găsea în sala cea rotundă a palatului subteran, fiind una dintre celc patru oglinzi care semănau între ele precum stelele. Este evident că din mulţimea uriaşă de oameni veniţi la carnaval, nimeni nu se mai, teme de oglindă. Oaspeţii mişună şi se învîrtesc pc fundul sălii. Pereţii au opt balcoane asemenea unor inele dc aur încadrate dc diamantele bocurilor şi musafirii se perindă prin ele, for- mînd opt rotocoale. Priviţi în jur ! Toţi sînt numai diavoli şi îngeri ! Nu a venit bici un sfînt, nici o martiră ca să nu mai vorbim de sufletele din purgatoriu...
îngeri şi diavoli !... Pardoseala sălii e plină dc aceştia. S-a dat tonul şi orchestra a înccput să cînte o melodie veselă undeva sus lingă plafon. Se iscă o îmbulzcazlă nemaipomenită... Iar treptele asemenea cascadelor aruncă noi şi noi valuri de măşti, tocurile libere devin din ce în ce mai puţine, masa de oameni se îndeasă şi se înghesuie şi dacă vreţi să vă mişcaţi nu mai aveţi loc, genunchii şi şoldurile se lipesc. Şi totuşi acest talmeş-balmeş se mişcă ritmic în faţă, se înfioară şi se leagănă ca |>e arcuri... .
Cel mai des şi mai mult se dansează *tibu-lama*. Este ultima noutate din seria de dansuri exotice cu motive fantastice în care sînt stilizate cîteva elemente ale dansurilor religioase din Tibet.
Tibu-lama este un dans peste măsură de primitiv eu mişcări groteşti ; majoritatea figurilor se execută pe loc ceea ce se potriveşte foarte bine cu spaţiul înţesat de lume.
Cea mai mare senzaţie a carnavalului a oferit-o însă anunţarea cîtorva numere de vals, nn dans aproape uitat care se învaţă mai de- yrabă dintr-un fel de respect egoist al magistraţilor faţă de istorie şi tradiţie.
Tn apele liniştite, staţionare ale dansului tibu-lama se scaldă şi Petr Jonas, strîns lipit de mătasea transparentă a Olgăi Ilulmer. Olga Rulmer, fiica lui Marcian ■ Rulmer, arhitectul general şi preşedintele Clubului individualiştilor este ochiul azuriu al tatălui său. Capriciile fetei se simt foarte bine la umbra milioanelor, iar excentricităţile ei fac ea frumuseţea ei să devină intangibilă. Este yigerul cu par auriu al capriciului pe care îl respectă toţi membrii clubului.
Capriciul ei din această noapte este Petr Jctnas, cel mai ferieit dintre diavolii acestui infern rotund.
— Diavole, îi spune ea, cînd după al treilea tur ajung lîngă o oglindă „nu se poate dansa..."
— E'bine, îngeraşule, îi şopteşte Petr, aple- cîndu-se de parcă ar vrea să i se vîre în ure- chiuşă. „Aşa a fost el inventat".
— Din toate femeile care dansează aici, aţi făcut la îngeri...
— Oh, nu vă închipuiţi cit de mult am reflectat la aceasta. Sexul dracilor este firește indiscutabil, dar ne[1] putem gîndi în schimb la o anume lipsă de sex, sau mai degrabă la enigma sexului fiinţelor angelice. În tablourile maeştrilor cerul este aşternut cu perne de nori pe care se zbenguie îngeri dolofani, cred că aţi observat ? La capătul occipitalului ies în evidenţă germenii bărbăţiei cu o nevinovăţie adorabilă, aşa cum puii golaşi se ivesc din cuiburile rozalii.
Acest semn marcant al sexului bărbătesc de-, vine însă problematic' dacă e acoperit de veşmintele largi ale îngerilor maturi cu chip . de fată şi cosiţe aurii. Umerii rotunzi, gîtul, sinii şi linia şoldurilor fac ca ei să pară femei. Dacă

îngerii nu seamănă cu femeile, atunci cu siguranţă că femeile seamănă cu îngerii ! Primul înger care i-a izgonit pe Adam şi Eva din rai cu o sabie de foc a recunoscut culoarea bărbăţiei sale crunte ce se lupta cu focul şi fierul. Dimpotrivă a existat şi îngerul vestitor al Fecioarei Măria care i-a adus mesajul discret al Sfîntului Duh. Acesta semăna cu ea prin floarea albă "a fecioriei pudice... Dar cel mai puternic argument în favoarea sexului feminin al fiinţelor angelice a fost amintirea dumneavoastră, Olga, Olga, Olga Rulmer ! !
— E un lucru absurd ! Îngerul nu se va împăca niciodată cu diavolul.
— Sînt un om credincios... Am încredere şi în oameni... Dar cel mai mult dintre toate cred în visele mele !
— Dar tabloul acesta care stă agăţat de palmier şi o reprezintă, dacă nu mă înşel pe Su- zana la baie, face parte tot din acest purgatoriu ?
— O, scuzaţi-mă, el este unul din vestigiile visului meu... O mică datorie sau un simbol, luaţi-o cum credeţi... Tabloul atîrnă aici numai pentru mine...
— Priviţi, se spune că această oglindă reflectă cu întîrziere...
— Aceasta şi poate chiar şi cea de-a doua sau a patra. Fiecare oglindă reflectă o enigmă profundă asemenea universului. Numai prin. marginile ei se situează printre lucrurile pe care le vedem. Oglinda ca atare este invizibilă ! Totul se poate vedea în oglindă în afară de ea însăşi. Dar cum arată oglinda dacă nu o privim? Ce oglindeşte ea într-o sală pustie? Ce reflectă două oglinzi aşezate una în faţa alteia ? Infinitul ! Ce taină ascunde înteriorul acestei sfere uriaşe cu pereţii turnaţi sub forma anei singure oglinzi concave ? Oh, dacă aş putea sta suspendat în această sferă cu o lumî- nare în mînă, atunci cred că aş afla o taină cumplită, în afară de cazul că n-aş înebuni. Oare ce e mai îngrozitor decît o oglindă în întuneric...
— O oglindă în întuneric ! Brrr !
— Vă e frică de întuneric ?
— Oh, groaznic ! Mai mult decît de fulger !
— De ce vă temeţi de fulger? Fiecare elev de clasa întîi a învăţat ce e fulgerul. Dar întunericul ? Ce e întunericul ? Ve- deţi, un nou mister ! Se întîlnesc aici două mistere! întunericul şi oglinda! Cînd zîmbiţi, dinţii dumneavoastră sînt albi — aşa ! — Dar acum tăceţi fără să zîmbiţi, şi în gura dumneavoastră va fi beznă, iar dinţii dumneavoastră vor apare în întuneric negri. De altfel, în fiecare noapte după ce trageţi jaluzelele şi stingeţi lumina vă faceţi toată neagră... şi faţa — şi părul — şi palmele... Oh, închipui- ţi-vă că s-ar stinge ca din senin, toate luminile ! Beznă ! Beznă totală ! Ce aţi face atunci ?...
— Aş ţipa ! Aş ţipa foarte ta...
Jumătate de cuvînt a fost rostit, iar cealaltă jumătate a rămas suspendată în vîrful limbii.
S-a înîimplat că...

Toate luminile s-au stins..

.Nu toate deodată ca atunci cînd ard siguranţele. Ghirlandele electrice care acoperă plafonul şi pereţii au început să se stingă încet, dureros de încet. Ciorchinii grei ai lustroli-r s-au înroşit. Toate becurile au apărut pe neaşteptate în forma lor reală, iluminînd doar ambalajul lor de sticlă şi relevînd privirilor uimite materia din care erau confecţionate, munca omenească şi zădărnicia a tot ce există.
S-au stins, s-au stins — pînă s-au stins complet. .
S-a făcut beznă !
O beznă absolută, de nevăzut, oarbă ! Sala a dispărut, pereţii au dispărut,, au dispărut şi însoţitoarele fetelor. S-au stins ochii şi bijuteriile, dinţii şi umerii

femeilor, aurul şi briliantele, rămînînd numai o simplă materie amorfă şi incandescentă care se mişcă pe fundul sălii.
Ţipete ! Groază şi spaimă.
Undeva în mijloc a izbucnit un rîs sălbatic, nestăpînit.
Apoi s-a auzit un plînş.
De undeva din fundul prăpastiei şi-au luat zborul ţipetele speriate ale mamelor.
Materia a început să se legene — moment.critic ! — Semne de panică ! Acum, acum, lava. omenească incandescentă se pregăteşte să erupă prin cel mai apropiat crater...
Şi deodată — o orchestră nevăzută întonează cîntecul de leagăn al unui vals dulce ca mierea. — Şi ca prin farmec — materia care fierbe şi clocoteşte se linişteşte brusc. Amuţeşte şi se ordonează în freamătul ritmic al dansului. Glasurile tînguitoare ale mamelor se pierd în întuneric fără ecou... O masă organizată se roteşte încet, nevăzută pe fundul sălii, compactă şi netulburată...:
— Foc ! Foc ! — Lumina;! strigă cu invidie cei ce stau la balcon. N-a fost găsită nici o lampă cît de mică, nici măcar o cutie de chibrituri sau vreun băţ de chibrit rătăcit. Un glas înalt, liniştitor se aude venind din plafon, dinspre orificiul acela' misterios de care atîrnă lustra şi care este acoperit cu un capac de aur, prevăzut cu gratii.
— Nu s-a întîmplat nimic ! O mică defecţiune la centrala electrică ! Fiecare să rămînă la locul lui ! Altfel se va produce o catastrofă !
Era inutil să atragi atenţia ca nimeni să nu se mişte. Cei ce şedeau s-au prins tare de scaun, cei ce stăteau în picioare căutau un obiect fix apropiat de care să se sprijine pentru a nu rămîne agăţaţi în mijlocul beznei ceea ce ar fi fost cel mai groaznic lucru.
Viaţa a îngheţat pe promenadele balcoanelor suspendate deasupra prăpastiei. Scările s-au lungit, nu se ştie pînă unde, devenind nişte scări străine şi infinite. — Oamenii rămaşi aici au început să bîjbîie şi să se mişte încet de-a lungul plăcilor de marmură reci şi netede. — Se rătăceau, se ciocneau unii de alţii, scoţînd semnale de avertizare, îşi pipăiau feţele şi iarăşi se retrăgeau cu scîrbă, necunoscînd obiectul pe care l-au atins. Era ca un fel de orbire subită care învăluise în beznă toţi ochii. S-au stins toate becurile ! — Oh, un singur chibrit ar fi fost suficient, un singur chibrit miraculos, unealta cea mai de preţ a lumii şi orbirea ar fi fost lecuită !
Jos însă pe fundul prăpastiei s-au creat repede alte condiţii şi legi ale orbirii diferite de cele existente pe pereţii suspendaţi. Aici nu domneau groaza, orbecăiala. Din plămada caldă a trupurilor care se legănau ritmic fără să crîcnească, într-o înţelegere senină şi binevoitoare s-a creat un fel de colectivitate strîns unită. Aici nu se emiteau semnale de avertizare, nu existau ciocniri, nu se auzeau rîsete şi blesteme. Nimeni nu rătăcea, fiecare îşi cunoştea ulicioara necunoscută în acel vîrtej...
Bezna şi valsul l-au surprins pe Petr Jonas în centrul parchetului care acopereă fundul pră- pastiei. O mie de gînduri negre şi albe i-au străfulgerat mintea. Şi primul dintre ele a fost :
„Acum ! Pînă mai e întuneric !"
Olga ? ! A vrut să ţipe şi nu a ţipat ! Nimeni nu a ţipat ! Unde au dispărut sînii şi şoldurile femeilor ? Sînii cei de neatins şi dezgoliţi pentru a îndurera ochii ! Valsul te adoarme ca morfina...
— Gura dumitale !
— E aici ! Aici !
O strînge încet pe Olga la pieptul lui şi totul pare atît de firesc în clipa aceea încît îşi pierde capul în îmbrăţişare. Vrea să mai prelungească clipa sălbatică a aşteptării pentru a îndepărta deschizătura incandescentă a unei guri negre care bănuie că-i dă tîrcoale...

În sfîrşit ! Două dureri identice, de nepotolit s-au întîlnit şi s-au acoperit una cu alta. S-au întrepătruns două pasiuni, s-au găsit trupurile dezgolite ale unui bărbat şi ale unei femei... Dar în întunerîc gura femeii nu se vede şi de aceea simţi cum te arde pe tot trupul. Nu se rosteşte nici un cuvînt, numai mîinile se mişcă fără astîmpăr. Sîngele se aprinde, buzele nu mai ajung, sărutul repetat de mii de ori conduce într-o fundătură. Oh, cel mai mult te provoacă imensa supunere a sinilor arcuiţi în beznă, plină de o curiozitate sălbatică. Se lasă sub degetele lui, iar duritatea lor este moale asemenea bronzului sub mîinile creatoare ale maestrului sculptor. Nu te saturi nici de gura ei, nici de sînii ei şi întunericul încă nu s-a sfîrşit. Sunetele excitante, incandescente şi insuportabile ale violoncelului şi trianglului care se vaită insuflă un curaj animalic masculului despărţit de femelă printr-o bucată de mătase. Nu mai e întuneric, nu se mai aude nici o melodie. Mătasea, mătasea aceea blestemată a rămas ultima stavilă în calea dragostei lor. Petr Jonas aude deodată un suspin, un suspin rănit de moarte, profund şi repetat de o sută de ori de parcă ar ieşi deodată din piepturile tuturor femeilor. Şi acest suspin îi aminteşte de colectivitatea pasiunilor la fel de clocotitoare, prezente aici. Şi din nou suferinţa mistuitoare a trupului, sunetul trianglului, rochia de mătase... Nu mai e de suportat.

Şi într-una din aceste clipe ameţitor de fierbinţi Jonas constată cu stupoare că nimic nu-l mai desparte de această femeie. Dumnezeule ! Unde a dispărut rochia de mătase ? Momentul culminant al nebuniei ! Olga Rumler îl primeşte pe Petr Jonas, supusă şi adîncă ca o fîntînă în deşert în care coboară găleata pentru a sorbi puţină umezeală...

Şi aşa cum s-a terminat, aşa a început totul din nou cu aurora trandafirie a becurilor din plafon. Oh, aceasta era binefacerea luminii, semnalul roşu transmis pasiunilor obosite ce se avîntau prin întunerîc una către alta.

Culoarea întunericului «e deosebeşte de cele şapte culori ale luminii. Mătasea a început să înflorească tristă, iar lucrurile uitate îşi strigau vesel vechile nume. Aurul devenea din nou aur, briliantele îşi etalau preţul, omida neagră s-a transformat într-un şirag de perle. Se aprindeau luminiţe şi din toate colţurile ţîşneau noi culori şi noi obiecte.

Fracurile negre, blănurile diavolilor şi cîr- lionţii îngerilor mai zburau încă prin spaţiu, ca un ultim crîmpei de întunerîc. Pe pereţi rînjea oglinda cea impertinentă, iar groaza mamelor se stingea în razele violente ale becurilor.

La ultimul acord al valsului străveziu şi inofensiv ca un pahar de apă, aripile dezorientate ale îngerilor s-au încordat, pregătindu-se să-şi ia zborul.

Capetele mici şi ciufulite ale îngeraşilor s-au aranjat în grabă cu ajutorul pieptenilor primitivi ai degetelor subţiri...

Olga Rumler şi-a acoperit cu un strat de pudră obrazul încins pînă la sînge. Toate luminile ard sclipitor şi violent şi este mai multă lumină aici decît la

soare — de parcă niciodată n-ar fi fost întuneric. Culorile ţîşnesc, se freacă, se izbesc una de alta, se absorb. Valsul s-a mistuit — nu mai e nevoie de el. În sală atmosfera s-a destins, promenada odihnei şi-a făurit o cunună alb-neagră

.Şi deodată în mijlocul acestui vîrtej tulburător, al freamătului cuvintelor şi al paşilor mărunţi ce calcă pe parchetul neted, izbucneşte un ţipăt sălbatic. Toate privirile se îndreaptă către oglinda de unde a venit strigătul. Un îngeraş alb se îndepărtează de ea, fugind îngrozit undeva în celălalt capăt al sălii. Iar un diavol negru rîde în hohote în faţa oglinzii şi hohotul lui răsună infernal. Toţi dau buzna către oglindă. Şi ce văd ? O, ce ghinion ! Oglinda a întîrziat cu cîteva minute !

în oglinda argintie încadrată de malurile de aur ale ramei în stil rococo trecutul se perindă în faţa ochilor lor. Cele patru minute consumate în întuneric au fost iluminate brusc şi fără cruţare de miile de becuri ! Oglinda i-a trădat ! Totul era aproape ca-n palmă şi clar ca o lună plină ! Cei care au trăit aceste minute cu gura, mîinile şi cu tot trupul se privesc acum din oglindă.

Un chip bărbătesc cufundat în triunghiul luminos al sinilor ! Se iscă o luptă zadarnică a mîinilor şi muşchilor — o înfruntare fără cuvinte, sălbatică, liniştită şi deşartă. Mîinile cuceresc, mîinile încearcă să intre în spuma albă a dantelelor — mîinile se apără... Aripile albe se şifonează sub îmbrăţişările brutale ale diavolilor. îngeri frînţi de mijloc, cu capetele lăsate pe spate, genunchi în poale... Şi ultima încălerare, disperată, epuizantă, delicat brutală pentru atingerea momentului culminant al dragostei !

Acest spectacol care profanează totul într-un mod ucigător de indiscret se derulează ca un film cu o mişcare liberă şi ritmică. Perechile înfrîbîntate apar şi dispar din nou. Şi totul seamănă cu nişte atacuri triumfale date de către diavoli trupurilor smerite ale îngerilor. Mulţimea se înghesuie lîngă oglindă — cei de la balcon dau năvală şi ei. Oamenii se urcă pe scaune şi pe mese pentru ca să zărească măcar un crîmpei din cele patru minute care se derulează acum sub ochii lor...

La sfîrşitul ultimului minut Petr Janos se zăreşte pe sine... şi pe Olga Rumler.

— Regizorul ! exclamă cineva, arătînd către oglindă. Toţi l-au văzut ! Era ceva cumplit. Avea loc una dintre cele mai serioase şi mai frumoase înfruntări din cîte fuseseră văzute...

Imediat a devenit clar că s-au întîlnit doi oameni pasionaţi, frumoşi şi

puternici. Apărarea sălbatic de furioasă avea nevoie de un atac la fel de sălbatic şi nemilos. Şi totuşi în această brutalitate nu exista nici un pic de disperare, ea fiind un joc foarte ingenios şi complicat, jocul a două trupuri superbe, jocul dragostei, determinat de un consens subconştient şi de o înţelegere profundă a sexelor...

Petr Jonas o cucerea pe Olga pas cu pas şi toţi urmăreau cu răsuflarea tăiată această luptă îndîrjită !

însuşi Petr Jonas a fost surprins în primul moment, recunoscîndu-se pe sine şi pe Olga, mişcările de care nu fusese conştient, formele şi culorile încăierării care au dispărut în întuneric şi acum au reapărut în toată grozăvia măreţiei lor.

Şi în grabă s-a ajuns la ultimul moment al spectacolului... (Olga dispăruse de mult şi poate plîngea undeva printr-un colţ, pe ultima treaptă de lîngă plafon.) — Acest moment sfînt în care prăpastia palatului a devenit pat nupţial sub baldachinul valsului, această clipă încălcată de mister a fost profanată, fiind azvîrlită ochilor mulţimii de spectatori ! Ritualul dragostei a fost pus la stîlpul infamiei senzaţionale !
Petr Jonaă stă în faţa oglinzii blestemate cu pumnii încleştaţi.
Trebuie să o distrugă !
Să o sfărîme în bucăţele !
Cu mîinile goale ?
Buzunarele sînt goale...
Obrazul îi arde de furie şi ruşine...
Şi nu s-a sfîrşit încă totul şi n-are ce face...
Deodată simte în palmă un obiect dur ! Il apucă cu înfrigurare şi îl strînge cu lăcomie. Simte — că are un revolver !
Olga Rumler a venit la momentul potrivit (ce femeie minunată !)
Se aude o bubuitură şi oglinda se sparge. Dar spre marea lor mirare spectatorii nu văd nici un fel de cioburi. Oglinda s-a transformat în praf, într-o pulbere argintie, într-o grămăjoară de praf şi nimic mai mult...
Firește povestea s-a încheiat odată cu dispariţia oglinzii care reflectă cu întîrziere.
Dar ce s-a întîmplat mai departe ? Olga Rumler l-a luat de bărbat pe Petr Jonas.
Este cunoscut faptul că aristocraţia aurului preferă să se logodească cu aristocraţia spiritului.
Marcian Rumler care a urmărit de asemenea noaptea nunţii lor printr-o mică gaură a oglinzii infernale zîmbea cu un aer atotştiutor sub masca lui satanică de individualist înverşunat.
— E o femeie cu multă personalitate, a mărturisit el pe un ton de confesiune : seamănă cu mine !

Şi astfel într-o noapte miraculoasă Olga Rum- lerovâ s-a transformat în două fiinţe : mama şi copilul. îngeraşul trandafiriu născut din neant a fost însămînţat şi a încolţit în beznă,

înconjurat de
ţipetele disperate
ale mamelor, în ve-
cinătatea mută a
oglinzilor negre şi
într-o mare
îmbulzeală ce se
legăna în
acordurile valsului
şi ale dragostei

.UN RADIO, UN TRANDAFIR, O MINĂ

MICUŢA IDEN RUSPELLER rîde în emiţă-torul de forma unui nufăr argintiu care se află pe noptiera ei. Buzele sale sînt unse cu o pomadă purpurie cu gust de coajă de portocale presărată cu zahăr, ceea ce nu o împiedică să-şi moduleze rîsul matinal în melodia fermecătoare a unei flaşnete ce cîntă în triluri.

Iden Ruspeller a rîs în dimineaţa aceea în nufărul argintiu, iar rîsul ei a cuprins în braţe electrice întreaga planetă. Micuţa Iden a rîs lumii şi rîsul ei a răsunat pe tot pămîntul : a zburat peste oceane şi l-au auzit împăratul Chinei şi Mongoliei, Helgolav, bătrînul strajnic al farului şi tîlharul Ferguson care va fi executat mîine, căpitanul vaporului Sunkomar care tocmai se scufundă cuprins de flăcări în mijlocul oceanului...

Harfele aeriene ale antenelor de pe acoperişurile caselor au început să vibreze de acest rîs. Locuinţele oamenilor s-au umplut : Iden Ruspeller rîde pe unda 333 şi acoperă toate orchestrele şi benzile cu muzică de *jazz*, primadonele celor mai celebre opere din lume, dis-cursurile de încoronare ale regilor şi vijelia de zgomote a revoluţiei din India.

Dar acum liniște ! A încetat să mái rîdă — fiţi atenţi ! — tocmai începe să vorbească ■— reglaţi unda şi ascultaţi iute cuvintele ei îndepărtate ; apropiaţi buzele ei de peste mări şi ţări de auzul dumneavoastră.

— Domnilor ! Iden Ruspeller vă salută şi vă trimite tuturor un sărut înfocat... Uite, acum se aşază pe marginea nufărului... şi gata ! Răspîndeşte o aromă de coajă de portocală şi tutun de Port Said.

— Astăzi am visat... vreţi să aflaţi ce anume am visat ? Ştiţi eu îmi iubesc visele fiindcă sînt la fel de captivante şi incredibile ca însăşi viaţa ! Şi e important să le cunoaşteţi pînă în cele mai mici amănunte... Azi am visat cum un bărbat cu o mie de capete şi două mii de mîini, cu un plastron şi o cravată de culoare violetă a pătruns în dormitorul meu. M-am mirat foarte tare fiindcă niciodată n-am mai întîlnit un astfel de om.

A întins mîinile să mă cuprindă în braţe, iar eu eram grozav de curioasă să văd ce-o să se întîmple, vroiam să văd cum o să mă îmbrăţişeze cu cele două mii de mîini şi în acelaşi timp să mă sărute cu cele o mie de guri... Anu- ta ! Nu vezi ? vorbesc cu domnii. Pleacă de aici... Domnilor, aceasta e pisica mea, pe care aţi văzut-o cu siguranţă în ultimul meu film... e o pipipi... pisicuţă foarte modestă, nu-i pasă de loc de glorie, ei, ce bine ar fi să fiu eu om pe cît este Anuţş. de pisică ! Cît de nefericită sînt,, domnilor ! Ah ! cum v-a plăcut „Un surîs pentru un milion ?"... Iden Ruspeller . răsuceşte butonul sidefat şi tritonul de bronz cîntă în scoica portocalie. Dar sunetul emis de acest difuzor nu seamănă cu nimic altceva decît cu o furtună. Milioanele de voci de pe toate continentele s-au contopit într-o singură vijelie, fiindcă milioane de gentlemeni de toate rasele, mărimile şi vîrstele vorbesc, folosind cele mai înflăcărate superlative.

— Vorbiţi ca Niagară ! Domnilor, nu* înţeleg nimic. Şi totuşi vă iubesc glasurile... Ambiţia mea maladivă nu a auzit niciodată aplauzele voastre şi de aceea le culeg prin lume şi-mi tratez cu ele nervii. Ei bine, surîsul acela pentru un milion ! Marula, ia pisica de aici ! Vreau să vă spun că începînd cu acest film am renunţat să mai joc împreună cu lordul Gilbert... Nu o să mai joc cu el ! M-am săturat de acest amorez astmatic, un papă lapte care la sărutul final a trebuit să-şi tragă de trei ori răsuflarea !... Lacul în care a sărit după mine a trebuit încălzit ca să nu răcească... Vă anunţ, domnilor, că mă aflu în căutarea unui partener dispus să-şi sacrifice mîna stîngă pentru filmul „Zăpada roşie". Cine se oferă dintre dumneavoastră ! Publicul ş-a săturat deja de veşnicele înşelătorii, trucuri... şi mănuşi împăiate ! Vrea să vadă o nefericire adevărată, sînge adevărat, chipul gol al durerii şi o mînă zdrobită. Cine do-, reşte ? Sarita-orfană, (eu interpretez acest rol) îl caută printre voi pe Martin, iubitul ei cel nefericit. Vă asigur că în „Zăpada roşie" o să mă îndrăgostesc de el la fel de. adevărat şi sincer pe cît de vie va fi mîna lui strivită de maşină. ll voi iubi, după cum indică scenariul, fierbinte şi năvalnic, cu feciorelnica curiozitate a instinctului care îndeamnă... îl voi strînge în braţe pe o bancă părăsită, sub o iasomie, îl voi mîngîia noaptea pe stradă şi-n pragul casei, îl voi săruta într-o barcă verde pe rîu cu întreaga ardoare a celor şaptesprezece ani ai mei fabricaţi şi îl voi iubi, ajungînd pe culmile dragostei pînă ia pierderea totală a simţurilor... Ştiţi, domnilor, singura comedie în care joc este viaţa mea... Căci mi se pare că numai pe ecran încep să iubesc şi să urăsc cu adevărat. Ei," deci cine se oferă dintre voi ? Cîntăriţi-vă bine şansele ! Care este contul dumneavoastră ?

Trebuie să dea : **5000 m dragoste**

A dat: **Mîna stîngă**

Scrieţi la metropola filmului, Astravideo, cartierul 20, bulevardul Asia, nr. 3000, vila Ruspeller. Marula, imediat termin. Etajul doi. Taie-i unghiile pisicii. La revedere !

Au trecut cincizeci de zile din luna ianuarie şi cerul s-a întunecat de

aeroplanele ce roiau deasupra metropolei filmului, Astravideo ; automobilele vuiau, trenurile revărsau puhoaie de candidaţi la dragostea din film a micuţei Iden Ruspeller.
La Astravideo s-au anunţat şi au sosit pînă în ultima clipă a termenului stabilit 33333 de tineri. Treizeci de mii de albi, trei mii de negri, trei sute de japonezi, treizeci de mulatri nobili şi trei eschimoşi.
Toţi erau dispuşi să-şi sacrifice mina stîngă pentru cinci mii de metri vis dulce, să strîngă în braţe această femeie, să o iubească pînă pe culmea supremă a dragostei, pînă la pierderea simţurilor... întregul oraş vuia în acele zile de cele mai alese exemplare ale seminţiei bărbăteşti de toate neamurile şi rasele posibile. Ca semn distinctiv al intenţiilor lor ei purtau banderole roşii la braţul stîng şi asediau zile şi nopţi de-a rîndul vila Ruspeller care se înalţă asemenea unei vaze de cristal în mijlocul parcului.
Din păcate vila nu avea uşi, iar ferestrele ieşeau pînă la marginea vazei, formînd un ornament sidefat.
Pînă cînd într-o seară Iden Ruspeller s-a îndurat de marea revărsare de gentlemani şi s-a apropiat de pîlnia mare din cristal montată la o fereastră ca un imens gramofon. Buzele ei subţiri şi roşii precum o rană de pumnal s-au lărgit deodată într-o trompă uriaşă, iar glasul de flaut s-a tranformat în sunetele a mii de flaute.
— Domnilor ! Vă iubesc pe toţi... Sînteţi ca-n visul meu cu o mie de capete... nici n-am numărat cîte guri avea cavalerul care a venit să mă sărute în somn, dar acum îmi aduc aminte că avea 33333, exact cîte nasuri aveţi toţi împreună. Oh, regret grozav, că v-aţi fărîmiţat într-un număr dublu de picioare. Credeţi-mă ' că de la buric în jps sînteţi pentru mine de două ori mai mai mulţi decît îmi trebuie. Eu am nevoie de o singură mînă, numai de o mînă pentru publicul meu... Vreau să vă spun că pînă acum n-am văzut niciodată un trandafir negru. Cum credeţi că miroase trandafirul negru ? Mi-aş dori să miros un asemenea trandafir înainte de a muri ! Cine o să-mi aducă peste un an, o zi, o lună şi o oră această floare, acela va avea voie să-şi vîre mîna în gura dinţată a monstrului de oţel din fabrica de conserve a domnului Magerliebsdti. Recunosc domnilor că nu ştiu unde cresc trandafiri negri. Cred că în Etiopia, dar nu asta e~ important. În orice caz cred că e bine să exploraţi fundul Mării Negre. Vă doresc mult succes, domnilor ! Mă tem numai să nu-mi aduceţi peste un an şi o secundă 33333 de trandafiri negri...
Cupa imensă a amplificatorului a grohăit asemenea unui purcel rozaliu, dar aceasta era pesemne o defecţiune a aparatului. Iden Ruspel- ler cu pisica în poală îşi aprinse o ţigară fără să mai bage în seamă talazul negru al pălăriilor ce se sparg de marginile porţelanului.
În a treia zi a lui ianuarie, la ora trei după- amiaza, trei indivizi s-au anunţat la vila Rus- peller.
În ornamentul sidefat al vazei s-au deschis trei ferestre şi din fiecare a fost coborîtă o scăriţă de mătase cu trei trepte din argint.

Trei oameni din cei 33333 au izbutit să ia cu asalt fortăreaţa de porţelan... Vor reuşi ei oare să cucerească şi floarea carnivoră din interiorul acestui vas ?Francisco Arrieto aduce un trandafir.

— E greu ca sîngele, spuse el, accentuînd cuvîntul sînge. Nu există pe lume trandafir mai negru[1] decît această regină care s-a încălzit sub soarele Corsicii. Încă o rază şi s-ar fi uscat.

-- Păcat că sîngele nu e negru, se plînge Iden, privind trandafirul de o culoare roşu închis asemenea sîngelui închegat.

— Ochii dumneavoastră sînt negri, dar acest trandafir, din păcate... •

— Mirosiţi-l, suspină Ariei, împreunîndu-şi mîinile.

— Da, surîde nostalgic Iden, inspirînd aroma aşa trebuie să mirosă... Dar priviţi !

Iden Ruspeller îşi puse trandafirul în sîn. Era îmbrăcată într-un costum negru ca somnul fără vise, iar trandafirul contrasta cu el în mod provocator şi insinuant.

— Auziţi, strigă Ruspeller înaintea cascadei oglinzii, aşezîndu-şi trandafirul în păr, căci azi are o perucă neagră.

— Ce ?

Am auzit un ţipăt ! Trandafirul ţipă ! Trebuie să dispară imediat din păr aşa cum dispare această oglindă atunci cînd nu mă privesc în ea. Regret...

Iden s-a apropiat de Fraricisk. Mîinile lor s-au împreunat.

— Îmi permiteţi să vă sărut vîrful degetului mic ?

— Se poate şi degetul mic şi arătătorul...
Imediat însă mîna lui păroasă se dădu la o
parte, zvîcnind în aer de durere. „
— Au !
— Doare ?
— Doare !
— V-am înţepat doar cu un simplu ac de gămălie ! Dar închipuiţi-vă că două rotiţe dinţate vi s-ar înfige în carne pînă la os! Poate că vor fi numai o serie de cuţite mici folosite la tăierea cărnii tocate pentru conservele lui Maierliebson ! Dar închipuiţi-vă, sig- nore, că mîna n-o să vă doară ! Ce bucurie ! Veniţi să vedeţi !
Iden Ruspeller se retrase într-un ungher care reprezenta locul ideal pentru sufletul" unei fecioare. Oglinzi, flori, o colecţie cu victimele gloriei ei, cîţiva scalpi din tinereţe.
Şi acest colţişor s-a rotit deodată, formînd un unghi drept. Sanctuarul a dispărut, iar colţul camerei s-a transformat iarăşi într-un colţ pustiu şi gol.
Mica Iden iese din colţul său liniştit şi intră într-o altă încăpere unde o aşteaptă un nou cavaler al trandafirului negru. Un tînăr-elegant, înalt şi slab, cu ochi vicleni ; mustaţa neagră este singura trăsătură distinctivă a feţei lui, demnă a fi reţinută. Dar micuţa Iden a uitat cu desăvîrşire de acest chip deoarece ochii ei s-au oprit mai întîi pe trandafirul negru.
— Miroase ? întreabă ea cu un ton pe jumătate batjocoritor, pe jumătate curios înainte ca floarea să-i sărute vîrful năsucului.
— Este negru, zice- bărbatul cu mustaţă neagră, întinzîndu-i trandafirul. Iden îl ia în mînă şi-l pipăie cu degetele, îl adulmecă cu buzele şi nasul.
— Nu miroase ! exclamă ea cu bucurie, ce păcat!
— Trandafirii negri, zice bărbatul cu mustaţă, au miros pentru că sînt negri. Au parfumul fundului de mare pe care omul nu-l poate percepe cu simţurile sale...
— Bine spus ! se îndură Iden. Au prin ur₃ mare mireasma mării. Miros precum un far în mijlocul furtunii ! Au mirosul catargului unui crucişător de război... al pescarilor înaintea furtunii ! Aţi simţit vreodată mirosul marinarului ?
— Nu !
— Dar al cîrciumarului ?
— Nu !
— Prin urmare nu aţi fost pe mare ! Ştiţi cum se recunoaşte adevărul de minciună ? Acest trandafir o să ardă în foc...
— Vă închipuiţi că este din hîrtie ?
— Nu ştiu — Marula ! Adu o luminare ! Poate o să se topească !
— Da, aveţi dreptate, este din ceară ! recu-, noaşte cavalerul cu mustaţă cu un aer pocăit.
— Atunci de ce aţi minţit ?
— Numai pentru a-mi putea sacrifica mîna... De dragul dumneavoastră...
— Am numărat mai mult de treizeci de mii... Sînteţi actor de film ?
— De unde mă cunoaşteţi ?
— Orice pisică recunoaşte un actor de film ! Aveţi ochii prea mici pentru un amorez şi mustaţa prea mare... Dacă doriţi puteţi să jucaţi în rolul grădinarului din „Zăpada roşie"...
— Poate, poate, mai degrabă în rolul portarului...
Şi colţul cel liniştit face din nou o mişcare de nouăzeci de grade, umplînd golul din cea de-a treia cameră.
Iden Ruspeller primeşte un alt cavaler.
— Trandafirul dumneavoastră ?
— Numele meu este Izidor Pan, răspunde un tînăr cu obraji proeminenţi pe un ton de reproş pentru indiferenţa ei şi-i întinde micuţei Iden o casetă neagră cu un gest plin de atenţie şi duioşie de parcă ar umbla cu o prinţesă în puf.
— Este negru ?

— Negru ca noaptea !
— Miroase ?
— Ca un trandafir... ^
Iden Ruspeller ia cu nerăbdare caseta^© studiază din toate părţile, apoi se bosumflă şi loveşte cu piciorul în pământ.
— Să fie deschisă !
— Nu se poate ! Trandafirul nu suportă lumina ! La cea mai mică atingere a unei raze îşi schimbă culoarea...
— Dar de unde pot ştii eu că acest trandafir este negru ?
— Numai noaptea...
— Dar ziua... ?
— Stingeţi soarele !
— Marula !
Storurile cad. Camera trandafirie dispare încet din faţa ochilor. Liniştea se stinge, iar. Iden
Ruspeller dispare. Isidor Pan se topeşte în întuneric asemenea unui cub de zahăr într-o ceaşcă cu cafea neagră... Apoi se lasă bezna... Într-un cuvînt beznă, căci nu există nimic ceva mai negru cu care s-ar putea compara.
— Trandafirul dumneavoastră ? răsună în întuneric un glăscior cristalin de parcă un flaut ar vorbi cu voce omenească.
— E aici ! ^
— Făceţi trei paşi înainte ! Am întins mîna. Unu, doi, trei ! Ajunge ! Mulţumesc ! Trei paşi înapoi ! Unu, doi, trei ! Ajunge ! într-adevăr e un trandafir negru... O beznă chioară se răs- pîndeşte din el... Şi miroase, miroase a... Unde l-aţi găsit ?
— Unde anume nu vă pot spune... L-am găsit la miezul nopţii.
— jfeceţi trei paşi înainte ! Unu, doi, trei ! Arătaţi-mi mîna ! Mîna stîngă ! Vă doare ?
— Nu doare !
— Şi acum ?
— Nu simt nimic !
— Iar acum ?
— Tot nimic !
— Domnule Isidor ! Domnule ! Sînteţi angajat pentru filmul „Zăpada roşie". Sărutaţi-mi mîna ! Iar acum eu o să vă sărut mîna, mîna stîngă ! Acesta este ceremonialul pe care l-am inventat cu ocazia alegerii celui care va deveni iubitul meu. Din clipa aceasta încetaţi de a mai fi Isidor ! Eu vă numesc Martin al meu !
— Domnişoară Iden...
— Numele meu e; Sarita ! Mart... Marula ! Lumina ! i
— Aşteptaţi un pic ! Să închidem mai întîi trandafirul pentru ca să nu-l vateme soarele.
Toată lumea a vizionat „Zăpada rbşie". Se povesteau multe în legătură cu acest film, dar şi mai multe şopteau şi şuşoteau oamenii dînd din cap şi strîngînd din umeri... Un statistician lipsit de ocupaţie a numărat cu o tenacitate diabolică numărul ecranelor pe care a fost proiec- tat simultan filmul. Dacă suprafaţa unui ecran ar fi egală în medie cu 4 m^2, atunci s-ar obţine o imagine de mărimea oraşului Dakota de sud ale cărui graniţe au după cum se ştie forma unui pătrat perfect.
Acesta este însă un aspect secundar. Şi mai secundar este faptul că în „Zăpada roşie" nu se pomeneşte nici o clipă de zăpadă, cu excepţia titlului.
ADAM ADENLOR
Epoca I Seria 1 Partea 1
Văzute din aeroplan, uzinele de conserve ale baronului' Maierliebson seamănă cu brazdele unor cîmpuri uriaşe cultivate cu cartofi... Dacă marţienii ar privi această bucată de pămînt de pe glob, ar aprecia probabil după formele lui, densitatea populaţiei de pe planeta noastră.
O pădure de coşuri...
Trebuie să uităm pentru moment de ura omului faţă de coşul fumegînd pentru a putea înţelege frumuseţea simplă şi măreţia acestei,construcţii. Dacă în loc de fum şi funingine ar ieşi din

măruntaiele ei nori albi formaţi de adierea vîrrtului pe pînza albastră a infinitului n-ar exista în lume turnuri mai frumoase decît aceste coşuri...
Pe unul din ele se află un paratrăsnet şi un om. Paratrăznetul are vîrful de aur, iar omul îşi flutură şapca deasupra prăpastiei.
Văzut de aproape este un muncitor îmbrăcat într-o bluză albastră cu un zîmbet larg ce-l apără contra ameţelii. Omul de pe coş se prinde de paratrăsnet şi se caţără pe el. De jos seamănă cu o furnică care se urcă pe un pai.
Omul ajunge în vîrful paratrăsnetului, se sprijină în mîini şi se aşază cu capul în jos în vîrful de aur. Urmează apoi o tumbă şi o săritură în coş... Aceasta nu este încă acţiunea propriu-zisă a filmului, ci o expresie a grijii pe care regizorul o are faţă de nervii dumneavoastră, dovedind un simţ fermecător al detaliului.
Pendula rotundă din camera de lucru a baronului Maierliebson. Minutarul atinge aproape cifra şase roman, iar limba mare se apropie cu ultimele secunde de ora douăsprezece. Degetul cărnos încadrat de trei inele masive veghează asupra butonului alb.
Pistonul de abur de pe acoperişul sălii caza- nelor începe să se jeluiască...
Baronul Maierliebson stă în fotoliu, picior# peste picior şi fumează o ţigară de foi.
Are capul dat pe spate, iar buzele cu col- ţurile lăsate în jos scot rotocoale de fum ce se ridică în tavan.
Cele cincizeci de coşuri ale lui Maierliebson fumează.
Aceasta este vîrsta lui. Cei cincizeci de ani i-au ascuţit chipul în trăsăturile tragice ale unui bărbat frumos, dar degenerat. Are nas acvilin, ochi cenuşii pieziş, obrazul bărbierit fără cusur şi o dantură de aur care străluceşte la fiecare cuvînt... Pare că tot scheletul aceştui om este din aur.
După punerea în funcţiune a mecanismului complicat al palatului de marmură de pe calea regală (clopoţelul, lacheul în livrea, semnalele secrete, telefonul, automobilul), respectiv la treizeci de minute după ce a sunat clopoţelul, tînărul baron Artur se găsea faţă în faţă cu tatăl său, nedormit şi asudat aşa cum tocmai venise de la cazinoul „La un milion" aflat în capătul celălalt al oraşului.
Nu întîmplător pentru tînărul baron fusese ales acest nume plin de pretenţii şi gust din colecţia fertilă de nume nobile. Fii unici sau primii născuţi ai conţilor şi baronilor din romane îl poartă în mod frecvent. Numai că spre deosebire de toţi aceşti eroi sentimentali prin tradiţie, reprezentanţi ai generozităţii şi virtuţii, Artur Maierliebson era un desfrînat, un risipitor şi o lichea.
Este un tînăr subţire, ofilit înainte de vreme, cu un craniu pleşuv.
9 Are o faţă pe care nimic nu e frumos : nici nasul, nici gura, nici ochii. Chiar şi toate luate la un loc nu reprezintă decît o[1] giumă proastă de parcă natura şi-ar fi bătut joc de ea însăşi., etalînd dintre posibilităţile ei infinite o variantă de nearmonie.
Bătrînul Maierliebson rînjeşte cu dantura lui de aur :
— Ce-i cu poliţa asta ?
Urmează grimasa umilă a lui Artur.
— Tată !
Şi în această grimasă străluceşte aurul. Lenta putrezire ce începe de la dinţi reprezintă o trăsătură distinctivă a degenerării familiei Maierliebson. Slavă domnului, că în seifele baronului mai . există mult aur care să poată înlocui acea parte a scheletului ce se iveşte din gură la fiecare zîmbet. Dacă materia cenuşie ar putea fi înlocuită cu aur, dumnezeu ştie dacă nu s-ar inventa un bolovan de aur pentru craniul baronilor Maierliebson !
Deodată la o lovitură puternică a pumnului tatălui, orice grimasă se şterge de pe chipul lui Artur.

— Este a treia poliţă pe care o falsifici tîl- harule ! N-ai mai învăţat nimic altceva decît să-mi falsifici semnătura ?

— Iartă-mă, tată !... Niciodată nu o să mai...

Fiul plînge, tatăl îl loveşte peste obraz, fiul
prinde mîna care îl bate, o sărută şi strigă patetic : — Loveşte-mă. mai tare ! Şi mai tare, tăticule ! ,
Şi „tăticul" se lasă iarăşi înduplecat, îl iartă din nou şi totul se termină prin împăcarea dintre tată şi fiu ; în cele din urmă, baronul îşi sărută fiul'pe frunte — repede-repede — mai departe şi astfel se termină orice confruntare dintre cei doi, chiar dacă bătrînul baron îşi snopeşte în bătăi fiul iubit înaintea fiecărui ce-remonial de acest fel...

Uzinele lui Maierliebson încep cu abatoarele. Li se mai spune şi „tendonul", ele reprezentînd locul cel mai trist dintre toate brazdele de sticlă... Aici moartea miroase urît şi bubuie cu lovituri grele în frunţile plate, ţîşneşte în gheizere purpurii de sînge, huruie şi rage, urlă, nechează şi grohăie cu ultimele zvîcniri ale vitelor tăiate.

Baronul Artur îşi poate lăsa aici ochii ! Muncitorii îşi croiesc drum prin sîngele care duhneşte violent, nările ţi se dilată, ochii se aprind, inima ţi se rupe la vederea acestei uriaşe uzine a morţii şi *a* mijloacelor pe care le foloseşte. Ciocanul electric cade mişeleşte pe creştetul animalului. Cuţitul de măcelărie deschide o arteră.

Un cartuş exploziv distruge inima din corpul curajos.

Pumni încleştaţi. Buze strînse.Artur ar prefera să pună mîna pe un cuţit ! L-ar înfige în grumazul animalului pentru ca viaţa să ţîşnească din el într-un val fier-binte de' sînge care să-i stropească degetele lascive.

Prin urmare uzinele lui Maierliebson încep cu abatoarele. Să aruncăm o privire şi în celelalte săli ; multe maşini, cuţite, roţi dinţate, cazane, hîrdăuri, oţel şi sînge... Şi totul se încheie cu cifra 199.

Este ultima sală de sticlă, o hală lungă, înfierbîntată ca însăşi amiaza.

Baronul Artur soseşte aici direct de la abator. Intră din prima hală unde procesul de producţie începe cu masacrarea vitelor direct în ultima hală unde procesul se încheie sub mîinile tinerelor muncitoare, aşezate în şiruri paralele, pe toată lungimea sălii. Miroase aici a transpiraţie, parfum de scorţişoară şi mucegai — este un miros ciudat şi iritant şi o căldură îngrozitoare.

Mîinile tinere şi fragile lipesc etichete pe cutiile de conserve strălucitoare.

Baronul Artur se plimbă printre şirurile lungi. Studiază feţele muncitoarelor, le pipăie sînii şi pulpele.

Desigur baronul le consideră nişte maşini, nişte maşini foarte ingenioase şi fermecătoare la vedere de care. te poţi apropia, atingînd cilindrii trandafirii care sînt de fapt pîrghii şi nimeni n-ar fi inventat cinci degete mai minunate... Ele sînt nişte mecanisme care folosesc la toate şi nici măcar nu te ameninţă primejdia de a te prinde o rotiţă dinţată cînd îţi înfunzi mîna adînc pînă în inima maşinii.

Tînărul Maierliebson, viitorul moştenitor universal al uzinelor cu cincizeci de coşuri s-ar putea distra în vreun fel dacă ar risca să uite pentru o clipă de noblefea lui de baron. Dar domnul. Artur, un om democrat şi pătruns încă de mirosul sîngelui vine aici cu dorinţa monstruoasă de a asista nu numai la chinurile durerii, dar şi de a chinui şi tortura la rîndul lui.

Ocoleşte un culoar, ajunge în spatele fetelor şi dă buzna asupra braţelor goale, pătrunde în adîncimile liniştite ale sînilor, îşi înfige unghiile în carnea care tremură, ciupeşte fără milă pînă ce carnea se înroşeşte şi ţîşnesc lacrimile.

Toate gurile amuţesc, nici o faţă nu se

întoarce, mii- nile nu se opresc din lucru fiindcă s-au obişnuit cu aceste vizite de şarpe. Nu te poţi opune muşcăturilor, poţi numai să strîngi din dinţi sau să fugi şi să nu te mai întorci niciodată înapoi la lucru.
Uşa se deschide şi în sală intră un cărucior cu o nouă încărcătură de etichete. Martin care împinge căruciorul se opreşte şi-l observă pe Artur în plină desfăşurare.
Tînărul baron excitat pînă la sînge îşi freacă labele de un sîn micuţ, abia îmbobocit.
Deodată simte pe gît o palmă caldă, lată cît o zgardă ; sare în sus, roşeşte de uimire şi fără să se gîndească de loc se năpusteşte asupra lui Martin, înfigîndu-şi unghiile în obrazul lui. Martin se apleacă, îi apucă mîinile de încheietură şi i le sucеşte.
— Dezmăţatule, îngenunchează !
Artur ţipă de durere.
— Eu, eu, ştii tu cine sînt eu ?
— Eşti un dezmăţat ! îngenunchează !
Artur bîiguie ceva cu o furie neputincioasă.
întreaga sală se ridică în picioare şi toate privirile se contopesc într-o singură privire a groazei.
Artur copleşit de durerea insuportabilă care i-a răsucit încheietura mîinii cade în genunchi.
— Cere iertare !
Blestemul sălbatic de pe buzele lui Artur se schimbă într-o rugăminte de iertare aşa cum îi dictează Martin prin strîngerea violentă a articulaţiilor mîinii.
— Ei, domnule baron, cum vă place durerea ? Era deja timpul să vedeţi care e reversul ei ! AŞa o să ţineţi minte !
Apoi îi dă drumul, Artur sare în picioare şi se tîrăşte de-a lungul peretelui către uşă, chircit ca un hoţ. îşi linge încheieturile înroşite. La urmă în pragul uşii mai apare încă o clipă pumnul lui.
Partea a doua
Casa cu numărul 74 se înalţă stingheră în apropierea maidanului de gunoi din centrul oraşului. Răspîndeşte o duhoare de putreziciune acră şi mucegai. Este o casă cu trei etaje a cărei faţadă bolnavă se zăreşte prin vegetaţia disperată care a năpădit gardul de sîrmă. Tragedia acestei case constă în aceea că strada pe care trebuia să se ridice nu va mai trece niciodată pe aici. Canaturile dezgolite ale casei se oferă zadarnic de cele două părţi. Este un monstru nereuşit pe care aproape nu-l poţi privi. La lăsatul amurgului ea apare şi bîntuie ca un'blestem carbonizat aici...
Prin ferestrele din faţă se zăreşte un zid înalt şi negru ce sprijină bolta cerească, cenuşie asemenea unei grămezi de cenuşă... Acesta nu este însă un zid. Aşa arată cele cincizeci de coşuri ale lui Maierl.ie.bson văzute de la depărtare.
Martin Cristian este un muncitor nou care lucrează la uzină.
Chipul lui e foarte simplu. Are umeri laţi şi grumazul robust. Este tipul perfect al tînărului bine croit.
Locuinţa lui e formată dintr-o cămăruţă la mansardă sub peretele înclinat al acoperişului.
Detalii : o masă, un scaun. Raftul plin de cărţi. Pe cufăr tot cărţi. În. toate ungherele cărţi.
Martin Cristian stă la masă. în jurul lui coli de hîrtie scrise.
În degetele de la mîna strîngă strînge lu-leaua, iar în dreapta tocul care mînă nebuneşte pe hîrtia albă. Scrie un roman : *Dragoste şi aventură pe steaua Omega*
Este muncitor şi vrea să devină scriitor. Energia umerilor săi 'robuşti a vîndut-o baronului Maierliebson ca să-şi poată cumpăra băutură pentru mintea sa însetată. Zilele lui albe aparţin baronului, iar în nopţile întunecate luptă cu gîndurile ; le smulge cu suferinţă din creierul înfierbîntat după care le

comprimă şi condensează sub formă de cuvinte. Urăşte ceasul care-i măsoară gîndurile, îi scurtează nopţile şi cheamă soarele ce-i aprţine lui Maier~ liebson ! Ar avea nevoie de o noapte de nouă ori mai lungă din care ar dormi a cincea~ parte fiindcă el ştie să doarmă repede şi abuzează de umerii săi laţi : din fericire sănătatea lui este absolută.
Peretele acoperit cu tapet verde începe să vorbească de fiecare dată cînd se întoarce de la lucru.
Este un perete ciudat. Uneori tace zile întregi ca şi cum în spatele lui s-ar afla un sicriu pe năsălie. Şi brusc începe să Vorbească prin două guri care sînt guri de femeie.
Martin ascultă. încordare. Luleaua se stinge... Apoi se apropie de perete. Şi peretele amuţeşte de parcă s-ar fi speriat...
Găseşte o crăpătură sub tapetul scorojit. O deschizătură cît un ineluş. Dar cînd îşi lipeşte ochiul, crăpătura se lărgeşte atît de brusc şi de viclean încît te dai înapoi de groază.
Exact în faţa acestui vizor pe peretele opus al unei locuinţe străine atîrnS o oglindă. Ochiul zvîcneşte brusc în oglindă.
Lîngă perete stă o fetiţă îmbrăcată într-o fustă roşie care îşi descalţă pantofiorii ; ce chip superb, ce expresie plină de spirit, ce jucărie !
Două cozi îi saltă încolo şi încoace pe umerii goi ca două funii de aur. Iar între ele un zîm- bet tăcut şi îndepărtat...
Ochiul străin o priveşte din oglinda crăpată. Martin îşi dă seama : Acesta e ochiul meu ! Ochiul meu care se reflectă în oglindă vede un sîn de fată în spatele acestui perete, la o întindere de mînă !
Oglinda începe să se întunece.
Fata aprinde lumina şi se aşază la masă. Timpul trece şi arătătorul mare îl ajunge încet din urmă pe cel mic. Apoi se suprapun şi bat cu un sunet răguşit... VII — VIII — IX — X...
Acum se aude o voce lipicioasă ce curge încet ca mierea :
— Sarita ! Sufleţelule ! Stinge ! E vremea să te culci !
— Vin acum...
Lui Martin i se taie răsuflarea.
În faţa oglinzii crăpate Sarita îşi dezgoleşte sînii ; le descoperă forma şi se minunează ; le încearcă tăria şi nu-şi încape în piele de uimire. O mai nelinişteşte şi puful mătăsos care îi au- reşte un colţ din trup. Minuni, adevărate minuni se petrec cu trupul ei, dacă oglinda nu minte !
Perdeluţa din colţul de lîngă pat se dă puţin la o parte şi doi ochi năpădiţi de grăsime o urmăresc cu plăcere şi promiţător pe fetiţa care nu bănuie nimic.
— Sarita, porumbelule ! La culcare !
Oglinda s-a stins în întuneric ; Sarita-a stins
şi ea lumina ; cămăruţa se cufundă în beznă...
Hedviga Karei este o matroană solidă, năpădită de grăsime. Sînii mari îi atîrnă sub o bluză vărgată care miroase a usturoi. Părul lins este dat cu o pomadă strălucitoare. Cu faţa buhăită, ochii veninoşi şi mîinile roşii ea reprezintă un exemplar strălucit al laşităţii egoiste şi al mizeriei umane.
Hedviga Karei are acum mult de lucru cu Sarita, pupila ei aflată în pragul maturităţii fiindcă intenţionează sa-i deschidă un salon pentru gentlemeni mai tineri şi > mai în vîrstă. Matroana vrea să vîneze rechinii şi cetaceele neîndemînatece cu undiţa de argint a celor şaptesprezece ani ai Săritei.
Culoarea întunecată a sîngelui este culoarea cea mai potrivită pentru pereţii noului salonaş în care vor zbura păsările de aur Phoenix cu ochi de păun în coadă.
Banchetele sînt din pluş, iar măsuţa trebuie să fie rotundă pentru orice eventualitate imprevizibilă.

Imaginea unei femei goale face parte dintr-un templu al dragostei la fel cum imaginea unei sfinte îmbrăcate este obligatorie pentru o biserică.

Sarita stă pentru prima oară la măsuţa rotundă şi primeşte vizite. Puful albastru prins pe umeri Cu nişte panglici înguste mai mult dezgoleşte decît ascunde.

Sfîrcurile sinilor aşteaptă cu nerăbdare, iar aşteptarea lor este sînge curat, devotat şi cuminte»

Bătrînul Maierliebson stă pe bancheta de pluş din faţa Săritei. Treizeci şi trei de conserve cu carne l-a costat această primă şedere în apropierea sfîrcurilor ascuţite ale sinilor feciorelnici. Obrazul lui întinerit cu fond de ten străluceşte cu o splendoare apusă. Hedviga aduce şampanie şi umple două cupe de cristal. Apoi pleacă. Rînjetul ei cufundat în grăsime şi învăluit de mister se opreşte între uşile care se închid tăcute ca luna.

Un parfum de aventură se degajă din lenjeria baronului, se amestecă cu mirosul de vin şi cu mireasma pe care o răspîndeşte un buchet de liliac uriaş. Cupele se ciocnesc, iar Sarita bea pînă la fund, supusă şi cu recunoştinţă, plină de încordare şi curioasă ce se va întîmpla cu sinii ei. Fiindcă nu încape îndoială că ei reprezintă cheiţa pentru dezvăluirea unui mister plin de vrajă al cărui sfîrşit nici nu poate fi închipuit măcar.

Degetele cărnoase împodobite cu inele de aur se înfioară pe umărul alb, se mişcă încet şi ademenitor de parcă ar cunoaşte toate cărările tainice şi răvăşite ale trupului ei şi coboară în jos...

Sarita zîmbeşte, iar sînii ei se maturizează repede în aceste clipe dogoritoare. Naivitatea ei feciorelnică acceptă mîinile lui bătrîne şi parfumate şi li se supune cu o uimire plină de bucurie. Urmează apoi îmbrăţişările lacome, dureroase, încununate de un sărut. Da, este- primul ei sărut. Iar sub el simte dinţii care într-un chip de neînţeles sînt din acelaşi metal cu inelele lui. înseamnă deci că îmbrăţişarea şi sărutul fac parte din această maturizare miraculoasă dar ăsta nu e încă sfîrşitul, nu e acel ceva ce ţipă şi o chinuieşte...

Inelele cu briliante, atotştiutoare, atotînţe- lepte îi ghicesc parcă teama şi ruşinea ! Acum, acum se apropie, oh — acesta e începutul, acesta e sfîrşitul. Nimeni nu i-a spus pînă acum ce înseamnă dragostea şi uite acum, de unde vine ea — oh, mi-e teamă, mi-e frică să nu mor de dragoste. Braţele sălbatice o strivesc...

Dar mîinile acelea curioase, atotştiutoare care au ajuns pînă la fundul dorinţei lor, se opresc brusc şi se îndepărtează pe furiş şi cu laşitate.

Bătrînul Maierliebson se răceşte pe neaşteptate şi se întristează. îşi trage brusc cotul, se uită la ceas, îl duce la ureche şi începe să-l întoarcă pentru a-şi ascunde stingherea la. în unghiul format de acele lui descoperă deodată importanţa excepţională a momentului. îşi mai aprinde luleaua şi pleacă, lăsînd-o pe Sarita uimită şi fără cuvinte. La urmă în vestibul o mai străpunge cu privirea pe codoaşa cea bă- trînă, iar în pragul uşii rînjeşte, arătîndu-şi partea aurită a scheletului în semn de promisiune şi ameninţare.

Scara.

Prima întîlnire a lui Martin cu Sarita. El se află jos, ea sus. Doi umeri laţi, două cozi lungi. Două surîsuri albastre. Şi nimic în plus.

A doua întîlnire. Aceeaşi scară. Ea jos, el sus. Umeri largi care urcă şi domină scara. O simplă crăpătură rămîne între cele două cozi. Ciocnirea dulce a coatelor este pregătită cu înde- mînare. Două zîmbete şi un salut. încă o privire şi totodată întîlnire i a două zîmbete în capul scărilor.

A treia întîlnire. Un parc care miroase a primăvară. Liliac, azalee, iasomie. O

barcă stingheră în capătul parcului. Pe bancă un caiet deschis spre cer cu filele acoperite de scris mărunt care o privește înțelept și curios.
Un obiect uitat în mijlocul unor lucruri neuitate produce întotdeauna o impresie ciudată, dacă nu chiar tragică. O bancă dintr-un parc este locul unde oamenii își uită cel mai des lucrurile. Banca respectivă legată de obiectul uitat dobîndește dintr-o dată un sens mai profund, devenind o întîmplare care neliniștește tot parcul. îi surprinde și îi alarmează pe trecători, intervenind supărător în gîndurile lor. Pentru un necunoscut care a tulburat ordinea lucrurilor lumești, această întîmplare poate deveni un destin sau începutul unui destin. Fiindcă a te întoarce după obiectul uitat înseamnă a merge după urma pașilor pe lîngă care ai trecut; riști astfel să provoci o nouă derulare a destinului datorită evenimentelor care te pot aștepta pe acest drum de întoarcere prin viață...
Ei bine, acest caiet a fost uitat de Martin Cristian care acum trece prin parc, îndreptîn- du-se spre ieșire ; cufundat în gînduri își ține mîinile la spate și privirea în nisip.
Noi știm deja că pe bancă se află caietul lui, dar Martin, istețul ! cum va alerga el peste cîteva clipe !
O tăbliță neagră atîrnată pe ghereta portarului.
S-a găsit...
Martin își duce mîna la frunte. Romanțele lui !
Se scotocește repede prin buzunare. Odată. De două ori. De trei ori. Din nou ! Nimic ! Visele din care s-a inspirat în nopțile chinuitoare, scînteîerile creierului, aventurile gîndurilor ce nu se mai întorc niciodată... Totul e pierdut !
Sarita se apropie de bancă. Este prima oară cînd mătușa Hedviga o lasă pentru cîteva clipe singurică în parc. De aceea se simte foarte fericită și mîndră în rochița ei albastră croită simplu. Anul acesta rochia i-a rămas foarte scurtă, iar juponul a devenit mai scurt de parcă cineva l-ar fi tăiat. Merge cu genunchii îndoiți ca o școlăriță : așa merg fetișcanele cu picioarele lungi care învață la școala secundară. Nu mă întrebați de unde vine și încotro se îndreaptă. Vine aici după cum îi șoptește destinul și se apropie de banca lui !
Martin o ia la fugă înapoi... O să găsească caietul ? Nu o să-l găsească ? Prima impresie : parfumul de iasomie. Banca e goală... O strîn- gere de inimă ! A doua impresie : mirosul de liliac. O bancă cu un caiet negru pe ea. Bucuria și un oftat de ușurare. înainte ! înainte !
Sarita zărește caietul. Am voie să mă uit ? Nu trece nimeni. Caietul dă din cap : ai voie, ai voie.
Se așază și cu un gest timid ia caietul. Citește pagina la care este deschis. Și brusc se cufundă în citit, uitînd de tot ce e în jur.
Martin se apropie de bancă. Se oprește. Sarita ! Este a zecea oară că o întîlnește și niciodată nu e aceeași...
Ajunge o singură privire ca să ghicească ce citește. Se apropie în vîrful picioarelor și se așază în capătul celălalt al băncii. Acum își imaginează că opera astronomului Roburen este scrisă pe pagina aceea. Proiectează aventurile lui în sufletul fetei. Se bucură de bucuria ei, se încordează de încordarea ei, se minunează de uimirea ei.
Deodată privirile lor se întîlnesc. Sarita se înroșește toată și numai ochii îi rămîn albaștri.
Astfel a început dragostea lor cea mare și senină ca bolta cerului. Naivă și rafinată, umilă și egoistă, prostesc nedumerită și plină de o adîncă înțelepciune. Ea este ceva nevăzut care se compune dintr-o mie de lucrușoare ingenioase și lipsite de importanță... Ochii ei îl uimesc. Umerii lui sînt de necrezut. Cozile ei sînt de neatins. Zîmbetul lui e sănătos, curat ca porțelanul garantează siguranța

momentului. Gura ei ca o inimioară de porumbel îl amețește ! Cravata lui este cea mai frumoasă cravată din lume. Gîtul lui... Urechiușele ei... Și vîrfurile degetelor, panglicuța din păr, cicatricea de pe mînă, inelușul cu pietricică albastră. Genunchii ei strălucesc ca două fructe zemoase care tocmai se auresc și dau în pîrg, căpătînd acea formă și mărime ce te îndeamnă să le rupi...
Soarele apune în zare și se ascunde după silueta neagră a orașului, degetele mîinilor se împletesc, gurile îndrăgostiților se contopesc.
Asfințitul arde în ferestrele turnurilor înalte. Amurgul se stinge în ochii Săritei. Bolta cerului este de culoare albastră, violetă, portocalie și de culoarea sîngelui. Gurile obosesc de sărutări.
Pe drumul către casă și-au zis tot. Martin îi destăinuie Săritei ce-au văzut ochii lui în oglindă. Ea sporovăie despre mătușa Hedvi- ga, despre salonul roșu care a costat-o o grămadă de bani, despre cum o să primească ea de aici înainte vizitele baronilor și ale prinților fiindcă mătușica își dorește tare mult acest lucru și e atît de bună cu ea...
Se laudă că însuși baronul Maierliebson a vizitat-o, aducîndu-i un buchet mare de liliac și mirosea a parfum ca un prinț din Helgoland.
Sarita nu poate să priceapă de ce Martin o prinde brusc de încheietura mîinii (el iubește această mișcare) și o strînge pînă ce scoate un țipăt de durere. Imediat îi dă drumul, mai bine zis o împinge. Buzele i se mișcă, rostind un singur cuvînt:
— Prostituată !
Sarita deschide gura de uimire. Niciodată nu a auzit pînă acum un asemenea cuvînt.
Au ajuns în fața casei. Prin poarta deschisă se zărește fațada. Numărul șaptezeci și patru rînjește monstruos.
Deodată Martin se răsucește pe călcîie, o ia la goană pe coridor și urcă în sus pe scările negre. Sarita cu ochii plini de groază se ia după el. Urcă trei etaje de spaimă și disperare !
În sfîrșit îl ajunge din urmă în pragul cămăruței lui. Se aruncă pe jos, își frînge mîinile și-i îmbrățișează genunchii :
— Martin, ce ți-am făcut ?
Martin o ridică de jos ca pe o mănușă. își apropie obrazul de obrazul ei pînă ce li se ating vîrfurile nasului. O scrutează cu privirea. Da, numai în ochi și în jurul ochilor se cunoaște...
— Spune-mi, ce ești tu ? Copil sau curvă ?
Sari ta dă din cap :
— Ce înseamnă aia curvă ?
Perle argintii îi țîșnesc din ochi ca atunci cînd arunci o pietricică într-o fîntînă...
— Tu, tu... nu înțelegi ? Ce fac cu tine ocolo în salon ? Cine a mai fost în afară de bătrînul baron ? De cînd durează povestea asta ? De cîte ori v-ați întîlnit ?
Sarita îi povestește despre prima și ultima vizită a lui Maierliebson. Îi povestește cum. totul a început cu șampanie, cum degetele lui reci au început să-i pipăie sînii. Și cum totul s-a terminat pe neașteptate cu ceasul și pipa...
Hedviga stă ghemuită în umbra dintre cele două uși și trage cu urechea :
— Tu, cea albă ! Tu, cea curată ! Neîntinată, nepătată... O să te apăr, o să mă lupt pentru tine chiar și cu Maierliebson !
În clipa aceasta baba sare din umbră, o apucă pe Sarita de cozi și o tîrăște fără milă spre ușă. Ușa se închide brusc, iar cheia se răsucește de două cri în broască. Zadarnic lovește Martin cu pumnii în ușă și zgîlțîie clanța...
Aude un glas răgușit și enervat:
— Mergi și te schimbă repede ! Vine Maierliebson !
Martin se uită prin gaura cțieii. Fetița plînge:
— Nu merg nicăieri !
Baba se înfurie. Tabără pe Sarita, îi sfîșie rochia,.o trage de cozi către oglindă și o

ajută să ;e schimbe, lovind-o şi blestemînd-o.
Martin turbat loveşte cu pumnii în perete. Hedviga se năpusteşte asupra zidului, iar blestemele ei sînt acum îndoite. Deodată totul amuţeşte.
Uşa salonului este capitonată cu pluş. Clanţa se mişcă sub o apăsare hoţească. Nasul acvilin al baronului Maierliebson se strecoară prin uşa întredeschisă. Hedviga zboară în salon. Ochii ei de broască rîioasă se înviăluie deodată într-un zîmbet mieros.
Baronul se aşază pe canapea cu un aer pliri de voluptate, căutînd-o din priviri pe porumbiţa lui. Explică că de data aceasta nu îl va mai stîngheri nimic, fiindcă este hotărît să rămînă chiar dacă se vor prăbuşi toate cele nouăzeci de coşuri. Hedviga surîde ca un fagure de miere care se prelinge. Cuvintele i se rotesc ca muştele în jurul zîmbetului lipicios. În cele din un.tă Maierliebson află că are un rival şi acest rival este muncitor în uzinele sale. Se numeşte Martin Cristian. Baronul scoate un carnet. Cerneala roşie care ţîşneşte din stilou notează cu litere de sînge :
Martin Cristian.
Apoi baronul aşază pe marmură cîteva casete îmbrăcate în piele.
Un colier de perle.
Un inel cu briliante.
O jartieră din argint şi un ceaş de aur. Ochii babei atraşi de aur strălucesc ca lichiorul de culoare verzuie.
Bretonul ei unsuros se aprinde de dorinţă.
— Hai, babo, cheam-o pe porumbiţa trandafirie !
Hedviga zboară în cameră şi se întoarce, cu mîinile goale, turbată de mînie.
— Am uitat să încui uşa ! Blestemata a fugit!
Baronul închide cu băgare de seamă casetele şi dispare ca un zeu negru în spatele norului roşu de pluş...
Furia neputincioasă a Hedvigăi îi încordează pumnii, iar din gură îi ţîşnesc cuvinte grele...

Partea a treia

Să aruncăm o privire în sala maşinilor numărul 33. Aici se zdrobesc oasele uscate ale animalelor din care se obţine o pulbere albă care este folosită ca îngrăşămînt. Roţi cu dinţi care scrîşnesc din greu, cilindrii şi prese de oţel, site mobile, energia ce izvorăşte din mişcare, mărunţaiele istovite ale maşinilor, grămezi albe de cranii, ciolane şi coaste, chipurile muncitorilor pudrate' de vîrtejuri de praf.
Miros dogoritor de naftalină, clei şi ulei. Un ţipăt îngrozitor zguduie perdeaua cenuşie care vîjîie. Totul se înghesuie către locul de unde a venit acest ţipăt.
— Adam Adenlor !
— Loc ! Faceţi loc pentru Adam !
Prin şirul tăcut de braţe căzute este transportat repede Adenlor cu mîna dreaptă zdrobită,
Fălcile dinţate ale maşinii mustesc de sînge.
Un grup de muncitori agitaţi. Frunţi-aspre, încărcate de o grijă stranie... Din nou aceeaşi maşină ! Concasorul numărul 77 ! El execută operaţii mai delicate, zdrobeşte oasele subţiri ale mieluşeilor şi oiţelor, cu nişte fălci perfide care se mişcă în sus şi în jos. Este a doua mînă pe care o sfărîmă ! Este oare posibil aşa ceva ? întotdeauna cei mai buni muncitori, oamenii noştri păţesc cîte ceva ! De data aceasta i-a căzut victimă cel care nu se temea să dea glas şuşotelilor laşe şi protestelor muncitorilor chiar-în faţa baronului Maierliebson !
Cum s-a întîmplat ? Se zice că ar fi vrut să salveze o pisicuţă cu pete cenuşii care se strecurase printre oasele zdrobite şi mieuna jalnic chiar pe marginea fălcii co.ncasorului.

Adam Adenlor ! Preferatul muncitorilor, un tip visător şi un bun organizator, un bărbat plin de forţă şi frumuseţe, un iubit delicat şi un orator curajos, un om cinstit şi diplomat. Priviţi-l cum zîmbeşte… Toţi muncitorii sînt înnebuniţi după el… Baronul Maierliebson se interesează de el şi închide ochii în faţa energiei diversioniste a tînărului Adam. Urmăreşte cu plăcere cum prinde taurul de coarne şi-l ridică deasupra capului. Nutreşte anumite gîn- duri cu forţa şi frumuseţea acestui tînăr şi i-a propus să facă o carieră strălucită. A fost însă refuzat şi acum îl urăşte. Adam iese din aba- tor şi se apropie de

zdrobitorul de oase. Şi peste cîteva clipe este transportat afară,,

.înaintea lui a lucrat aici Frantisek Hadrian.
— Priviţi-l ! A ajuns un invalid fără mîini ! Se plimbă printre brazdele de sticlă ale fabricii, cu mînecile suflecate, el vechiul conspirator, organizatorul unor greve care nu au avut loc niciodată... El a iniţiat ideea de a fi săpat un şanţ sub uzină şi de a o arunca în aer împreună cu dinţii de aur ai baronului Maierlieb- son ! Priviţi-l cum arăta pe atunci ! I se citeşte din priviri !
Şi aşa arată acum ! Dracu ştie, cum s-a întîm- plat ! De la sala cazanelor a fost mutat la acest concasor. Şi a treia zi a fost transportat în altă parte cu un postav sîngerînd în locul mîi- nii drepte. Şi ce a putut apoi să povestească, nimeni nu şi-ar fi închipuit...
Aruncă în gura de foc lopeţi pline şi priveşte cum fălcile lucitoare se îmbucă una într-alta, iar oasele trosnesc ca zahărul. Deodată dinţii încep să rînjească cu lăcomie fiindcă Hadrian vede ceva strălucind — nu este un os, ci un şirag de perle ! întinde mîna către gura de fier. Schiţează acest gest involuntar ca la o comandă necunoscută ce l-a plesnit ca un bici de foc, încordîndu-i nervii pînă în vîrful degetelor. Dinţii ascuţiţi l-au înhăţat şi totul s-a isprăvit.
Doi oameni stau într-o mică barcă purtată de apa rîului care curge prin mijlocul oraşului. Cheiul larg, alei de culoare verde auriu, faţadele pictate ale caselor vechi, ţipetele violente ule

reclamelor grosolane, toracele încordat al balcoanelor, turnulețele goale ale palatelor ase- zate la colț de stradă, terasele cafenelelor cu umbreluțe roșii, balustradele teatrelor, chipurile îmbătrînite și zbîrcite ale statuilor din piatră și bronz.
Un vînt de primăvară răspîndește parfumul teiului înflorit...
Pe fundul bărcii Sarita stă cu ochii mari, uimiți în poala lui Martin. Vede chipul lui răsturnat cu gura în sus și ochii în jos. Este un chip foarte ciudat, bizar care se apleacă încet. Iată, ochii aproape i-au dispărut, iar buzele lui îi ating încet obrazul...
Firește acesta este Martin și ea l-ar iubi la fel de mult chiar dacă s-ar teme de înfățișarea lui de acum. La rîndul său Martin descoperă chipul necunoscut al Săritei lui, găsind-o nespus de frumoasă. E bine să-ți cunoști iubita în toate felurile. Sărutul se ridică cu picioarele în sus...
— Sarita, tu ești ?
— Martin mi-e frică de tine...
Sare în picioare și se așază pe o parte așa cum stau- amanții. Lumea se rotește cu un semicerc și fețele înclinate revin iarăși în poziția inițială.
— Martin, așa ești cel mai frumos.
Martin dă drumul la vîsle ca să o prindă de
mînă. Deasupra capetelor lor se arcuiesc poduri fragile și triumfale. Viața clocotește și se revarsă pe ele.
— Mi-aș dori să am un asemenea pod, mărturisește Sarita.
•— Alege-ți atunci...
— Acela albastru, de foarte departe...
— E al tău! zice Martin.
Un nou arc se boltește deasupra sărutului lor. Bolta se oprește, dar sărutul plutește mai departe, dezgolindu-se sub puntea albastră a cerului...
În răstimpul acesta baronul Maierliebson șade în fotoliu, picior peste picior. Din profilul întunecat și crud se profilează țigara de foi care formează o anume componentă agresivă a feței lui. Presse-papierul de bronz de pe birou reprezintă un taur speriat de arcul șuierător al ciocanului care se arcuiește deasupra capului lui.
Baronul ține în mînă o scrisoare albă scrisă după toate indiciile pe masa din bucătărie între oala cu supă de vită și tava de copt prăjituri cu magiun :
Sîmbătă s-ar putea aranja. Dați-i băiatului la cap. Am auzit prin perete că vrea să fugă ! O să-i torn în vin praful ăla alb ca să fie bună și ascultătoare. Aștept sigur.
Hedviga.
Baronul își aprinde bricheta și apropie un colț al scrisorii de flacără. în cupa de marmură a scrumierei hîrtia arde în flăcări.
Din țigara de foi uitată pe marginea scrumierei un rotocol albastru unduitor se ridică spre tavan, amintindu-i baronului de panglicuța albastră din cosițele aurii. Maierliebson închide ochii pentru o clipă ca să și-o reprezinte mai bine pe Sarita. De o săptămînă întreagă adună energie care acum debordează. Are halucinații și nopți sălbatice în care doi sîni nepîngăriți strălucesc în albeața lor ca două luni pline ! Fecioria amețită de șampanie, pură și neîntinată în lipsa ei de pudoare !
Cît costă oare un capriciu ? Un milion ? Poate pentru un milion ! Sarita o să-l aștepte cu fecioria ei ?
Intră tînărul baron Artur. Sărutul tradițional al mîinii tatălui și al frunții băiatului.
— Tată !
Artur începe să-i povestească tatălui cum a fost jignit în uzină de către un muncitor.
— Martin Cristian !
Baronul cel bătrîn scoate notesul și citește două cuvinte roșii :
— Martin Cristian !

O grimasă ciudată îi descoperă aurul din gură. O vinişoară şerpuitoare ca un fulger albastru îi zvîcneşte la tîmple !
Ridică receptorul.
— Cu secretarul Eremis ! Alo... aici e Maier- liebson. Muncitorul Martin Cristian să treacă la maşina numărul 77.
Martin aşteaptă să fie concediat după scandalul pe care l-a âvut cu baronul Artur. De aceea rămîne foarte mirat cînd e condus la concasor şi i se promite o leafă de două ori mai mare. Se opucă de treabă copleşit de nişte sentimente ciudate de nesiguranţă şi recunoştinţă furioasă faţă de baron. Ce să fie la mîj- loc ? O capcană ? O răzbunare ? Fireşte asta e o maşină blestemată care zdrobeşte ciolanele uscate ale mieilor la fel de bine ca şi mîinile oamenilor ! Oare nu-şi închipuie că el, Martin...
Privirea muncitorilor prevenitoare şi temătoare, buzele lor tăcute şi îngrijorate îl neliniştesc. Ce au cu el ?
Sarita se întoarce acasă şi bătrîna Hedvika este iarăşi bună şi mieroasă, iar burta ei creşte ca un aluat în copaie.
— Pisicuţa mea albă ! Puiul meu de canar ! Uite ce rochiţă, ce ciorăpiori, ce ceas din aur. Marele binefăcător te-a luat sub protecţia lui, copil orfan ce eşti.
Sarita primeşte darurile şi sărută zîmbetul unsuros şi.viclean al babei.
O nouă întîlnire între Martin şi Sarita în- tr-un mic parc. Pun la cale fuga. Sarita citeşte :
Către Martin Cristian !
La cererea dumneavoastră vi s-a acordat locul de om de serviciu la redacţia revistei SVET. " J 'rezentaţi-vă la întîi ale lunii viitoare.
Este un serviciu provizoriu pînă îşi termină de scris romanul.
Martin nu-i pomeneşte nimic Săritei despre blestematul de sfârîmător de oase ca să nu o neliniştească. Şi spre mirarea lui, ea îi dez- miardă cu încăpăţînare şi înverşunare mîna stîngă, sărutînd-o de parcă s-ar despărţi de ea. Martin o priveşte în ochi şi un zîmbet dureros îi brăzdează buzele.
Lopeţi mari, mîneci suflecate şi cele două mîini ale lui Martin Cristian. Gura hîrîitoare a maşinii înghite bucăţile albe de ciolane. Din nou apropie lopata şi urmăreşte cu ochii fălcile dinţate ce zdrobesc oasele uscate, transfor- mîndu- le în pulbere.
Atenţie acum la faţa lui care apare pe toată pînza ecranului fiindcă orice tresărire a buzelor lui e acum importantă. Fruntea, ca o membrană sensibilă amplifică de zece ori cea mai mică înfiorare a sufletului lui.
Buzele asemenea unui ac magnetic oscilează la fiecare iritare între doi poli: plîns şi rîs...
Dar urmăriţi-i mai ales ochii căci o să ve- deţi în ei cea mai perfectă întruchipare a groazei şi durerii.
Priviţi-i trăsăturile ascuţite de încordare. O îngrijorare rece îi acoperă fruntea şi i-o încreţeşte într-o mulţime de riduri ce nu existau pînă atunci. Nările din care s-a scurs sîngele i se umflă, dinţii se încleştează adînc în bărbie. Toate luate la un loc alcătuiesc un tablou original şi semnificativ al groazei. Trăirile acestea i- au străfulgerat chipul într-o fracţiune de secundă.
Ce vede acum ?
Între oasele zdrobite fîlfîie paginile rupte dintr-un caiet negru. Romanul lui „Dragoste şi aventură pe steaua Omega" se apropie din ce în ce mai mult de gura lacomă şi dinţii de oţel ai monstrului se pregătesc să-l înhaţe...
Nu e timp de pierdut! Mina stîngă a lui Martin, suflecată pînă la cot se repede în maşină.

* Lumea (trad. din lb. cehă).

Şi din nou pe ecran apare un chip descompus de spaimă.
Mîna aflată în zbor e surprinsă în plin avînt şi intră încet şi lin cu o mişcare unduioasă în gura de oţel.
Pe ecran apare iarăşi faţa, mai bine zis o străfulgerare a feţei în care groaza s-a transformat în primul spasm al durerii.
Printr-o mişcare devenită lentă, mîna stingă ajunge între cele două gingii ştirbe. Dispariţia ei este luată cu încetinitorul pentru a se vedea în cele mai mici detalii cum se zdrobeşte o mînă cu cinci degete.
Chipul lui Martin încetează pentru o clipă să mai fie un chip omenesc. Ceva îngrozitor s-a petrecut între bărbie şi frunte.
Sîngele ţîşneşte mai întîi dintre fălcile de oţel.
Şi tot în aceeaşi clipă se produce un moment de stupoare şi mai mare !
Din stînga sare o femeie cu ochelari albi. Tabără asupra maşinii care printr-o mişcare inversă scuipă zdreanţa sîngerîndă a mîinii lui Martin.
Nu este Sarita... Nu are nici cozi, nici genunchii descoperiţi... Vîrfurile aurii ale părului se ivesc de sub pălărioara care seamănă cu un degetar de sidef. Femeia se aruncă de gîtul lui Martin înainte ca cineva să o poată împiedica.
Mai apare aici şi doctorul. Vată, tifon îmbibat de sînge. Miros de iod.
Iden Ruspeller se zvîrcoleşte la picioarele lui Martin cuprinsă de un tremur disperat.
încă o clipă... şi filmul începe să se dea peste cap, să dispară şi se rupe.
Imaginea următoare nu mai face parte din film. Ea reprezintă un simplu detaliu din viaţa remarcabilă a lui Iden Ruspeller şi ar putea fi încadrată mai degrabă printre evenimentele senzaţionale ale unui corespondent de film.
Şi totuşi fără acest final nu s-ar fi putut încheia un film în care viaţa, viaţa' omenească alcătuită din nervi şi oase a intervenit într-un mod atît de neaşteptat, încă. nnd toate regulile dramei, intenţiile regizorului şi interesele societăţii cinematografice.
Iden Ruspeller s-a desprins din dramă, a destrămat ideea şi cu pălărioara ei civilă, de culoare sid< fie, s-a aruncat cu capul înainte în momentu culminant al acţiunii, aşa cum un sinucigaş se aruncă în mare din vîrful farului.
La urma urmei se pare că această dramă nu. s-ar fi putut încheia mai bine chiar dacă nu a dus la îndeplinire intenţiile egoiste ale celor ce au colaborat la realizarea ei...
A fost un final învăluit în parfum de trandafiri şi miros de tămîie, orchestra a intonat solemn *Marşul nupţial,* iar Iden Ruspeller în rochie de mireasă cobora treptele înalte ale catedralei, la braţul mirelui, ţinînd în mînă un buchet de trandafiri negri.
De sub portalul bisericii cobora pe trepte, aşternîndu-se pe bulevardul larg al oraşului pînă la hotel, un covor persan lung şi îngust sub forma unui film, reprezentînd imagini din cele mai cunoscute roluri ale celebrei vedete.
Dar oamenii răspîndiţi prin numeroasele săli de cinematograf îşi aţintesc ochii arzători pe mîna stingă a lui Martin Cristian care atîrnă neputincioasă, legată într-un bandaj negru.
Ce fel de spectacol e acela în care destinele imaginare se plătesc cu sînge ?
Dar cu toate acestea aţi dorit să vedeţi sînge adevărat la o dramă ! Şi atunci ce regretaţi ? încă nu s-a sfîrşit...
Micuţa Iden Ruspeller vorbeşte în nufărul argintiu, iar cuvintele ei îşi iau zborul în lume. De multă vreme gentlemenii pîndesc unda 333. În sfîrşit au găsit-o.
În acel moment în toate metropolele cîntă tenori. Pe o lungime de undă împăratul Chinei discută' în franceză problemele civilizaţiei, iar pe altă lungime de undă papa acordă indulgenţe

în limba esperanto. Preşedintele republicii engleze povestea basme, iar un rege american făgăduia regatului său un parlament.
Dar acum linişte ! împăraţi şi primadone, tenori şi regi, nimeni să nu ne deranjeze acum ! Pe lungimea de undă 333 se anunţă Iden Ruspeller !
— Gentlemeni ! Mi-am adus aminte de voi toţi cînd am coborît pe treptele catedralei şi am călcat pe covorul cu imagini din filmele mele, simbolul celebrităţii mele... Nu voi mai fi... M-aţi văzut pentru ultima oară cu voal în întunericul catedralei, încadrată de un buchet de flori negre şi un umăr negru...
— Nu voi mai fi...
— Vă aduceţi aminte de rîsul meu ? Acum e rîndul vostru să rîdeţi ! Dacă aş da drumul tritonului meu, m-aş îneca în rîsul vostru...
În rest îmi este indiferent dacă o să rîdeţi de mine, dacă o să mă regretaţi sau o să mă invidiaţi. Nu voi mai fi ! Cu ajutorul vostru mi-am ridicat un turn al trufiei, iar acum zac moartă la picioarele lui...
— Dar de ce plîngeţi, domnilor ? N-aţi văzut sfîrşitul filmului ? Şi eu plîng deasupra ruinelor curiozităţii voastre pe care am încordat-o ca pe un milion de arcuri. Fiecare m-a blestemat atunci cînd am sărit în mijlocul dramei, oprind maşina într-un mod atît de neteatral.
— Dar fie-mi cu iertare, în momentul acela nu mai era vorba de artă ; ideea se încarnase prea dureros în pielea personajului.
— O să înţelegeţi poate că am vrut să salvez măcar o singură bucăţică din mîna soţului meu pentru ca să mă poată îmbrăţişa puţin cu ambele braţe.Vai de mine ! Ce-am putut să-mi amintesc, eu gîscă proastă şi înfumurată ce sînt... Dar e vina voastră, domnilor ! Consolaţi-vă cu ideea că acelaşi lucru s-ar fi întîmplat cu fiecare dintre cei trei sute treizeci şi trei care mi-ar fi adus un trandafir negru...
— Motănelule, nu fi supărat, dă-mi lăbuţa... Lăbuţa se vindecă — nu e decît o simplă zgî- rietură. Vîrfurile degetelor — dă-mi-le să suflu — şi să le pup.

Apropo, ştiţi ce am visat ? Aşteaptă motănelule, — ajunge, ajunge, — nu mai pot — să vorbesc... domni... nu voi $_{x}$mai fi... nu-voi- mai-fi

.ÎMI IUBESC APROAPELE
— AM FOST CINDVA DETECTIV, dar acum nu mai sînt! şi-a început povestirea domnul Papaeek. Nu pentru că n-aş fi avut talent. Am scos la iveală tot felul de lucruri, mi-am băgat nasul peste tot şi am avut succes. Dar am fost mereu nemulţumit de ceea ce-am făcut. Am rezolvat cazuri interesante şi am salvat averea multora, după cum mi-a dictat legea. Ce m-a deranjat însă, domnilor, a fost fierea mea blajină. Sînt un om cu inimă slabă, mă emoţionez uşor, mă las influenţat de diverse fapte lipsite de importanţă şi pătrund în miezul lucrurilor mult mai adînc decît un detectiv cu judecata rece, ba chiar aş spune că pătrund dincolo de miezul lor. Un detectiv adevărat trebuie să fie altfel, adică să vadă numai ce are legătură directă cu obiectul respectiv şi să nu pună întrebări în plus. El trebuie să fie

puţin bandit, excroc şi hoţ în acelaşi timp. Dreptatea este reprezentată întotdeauna cu o balanţă în mînă, dar are ochii legaţi cu o batistă şi atunci ne punem întrebarea cum poate privi ea balanţa. Detectivul trebuie să aibă o inimă de piatră şi în general tot trebuie să fie din piatră asemenea statuii din faţa tribunalului — iar mie tocmai aceste calităţi' mi-au lipsit.
Sînt un om cu inima slabă şi acesta e singurul lucru care m-a deranjat. Un detectiv adevărat trebuie să fie pasionat după meseria lui şi trebuie să ştie că toţi oamenii sînt nişte puşlamale care vor să-l tragă pe sfoară. El crede că orice sărac ar vrea să fure şi vede în el un hoţ. Dar eu, după cum v-am spus, am inimă slabă .şi fire şovăielnică. Nu mi-a fost frică nici de dracu, am intrat şi în gaură de şarpe şi m-aş fi dus pînă în iad, dar odată depistată urma înceta subit să mă mai intereseze. Nu simţeam nici un fel de bucurie înterioară, nici o mulţumire, atunci cînd izbuteam să fac o faptă bună, ci dimpotrivă exact cînd prindeam hoţul, 6eva se mişca în mine şi îmi părea rău exact cînd îl aveam la mînă.
De cîte ori nu mi-am dorit să-mi scape vreun ticălos nemernic, dar de fiecare dată, ca un făcut, îmi cădea direct în braţe. De altfel am repurtat tot felul de succese de ajunseseră să mă invidieze toţi.
Cîte lucruri nu v-aş putea povesti !
Aşa, de pildă, într-o zi mă îndreptam spre cartierul Zizkov ca să-l găsesc pe un anume Alois Kolinsky care dispăruse subit din Kosîr, iar poliţia ţinea foarte mult să afle noua lui locuinţă.
îmi notasem în bloc-notes : 2izkov, Na Hro- madkâch 99, dar adresa mi se părea dubioasă fiindcă şi-o declarase el însuşi, iar eu trebuia nă constat dacă a minţit sau nu. Nu cunoşteam var 1 ierul 2izkov şi de aceea am început să întreb în dreapta şi în stînga. Domnilor, nu vă puteţi închipui ce oameni cumsecade locuiesc în acest cartier ! Mă aflam pe o străduţă înfundată, undeva la dracu-n praznic. Interesant e cît de mult ţin oamenii de aici să nu te rătăceşti, să apuci pe drumul cel mai scurt şi cît de nefericiţi sînt şi cum se mai scuză dacă nu te pot îndruma din cauză că ei înşişi nu cunosc drumul. Un om de pe aici ar fi dispus să te care în spinare de nu s-ar grăbi şi sînt convins că întoarce capul după tine să vadă dacă ai apucat-o pe calea cea bună şi te urmăreşte pînă dai colţul.
Străduţa cu pricina se găsea în celălalt capăt al cartierului ¿izkov unde n-aş fi ajuns desigur foarte uşor.
— O luaţi pe strada asta şi mergeţi pînă la capăt, apoi o cotiţi la stînga. Traversaţi după aia un mic parc şi o ţineţi mereu pe stînga pînă ajungeţi la un deal, iar la dreapta o să vedeţi o şcoală. Apoi mai trebuie să întrebaţi.
Şi în felul acesta trecem de la unul .la altul asemenea unei ştafete.

Vi s-a întîmplat vreodată ca cineva să vă refuze sau să vă răspundă sec : descurcaţi-vă singur ! Aşa ceva e exclus, domnilor ! Nu există un asemenea om sub

soare. Există probabil o lege nescrisă a frăţiei omeneşti, conform căreia omul îl consideră apropiat pe cel de lîngă el

.M-am bucurat, aşa, dintr-o dată, văzînd grija pe care o manifestau toţi faţă de mine, pre- dîndu-mă din mînă în mînă. Dar nu eram singurul care se bucura. Vedeam cum şi ei la rîndul lor se bucură că mă pot sfătui şi le citeam mulţumirea în ochi. Mă simţeam atît de bine şi de sigur în mîinile lor încît o apucam dinadins în cu totul altă parte decît cea în care mă îndrumau, numai pentru a avea prilejul să-i întreb ceva din nou. întrebam bunicuţele şi copiii, servitoarele şi muncitorii şi pretutindeni întîlneam aceeaşi solicitudine faţă de mine. Toţi mă scoteau pe calea bună şi astfel împotriva voinţei mele am început să mă apropii de străduţa cu pricina. Uneori întrebam un trecător şi se opreau cinci dintre care fiecare încerca să-mi explice cît mai bine şi mai precis direcţia în care trebuie s-o iau, de parcă toată viaţa mea ar fi depins numai de asta. Dar nu se băgau unul în vorba altuia. Primul îl lăsa frumos pe cel de-al doilea să termine ce avea de spus după care începea el să vorbească. E aşa cum vă zic eu, domnilor, pe stradă omul se află în mîinile lui dumnezeu care îl poate conduce pînă în cer !

Iar eu nu vroiam să ajung la ţintă, aşa de mult îmi plăcea să rătăcesc pe străzi, să întreb mereu oamenii şi să mă bucur de bucuria lor că mă pot ajuta. Mai tîrziu am început să-i întreb numai pe trecătorii îngînduraţi cu faţă aspră sau mohorîtă şi am observat că în momentul cînd mă adresam lor, ochii le deveneau mai limpezi şi chiar celor cu chip rău li se schimba expresia, ei fiind mai degrabă uimiţi că au fost opriţi pe stradă ceea ce nu li se în- tîmplase pînă atunci. E adevărat că nu toată lumea se încumetă să oprească pe stradă un trccător cu chip rău. Poate tocmai de aceea ei sc opreau în loc miraţi, dar îmi dădeau toate lămuririle necesare cu o bunăvoinţă exagerată, explicindu-mi un lucru de douăzeci de ori. Apoi mi-a trecut prin minte că în felul acesta îmi bat joc de oameni. Ajunge, acum trebuie să nimeresc şi cu ochii închişi !

Şi totuşi a mai fost nevoie să întreb un tre«- cător. înaintea mea mergea un om mic de statură pe care l-am depăşit şi m-am uitat înapoi. Ce individ ciudat! Purta o pălărie nouă, de culoare gri şi un papion la gît, tot nou, parcă gata să-şi ia zborul. Reverele sacoului erau acoperite cu fire de păr şi mătreaţă albă. Pantalonii erau decupaţi între picioare, iar despre ghete ce să mai vorbesc. Avea faţa unui om între .douăzeci şi treizeci de ani ; nu avea o expresie rea, dar parcă te avertiza de la distanţă : „Nu pune' mîna !" şi cu siguranţă că nimeni vreodată nu-l oprise să-l întrebe ceva.

„Atunci o să te întreb eu, dinadins, să văd ce mutră faci !"

Dacă aş fi fost un detectiv adevărat, aş fi reţinut această faţă şi poate m-aş fi luat după individ — dar mie mi-a fost suficient să-l întreb cum se ajunge pe străduţa cutare.

— Domnule, vă rog...

A tresărit, clipind repede, dar ascultîndu-mă pînă la capăt, faţa crispată i s-a destins într-un zîmbet.

— Aşteptaţi puţin, trebuie să ajungeţi pînă la parcul cu leagăne şi căluşei, apoi

o luați... Dar știți ceva, eu tot merg în aceeași direcție. Veniți cu mine.
Și am pornit-o la drum. „Uite așa, te poți înșela în privința oamenilor ! încredere contra încredere" mă gîndesc eu în sinea mea și încep să-i povestesc că omul se simte aici în Zizkov ca în sînul lui Adam.
— Hm, mormăie individul, măsurîndu-și pasul după al meu. Aveți dreptate, dar lucrurile nu stau tocmai așa. Oamenii vă ajută cum pot atunci cînd asta nu-i costă nimic. Dar fiecare își dă aere pentru că în momentul acela se crede mai deștept decît tine. Ești în puterea lui fiindcă el știe ceea ce tu nu știi. Te convinge de noblețea lui și peste o clipă poate să înceapă chiar să plîngă ¿înduioșat de propria-i mărinimie. încercați și întrebați pe cineva dacă nu vă poate împrumuta o coroană.
— în cazul ăsta, aș cerși, dragă domnule. Dar e suficient să-l întreb cît e ceasul sau să-l rog să-mi aprindă țigara.
— Dar nu să vă dea o țigară, intervine individul și lovește cu piciorul un obiect. Mergeam tocmai pe o cărare -îngustă ce ducea spre dealul ce taie de-a curmezișul un păr- culeț considerat a fi „plămînul" orașului. Avea în totul vreo cinci arbori, niște tufișuri în jurul WC-ului public și cîteva bănci.
— Un moment, zic eu și mă aplec să ridic obiectul acela* care tocmai căzuse de pe o bancă lîngă un canal. Era un portmoneu prăfuit și demodat cum nu se mai poartă de mult. Se deschidea în partea de sus ca o poșetă de clamă cu cadru metalic și se închidea cu două bile metalice lipite una de alta.
— Ați avut noroc, spune zîmbind, tînărul. Aici oamenii nu prea pierd bani.
— Dar e burdușit, spun eu, cîntărindu-l în mînă fără să am curaj să-l deschid.
— Niciodată nu l-aș fi ridicat, spune tînărul cu un aer expert. Băieții de pe-aici fac tot felul de glume.
Rotesc totuși cele două bile și mă uit în port- moneu. Se găseau în el împăturite patru mii patru sute de coroane. Pe cuvîntul meu ! Patru bancnote a cîte o mie și patru a cîte o sută. Nici un ban în plus !
— Ei, domnule, îi zic eu. Ce a fost mai bine, să-i dau cu piciorul sau să-l ridic ? Mă uit la el și văd cum ochii încep să-i strălucească. Dar imediat sclipirea lor se stinge și fața capătă din nou expresia aceea posomorită de la început.
— Ei, și acum ce e de făcut, spune el ca un fel de autoconsolare. O să avem tot felul de bucluciri cu poliția. Să fiți mulțumit dacă o să vă creadă că nu l-ați furat.
— Și dacă îl declar obiect găsit, îi răspund eu îmi revin zece procente, adică patru sute patruzei și patru de coroane. Ce nu merită ?
Deodată individul se întristează foarte tare. Tace, tace chitic și fața lui căpătă o mină plictisită, îngălbenindu-se toată în cîteva secunde. Mie mi-era foarte limpede. De fapt, nici măcar nu putea obiecta că are și el un merit în descoperirea acestui obiect pe care l-a lovit cu piciorul.
Am devenit și eu tăcut, gîndindu-mă la ale mele. Mă gîndeam cît de bucuros aș fi, dacă n-ar trebui să fiu cinstit. 6e bine ar fi fest să fi putut împărți bani tuturer celor care m-au ajutat să caut străduța mea. I-aș fi împărțit după expresia feței lor, după îmbrăcăminte și după felul în care mi-au răspuns. Unuia i-aș fi dat zece coroane, altuia o sută de coroane, poate nu i-aș fi împărțit bine, dar toți oamenii s-ar fi mirat și mi-ar fi mulțumit, socotindu-mă în același timp nebun. Și ăstuia cu papion i-aș cumpăra niște haine și niște ghete noi și o altă cravată, una albastră cu buline albe.
— Am ajuns, spune deodată însoțitorul meu, oprindu-se într-un colț în fața unei șandramale. Ce număr căutați ?
A mers împreună cu mine pînă la casa respectivă, iar eu i-am mulțumit că m-a

însoţit. Îi spun la revedere, dar el nu se mişcă din loc.
Ce s-a întîmplat ? îl întreb curios.
— Vă aştept aici, răspunde el.
— Şi de ce mă rog ?
— Vreau să vă arăt, după aceea, unde se găseşte poliţia, singur n-o să nimeriţi.
— Nu trebuie, vă mulţumesc pentru amabilitate, zic eu. Dar banii o să-i depun mîine dimineaţă la direcţia generală a poliţiei.
— Ei bine, răspunde el cu o voce de bas pe care nu i-o auzisem pînă atunci. Ar fi totuşi mai bine să-i predaţi astăzi aici. Eu vă aştept.
— Dar, domnule, poate o să întîrzii şi va trebui să mă aşteptaţi.
— Atunci, să mergem acum ! zice el. Nu e departe şi măcar scăpaţi de o grijă !".
începeam să mă înfurii.
— Va să zică, dumneata îţi închipui că eu vreau să-mi însuşesc banii ăştia ? Şi gîndul mă împingea să-i arăt insigna de sub reverul hainei. Dar m-am răzgîndit. Aş strica totul şi eram tare curios să văd ce intenţii are -acest individ isteţ.
— Nu vă cunosc, spune tînărul şi nici dumneavoastră nu mă cunoaşteţi.
— Aşa e, răspund eu. A venit vremea să facem prezentările. Mă numesc Papâcek şi sînt funcţionar de stat. Dumneavoastră cum vă numiţi ?
— Hladek. în prezent liber.
— Liber ? Cum adică ?
— Fără slujbă.
Mă uit semnificativ la pălăria lui nouă, dar mă gîndesc că ea nu-l poate împiedica să poarte nişte ghete jerpelite. Poziţia lui socială e la fel de deosebită pe cît de deosebită e îmbrăcămintea pe care o poartă.
în felul acesta începeam să capăt încredere în el, dar eu tot nu-i inspiram încredere. Sau poate avea un gînd ascuns.
— Oricum, nu mă mişc de lîngă dumneavoastră pînă cînd portmoneul nu se va afla într-un loc sigur. Vă aştept aici şi o să mergem împreună sau o să merg după dumneavoastră — poate chiar o să dorm în faţa casei dumneavoastră, timp am berechet şi n-o să aveţi linişte pînă cînd n-o să mă conving de cinstea dumneavoastră.
Omul începea să mă jignească.
— Atunci, poţi să aştepţi. La revedere ! Îi întorc spatele şi intru î:i casă. Iar el strigă după mine":
— Sau...
Mă opresc şi privesc înapoi : ,
— Cee?
Insul mă priveşte în ochi cu un aer devotat:
— Sau dau eu o fugă pînă acolo !
— Unde ?
— Ei, acolo, la poliţie, cu portmoneul. E la cîţiva paşi de aici.
Izbucnesc în rîs :
— Ce încredere pot avea în dumneata, domnule Hladek, dacă dumneata nu ai încredere în mine ?
— Atunci, hai să mergem împreună.
— Nu, mulţumesc, am mai discutat despre asta. Mă grăbesc.
— Domnule, mă opreşte din nou domnul Hladek. Am un ghinion îngrozitor. Odată în viaţă puteam face şi eu ceva şi am dat norocului cu piciorul. Şi a mai trebuit să văd cum altul îmi culege norocul de la picioare. De ce a trebuit să mi se întîmple asta, tocmai mie ?
— Cred că nu vrei să zici că ţi-ai fi oprit dumneata aceşti bani ?
— Uite ce e, domnule ! spune el, dînd din umeri. Acelaşi lucru pot să mi-l închipui şi eu despre dumneata. Pot şi nu pot să am încredere în dumneavoastră. Pot, de pildă, să cred că nu vreţi să împărţiţi cu mine banii şi că vreţi să vi-i însuşiţi singur. Eu n-aş dormi toată noaptea, aşa de tare m-ar chinui remuş-cările şi cred c-aş suferi toată viaţa. Poate că sînteţi om cinstit, dar nu văd prin dumneavoastră. Poate vă încălzeşte sentimentul că aveţi caracter, dar atunci cum rămîne cu cei zece la sută ?

— Va să zică, dumneata vrei să împărţim banii ?
— Domnule, zice el, n-am nici un ban. Nu vreau nici măcar jumătate — dumneavoastră i-aţi găsit. Daţi-mi cit credeţi, una de o mie mi-ar ajunge şi aş fi mut ca pămîntul.
— Dar, domnule Hladek, eu mă gîndeam că vreţi să împărţim cele zece procente !
— Dracu să vă ia ! răspunde el pe un ton plin de o hotărîre disperată. Daţi-mi cel puţin două sute.
Domnilor, vă rog să mă credeţi că în momentul acela am vrut să bag mîna în buzunar şi să scot două sute de coroane. Îmi inspira o profundă milă acest om cu ghete jerpelite şi pantaloni cadrilaţi decoloraţi de urină între picioare. Eram deja cu mîna vîrîtă în buzunarul de la piept cînd^ochii mi s-au oprit pe papionul ultraelegant de la gît care-mi displăcea foarte tare. Pălăria nouă nu mă deranja, dar papionul parcă îmi inspira teamă. Intru în bani străini ca să ajut un om nevoiaş şi în clipa aceea devin un om pierdut. Papionul parcă mă avertiza cu modelul lui complicat. Era foarte frumos, dar nu exercita o impresie liniştitoare, ci mai degrabă îndemna la prudenţă. Poate că dacă în locul acelor desene colorate ar fi avut nişte buline albe aş fi fost îndemnat să comit o faptă nepermisă fiindcă nu-mi plac bulinele. Dar uitîndu-mă la desenul roşu al papionului mă gîndeam : Jardo, ia mîna de pe bani, nu ştii ce înseamnă papionul. Şi apoi îi zic cu voce tare :
— Domnule Hladek, fii totuşi om cu judecată ; n-am voie să mă ating nici măcar de cele zece procente pînă ce nu se găseşte proprietarul banilor. Îmi pare foarte rău, dar altfel aş comite un furt ! Dacă nu vă deranjează însă vă pot oferi douăzeci de coroane din portmo- neul meu — ca să nu plecaţi cu mîna goală. Mai mult nu am !
Hladek se supără.
— Ţineţi-vă pomana, spuse el înfuriat, cîr- cotaşule, sînt convins că o să vă păstraţi port- moneul cu toţi banii. Dar să ştiţi de la mine — acum imediat mă duc la poliţie şi vă reclam.
A traversat strada şi s-a uitat încă o dată înapoi, aşteptînd puţin în loc să vadă dacă nu-l chem. Dar eu urcam deja grăbit scările.
La etajul trei l-am găsit pe Alois Kolinsky. A venit să-mi deschidă cu un obraz ras şi celălalt săpunit. M-a recunoscut imediat, deşi nu ne văzusem aproape de un an. Pe vremea aceea dispăruseră dintr-o vitrină a Muzeului de istorie al artelor nişte inele şi spirale din epoca preistorică şi domnul Kolinsky era implicat în această afacere. Atunci poliţia nu a' putut să dovedească nimic, dar noi ştiam că este spe- cialist-colecţionar. Se întîlnea cu colecţionari, toţi unul şi unul, reuşind să le facă rost de tot ce-şi doreau. Se pricepea la pietre şi timbre, colecţiona bastoane, pipe şi scoici, potcoave şi etichete de pe sticle, cutii de chibrituri şi căra oamenilor acelora atîtea lucruri, de ţi-e mai mare dragul ! Domnul Kolinsky intermedia tot felul de schimburi, ştia cine şi ce are mai de preţ, iar atunci cînd promitea că face rost de un lucru, se ţinea de cuvînt, să fi fost chiar o pană din aripa arhanghelului sau un fir de păr din coada diavolului. Un colecţionar de meteoriţi spunea odată despre el : dacă aş fi colecţionat norii din cer şi i-aş fi zis că-mi lipseşte unul, mi-i aducea cu siguranţă. Aceasta era faima de care se bucura Kolinsky printre colecţionari. Se pricepea să găsească locul potrivit pentru exemplarele rare cu care se putea făli orice colecţie, numai că ele dispăreau subit şi apăreau la un alt colecţionar. Domnul Kolinsky făcea impresia că le împrumută, deşi primea bani graşi în schimb. Odată a dispărut o mică vază de preţ, avînd o Diană pictată pe ea în cobalt, iar colegul Klasek o poreclise deja

„vaza călătoare a lui Kolinsky". Pen- trij vaza aceea Kolinsky a fost de trei ori la pușcărie. Dacă s-ar fi pierdut din muzeu un cui, el putea fi găsit cu siguranță la Alois. Poliția l-a împiedicat să încheie multe tranzacții frumoase. Avea ghinionul că se specializase prea tare, fiind unicul specialist în acest domeniu. După ce și-a bărbierit și celălalt obraz, l-am văzut așa cum trebuie. De cînd nu-l mai întîl- nisem, îmbătrînise și încărunțise, arătînd ca un om în jur de cincizeci de ani. Fața lui avea întotdeauna o expresie oarecum vulgară fără ca el să aibă nici o vină și bineînțeles fără să-i convină. Știa să se poarte frumos și politicos în contrast cu expresia profanatorie a feței. În rest era mare cît un munte, se îmbrăca îngrijit și putea să vorbească cît de mult vroia.

— Luați loc, domnule inspector Papâcek ! mi-a spus el, oferindu-mi politicos un scaun. Imediat sînt gata.

. — Mă mai cunoașteți ? l-am întrebat. Au trecut mulți ani de cînd nu ne-am mai văzut.

Se uita la mine prin oglinda de bărbierit în timp ce-și pudra petele roșii din jurul nasului.

— Am terminat, domnule inspector, mi-a spus el pe un ton foarte sincfer și amabil, smul- gîndu-și perii din nas. Imediat vă stau la dispoziție.

— Nu vă grăbiți, să nu vă tăiați. De fapt nu vreau nimic de la dumneavoastră. Vroiam numai să mă .conving dacă locuiți aici și să vă mai admir încă o dată comorile.

— Domnii aceia nu mă lasă de loc în pace, a început el să se vaite cu voce amărîtă. Fiecare om trebuie să trăiască din ceva — eu, de pildă, am făcut comerț cu piese de colecție. Am alergat ca un cîine și am făcut bătături la mîini și picioare ca să-mi întemeiez o existență onorabilă. Dar succesele mele probabil nu i-au dat pace domnului consilier general Mazanec. A început să mă urmărească pas cu pas și nu puteam face nici o mișcare fără să mă întîl- nesc cu poliția. Mi-a distrus faima de care mă bucuram printre colecționari și nici unul nu a mai vrut să aibă de-a face cu mine. Comerțul meu, atît de înfloritor altă dată, s-a dus de ripu !

Domnilor, nu fac decît să repet cuvintele lui Kolinsky pe care le rostea cu convingerea că I sc face o mare nedreptate.

— Și dumneata ai venit din nou la mine, mi-a spus. Crezi eă mai am vreo colecție ? Tot ce mi-a rămas din vremurile bune vînd bucată cu bucată, nici măcar nu le mai scot la licitație. Am ajuns să trăiesc de pe azi pe mîine, ce mai vreți de la mine ?

Dacă eram un detectiv adevărat, n-ar fi trebuit să cred nici un cuvînt, ci dimpotrivă ar fi trebuit să-i amintesc de toate hoțiile. Eu în schimb am început să mă scuz :

— N-aș fi venit la dumneavoastră, domnule Kolinsky, dar ce să fac ? Slujba rămîne slujbă. Domnul consilier mi-a spus : „Papâcek, trebuie să te duci la Kolinsky ! Și Papâcek s-a dus. Consilierul mi-a zis : „Să-l întrebi de ce s-a mutat din Kosir !" Și Papâcek întreabă.

— Știu, mi-a răspuns Alois cu un aer cunoscător, știu, că sînteți un om cumsecade, nici nu vă potriviți cu colegii dumneavoastră. Cum să nu mă mut ? După ce-am dat faliment, mi-am găsit o locuință mai ieftină.

Mă uit de jur împrejur să văd cum arată sărăcia lui, dar nu o zăresc nicăieri. Cînd a deschis dulapul, avea în el o duzină de costume elegante ca la magazin, iar despre birou ce să mai zic ! E adevărat că în loc de fotoliu avea o lădiță, dar dracu știe ce ținea în ea.

— N-am anunțat la poliție că mă mut ? Am anunțat. Sînt un om conștiincios care iubește ordinea.

— Așa vă știu eu, domnule Kolinsky, i- am spus. De aceea m-am purtat politicos cu dumneata, cînd ne-am întîlnit în

cîrciumioara aceea din Kosîr, anul trecut, spre toamnă.
— Un moment, spune Alois, repezindu-se într-un colţ de unde aduce un bloc-notes mare, îl răsfoieşte o clipă, după care începe să-mi citească :
— Ne-am întîlnit pe două octombrie, la ora nouă şi jumătate seara la crama Dales. Aveaţi nişte butoni rotunzi din agat, moştenire de la Luminăţia sa, contele Martini.
— Aşa-mi place, îi zic eu cu viclenie. O asemenea ordine în registrele de afaceri dovedeşte seriozitatea întreprinderii şi luciditatea gîndirii proprietarului. Eu îmi aduc aminte numai că acolo serveau un vin bun.
— Era vin de 2ilava, îmi răspunde Alois, după care adaugă, citind din bloc-notes : aţi băut o sticlă de trei sferturi şi în plus o şliboviţă.
— Omule, îi răspund eu fără să mai pricep nimic. De ce ţi-ai notat toate astea despre mine — mi-am plătit consumaţia — dar ia spune-mi, ce-am servit la cină ?
— Creier, domnule inspector, cu ou şi două felii de pîine. V-a plăcut foarte mult.
— Dracu să mă ia, încep să-mi aduc aminte ! Dar tot nu pricep la ce bun toate însemnările astea. Arată-mi te rog, puţin catastiful ăla !
Răsfoiesc paginile scrise mărunt, dar nu reuşesc să descifrez nici un cuvînt, fiindcă totul era scris cu nişte litere speciale, inventate de el.
— Mai citeşte-mi ceva despre butonii ăia !
— Despre butoni n-am mai scris nimic, l'e atunci eram încurcat cu Ludmila şi în plus uveam avans trei coniacuri. Domnilor, el îşi nota ce a mîncat în fiecare zi la prînz şi seara şi de cîte ori a avut scaun. Păstra toate biletele de tramvai şi le clasificase după ani şi lună. Nu arunca nimic din lucrurile pe care orice om civilizat le poartă în buzunar, avea colecţii de periuţe de dinţi uzate pe care îşi notase cîţi ani le-a folosit, de cravate, portmonee şi cîte şi mai cîte. Era stăpînit de pasiunea de a fi colecţionar în asemenea măsură încît ajunsese la aceste proporţii monstruoase.
— Iubesc viaţa pe care o duc, mi-a explicat el, şi am grijă să nu o irosesc în zadar. Timpul seamănă cu un armăsar pe care omul încalecă şi într-o zi cade de pe el. Calului îi este indiferent încotro merge, pe el îl interesează numai să ajungă cît mai repede la ţintă ca să azvîrle omul de pe el. Dar căluţul meu trebuie să meargă în trap mărunt şi-l ţin frumos de frîu ca să nu mi se sperie. Proştii îmbătrînesc repede şi ei singuri se miră cînd a trecut timpul. Au capul împuiat de tot felul de idei care îi împiedică să se gîndească la propria lor persoană, îşi mînă iepele de la spate şi vine momentul cînd domnul începe să se vaite că a împlinit şaizeci de ani. Apoi se miră de unde a apărut boala, căci el n-a făcut nimic, fiind muzicant. Se pregăteşte mereu pentru ceva, în fiecare dimineaţă îşi bea cafeaua şi apoi dispare undeva. Nu-şi aduce aminte să fi servit vreodată masa la restaurant în afară de ziua nunţii şi chiar dacă a mîncat o pulpă de gîscă, imediat a şi uitat-o şi nu-şi aduce aminte de ea pînă la moarte. Şi totuşi un asemenea prînz, chiar dacă ai servit nişte amărîte crochete de cartofi reprezintă o dovadă a prelungirii vieţii omeneşti pînă a doua zi, iar omul simte o satisfacţie ! De aceea eu colecţionez asemenea dovezi. Omul trebuie să fie recunoscător într-o anumită măsură chiar şi propriului lui stomac ca să nu zic că trebuie să aibă faţă de el respect. Eu îmi notez nu numai ceea ce am mîncat în fiecare zi, dar şi gîndurile care mi-au trecut prin cap în timp ce mîncam. în felul acesta un prînz servit în trecut stă întins în faţa mea ca pe farfurie. Şi bineînţeles îmi fac notiţe pentru a fi ordonat. Fiecare om care iubeşte ordinea ar trebui- să-şi facă însemnări de acest fel.

Astfel mi-a vorbit cîteva minute în şir cu uşurinţa muzicantului ce cîntă la pian în timp ce se îmbrăca cu mare grijă de parcă ar fi mers la teatru. L-am rugat să-mi arate încă o dată colecţiile, dar mi-a răspuns că se grăbeşte să meargă la nişte tratative comerciale foarte importante. Lîngă perete am văzut un dulap cu multe rafturi asemănător cu o bibliotecă, dar în loc de cărţi avea cutii. M-am apropiat, am deschis o cutie şi ghiciţi ce-am găsit în ea ? Icoane ! în alte cutii se găseau nasturi, ochelari vechi, stilouri cu peniţe sparte. Repede le-am închis şi am deschis o altă cutie. Era plină de port- monee ca la o tarabă de vechituri. Unele erau păstrate foarte bine şi puteau fi încă folosite. Era interesant să urmăreşti influenţa modei asupra portmoneelor de damă, după felul cum şi-au schimbat închizătorile şi fasonul. Se mai găseau acolo şi cîteva portmonee atît de vechi încît le-ar fi stat bine să şadă în vitrina unui muzeu. Bineînţeles că imediat mi-am adus aminte de obiectul găsit. Am scos portmoneul, cîntărîn- du-l în mînă.

— Ia priviţi, îi spun eu lui Kolinsky, ce părere aveţi de această piesă. E deosebită, nu-i aşa ?

Kolinsky clipeşte mărunt din ochi şi se repede la mine ca un zmeu.

— Vai de mine ! exclamă el. Ce frumuseţe ! Cît de bine i-ar sade în cutie ! Ia arătaţi-mi-l puţin !

Eu ţineam portmoneul strîns în mînă.

— Unde vă poate duce patima asta oarbă, îi spun. Nu vă dau portmoneul, fiindcă sînt bani grei în el.

— Dumnevoastră l-aţi găsit ? mă întreabă. Cine ştie, poate chiar eu l-am pierdut !

— Atunci cîţi bani sînt în el ? îl întreb eu, aşa într-o doară.

— Patru mii, îmi răspunde el, sfredelindu-mă cu privirea.

— Aşa mi-a zis. Pe cuvîntul meu ! Totuşi ar fi trebuit să-şi recunoască portmoneul şi el nu l-a recunoscut. Dar atunci, cum de ştie cîţi bani sînt în el ? Sau a ghicit ? Şi de fapt nu a ghicit pentru că în portmoneu erau cu patru sute de coroane în plus !

Tocmai cînd mă pregăteam să-l întreb, s-a auzit ţîrîitul soneriei. Kolinsky s-a dus să deschidă şi l-am auzit certîndu-se cu cineva. Apoi uşa s-a deschis brusc şi în pragul ei a apărut — domnul Hladek.

— Domnul Hladek ! zic eu surprins. Credeam că aţi plecat de mult acasă.

— Dinadins n-am plecat, răspunde el pe un ton înverşunat. Ştiu'că v-ar fi convenit.

— înseamnă că aşteptaţi de mult, îi spun eu prietenos, dar cum de m-qţi găsit aici ?

— N-am vrut să vin după dumneavoastră, dar cînd am văzut că întîrziaţi... M-am gîndit că poate mi-aţi scăpat, ieşind prin altă parte.

— Da de unde ! Discutam aici împreună cu domnul Kolinsky.

— Dînsul e un prieten de-al dumneavoastră ? mă întreabă el.

— Da, foarte bun, răspund eu în glumă.

— înseamnă că i-aţi spus de portmoneul pe care l-aţi găsit, zice el, întorcîndu-se spre Alois.

— Domnule, prietenul dumneavoastră v-a zis sau nu v-a zis că a găsit un portmoneu ?

Iar afurisitul de Kolinsky îi răspunde :

— Mi l-a arătat, dar nu mi-a spus că l-a găsit.

— Aşa va să zică ? exclamă Hladek, sărind aproape în sus la gîndul cît de deştept e. Puteam să-mi închipui asta ! De ce, domnule, nu i-aţi spus adevărul prietenului dumneavoastră ? Şi eu care vroiam să vă las baltă ! Nu ! O să aştept aici pînă în ziua de apoi.

— Cîţi bani sînt în portmoneu ?

— Patru mii patru sute, răspunde Hladek. Pot să aştept aici sau trebu'e să ies afară ?

În momentul acela Kolinsky a început să se grăbească foarte tare, a înhățat paltonul și bastonul din cuier și a deschis ușa ca să plecăm.
După ce a încuiat ușa, a mormăit ceva cu jumătate de gură, dispărînd apoi repede pe scări.
Se făcuse deja întuneric, și pe stradă se aprindeau felinarele cu gaz cînd eu și domnul Hla- dek ne-am pomenit în mijlocul străzii, la aer curat.
— Ei, mă duc acasă să mănînc ceva, îi zic eu. Locuiesc în Pohrelce. Veniți cu mine ?
Dădu din cap în semn de aprobare fără să scoată o vorbă. Ne-am îndreptat către cea mai apropiată stație de tramvai.
— Știu că și dumitale ți-e foame. Cui îi chiorăie mațele, mie sau dumitale ? începuse să mi se facă milă de acest diavol sărman. Am trecut pe lîngă un magazin de mezeluri pardosit cu șamotă și dale mici. Atîrna acolo o tobă de-ți lăsa gura apă și la un moment dat m-au învăluit niște arome de-a trebuit să mă opresc în loc. Domnul Hladek începuse și el să se clatine.
— Domnule Hladek, știi ce ? Eu mă opresc aici să cumpăr o sută de grame.
— Duceți-vă. Vă aștept aici, îmi răspunde, aruncînd un scuipat și întorcîndu-se cu spatele la vitrină.
— Veniți înăuntru ! Pentru două coroane n-o să sărăcesc !
Și cu toate acestea a rămas să mă aștepte afară. Am intrat în magazin și am cerut o sută de grame de tobă ca s-o mănînc pe loc și o sută de grame la pachet cu două chifle.
— Ia de aici, îi zic eu afară, ca să prinzi putere pentru paza de la noapte.
— Nu vreau ! se înfurie Hladek, dar după ce i-am dat pachetul, degetele au început să-i tremure.
— Ei, ți-a plăcut ? îl întreb eu după ce a înfulecat tot. Acum ar fi bună o bere... ce părere aveți ?
' Nu mi-a răspuns nimic, dar a venit împreună cu mine. După ce am intrat la berăria „U slec- ny" *, mi-a zis, sorbind prima dușcă :
— Domnule, să nu-ți închipui că m-ați impresionat cu toba și berea dumneavoastră. Abuzați de situația avantajoasă în care vă aflați față de mine. În loc să împărțim cinstit banii...
— Cinstit ? Cum adică cinstit, din moment ce.vrei să-i împărțim ?
— Să-i împărțim cinstit pe din două, îmi răspunde. Nu ne cunoaștem și o să ne despărțim, apucînd-o fiecare în altă parte. Sînt sărac lipit pămîntului, dar domnule, cît de fericit aș putea fi ! Muzica ar trebui să cînte și eu aș comanda : Hangiule, încă un rînd ! Muzicanții să fie la ordinele mele ! Domnule, cunosc o speluncă, aici în spatele bisericii unde se adună tot felul de viermi, așa ca mine. E o speluncă unde oamenii vin să înjure, să scuipe și să bată cu pumnul în masă. În circiuma asta ni-meni n-a rîs niciodată, iar atunci cînd aude un cuvînt amabil, hangiul se rușinează. Aș intra, domnule în circiuma asta, aș chema un taraf și l-aș culca la pămînt pe hangiu, fiindcă el s-ar repezi să-mi aducă o cămașă de forță. Și apoi s-ar bea și s-ar mînca pe socoteala mea, domnule, s-ar mînca somon cu maioneză sau caviar și eu aș plăti tot, cine vrea bere de Plzen ar putea comanda bere de Plzen și oricine ar putea să comande bere amară, dulce, acră, verde, albastră — azi fac eu cinste — să bem pînă dimineața, pînă la ultima coroană ; domnule, ce e rău în asta, dacă vreau ^ă satur cel puțin trei metri de gîtlejuri flămînde și să transform o speluncă blestemată într-una fericită ? Nu mă interesează cine a pierdut banii, pe nimeni nu doare nimic. Nu i-am furat eu, n-am luat niciodată nici măcar un capăt de ață, sînt un om cinstit,

* La domnișoara (trad. din lb. cehă).

dar asta e un fel de dulce ispitire spre păcat care nu se va mai repeta ! Aş fi mai fericit decît dacă aş fi cîş- tigat la loterie... Oh, dacă aş şti cine i-a pierdut — dar e mai bine să nu ştiu. Vreau să fiu fericit pînă mîine dimineaţa" şi nimic mai mult !

încă o bere, comand eu, şi ajunge

— !Domnule, dacă vreţi pot să vă arăt unde se găseşte circiuma aia. Fără nici o obligaţie. Se numeşte „U jarniho vanku" [*], dar noi îi spunem „U prekousnute zizaly" [†]. Aţi vedea ce se poate face acolo. Dacă nu vreţi somon şi caviar, ar fi suficienţi şi cinci cîrnaţi ca să sature o burtă flămîndă. Iar în ce priveşte muzica, să nu vă fie teamă de cheltuială, fiindcă au acolo un tonomat vechi,. dar bun. Ştiu cum poate să cînte fără să bagi monezi în el. După cum v-am zis, e o speluncă ordinară, dar trebuie ca odată stăpînul să nu fie acasă. Cîte minuni s-ar întîmpla atunci !

Vorbea ca din somn, zîmbind parcă cuiva. îmi povestise atîtea despre spelunca aceea, încît devenisem curios. Deodată m-am surprins fă- cîndu-mi socoteala cît m-ar costa dacă aş hrăni o duzină de flăcăi cu cîte cinci crenvurşti şi cîte halbe de bere ar trebui să bea douăzeci de gîtlejuri însetate. M-am liniştit apoi la gîndul că nu mi-am trădat identitatea — Hladek nu bănuie cine sînt şi ce mutră ar face de-ar afla că vrea să corupă un poliţist ! îmi dădeam totodată seama că Hladek are de fapt inimă bună şi numai papionul nesuferit de la gît strică tot. Ar fi interesant de mers la circiuma „U prekousnute zizaly" şi de auzit cum cîntă tonomatul. Deodată mi-au trecut prin cap alte gînduri în legătură cu port- moneul găsit. Să fac o faptă bună şi să rămîn în acelaşi timp cinstit. Să satur capra în aşa fel încît să mai rămînă verdeaţă. Era exclus să inventez ceva deştept ! De cum o să intru înăuntru, spelunca aia vrăjită o să înceapă să rîdă şi să cînte fiindcă tocmai în portmoneu se află farmecul care. destramă blestemul. O să mă adresez atunci sufletelor care se odihnesc acolo-

— E foarte frumos tot ce-mi povestiţi, zic eu, dar v-ar lăsa c înştiinţa să jertfiţi un om sărac ?

— Sau un lacom, un cămătar, un şantajist, completează Hladek. Ce pedeapsă ar însemna asta pentru el ! Săracii nu ştiu ce înseamnă o mie de coroane !

A .început să-mi povestească despre un anume Honza 2ivan care a desenat scheletele îngrozitoare de pe pereţii cîrciumii, despre unul, Rudăcek care face nişte glume de te apucă plînsul, despre un anume Vaska care ţine cir- ciuma în semiîntuneric, despre Emanka care începe să urle şi să latre cînd cineva rîde din greşeală.

Am băut al treilea rînd de bere şi am plătit după care am ieşit afară. Nu hotărîsem încă nimic, dar el probabil vroia să mă conducă la circiuma aia tristă, de parcă era un lucru de la sine înţeles. Ştiam că mă duce într-acolo şi n- am obiectat nimic. Nu mi-a trecut prin cap să verific dacă am portmoneul, dar pe de altă parte aveam siguranţa pe care ţi-o dau banii, respectiv că nimic nu te poate surprinde sau pune în încurcătură. îru rest, mărturisesc că eram curios să văd cum arată cîrciuma. îmi trezea curiozitatea din punctul meu de vedere,

* „La vîntul de primăvară" (trad. din lb. cehă).

† „La viermele tăiat" (trad. din lb. cehă).

al apărătorului dreptății, așa cel puțin mă auto- convingeam. Am două portmonee, mă gîndeam eu : unul plin și altul gol. Oare cel gol n-ar putea Lmprumuta.de la cel plin o sută de coroane pentru seara de azi în contul recompensei de zece la sută ? Cît mi-a mai rămas oare după cheltuiala făcută — una de douăzeci sau una de cincizeci ?

M-am oprit în fața ferestrelor slab iluminate ale unei călcătorii și m-am cotrobăit prin buzunare, scoțînd portmoneul din buzunarul de la piept.

Deodată Hladek mi-l înhață și înainte să-mi revin din uimire dispare.

— Dumnezeul tău ! O iau la fugă după el, strigînd :

— Domnule Hladek! Ați luat portmoneul meu !

Nu știu dacă m-a auzit, dar am zărit o umbră care se strecura prin dreptul celui de-al treilea felinar. După colț strada era întunecată și nu-mi ardea să fug după el; o să te întorci, prostule, așa îți trebuie și mie la fel. Era exact tot ce-mi lipsea. Ia te uită, fluturașul * s-a așezat pe o floare puțin cam ofilită și de la prima vedere îndividul nu mi-a plăcut. Poate că n-a existat și nu există nici un fel de circiumă și totul e o invenție: Și cel mai mult îmi părea rău după spelunca aceea tristă. Dar, slavă domnului, bine că am ieșit cu pielea curată, cine știe în ce-aș fi intrat, iar pe cele cîteva coroane cheltuite să le ia dracul.

Dar ce văd — o umbră se furișează pe lîngă case. Domnul Hladek se întoarce, mă gîndesc eu, da așa e ! Transpirat tot și parcă încovoiat într-o parte, îmi întinde portmoneul :

— Știu, zice cu un aer abătut, că am pierdut în fața dumneavoastră. Sînteți detectiv !

— Da. Sînt, răspund eu, și să nu te mai prind pe aici, fiindcă pun mîna pe dumneata.

Mergea în urma mea ca după mort. Cînd am ajuns la poliție, l-am întrebat :

— Circiuma aia există sau nu ?

Există, mi-a răspuns vesel. Vă pot conduce pînă acolo...

Se făcuse tîrziu. Cine știe ce s-ar fi ■ întîm- plat acolo, poate m-aș fi făcut de rîs în circiuma aceea jalnică, slavă domnului că nu s-a întîmplat nimic, m-am gîndit eu, urcîn- du-mă în tramvai.

Imediat a doua zi am avut o treabă la direcție ceea ce mi-a convenit de minune. Am predat obiectul găsit direct la secția paisprezece și am răsuflat ușurat de parcă m-aș fi eliberat cel puțin de o- crimă. Reflectînd apoi lă felul cum m-a ispitit diavolul întruchipat de acel Hladek și cum m-a salvat îngerul păzitor în persoana aceluiași Hladek, am ajuns la concluzia că cele zece procente nu înseamnă mult în comparație cu tot ce mi-a fost dat să îndur.

Către ora cinci după amiaza l-am sunat acasă pe inspectorul Kliment de la secția paisprezece să-l întreb dacă a venit cineva după portmoneu. Nerecunoscîndu-mă imediat, a început să se răstească la mine enervat :

— Domnule, sînteți a treia persoană pe ziua de azi care întreabă de banii ăștia. I-am dat primului cetățean care s-a legitimat cu toate ■actele în regulă...

— Și cine a fost persoana aceea, l-am întrebat eu. Cum se numea ?

— Parcă, Arnost Chladek...

— Chladek, repet eu și simt cum încep să-mi zvîcnească mușchii de parcă aș fi conectat la curent electric. Nu avea papion roșu la gît ?

— Mi se pare că avea, răspunde Kliment.

— Un moment, zic eu, pun receptorul în furcă și mă duc imediat la secția paisprezece. Ei da, individul fusese într-adevăr Hladek, după legitimație ArnOst Chladek, chelner fără slujbă. Declarase că

* Joc de cuvinte: în limba *motylek* înseamnă iluturaș și papion.

banii aceia reprezentau economiile lui strînse în vremurile bune pe care îi pierduse în timp ce se ducea la cumnatul lui, hangiul pe care îl împrumutase cu bani. A descris corect portmoneul şi conţinutul lui şi i l-am dat.
— Frumos a operat băiatul, iar adevăratul lui proprietar. l-a pierdut. Şi cine a fost ce-a de-a doua persoană ?
După ce Kliment mi l-a descris, mi s-a părut că am halucinaţii. Îmi fusese descris cu cea mai mare exactitate Alois Kolinsky. Petele roşii acoperite cu pudră din jurul nasului nu puteau fi ale altcuiva. Acum am înţeles — Kolinsky ştia de la Hladek cîţi bani sînt în portmoneu. N-am mai oprit nici un trecător, dar mi se părea că toţi ar fi sărit dacă aş fi fost în încurcătură; nimeni nu mi-a arătat drumul fiindcă îl ştiam atît de bine încît am nimerit singur. Urc scările în fugă, ajung la etajul trei, apartamentul numărul nouăzeci şi nouă, vreau să sun, dar văd deodată o nouă. tăbliţă de aramă.

KAREL JAROLIMEK îmi ascut simţurile să văd dacă nu mă în- şală cumva. Nu e posibil să fi încurcat etajul — cobor încă o dată jos şi urc din nou scările. Kolinsky s-a mutat peste noapte — şi-a luat zborul — iar de azi dimineaţă aici iocuieşte domnul Jarolimek !
Din spatele uşii se aud ţipete şi gălăgie — un asemenea scandal nu poate face decît o femeie ! îmi lipesc urechea de uşă, nu se aude nici un cuvint, ci numai urlete, strigate şi plîn- sete. încep să sun şi în acelaşi moment se face linişte. Aştept şi ascult la uşă — nici o mişcare — sun şi din nou aştept —• tot nimic.

— Domnul Jarolimek ! strig, bătînd cu pumnii în uşă.

În cele din urmă vine să-mi deschidă. Bineînţeles că în faţa mea stătea Kolinsky. Văzîn- du-mă, începe să mormăie încurcat :

— Exact dumneavoastră mai lipseaţi. Poftiţi înăuntru !

— Am venit în legătură cu obiectul acela găsit. Ieri cînd am fost la dumneavoastră, aproape aţi ghicit cîţi bani sînt în portmoneu: Mi-a trecut imediat prin cap că nu sînteţi străin de pierderea lui. Azi dimineaţă m-am dus la secţia paisprezece şi n-am mai găsit portmoneul. Vi l-a suflat de sub nas un nenorocit pe care din fericire îl cunosc după nume. Şi dumneavoastră îl cunoaşteţi pe individul acela care a venit aici după mine. Desigur că dumneata îţi revendici aceşti bani. Dar ieri nu cunoşteaţi obiectul delict. Ieri nu eraţi încă sigur şi v-aţi grăbit să ajungeţi undeva repede şi tocmai asta m-ar interesa să aflu unde şi la cine anume v-aţi grăbit ? Domnule Jarolimek (Kolinsky s-a întristat) spuneţi-mi adevărul, cu cine v-aţi întîlnit ieri ? Cineva v-a adus aceşti bani şi i-a pierdut — am sau nu am dreptate ?

— Aşa e, răspunde Kolinsky şi mă priveşte cu un aer, de parcă ar vrea să ghicească cît ştiu şi cît nu. Deodată ia o hotărîre. îşi trage scaunul lîngă al meu şi începe să-mi zică cu voce gravă :

— O Set vă spun, începe el pe un ton misterios, am făcut rost de o colecţie de nasturi, una de agrafe şi alta de pene, ghiciţi de la cine ? De la proprietara unei case de modă ! Şi acum am rămas fără colecţie şi fără bani ! Doamna i-a pierdut în timp ce se grăbea la întîlnirea pe care ne-am fixat-o.

— Fugi de aici ! Dacă doamna i-a pierdut, dumneata n-ai dreptul să primeşti nimic. E paguba ei şi nu a dumitale.

— Ştiu, dar comerţul mi-e periclitat. Restul îl aranjăm noi între noi. E treaba mea dacă doamna Absolon îmi dă înapoi colecţiile sau mi le plăteşte încă o dată. Vă e suficientă această explicaţie, domnule Papăcek ? Vă mai pot spune că doamna Absolon e o persoană foarte inteligentă care vrea să folosească unele piese din colecţiile mele ca să creeze noi modele. Mi-a declarat că ele trebuie să

stimuleze fantezia în scopul unor creaţii valoroase da, aşa mi-a zis şi de ce n-aş crede-o ? Presupun că deplînge această pierdere...

— Aşteaptă ! îi zic eu ca să opresc acest torent de vorbe, deci nu vă interesează dacă îl găsim sau nu pe domnul Hladek ?

— Vai de mine, răspunde el încurcat. Cum să nu-mi pese ! V-aş rămîne foarte recunoscător şi eu şi doamna Absolon...

— Ascultă, domnule, îi spune eu. îmi venea pe limbă să-i zic domnule Jarolimek, dar m-am stăpînit. Ştiam că minte şi el ştia că eu ştiu că minte, dar cu toate acestea continua să-mi povestească nişte bazaconii, deşi era convins ră-n sinea mea rîd de ele. Il aveam la mînă cu deghizarea în domnul Jarolimek ş! nu mai vroiam să folosesc acest nume, fiindcă ar fi însemnat că-mi bat joc de adversarul învins ceea ce eu nu vroiam. Aşa încît i-am spus :

— Ascultă, domnule, doamna Absolon nu se află acum din întîmplare în vizită la dumneavoastră ?

M-a privit cu un aer care dădea la iveală hotărîrea de a continua jocul şi de a nu se lăsa bătut atîta vreme cît eu îl lăsam să continue jocul. Mi-a şoptit încet :

— Nu e domna Absolon ! E fata mea.

— Fata dumneavoastră ? exclam eu uimit. Vreţi să vă însuraţi ?

Kolinsky mă priveşte cu un reproş atît de mare de parcă l-aş fi învinuit cel puţin de păcatul din Sodoma după care-mi face semn cu ochiul către cealaltă uşă. Şi deodată canaturile uşii se deschid brusc şi în pragul ei apare o femeie. Putea să aibă în jur de patruzeci de ani, mai mult nu. Era înaltă şi zdravănă, cu un nas mic cît un degetar, dinţi de cal şi ochi verzi ca luminile unui semafor.

— Face nazuri, asta e chestia, începe ea să vorbească sacadat de parcă taie tăiţei. De ce să mă ţină închisă, sînt vreo urîtă de aia să-i fie ruşine să mă scoată în lume ?

L-am privit pe Kolinsky aproape cu teamă, gîndindu-mă de unde a culeş o asemenea creatură, în timp ce el stătea cu ochii plecaţi în jos de parcă i-ar fi fost ruşine.

— Doamnă, numele rffieu e Papâcek, mă prezint eu pe jumătate acelei femei ca să confer scenei o notă civilizată.

— Numele meu e Marenka Rydlikovâ. îmi' pare bine, răspunde ea, întinzîndu-mi mina. Se vedea imediat eă ştie să se poarte. Zîmbetul îi umaniza chipul, înfrumuseţîndu-l într-o oarecare măsură.

— V-am auzit cum şuşotiţi ceva şi eu sînt curioasă ca orice femeie, spune ea, făcînd pe rusinoasa şi-si întinde buzele peste dinţii ascuţiţi.

— N-am vorbit nimic important, Marenko, o linişteşte 'Kolinsky cu o voce gravă, n-ai vrea să ne serveşti cu un ceai sau cu o cafea ?

— V-aş servi, răspunde Marenka, dar n-am din ce. Nu există în toată casa o firimitură de zahăr şi nu se cade să servesc un musafir cu cafea amară.

— Atunci, dă o fugă după zahăr, Marenko, îi spune el mieros, încercînd să scape de ea pentru cîteva clipe.

— Dar de unde bani ! răspunde Marenka, iritată pînă la lacrimi.

— Am pierdut tot, domnule, îmi spune ea printre lacrimi. Şi banii şi dragostea lui. Nici nu mai vrea să audă de nuntă...

— Va să zică, domnişoară, dumneata ai pierdut portmoneul ?

Aveam aerul că nu pricep nimic, dar începusem să bănui cum stau lucrurile la auzul ucelor ţipete din. spatele uşii.

— Păi, cine altcineva, plîngea sărmana femeie, banii ăia erau zestrea mea, i-am dat odată ceva, două mii şi acum îmi mai rămăseseră cinci mii. Dar pe ăştia nu-i dau decît după nuntă.

M-am uitat la Kolinsky şi am văzut cum începe să se strîmbe plin de scîrbă. Pentru moment m-am înfuriat foarte tare pe el.

— Domnişoară Rychlikovă, sînteţi atît de sigură că acest domn o să se însoare cu dumneavoastră ?
— Trebuie ! răspunde Marenka, chiar dacă face mofturi. Mi-a promis în scris negru pe alb cu semnătură.
— A semnat cu numele de Kolinsky ? o întreb eu pe femeia aceea înşelată ca să o ajut să afle adevărul gol-goluţ.
— Nu cunosc nici un domn Kolinsky, îmi răspunde femeiea, revărsîndu-şi toată ura asupra mea, a semnat Karel Jarolimek, nu-i aşa, dragul meu Karel !
— Stimată domnişoară, ai căzut în mrejele unui excroc sentimental. Acest domn nu se numeşte Jarolimek, ci Kolinsky şi nu-l interesezi atît dumneata, cît banii dumitale...
Il privesc aspru pe Alois şi duc mîna la revolverul din buzunarul de la spate al pantalonilor — dar degeaba — Kolinsky stă ca o curcă plouată. În schimb femeia a devenit parcă întruchiparea furiei. S-ar fi năpustit asupra mea, dacă Kolinsky ar fi rostit un singur cu- vînt în apărarea lui. Dar după tăcerea lui, şi-a dat seama că a minţit-o.
— Canalie ce eşti, mişelule ! ţipă femeia, pregătindu-se să-şi înfigă unghiile în obrazul lui. A trebuit să o opresc, ţinînd-o de mînă.
— Atunci aşteaptă tu ! îl ameninţă ea cu pumnii, o să plăteşti scump că ai înşelat o fată cinstită, ţi-arăt eu ţie... !
— Potoleşte-te, domnişoară, îi spun eu.
— Mai bine că am pierdut portmoneul, mi-ar fi luat şi ultimul bănuţ şi apoi ar fi dat bir cu fugiţii. Aşa mi-l păstrez bine.
— O să mergeţi împreună cu mine, domnule Kolinsky. Pregatiţi-vă de drum.
— Aşa, care va să zică, sînteţi copoi şi vreţi să mi-l închideţi — şi eu ce-o să fac după aia, nu-l las nicăieri, aranjez eu ca să mă ia...
— Dar va trebui să-l întreţineţi. Cu ce vă ocupaţi ?
— Sînt bucătăreasă şefă la spitalul din Vi- nohrad. Să nu vă fie teamă, îl pun eu la treabă, de data asta n-o s-o mai întindă...
— Atunci, vreau să-ţi zic ceva, Kolinsky. Dacă te însori acum imediat cu domnişoara Rychlikovâ, am uitat tot. Şi tăbliţa aceea de pe uşă să dispară imediat ! Ce spui de asta ? Vrei să te însori sau nu ?
— Oricum aş fi luat-o, zice el acru, rugîn- du-mă imediat în semn de răzbunare să-i fiu martor.
— Ce ghinion am putut să am, mi-a zis el la nuntă după ce vinul îi dezlegase limba. Ce vină am eu ? Mi-aţi distrus meseria frumoasă pe care o aveam şi a trebuit să mă specializez în alt domeniu. De-abia reuşisem să mă orientez, nici măcar n-a apucat să mi se "usuce noua firmă şi trebuie s-o dau jos. Ce ruşine, Isuse Cristoase — era prima femeie cu care vroiam să încep şi acum trebuie să mă însor cu ea..."
Au făcut nuntă mare şi au fost servite atîtea feluri de mîncare încît greu puteai să le faci faţă. Şi cam după al nouălea rînd de băutură îi spun eu mirelui :
— Domnule Kolinsky, ar trebui să vă notaţi în istoria dumneavoastră culinară cu ce preparate aţi fost servit şi la ce v-aţi gîndit în timp ce mîncaţi s-au poate vi s-au amestecat toate în cap şi-n stomac.
Iar el îmi răspunde cu obrajii încinşi :
— Mi-am notat deja, domnule inspector, n-aţi văzut şi-mi întinde un meniu lung cît o zi de post.
— Dacă aceasta e o dovadă a prelungirii vieţii, înseamnă că e valabilă pentru cel puţin o săptămînă !
— Şi pentru că mireasa vroia să afle despre ce discutăm, i-am zis :
— Doamnă Kolinsky, nici nu vă puteţi închipui ce soţ extraordinar de pedant şi ordonat aveţi.
— E atît de tipicar încît îşi notează ori de cîte ori strănută şi sughiţă...
Ultimele vorbe le-a completat mireasa, domnilor.

— Şi acum, domnilor, trebuie să termin istorioara despre Hladek sau Chladek. L-am găsit înainte de nuntă. În fiecare seară o porneam pe "străzile cartierului 2izkov şi intram prin cîrciumi. Bineînţeles, n-am găsit circiuma „U jarniho vanku." Dar a treia zi, pe la ora zece seara aud muzică cîntînd dintr-o cîrciumioară şi imediat mă îndrept într-acolo. Şi de cum am intrat înăuntru, mi-am dat seama că am nimerit bine. încă de la intrare am văzut şezînd sau stînd în picioare lîngă butoaie tot felul de indivizi suspecţi care beau la repezeală de parcă se luau la întrecere. Pe jos un infirm sprijinit de o ladă cînta la acordeon, de fapt nici nu şedea, nici nu stătea în picioare, ci numai se sprijinea, fiindcă n-avea picioare. Mişunau pe acolo tot felul de orbi, cocoşaţi şi alţi stigmatizaţi ieşiţi din cine ştie ce gaură şi toţi turnau în ei, iar la closet era o înghesuială mai-mai să se rupă uşa. Toţi îşi turnau bere din butoaie ! Alergau, se învîrteau şi prin curte, dar cel mai mare scandal era în cîrciumă. Mă înghesui şi eu înăuntru, cad peste un corp omenesc care sta tolănit pe jos şi mă ciocnesc cu un cerşetor care ţinea-n mînă o halbă plină.; i-o răstorn şi el aleargă imediat după alta.
îmi plimb privirea prin local în care era un fum să-l tai cu cuţitul. Tonomatul cînta „Numai tu, căluţul meu", de la o masă zbierau „să cîn- tăm toţi în cor", iar sub lampă ţopăiau două babe cherchelite. Toţi se îmbrăţişau şi beau, paharele zornăiau din cauză că ciocneau şi toastau mereu pentru sănătate. în cele din urmă m-am obişnuit cu fumul, dar nu l-am zărit nicăieri pe Hladek sau Chladek. Am luat un scaun, aşezîndu-mă la o masă :
— E liber, vă rog ?
— Ihi, ăla nu se întoarce aşa de repede. Abia mă aşez şi mă trezesc înainte cu o halbă de bere. Nu ştiam ce să fac. Eu, poliţist în exerciţiul funcţiunii, nu o să mă las cinstit din bani furaţi ! Aşa încît spun :
— Plătesc imediat !
Şi nu apuc să termin ce-am de spus că toţi de la masă încep să rîdă în hohote.
— Vrea să-şi plătească ! Hahaha ! A căzut din cer ! Hahaha ! E de la balamuc ! Şi imediat au venit cu halbele lîngă mine să ciocnim. Ce era de făcut ?
Ca să nu le stric bucuria, am băut cu toţi cei care stăteau la masă. Şi imediat mă trezeam cu altă halbă în faţă. Aşa nu mai merge, mă gîndesc eu.
— Dar ce sărbătoriţi aici ? îl întreb eu confidenţial pe vecinul de lîngă mine care-mi vîra sub nas o conservă de peşte, ce dădea roată mesei.
— Ei, un prieten, om bun, a cîştigat un milion !
— Care e ? îl întreb.
— Uitaţi-vă, sade acolo, lîngă vaza aceea cu flori de sub fereastră.
Mă uit spre oglindă şi-l văd pe Hladek sau Chladek. M-am mirat foarte tare. Domnilor, îmi închipuiam că stă cel puţin la o masă şi cînd colo, stătea rezemat de un perete, plim- bîndu-şi privirea prin sală cu un zîmbet absent. Ciocnea fără nici un elan, numai de obligaţie nu cînta, nu vorbea, dar se simţea fericit în colţişorul lui liniştit.
— Cum să ajung la el ? mă gîndesc. Nu pot fi de acord cu aşa ceva fiindcă lumea chefu- ieşte din bani furaţi, iar eu sînt în exerciţiul funcţiunii.
Mă găseam deja la a doua halbă şi mă gîn- deam că o achit după aceea. ,
In sfirşit a sosit momentul cînd nefericitul acela a ieşit afară. M-am apropiat de el :
— Domnul Hladek sau Chladek ?
M-a recunoscut imediat fără să se sperie prea tare. Parcă mă aştepta. ■
— Sînteţi cumsecade că aţi venit, zice, dar trebuie să fi venit aseară, de două zile o ducem într-un chef. Aşezaţi-vă aici lîngă mine, mîine poate să vină şi potopul !

— Chiar azi o să vină, îi spun, arătîndu-i insigna de sub rever. A început să fluiere prelung. Am ieşit în curte şi ne-am retras în spatele şopronului.

Privindu-l, tot mi se părea că-i lipseşte ceva. Mă uit la gît şi îmi cade fisa. Îi lipsea papionul cu model roşu. În locul lui .avea unul nou de culoare albastru închis cu buline albe.

„Omul ăsta parcă arăta altfel. Şi mi se părea curios că poartă papion cu buline albe," mi-am zis eu, „oare, pentru că-mi plac bulinele albe ? I'arcă vroia să-mi mulţumească, îmbrăcîndu-se frumos, dar datoria rămîne datorie."

— Veniţi împreună cu mine. Cum staţi cu cheltuielile ? Cît v-a mai rămas ?

— Mulţumesc bine, am achitat deja. Mi-au mai rămas două sute. Restul s-a dus. A scos portmoneul acela blestemat şi l-a deschis. Inlr-adevăr nu mai erau în el decît două hîrtii n cile o sută.

- Pentru ultimul rînd. Mai vreau să comand o bere amară pe care trebuie s-o plătesc extra. Dacă aţi fi atît de amabil..

— .Omule, ai înnebunit ? îl întreb eu, luînd o mină oficială. Dă încoace portmoneul !
— încă un rînd, spune el cu lacrimi în glas, şi apoi vin cu dumneavoastră...
— Omule, zic eu, înţelegîndu-l în momentul acela, fugi ! Dar să te întorci repede !
— Domnule inspector, dumneavoastră n-aţi vrea să bem împreună ?
— Nu, îi răspund, coborîndu-mi privirea şi văd că în picioare are aceleaşi scroabe. M-am înfuriat.
— Sărmane binefăcător, n-ai putut măcar să-ţi cumperi nişte ghete noi.
— Mi-am cumpărat, îmi răspunde, înroşin- du-se tot. Le-am lăsat acasă fiindcă mă strîng.
Mi-am dat seama imediat că minte. L-am aşteptat în faţa cîrciumii. A venit cam peste un sfert de ceas, aducîndu-mi un păhărel cu bere amară. Spune-ţi-mi, domnilor, cum puteam să-l refuz ?
Şi în general, cu firea asta a mea, cum puteam eu să rămîn detectiv ?
LA O FERASTRUICA ÎN POD
AM AVUT UN VIS FOARTE ÎNCÎLCIT, dar spre dimineaţă nu au mai rămas din el decît nişte crîmpeie. Amintindu-mi-le şi punjndu-le cap la cap am constatat că memoria m-a părăsit exact în locurile unde se petreceau cele mai grozave lucruri, ieşite complet din sfera imaginaţiei fecundate de mintea omenească.

Am adunat prin urmare fragmentele ce rezistaseră pînă în zori şi ajutat de fantezia mea prozaică am înlocuit locurile pe care cenzorul necunoscut al viselor le ştersese gelos din memoria mea.
Ceea ce urmează 1 u este deci o poveste sau un vis. Sînt amîndouă luate la un loc.
Am visat că mă întorceam acasă de la cinematograf şi mergeam pe o scară lungă din marmură neagră.
Văzusem filmul „Caruselul mizeriei" şi în memorie îmi rămăsese figura înaltă şi maiestuoasă a prinţului general Eremis care prin dimensiunile ei dominase întreaga acţiune a filmului. Eram complet pătruns de tragismul acestui personaj şi toţi cei cu care veneam de la film rămăseseră uimiţi de soarta lui dramatică.
Auzeam voci care şopteau în jurul meu :
— Generalul Eremis ! Generalul Eremis !
Acest Don Juan sclipitor cu un chip remarcabil, încadrat de o pereche de favoriţi cu formă ciudată trebuie să fi uimit la prima vedere spectatorul neavizat.
Generalul Eremis îşi cîştigase merite incontestabile pentru cauza tinerei republici şi ca ministru de război discreditase familia domnitoare, compromiţînd-o printr-o serie de scandaluri în faţa poporului. Generalul în vîrstă pe atunci de patruzeci de ani îşi pusese chipul falnic şi trupul atletic în slujba patriei.
Regele bătrîn şi sărac cu duhul a fost fermecat de personalitatea lui şUl-a acoperit cu favoruri şi onoruri, deschizîndu-i toate uşile palatului şi porţile gîndurilOr ce-i treceau prin minte. în felul acesta şi-a pus sub tron cu propriile lui mîini o maşină infernală care era însă din aur bătut în briliante.
S-a întîmplat la un bal dat la curtea regelui tocmai în ziua cînd firele întrigilor urzite de general s-au împletit într-o singură funie monstruoasă şi s-a emis ordinul ca monarhia să fie sugrumată.
Totul a început la miezul nopţii cînd balul atinsese culmile sale, înspumîndu-se şi prelin- gîndu-se ca acea cupă de şampanie pe care regele înconjurat de suita sa o ridicase în sănătatea monarhiei. în acel moment generalul Eremis a intrat într-un conflict cu prinţul Eugen pe care băutura îl încălzise peste măsură. Disputa se purta în jurul unui lucru lipsit de importanţă şi anume în jurul numelui de botez al unui strămoş depărtat dintr-o ramură colaterală a dinastiei regale. Vinul turnat în conţinu întetea această ceartă în care prinţul avea dreptate, iar generalul mintea cu premeditare ; prinţul cu sîngele înfierbîntat îl jigni pe general. Şi generalul tocmai asta vroia. într-un moment în care nimeni nu se aştepta Eremis îl prinse pe Eugen de cingătoare şi aşezîndu-l pe genunchii lui, începu să-l pocnească cu sete. Toată lumea a fost cuprinsă de spaimă. Regina sări în ajutorul odorului iubit şi al moştenitorului tronului, dar deodată — vai, ce grozăvie, încasă şi ea o nuia peste fustă.
Regele sări» în picioare, apucă cupa de şampanie şi o azvîrli în Eremis. Generalul se aplecă cu iuţeală, iar cupa sparse o oglindă. Pentru regina superstiţioasă acesta era lucrul cel mai rău ce se putea întîmpla. Leşină de groază în l'uţa oglinzii făcută ţăndări. Regele îşi trecu mîna prin părul alb şi des şi ca din senin începu să plîngă în sughiţuri. Se opri repede şi porni să zbiere. Apoi o luă la goană după general, străbătînd sălile şi încăperile palatului, îndreptîndu-se către grădina de iarnă. Acolo îl ajunse din urmă pe intrigant. Se luară la bătaie, rostogolindu-se pe scări. Şi în timp ce se dădeau de-a berbeleacul în jos, regele observă că favoriţii generalului ce-i încadrau faţa erau îmbibaţi de sînge ca două coarne.
Regele Începu să-i smotocească în mîini pînă ce ţîşni slngele. Dar nu generalului îi curgea sînge, ci rrywlui, din nas.
Generalul scoase un răcnet de durere, ţinîndu-şi însă tare favoriţii ca să nu poată

fi smulşi. Treptele cu o sută de capete urmăreau această încăierare cu spaimă şi încordare. Galeriile şi rampele s-au umplut şi ele de oameni înghesuiţi unul lîngă altul. Se dădea un duel pe viaţă şi pe moarte între monarhie şi republică. La un moment dat se auzi de sus un strigăt :

— Arde ! în dormitorul Măriei Sale arde !

Aşa era. La fereastra din capătul curţii luase
foc o perdea, iar limbile flăcărilor se prelingeau jalnic pe jaluzelele din frasin, arzîndu-le ca pe un ştrudel.

Se executa astfel numărul următor din acest complot bine gîndit. Notabilităţile distinse şi personalităţile de vază ce luau parte la balul regelui se transformară într-o masă de oameni zăpăciţi şi dezorientaţi care se mişcau de colo colo. Au năvălit în curte, îndreptîndu-se către cealaltă aripă a palatului şi în trecerea lor prin camerele fără număr au distrus vaze şi statui, mese cu flori şi au smuls draperiile. Iar uşile, gîtul încăperilor, trosneau în această înghesuială nemiloasă.

Şi din nou se auzi un ţipăt :

— În sala de dans se trag focuri !

Şi puhoiul de oameni o luă la fel de orbeşte înapoi pe acelaşi drum.

Uşa e încuiată ! Nu cedează la nici un fel de opintire. Mulţimea sălbatică se înghesuie lîngă gaura cheii dincolo de care continuă duelul întrerupt pe scări. Sîngele ce i-a împroşcat pe cei doi rivali ţîşneşte din nasul regelui, iar încăierarea de pe scări nu a fost decisivă. Lupta în stil liber îşi va spune ultimul cuvînt. După douăzeci de lovituri uşa cedează şi mulţimea dă buzna în sală.

Cei d-oi zăceau întinşi pe parchet, îşi lingeau rănile şi se blestemau. Regele avea o rană la piept, una în umăr şi abdomenul străpuns de două ori. Generalul avea o ureche smulsă, strivite cinci degete de la o mînă şi un genunchi. Astfel s-a încheiat seria scandalurilor pe care le-a început şi le-a determinat generalul Ere- mis ca să răstoarne monarhia. Scopul lui a fost atins. Regele a murit a doua zi. Regina a înnebunit, iar prinţul moştenitor Eugen a dispărut, fugind chiar în aceeaşi noapte într-o direcţie necunoscută.

Republica s-a născut într-o atmosferă de sărbătoare şi însufleţire. Dar generalul Eremis care îşi făcuse leagăn din sicriul monarhiei a avut parte de o crasă nerecunoştinţa. Lupta singur îţi războiul iniţiat de el însuşi, folosind mijloacele cele mai ordinare, fiindcă scandalurile provocate în interesul republicii l-au compromis. După ce s-a însănătoşit, a rămas fără o ureche, fără cinci degete, şchiop de un picior şi l-au învinuit de crimă. Capul lui a fost sacrificat. Toţi prietenii au început să se ferească de el şi l-au părăsit. A fost expulzat din ţară invalid şi privat de avere.

Şi astfel în scena finală a filmului într-un oraş imaginar şi-a făcut apariţia un cerşetor şchiop, îmbrăcat în pantaloni de general şi lampasuri galbene. Avea trupul şubrezit, dar chipul era strălucitor, neînfrînt şi mîndru în semeţia lui. Superbii lui favoriţi au rezistat decăderii şi reflectau o anume încăpăţânare şi încă posi-. bilitatea unei ultime victorii. Nasul acvilin care suferise şi el pentru un'ideal îmbătrînise şi nu mai credea în favoriţii semeţi. În schimb bărbia tînără şi golaşă părea o pernă de copil pe faţa lui. Şi dacă nu ar fi fost bărbia aceasta fără mustăţi, favoriţii nu ar fi existat iar fără favoriţi nu ar fi existat republica. Iar acum ajunsese'un cerşetor.

Acţiunea era sălbatică ca în Kurdistan, dar toate acestea sînt elemente colaterale ; important este că imaginea generalului mi-a rămas întipărită în memorie la fel ca acele trepte lungi şi negre pe care le-am coborît cînd m-am întors acasă de la cinematograf. Iar .pe ultima treaptă şedea un cerşetor care semăna leit cu generalul Ereittis.

Trupul firav de cerşetor îmbrăcat în zdrenţe se legăna mereu în urma mulţimii ce se îndepărta, întoreîndu-se către cei ce se apropiau întinzînd şapca în mîna dreaptă şi o. mănuşă în stînga. Dar favoriţii lui rămîneau semeţi şi în-dărătnici, încadrînd o bărbie aproape copilărească, albă şi netedă ca o perniţă. Toţi au observat această asemănare extraordinară şi monezile curgeau în şapca lui de cerşetor. Lumea se grăbea undeva, nimeni nu se oprea, oamenii aruncau banul şi apoi plecau.
Numai eu nu mă puteam desprinde de acest cerşetor ce coborîse de pe ecran, aşezîndu-se pe trepte. Cine era el ? Era oare într-adevăr generalul Eremis ? Sau era un cerşetor isteţ care specula asemănarea lui cu generalul. încropindu-şi astfel un mod de trai ciudat ? Stătea aici seară de seară, aşteptînd sfîrşitul filmului pentru a specula compătimirea publicului provocată de soarta jalnică a generalului. Şi deodată mi-am. adus - aminte că şi eu am trăit ceva asemănător.
Am întîlnit cîndva un cerşetor care^ semăna în mod incredibil cu personajul unei poveşti ilustrate dintr-un calendar: Era o istorioară prin excelenţă sentimentală despre şeful unui ocol silvic cu foc în obraji. Chipul lui ieşea din comun printr-o pată mare de culoare ruginie ce-i acoperea obrazul stîng, întinzîndu-se şi pe gît, asemănătoare imaginii unei păduri în flă^ cări. Şi în focul de pe acest chip se mistuiau toate pasiunile lui, iar el continua să rămînă holtei. Dar era fericit şi fără femei fiindcă nu avea de-a face cu oameni, ci cu păduri. Şi acest şef de ocol silvic a fost condamnat la închisoare pe viaţă printr-o eroare justiţiară.
De treizeci de ani trăia numai cu imaginea pădurii sale pe care o cunoştea în cele mai mici amănunte. Purta în suflet pădurea întreagă pe care o cercetase mai temeinic decît propriul său buzunar. Ştiind că se apropie ziua detenţiunii, rătăcea prin pădure zile şi nopţi de-a rîndul, luîndu-şi rămas bun de la fiecare copac în parte. Le examina scoarţa cu cea mai mare atenţie şi privea ceasuri în şir anumiţi copaci ca să-şi întipărească imaginea lor în minte. În mijlocul pădurii creşteau cîţiva pini de care se despărţea ca un îndrăgostit. Îi strîngea în braţe şi. săruta scoarţa lor de culoarea bronzului, se căţăra în vîrful lor, le număra crengile şi le privea din toate părţile pentru a le învăţa pe dinafară. Astfel înarmat, cu simţurile saturate de imaginea pădurii s-a dus la închisoare.
Aici în fiecare zi îşi evoca în minte alt copac, închipuin- du-şi că se joacă cu el. îşi aducea aminte de expresivitatea scoarţei lui, de un anumit grup de crengi, de personalitatea fiecărui copac. Unii erau deja arbori bătrîni.
într-un alt loc din mintea lui se aşterneau luminişurile cu fragi roşii şi'un pîrîiaş ce curgea printre ferigi. Obsedcft de amintiri ieşea din temniţă şi rătăcea prin poienite, vizita muşuroaiele cunoscute, vizuinele iepurilor, pepinierele, dădea la o parte cetinile scunde ale molizilor culcaţi la pămînt şi descoperea sub ele ascunzători secrete ce formau nişte împărăţii mici şi rotunde fiecare deosebită în felul său, iar el şi le amintea pe toate. Cele mai multe griji îi provoca o mică pădurice pe care o sădise imediat înainte de plecare, îşi închipuia cît de exuberant se dezvoltă ea şi ca să n-o piardă din vedere o lăsa în fie-care an să crească cîte puţin în memorie.
Pe un perete al închisorii însemnase cu creionul prima înălţime a copăceilor şi în fiecare dimineaţă ridica puţin seninul, simţind o dulce înfiorare a trupului.
Dar pe măsură ce îmbătrînea, culorile pă-durii păleau, reliefurile încrengăturilor din capul lui începeau să se şteargă, gravurile crengilor erau spălate încetul cu încetul de ploaia cenuşie a zilelor. începu să confunde copacii între ei, să nu le mai recunoască crengile şi să nu le mai

deosebească scoarţa. Uneori se chinuia ceasuri întregi ca să-şi aducă aminte de locul unde se găsea un muşuroi pe care îl muta apoi încet dintr-o parte în alta. Pe nesimţite» încetă să mai ştie cum arată fundul fîntînii cu ale cărei pietricele de mozaic îşi pavase un mic locuşor din minte.
Şi cînd după treizeci de ani a fost recunoscută greşeala, i s-a dat drumul în libertate, acordîndu-i-se titlul de inspector silvic. Avea toată faţa brăzdată de cute şi pete. Şi bătrî- nelul care tremura din toate încheieturile, ştirb şi chel a luat-o la fugă prin pădurea lui. Dar cît de tare s-a speriat, văzînd că pădurea nu mai seamănă cu cea care zăcea în fiinţa lui de peste trezeci de ani.
Era ceva cu totul diferit. Acolo unde înainte se întindea pădurea, acum se afla un luminiş, iar dincolo unde se găsea luminişul se afla acum pădurea. Nici pîrîiaşul nu mai curgea pe acolo, în jurul lui erau numai copaci străini, păsări străine, animale duşmănoase.
O luă la fugă înpoi.
Nu mai avea forţa suficientă să înceapă o nouă iubire. Această pădure nouă avea nevoie de o nouă dragoste, iar el era deja prea bătrîn, mult prea bătrîn.
Astfel s-a terminat această poveste.
Şi într-o zi, la o săptămînă după ce am citit-o, în timp ce mă grăbeam foarte tare să ajung la film, îl văd pe bătrînul cerşetor îmbrăcat. într-o bluză de brigadier silvic, cu obrazul stîng în flăcări ca o pădure ce se stinge...
Dumnezeule, era şeful ocolului silvic dir» calendarul meu ! Am vrut să mă opresc, dar era prea tirziu şi eu aveam bilete-la galeria a noua !
La- teatru am uitat aproape complet de această întîmplare. Dar acum brusc mi-au reapărut în faţa ochilor pădurarul din poveste şi dublura lui cu foc în obraz...
Între timp mulţimea trecuse. Treptele cinematografului erau pustii. Numai cerşetorul aşezat pe ultima treaptă îşi număra mărunţişul. Cînd s-a ridicat să plece, m-am hotărît să-l urmăresc.
Şchiopăta încet, trăgîndu-şi piciorul stîng fără să-l poată îndoi din genunchi, la fel ca generalul din film ce avea rotula făcută ţăndări !
Dar de ce oare acest comediant continua să se prefacă şi după ce cortina căzuse şi nimeni nu-l mai privea ? Pe mine totuşi nu mă văzuse f Mergeam cam în urma lui cu treizeci de paşi, străbătînd străzile în miez de noapte, iar el nu se uita de loc înapoi şi şchiopăta încet, dar sigur cu pasul rănit al generalului Eremis. Multă vreme m-am ţinut după el în tăcere. Mergea cu siguranţă pe strada principală după care o coti pe o mică ulicioară ; un singur felinar cu gaz şi sită spartă arunca o flacără otrăvitoare şi verzuie. M-am gîndit că se va opri undeva lîngă o uşă, că va bate sau o va deschide, dar el a trecut şi de această ulicioară, cotind întruna mai întunecoasă şi mai muţdară... A urmat apoi un întreg labirint de străduţe pe care mergea repede, şchiopătînd, fără să se răzgîndească la nici un colţ.
M-am hotărît să-l ajung din urmă şi să-l întreb direct cine este. Dar pe măsură ce iuţeam . pasul, începea şi el să şchioapăte mai repede, iar atunci cînd am început să fug după el, a dispărut.
Am constatat că ştie să fugă foarte uşor şi iute, lovindu-se cu piciorul şchiop de caldarîm. În cele din urmă am priceput: şi-a dat seama că îl urmăresc şi vroia să scape de mine !
Am încercat încă o dată să-l ajung din urmă, dar el începu să fugă atît de caraghios încît m-am oprit, nepuţîndu-mi stăpîni rîsul.
Şi spre mirarea mea s-a oprit şi el, aşteptînd să o iau din nou la fugă. Părea că doreşte să fie urmărit ! Poate îi serveam drept paratrăsnet pe acoperişul ospiciului ? Îşi potrivea şchiopătatul după mersul meu. Mergea, stătea sau alerga,

iar distanţa dintre noi rămînea ne-6chimbată.
Mă săturasem. Ca să fiu sincer îmi irosisem cea mai mare parte din curaj mergînd pe străzi pustii, iar restul puterilor îmi ajungeau tocmai pentru drumul de înapoiere. M-am întors cu spatele la el şi am cotit-o după colţ ca să-mi dispară dini ochi maimuţoiul acela. M-am mirat grozav, constatînd că străduţa pe care o cotisem dădea în strada principală. Ce întîmplare ! îmi închipuiam că nu o să mă mai descurc din labirintul acela şi cînd colo mă trezesc stînd pe asfalt în mijlocul liniilor părăsite, încercînd să văd pe unde am ieşit.
Ultimul vagon gol al tramvaiului frînează la o curbă şi scrîşnetul lui sună fals — totul este zadarnic — şi sunetele şi becurile din vagon. Simt că mă cuprinde o tristeţe ciudata provocată de spaţiul gol iluminat brusc care se îndepărtează...
Mă îndrept încet către casă, trecînd pe lîngă cafenelele somnoroase care îşi sting luminile, amintindu-le oaspeţilor discret că-i aşteaptă paturile făcute. Ici colo se mai văd cîteva chipuri singuratice şi plictisite cufundate în ziare (care peste o clipă se vor transforma într-u'n morman de hîrtie), încercînd să mai prindă din ele la iuţeală cîte ceva din bătaia timpului şi fanfarele zilei care a trecut.
Deodată privirile îmi sînt atrase de ferestrele uriaşe ale unui restaurant luminat din belşug. Se aude cîntînd muzica, iar prin deschizăturile ferestrelor de culoarea lunii se "zăresc candelabre luxoase, încărcate cu becuri, mult aur şi strălucire. Pentru o clipă am simţit o anume curiozitate, invidie şi dorinţa de a fi la fel de fericit ca oamenii aceia străini inundaţi de lumină şi muzică. De aceea mi-am lipit ochiul de deschizătura dintre două perdele şi am rămas- mirăt, văzînd o serie de scaune goale. Mesele erau acoperite cu feţe de masă de un alb strălucitor, pe ele se aflau vaze cu flori, pahare, de cristal, frapiere de şampanie — totul era pregătit pentru petrecere, lipseau numai băutorii şi vinul.
Dracu să-i ia de oaspeţi ! Orchestra tocmai interpreta în surdină o arie visătoare din Madame Buterfly. Uitîndu-mă prin toate deschizăturile am reuşit să văd şi o parte din orchestră urcată pe podium şi chelnerii care se agitau de colo colo. Dar oaspeţii unde au dispărut ? După o clipă am observat, firește, în măsura în care îmi permitea unghiul optic al crăpăturii cum chelnerii ce treceau în zbor pe scenă, se grăbeau mereu într-o singură direcţie, întor- cîndu-se apoi pe aceeaşi cale printre mese. În cele din urmă, uitîndu-mă pieziş prin crăpătura din marginea ferestrei am observat că masa în jurul căreia roiau chelnerii se găsea într-un fel de/ nişă elegantă în perete, avînd pardoseala ridicată cu două trepte. într-acolo se îndrepta şi se concentra splendoarea de stucatură a acestei săli cu o vegetaţie luxuriantă în spiritul „secesion".
Eram foarte curios să aflu ce societate stranie se găseşte acolo. Ce le-a venit oare să bea pînă la. ore atît de tîrzii într-o sală uriaşă, iluminată orbitor de becurile candelabrelor? Deodată mi-a venit ideea să mă uit după colţ unde probabil se mai găsea o fereastră cu vederea spre acea nişă.

Şi am avut noroc. Perdelele de la fereastră orau date la o parte puţin mai' mult şi am zărit imediat masa pentru care ardeau cu risipă sute de becuri. Cu stupoare am constatat că la masă sade un singur om ! Bărbatul tocmai termina de luat masa. Cu mişcări iuţi ale şervetului îşi ştergea cu grijă mustăţile, dovedind un simţ dezvoltat al curăţeniei. îmi închipuiam că mai are un şervet sub bărbie, dar ulterior am observat că-şi păstrează barba într-un săculeţ din mătase albă. Firește era foarte mîndru de barba sa curată pe care o proteja astfel de firimiturile perfide ale cinei. Acum după ce a terminat de servit masa îşi dă jos cu o gingăşie, ceremonioasă acoperitoarea de mătase, etalîndu-şi cu încîn- tare barba la lumina strălucitoare a constelaţiei de becuri.
Ce barbă rară ! îşi imaginează cîtă grijă complicată şi rafinată necesită întreţinerea ei, cum trebuie periată, aerisită, spălată şi protejată de praf, de soarele puternic, de răcoare şi umezeală ! Am rămas însă uluit cînd i-am văzut la lumină întreaga barbă. Era o barbă pe care o cunoşteam, a cărei formă nu se uită dacă ai văzut-o o dată ! În ,mod sigur l-am mai văzut undeva pe acest individ ! Dar unde, unde ?
Avea o barbă neagră, tunsă în formă de trunchi de piramidă ! Ca pe vremea cînd se tundeau solitarii de la reşedinţele nobiliare !

Aceasta era forma. Dar mai rămînea şi impresia provocată de conţinut — la fel ca atunci ! Barba aceasta — zău ! (ştiu eu unde am văzut-o) arăta foarte suspect şi dădea impresia că prin piramida bărbii se prelungeşte adevărata barbă, un fel de prismă de carne (de forma unei palete de tort) acoperită numai lâ suprafaţă cu fire de păr.
Ei, ştiu deja ! Exact aşa arăta fotografia „anonimului" care fusese scoasă la licitaţie împreună cu o moştenire.
— Ce coafor iscusit! remarcase pe atunci cineva, iar altcineva îi răspunsese :
— Reclamă pentru peruchieri !
Nu mă puteam desprinde de această fotografie ! Era ca un portret la care pictorul lucrase cu o mare plăcere asemenea unui înfometat care se aşază la o masă copioasă. Barba îl fermecase pe artist şi el a pictat-o cu o blîn- deţe pasionată. Fiecare trăsătură de penel îl exprima pe pictorul însuşi şi pe modelul său preferat. Trebuia totuşi să mă gîndesc mai ales la modul de îngrijire al unei asemenea bărbi impozante !
Ea părea să fie scopul vieţii lui şi o îngrijea ca pe un arbust rar ce înfloreşte o dată la o sută de ani. Ochii ageri şi pătrunzători ascundeau şi ei misterul acestei bărbi, al conţinutului şi formei ei ciudate. .
Această întîmplare veche mi-a trecut prin minte văzîndu-l tocmai pe acest bărbat în spatele ferestrei restaurantului. Fără îndoială că era el !
O barbă unică sub soare ! O barbă ce rămîne întipărită în memorie ca o catastrofă. Iar acum o întîlneam a doua oară. Iată deci una din posibilităţile oferite de această barbă pitorească. Domnul din spatele ferestrei duce la gură paharul cu vin roşu. Bea cu gingăşie şi grijă. Sub pahar îşi ţine mîna stingă ca să nu-i pice vinul în barbă. Apoi îşi scoate o ţigară de foi, chelnerul i-o aprinde şi toate becurile strălucesc. Barba se întinde cu voluptate la lumină. Neagră şi deasă ea degajă linişte şi calm. Bărbatul o iubeşte, cochetează cu ea, trecîndu-şi delicat şi alintător degetele prin firele ei. Apoi zîmbeşte liniştit. Barba îi domina toate gîn- durile.
Dar cine este el, de fapt ? Are ceva comun cu portretul ? Şi de ce stă aici singur, într-o sală goală ? Pe cine aşteaptă ? Şi de ce poartă o asemenea barbă ?
Aş vrea să-l apuc de barbă, să-mi vîr degetele în ea ca să mă conving pînă unde ajung firele ei,şi de unde încep dinţii. M-am hotărît să aştept aici pînă în zori numai ca să pot privi mai de-aproape barba acestui individ !
Şi pe cînd stăteam cu fruntea lipită de fereastră, privindu-l ţintă în faţă — bărbatul îşi întoarse ochii din întîmplare spre fereastră în timp ce căsca rotund şi privirile ni se încrucişară.
Începu să clipească speriat şi-şi duse mîna la gură. Pe faţă i se încordară cîteva zbîrcituri urîte de parcă toată pielea i s-ar fi tras de la frunte spre gură. Imediat îmi întoarse spatele şi ridicînd o mînă spuse ceva către sală.
•Muzica amuţi brusc şi toate luminile se stinseră.
Nu ştiu cît de mult am stat în faţa porţii,, aşteptînd să se deschidă. Dar odată cu intrarea în întuneric a ferestrelor, s-a stins şi curiozitatea mea. Eram peste măsură de obosit.
Am plecat acasă cu hotărîrea fermă de a reveni a doua zi pentru a întreba ospatarii dacă îl cunosc pe bărbosul care închiriase pentru o noapte un restaurant întreg cu toate candelabrele şi muzica sa.
O mare sărbătoare a cuprins întregul oraş. Drapelele fluturau pe acoperişurile tuturor caselor şi în toate pieţele şi intersecţiile străzilor cîntau orchestre. Se sărbătorea ceva colosal. Parcă nu existase niciodată o bucurie mai mare, oamenii dansau, se îmbrăţişau, plîngeau, rî- deau, chiuiau, iar cei slabi de înger nu puteau

suporta un val de fericire atît de mare şi se prăbuşeau la pămînt fără suflare. Paturile bolnavilor erau scoase afară în parcuri şi compresele umbrelor verzi se aşterneau pe frunţile lor bolnave.. Toate casele, instituţiile şi şcolile se goliseră.- De pretutindeni lumea dădea năvală spre locul unde se afla miezul acestei fericiri. Şi casa îloastră rămăsese pustie : toate rudele, chiriaşii, părinţii, fraţii şi surorile, servitoarea şi mătuşa surdomută, Mara, plecaseră într-acolo. Plecase chiar şi bătrînul Chlum, un moşneag de nouăzeci de ani care nu mai ieşise de mult din camera sa.

Numai eu rămăsesem acasă şi priveam prin fereastra alungită din pod în curtea vecinului. Din această firidă puteai observa partea din «pate a curţii părăsite. Obişnuiam să stau în amiezile de duminică pe această bucată de zid, ehiar dacă de fiecare dată mă umpleam de o murdărie veche şi de o funingine şi mai veche. Mă atrăgea acest loc fiindcă de aici se vedea colţul acela părăsit, despărţit de curte prin- tr-un gard de şipci. De cealaltă parte, locul era închis de un şopron în care z ăceau uitate cîteva birje scoase din uz şi nişte trăsuri cu o formă antedeluviană şi o vechime pe măsură. La mijloc se afla un canal, o tablă de şah urît mirositoare peste care din cînd în cînd sărea cîte o pisică, ascunzîndu-se apoi imediat printre şipci. Lîngă zid se găsea o covată uscată, iar în ea nişte vechituri jalnice ca oasele unor foste lucruri îngropate la un loc.

Era un ungher tainic de o pustietate dezolantă. Crea împresia a ceva înspăimîntător care s-a întîmplat odată ori urma să se întîmple.

Şi în acea zi cînd o fericire imensă cuprinsese toată suflarea şi alungase pe toţi oamenii din case la locul cu pricina, iar în 'oraş nu mai rămăsese ţipenie de om, eu şedeam în pod şi priveam în curtea vecinului.

Era o senzaţie foarte stranie —^u singurul din tot oraşul nu fusesem cuprins de acest vîrtej.

Undeva în depărtare se stingeau acordurile unei melodii triumfale, iar aici se aşternea melancolia dezolantă a celei mai pustii deşertăciuni.

Deodată din brişcă de sub şopron zbură o găină speriată. O uimire grozavă mă cuprinse. Bătea greoi din aripi, stîrnind praful, zbură peste şipci şi se aşează pe un morman de gunoi. Imediat după ea se deschise uşita unei trăsuri din care coborî un bărbat voinic. În picioare purta nişte galoşi rupţi şi tocmai îşi trăgea pe el o cămaşă de vizitiu în dungi negre şi violete care era atît de mică încît mîinile i se îndoiau cumva la spate.

Mi s-a tăiat respiraţia şi am priceput totul într-o clipă: devenisem naşul unei întîmplări pe care o zămislise în sfîrşit acest ungher întunecos.

Cine era individul care îşi alesese acest loc exact cînd tot oraşul era plecat. Nu cumva locuieşte în trăsura asta hodorogită. Este un vagabond, un hoţ, un nebun liniştit sau un ucigaş ?

De la ferăstruica mea nu-i puteam zări faţa, dar îi urmăream cu încordare fiecare mişcare. Copaia era acum plină cu apă în care pluteau nişte cîrpe umflate pe care el le storcea şi le atîrna pe o frînghie.

Era o cămaşă de cercetaş, o şosetă verde, un maiou în dungi marinăresc şi un costum de fclovn. Erau agăţate acolo şi nişte pielicele subţiri, pline de încreţituri al căror rost nu mi-l puteam închipui.

Deodată mi-am încordat privirea : de felinarul de lîngă brişcă se legănau nişte pantaloni cu lampasuri aurii ! Am încremenit !

Erau pantalonii generalului Eremis ! Necunoscutul începu să-i scuture cu o vergea pînă începu să iasă din ei praf. Iar pe capra bristii se usca o cămaşă maronie cu petlite verzi. Zău, acesta era vestonul bătrînului pădurar care ieşise din

pușcărie... Uimirea se micșoră pe jumătate.
Și pentru a treia oară am recunoscut barba aceea pitorească. Se legăna agățată de frînghie în adierea molcomă a unui vîntieel și lîngă ea se usca un săculeț de mătase ca o casetă. Acum nu mă mai miram de loc.
Ei bine ! Trei mistere au fost dezlegate deodată !
El este — generalul — pădurarul — domnul cu barbă — și dumnezeu știe cine încă — într-o singură persoană, dar înainte cje toate este un cerșetor celebru și un actor și mai celebru !
Poate că ceea ce cîștigă prin cerșitorie pe scările cinematografului, risipește apoi prin restaurantele goale, singur sub o mie de lumini !
Zău, e o adevărată raritate ! Dar pantalonii aceștia de general nu o să-i dispară, iar această superbă barbă agățată de frînghie nu o să-și mai piardă strălucirea !
Am eoborît repede pe trepte, ajungînd în curticica noastră, am sărit peste gard în grădina vecinului, m-am cățărat peste un zid de șindrilă, ajungînd în spatele cerșetorului-actor !
Vroiam să-i privesc chipul. M-am strecurat ca o pisică în spatele lui, dar el m-a simțit și s-a speriat îngrozitof de tare, făcînd un gest de neînțeles : și-a acoperit fața cu amîndouă mîinile și a dispărut în brișcă.
Peste o clipă a apărut din nou în ușă, liniștit și tăcut de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat.
Am văzut o față lipsită de orice expresie. Avea gură, nas și ochi, dar nu avea expresie ! Ochii nu spuneau nimic. Erau incolori și lipsiți de suflet, deși te priveau. Nasul era un simplu organ al simțului mirosului. Gura — o deschizătură mecanică simplificată pentru a îndeplini două scopuri : vorbirea și îngurgitarea hranei.
Aproape că am rămas mirat cînd această gură s-a deschis, rostind întrebarea :
— Ce doriți ?
Nu am știut ce să răspund imediat. Continuam să examinez masca aceea lipsită de suflet, o bucată de trup descoperit, o îngrămădire obligatorie de cîteva organe omenești.
Am răspuns apoi, rostind purul adevăr :
— Vă urmăresc, domnule inspector silvic și m-ați impresionat cu pădurea dumneavoastră blestemată ! Domnule general cînd ați coborît de pe ecran pe scări, am mers în urma dumneavoastră. Și după ce m-ați extenuat cu pasul dumneavoastră vioi, v-am zărit într-un restaurant cu o barbă mai impozantă decît a unui prooroc. Vă rog să-mi dați o explicație. Orice tăgadă ar fi inutilă. Aici sînt agățați pantalonii, dincolo bluza de vînător, iar aici barba — pentru numele lui dumnezeu, cine sînteți de fapt ?
— Eu, răspunse bărbatul cu o voce ștearsă ca un pendul „eu sînt nimeni".
— Cum adică ? am încremenit eu. Vă întreb cum vă numiți ?
'— Nu am nici un nume, răspunse el cu o liniște mașinală.
— Trebuie totuși să aveți un nume, am insistat eu.
— Nu am nici un nume. -
— Asta se numește încăpățînare, îi zic eu. Dacă ați fi dorit, v-ar fi putut chema într-un fel. Există peste un. milion de nume și miliarde de nume de familie, de ce nu v-ați ales
nici unul dintre ele ? V-ați fi putut inventa și un nume arbitrar, dar după cîte știu numele de familie se moștenește după tată.
— Nu i-am cunoscut pe părinții mei !
— Atunci cine vă împiedică să vă alegeți un nume ? De pildă Frantisek Edelpes ?
— Bine, dar la fel de bine m-ar fi putut chema Alois Bubrle. Pur și simplu nimeni nu m-a botezat în nici un fel. Nu mai are sens !

— Fiecare om poartă un nume de familie după străMoşii lui. Acesta e corpul. Feţele omeneşti poartă şi ele cîte "un nume. - Ja- romir are ochii albaştri, Alois — un dinte de aur, Harry — chelie. Dumneavoastră aveţi trup şi faţă şi prin urmare trebuie să aveţi pretenţia de a purta un nume şi un nume de familie. Faţa dumneavoastră nu este lipsită de nume. Ea reprezintă un ansamblu de ori- ficii aşezate simetric în formă de elipsă. E adevărat că faţa dumneavoastră este lipsită de expresie dar dacă şi un cadran poate fi însufleţit cînd are suflet, atunci nu trebuie să vă deziceţi de dreptul de- a purta un nume !. Aşa mi-aş reprezenta de pildă chipul lui Adam frămîntat din lut înainte de a i se da suflet.
— Dar eu nu am faţă.
— Şi aceasta se numeşte faţă !
— Dar nu este a mea !
— Cum adică ? Nici asta nu e fata dumi- tale ?
— Nu, răspunse sec. Cred că înţelegeţi acum continuă el-, de ce îmbrac măştile unor chipuri străine şi trăiesc în contul lor. Nu dăunez nimănui cu nimic şi asta nu se poate numi înşelătorie. Folosesc numai chipuri care nu mai trăiesc, feţele unor persoane inventate sau pictate ce trăiesc numai în fantezia omenească, în scrisori, umbre sau acuarele.
Da, acum totul era clar. Pielicelele agăţate de frînghie erau măştile pe care şi le punea pe faţă. Dar ce are oare în loc de faţă ? Ce se ascunde sub această fnască lipsită de suflet ? Am simţit că mă cuprinde o senzaţie de scîrbă şi un fior de teamă. Dar curiozitatea s-a în- dîrjit din nou.
La un moment dat au răzbit de pe stradă glasurile multiplicate de sute de ori ale mulţimii ce se întorcea în oraş. În clipa aceea omul s-a aşezat pe vine, luînd poziţia de fugă. Cu o singură mişcare îşi strînse de pe frînghie toate lucrurile. Şi în timp ce se întindea după pantalonii de general, l-am prins de faţă.
În mîini mi-a rămas o pielicică.

Dar mai înainte să dispară împreună cu toată garderoba strînsă în braţe m-a trecut un fior de groază. În locul feţei am văzut o elipsă goală şi pustie!O STEA PE CERUL AFRICII

— BUM-BUM-BUM ! se aude de la depărtare răpăitul monoton al tam-tamului[1]. Uneori sunetul se înmoaie, apoi capătă din nou forţă, înălţîndu-se deasupra pădurii, rîului şi savanei şi ajunge pînă la locuinţele oamenilor, pătrun- zînd în urechile lor indiferente. Sunetul tam-tamului se aude liniştit, simulator, devenind apoi tot mai puternic şi mai obsedant.

Toboşarul satului Bakveba stă în mijlocul cîmpiei şi priveşte spre apus. Din partea opusă se aude un răpăit de tam-tam ce zboară deasupra marginii codrului pe care el îl preia şi îl transmite mai departe. Tam-tamul satului este înnegrit şi uscat de vreme şi cu toate acestea nu are decît o singură crăpătură. Din generaţie în generaţie acest instrument a fost lăsat moştenire, iar sunetul lui a rămas la fel de armonios ca sunetul unei viori.

La o anumită depărtare de Bakveba stă întotdeauna cîte un mic grup de tineri şi bătrîni, dintre cei curioşi şi energici care nu rezistă să rămînă acasă. Bakveba îşi face munca cu pasiune şi mîndrie. Nu a greşit niciodată şi poate comunica mesaje întregi fără nici o greşeală. Memoria lui

seamănă cu imaginea unei cîmpii care se reflectă în oglinda lacului.
Stau cu urechile ciulite şi cei rămaşi acasă şi în general nimeni nu poate evita aceste sunete, chiar dacă încearcă să-şi astupe urechile.
Răpăitul tam-tamului a ajuns pînă la vrăjitorul Jumaktro care stă întins în patul său pe care sînt aşternute nouă rînduri de blană de panteră.
În apropierea lui se află un scăunel cu diferite lucruri, obiecte de cult şi instrumente de rit pe care le foloseşte la rugăciuni şi magii. Printre ele poţi găsi cureluşe, săculeţe cu prafuri mirositoare, inele de alamă, dopuri în care sînt înfipte pene de papagal. În partea cealaltă a patului, lîngă perete se află o etajeră cu tot felul de cutii din tablă cu leacuri în formă lichidă sau pulbere şi vopsele roşii sau albe care îl ajută să picteze feţele şi trupurile dansatorilor la diferite ocazii. Chiar deasupra capului, din tavan atîrnă un baston magic, însemnul forţei sale care îi stă mereu la îndemînă.
Acum ascultă cu atenţie sunetele tam-tamului şi se străduieşte să nu-i scape nici o lovitură de băţ fiindcă este singurul care poate face deosebirea dintre bine şi rău. Chiar şi multe obiecte descoperite în vremurile noi trebuie alungate pentru că s-au dovedit simple născociri ale spiritelor rele.
Marele Kikorugwe, regele, şeful şi primarul satului ascultă cu atenţie răpăitul tam-tamului. Astăzi s-a culcat mai devreme din cauză că toată noaptea trecută l-a chinuit un dinte. Şi acum tocmai aţipise pe verandă cînd s-au auzit primele lovituri puternice.
Regele începe să se vaite fiindcă somnul i-a fost stricat. Nu i-a mai rămas altceva de făcut decît să asculte clevetirile vecinilor. El ca rege primeşte informaţii sigure de la şir John Frie- drich cu care întreţine legături personale.
Dar nu strică să auzi şi ce spun vecinii. Păcat că limbajul tam-tamului este înţeles de toţi locuitorii satului cu excepţia femeilor, copiilor şi a proştilor aşa încît nu poate tăinui nimic din ce se comunică pe această cale.
Dacă ar fi fost după el, de mult ar fi interzis folosirea tam-tamurilor, dar oficialităţile le acceptă de frică să nu instige satul la revoltă. Tam-tamurile reprezintă un fel de ritual indigen pe care nici măcar sir Friedrich nu are curaj să-l încalce.
Răpăitul tobei povesteşte despre evenimentele care s-au petrecut nu demult sau care urmează să se întîmple indiferent că sînt bune sau rele.
Veştile zboară din sat în sat, deasupra deşertului, codrilor şi apelor şi se aşază pe acoperişurile colibelor ridicate pe malul rîurilor.
— Tam-tam-tam ! Negrule, oriunde te-ai afla, ciuleşte-ţi bine urechile. De la răsărit se apropie un alb însoţit de cinci fraţi negri. Omul alb este bun şi are intenţii nobile. El este stăpînul tuturor drumurilor şi al «biectelor pe care le transportă ajutat de confraţii săi. Este un om nobil, înţelept;" colecţionar de pietre colorate, fluturi şi gîndaci, în schimbul cărora oferă tutuii, rom şi zahăr pentru ceai. Îi place să mănînce peşte şi admiră dansul tinerelor noastre negrese.
Tam-tamul face o mică pauză pentru ca toboşarul să se poată odihni. . — Ce bine ar fi, se gîndeşte vrăjitorul Ju- maktro, dacă drumul omului alb ar trece prin satul nostru. De mult n-am mai văzut un alb. Ultimul care a trecut pe aici nu a crezut în magiile mele şi poate că în sinea lui a rîs de mine, dar multe din lucrurile pe care mi le-a dat le mai păstrez şi acum. Din păcate, satul este la mare distanţă de orice apă curgătoare şi cel mai des se aud urletele şacalilor şi al cimpanzeilor din jungla apropiată. Să vină omul alb ! Vreau să-l văd ! Dacă este însoţit de cinci fraţi de-ai mei, înseamnă că merge departe şi cară multe lucruri după care tin- jesc

ochii mei. Toţi o să-i aducem pietricele colorate şi gîndaci, dar sînt sigur că cel mai valoros va fi gîndacul meu şi cea mai scumpă va fi piatra pe care o s-o descînt în gură. Nu-i putem oferi peşte, dar în schimb îl putem ospăta cu şarpe prăjit care e la fel de alb ca peştele. Vom fermeca şarpele ca să-i placă şi să se lingă pe buze de plăcere. Dacă va fi generos vom prezenta în cinstea lui dansul „celor trei iubiţi", dansul „elefantului care* moare", iar eu o să interpretez dansul „omului transformat în crocodil".
Regele cade pe gînduri cînd tam-tamurile fac o mică pauză şi în sinea lui este bucuros că de împărăţie se apropie o faţă albă.
„O să fac totul" se gîndeşte el „ca să-i cîştig bunăvoinţa. Dar s-ar putea întîmpla ca albul să meargă de-a lungul rîului fără să se abată la stingă. Dar, eu, ca rege nu am voie să arăt că-mi pasă de el. Hamalii lui nu cred că sînt atît de proşti ca să nu găsească drumul către satul meu. Am neapărată nevoie de tutun şi nici o sticlă de rom nu mi-ar strica. Va trebui să plătească favoarea mea şi dansurile care voi da ordin să fie interpretate în cinstea lui. Îi voi spune : „Îţi urez din toată inima bun venit în oraşul meu. Te consider un mare colecţionar de pietre şi fluturi. Faima despre înţelepciunea ta aleargă ca o gazelă cu picioare zvelte. Toţi am aflat că eşti celebru în ţara ta şi sînt convins că şi tu ai auzit multe despre mine". Dar cum o să ne înţelegem ? Ştiu cum se zice în engleză „găină" şi „pipă". Pot spune pe dinafară : „Te voi cinsti cu ulei de palmier", „primesc rom şi tutun" sau „sînt rege dintr-un neam vechi şi slăvit".-După un timp va fi din nou veselie la mine acasă. Dar ce bine ar fi dacă toboşarul n-ar mai bate fiindcă simt cum mă ia somnul care e mai dulce decît orice mi-ar povesti tam-tamul lui.»
Chiar şi toboşarul Bakveba mai are timp să se gîndească la ale lui în timp ce bate la tobă. De multe ori era frămîntat de unele îndoieli În legătură cu mesajele primite de la tobele vecinilor pe care le prelua fidel şi le transmitea mai departe. Uneori se simţea cuprins de revoltă şi avea chef să strige în gura mare ; atunci bătea în tobă de săreau scîntei pentru ca vocea omului transformată în lovituri de tobă să fie auzită pe tot continentul negru.
— Un om alb cu intenţii bune, mormăia el, strîmbîndu-se. Dacă e alb se înţelege că trebuie să fie bun şi nobil. Albii întotdeauna vin la noi cu intenţii bune, chiar dacă sînt nişte tîlhari. De ce nu avem mai multă mîndrie, de ce îi linguşim pe cei care provoacă suferinţă ţării şi poporului meu ? De ce toboşarii negri nu se adună ca să discute despre toate acestea ?
— Ar putea să fie numai un călător şi nu un cuceritor sau colecţionar de pietre şi insecte care fac parte din bogăţia şi frumuseţea ţării noastre.
— Cînd va apare, tot satul o să-l înconjoare şi o să-i pipăie geamantanele burduşite, ofe- rindu-i pietre şi insecte ca să primească în schimb tutun şi rom.
— De ce spiritele pămîntului şi soarelui nostru nu sînt drepte ? De ce a fost dată albilor atîta înţelepciune, agerime şi îndeminare ca să creeze nişte lucruri minunate cu ajutorul cărora pot ispiti, corupe şi mitui poporul nostru.
— îi putem da cîte pietre şi fluturi doreşte, fiindcă le avem cu prisosinţă. Fiecare poate primi cît poate duce, dar ei ne fură pămîntul de sub picioare împreună cu rîurile, pădurile şi toate comorile ascunse în subsolul lui.
— îi place dansul, comunică toba din satul vecin. Da, avem dansuri minunate de care ne putem mîndri. Dar albii nu doresc să admire frumuseţea rasei negre. Ei au venit numai ca să admire goliciunea fetelor şi a femeilor noastre. Iar ele sînt atît de pudice şi de curate încît nu îndrăznesc să le spună adevărul pentru a nu le ofensa.

— Dar nu toţi albii sînt la fel. Poate şi acest călător are gînduri bune, iar eu îl nedreptăţesc.
Tam-tamurile încep din nou să răpăie, trezindu-l pe Bakveba din gîndurile lui.
— Klip-klap-klop ! Atenţie, negrule !
Tînă- rul Matapa Ariman din satul Lomali a fost cuprins de durerile facerii. De două nopţi se zbate şi urlă. Primeşte vizite şi daruri de la cunoştinţele care vin să-l încurajeze în timp ce femeia lui zace dincolo de paravan şi nu are voie să crîcnească de durere. Dar, vouă, negrilor vă vine să rîdeţi fiindcă le ştiţi pe ale voastre. Omul alb îl poate sfătui să o trimită pe tînăra lăuză într-un spital din oraşul Ava- kasa. Acolo ferestrele sînt prevăzute cu piase contra ţînţarilor, în mijlocul încăperii se roteşte un ventilator care degajă multă răcoare şi un parfum plăcut, iar mîinile albe ale doctoriţei pot ajuta pe puiul de negru să vină pe lume. Iar Matapa Ariman, tatăl copilului, trebuie să se scoale şi să meargă la lucru fiindcă toţi ştim că e sănătos ca un taur. Luptăm împotriva acestui obicei şi cred că vrăjitorii locali ar avea un cuvînt de spus.

[1]

La auzul acestor veşti, vrăjitorul Jumaktro se încruntă. Vrea să sară din pat ca să nu mai audă loviturile care îi sună neplăcut în creier. Negrul Matapa trebuie să reziste la dureri fără ca nimeni să i se amestece în treburi. Acesta e obiceiul împămîntenit în satul aşezat la marginea junglei. Durerile facerii sînt dureri mari şi nici o femeie nu poate trăi clipe mai sublime. De aceea ele sînt preluate (ie bărbat, iar un bun vrăjitor îl poate ajuta să le. suporte mai uşor.
Spiritele bune ale strămoşilor veghează, iar eu alung diavolul de lîngă patul lui prin rugăciuni şi descîntece.
Acum nebunii s-au gîndit să trimită femeia gravidă într-un Spital care este izolat de sat şi de spiritele bune. Fiecare copil ştie că spiritele strămoşilor sînt cuibărite în ungherele cele mai întunecoase ale colibei ca să prote- jaze familia.
Ce tobe blestemate ! De unde culeg asemenea veşti ? Parcă a dat toţi dracii în toboşar şi simt pînă în creier loviturile beţelor lui
— Phui, phui ! Jumaktro începe să scuipe în jurul lui ca să alunge spiritele rele.
Regele Kikorugwe moţăie pe salteaua de puf scoasă afară pe verandă. Sub cap are o pernă neagră din mătase brodată dăruită la botez de un misionar. Simte cum începe să-l adoarmă răpăitul monoton al tam-tamului. Tresare brusc şi se loveşte cu palma peste frunte fiindcă simte că din nou a început să-l doară dintele. Nu de mult vrăjitorul a reuşit să alunge diavolul din el ceea ce l-a costat multe sticle de rom, iar acum blestematul a- început din nou să-l doară ! Regele ştie că singurul mijloc eficient de a-l amorţi este să-l înece în rom. Se duce în cămară şi scoate o ladă pe fundul căreia a mai rămas o sticlă înfăşurată într-o cîrpă colorată. Este ultima sticlă pe care a primit-o cu un an în urmă de la un american. Scoate dopul şi fără milă aruncă foc peste diavol. Simte cum gingiile îi sînt cuprinse de flăcări. Diavolul cel blestemat de mult ar fi trebuit să se prefacă în scrum, dar el tot mai zvîcneşte, de parcă răpăitul tam-tamului l-ar trezi. Iar pe fundul sticlei nu a mai rămas nici o picătură de rom !
Fără să vrea, regele Kikorugwe începe să asculte mesajele transmise din satul învecinat. Nu-i pasă că pescarul Matapa Ariman simulează durerile facerii, urlînd de parcă un elefant l-ar fi călcat pe laba piciorului în timp ce femeia lui îşi taie buricul singură. Îi e complet indiferent dacă naşte în pat sau în iarbă. Dar cel mai mult se înfurie pe el însuşi. Ce fel de rege este dacă nu poate porunci să fie linişte ? Trebuie să tacă şi să asculte tam-tamul, pre- făcîndu-se că el i-ar fi dat ordin să scoată aceste sunete care acum îi sfredelesc creierul. Nu are putere să

impună sau să poruncească cuiva ceva, nici măcar blestematul ăstuia de dinte ! Toboşarului Bakveba nu-i place vestea că pescarul Matapa Ariman a fost cuprins de durerile facerii. împărtăşeşte şi el părerea că negrii trebuie să renunţe la acest obicei prost.' Trebuie să ne batem joc de bărbaţii care zac în pat şi urlă, simulînd durerile facerii. Se pare că batjocura este cea mai bună armă ! Dacă stau să mă gîndesc bine la motivele care îi fac să se poarte aşa, îmi dau seama că bărbaţii sînt atît de obsedaţi de gîntfLirile lor încît cu adevărat încep să simtă dureri în abdomen. Cu cît se vaită şi se zvîrcolesc mai tare cu atît mai mult au impresia că uşurează durerile' femeii lor, în timp ce ea are senzaţia că nu mai chinuie singură. Probabil acesta este substratul prostului obicei pentru care albii rîd de noi.. Dar tam-tamul din satul vecin se înşală cînd anunţă că femeile negrilor se simt bine la oraş. El vorbeşte despre un spital, dar m-am lămurit despre ce spital este vorba ! E un şopron care are o gaură în pămînt — toaleta, în mijloc un scaun cu un lighean, iar deasupra fiecărui pat atîrnă un crucifix. Dar cu toate acestea pescarul Matepa nu procedează bine fiindcă văicărelile lui nu o ajută pe femeie, ci dimpotrivă dă apă la moară albilor. Şi noi, negrii, vrem să rîdem. Ce bine ar fi dacă aş putea vorbi după voia inimii ! Sînt convins că va sosi vremea cînd o să pun mîna pe bețe ca să spun adevărul pe care-l va purta vîntul pe aripile lui.
— Tam-tam-tam, anunţă tam-tamul, iar lo-viturile de bețe venite de la răsărit se aud tot mai puternic. Ciuliţi-vă bine urechile ca să auziţi ceea ce ştie fiecare copil alb.
•Nervozitatea tam-tamului vecin i se transmite şi lui Bakveba care devine neräbdător. Simte cum toate urechile din apropiere şi depărtare îl ascultă. Ce se întîmplă ? Ce se în- tîmplă ?
-— Atenţie, atenţie ! Tam-tamul din satul Vecin vă anunţă o veste care a zburat peste mări şi oceane, venind din ţara Mpura ˚ unde se înalţă oraşe miraculoase. Ni se comunică că pe cer ş-a născut o nouă stea ! Nu este o stea obişnuită, asemănătoare miilor de stele umbrite de spiritele strămoşilor noştri care acoperă cerul, ci este una făcută demîna omului. Este o steh care anunţă că mîine va sosi ziua cînd omul va zbură spre soare. Se va aşeza pe. o stea şi va bate într-un tam-tam uriaş cît un baobao, iar loviturile lui vor fi ca tunetul. Ne va povesti despre tot ce vede acolo sus şi ne va arunca banane dulci, mari cît colţii elefanţilor şi fructe de ananas rotunde ca o lună plină deasupra orizontului. Ne vâ arunca bulgări mari de aur şi saci plini- cu ceai, orez şi tutun încît albii vor începe să strige că nu mai au nevoie şi totul va ajunge în mîna negrilor.
Steaua de' pe cer făurită de alb anunţă că va sosi o zi mare nu numai pentru confraţii săi, ci şi pentru noi. De aceea ne bucuram şi salutăm apariţia acestei stele, înclinîrtdu-ne pînă la pămînt în faţa omului alb care a înfăptuit o asemenea minune.
Trebuie să-l ascultăm, să-l slujim cu cre-dinţă şi să lucrăm pentru el fiindcă eete atît de mare încît fruntea îi atinge stelele,' iar vîrful piciorului — pămîntul.
Tam-tamul continuă să-l preamărească pe alb, umilindu-l în acelaşi timp pe negru pînă ce toboşarul simte că numai poate suporta această nedreptate şi insultă la adresa confraţilor săi.
Mîinile îi cad jos neputincioase.
La început vrăjitorul Jumaktro s-a speriat puţin, auzind că s-a născut o nouă stea. Dar imediat a înţeles că acest prilej ar putea fi folosit la diferite ritualuri şi rugăciuni. A ieşit în faţa colibei^ privind cerul pe care scînteiău puzderii de stele mari şi mici, asemenea unui fantastic

* **Europa.**

instrument muzical care se pregăteşte să cînte.
— Totul e în ordine, mormăie vrăjitorul Ju- maktro — nimeni nu a atins cerul şi toate stelele sînt la locul lor. Nu cred că mîna unui alb a putut să ridice o stea pe cer şi nu înţeleg de loc ce rost au aceste mesaje.
— Gata, ştiu ! Naşterea unei noi stele este un lucru mai degrabă bun decît rău de care oamenii trebuie să se teamă. Dacă nu le e frică nu poţi face nimic cu ei..Mîine o să le pot spune că am inventat o nouă vrăjitorie şi un nou descîntec. O să fac un cocoloş din lut pe care o să-l vopsesc în alb şi voi spune că s-a desprins din steaua cea nouă. Dacă 'coco- loşul o să se întărească, o să-l leg de o sfoară, o să-l rotesc în jurul capului după care o să-i dau drumul. Locul unde va cade va delimita bucata de pămînt care are proprietăţi curative. O să culeg de pe el un smoc de iarbă sau o grămăjoară de lut care vor fi medicamentul adus de pe noua stea, desigur un medic mult mai bun şi mai scump decît toate celelalte.
— Pot născoci şi un dans nou pe care să-l numesc de pildă „Omagiu omului alb" ! E bine ca un vrăjitor să întreţină relaţii de prietenie cu un funcţionar alb. Ce bine ar fi dacă aş şti care este steaua. Numai dracu se mai poate descurca în cocina asta cerească !
Vrăjitorul scuipă în silă şi priveşte cerul înstelat apoi intră cu pas încet în odaie şi se întinde în patul său pe care sînt aşternute cele nouă blănuri de panteră.
— încă o şmnecherie de-a albilor se gîn- deşte regele Kikorugwe. A primit de la stă- pînii săi multe lucruri frumoase ca o recompensă pentru serviciile acordate, dar a învăţat şi multe cuvinte de-ale lor printre care şi cuvîntul „şmecherie".
Nu cred o iotă din povestea cu steaua, dar înţeleg că albii trebuie să-şi ¿păstreze o autoritate în faţa negrilor pentru ca aceştia să nu se răscoale. De aceea trebuie să le repet din nou că omul care a ridicat steaua pe cer este stăpînul plantaţiilor şi al minelor de diamante. Aşa încît fraţilor vedeţi că omul alb este nu numai stăpînul pămîntului african, ci şi al boitei cereşti. Am învăţat la şcoală de la un profesor alb ce reprezintă stelele. Nimeni în afară de mine nu ştie asta, dar cu timpul am uitat şi eu. Nu înţeleg de ce albii au trebuit să inventeze un asemenea lucru. Trebuie să existe un motiv. S-ar putea ca un negru să fi fugit din nou de pe o plantaţie, iar ei vor să ne înfricoşeze şi în acelaşi timp să ne trezească respect faţă de stăpînul alb. Chiar şi eu care sînt rege trebuie să-i ascult pe albi. Dar cel mai grav este că a început din nou să mă doară dintele şi nu mai am cu ce să-l amăgesc. N-ar fi mai bine să-l chem pe vrăjitorul Jumaktro să alunge diavolul ce s-a cuibărit în mine ? Dar nu cred că vom cădea la învoială fiindcă nemernicul vrea şă-mi scoată dintele şi-mi cere în schimb o găină. Prefer să suport durerea, aşteptînd cu răbdare să văd cine va învinge — diavolul sau regele !
După ce a încheiat transmiterea mesajului, Bakveba şi-a lăsat mîinile în jos. De ce să mă umilesc, se gîndea în sinea lui. De ce glasul care vine de la depărtare a devenit atît de laş ? înseamnă că în spatele toboşarului negru stă un alb cu ochi albaştri care îl linguşeşte ? Tam-tamurile noastre niciodată nu au vorbit cuvinte ademenitoare... Sfatul lor de-a cădea în genunchi şi de a ne închina)n faţa albilor este o adevărată trădare ! Nu pot să popularizez o asemenea ruşine. Dacă e adevărat că omul alb a făcut o stea, atunci vai de noi ! De ce sîntem atît de slabi ? Nu avem şi noi spiritele noastre ocrotitoare ori poate sînt prea puţine ? Cînd vezi un negru printre alţi negri ai impresia că nu există nimic pe lumea asta ca să nu poată face. Ştie să confecţioneze şalupe din lemnul copacilor, arcuri şi săgeţi fără egal în lume, cioplește statuete şi măşti mai groaznice decît orice închi-

puire. Muzica şi dansurile lor stîrnesc veselie şi plăcere. Negrul este un luptător, vînător şi pescar ager care ştie să prindă un elefant, să îmblînzească un tigru şi să ţintească o pasăre în zborul ei. De aceea ai impresia că nu există nimic mai frumos şi mai bun sub soare.
Dacă se întîmplă însă ca un alb să stea alături de un negru lucrurile făcute de acesta din urmă devin mai grosolane şi stîngace. în schimb obiectele miraculoase care ies din mîna albilor provoacă uimire şi invidie pînă şi în rîndul bătrînilor care cad în extaz la vederea lor ca-ii faţa unor flori de mimoză ivite printre căcăreze. De ce vrăjitorii noştri nu pot face lentile de ochelari sau cutii de chibrituri ? Dar poate nu am dreptate cînd mă gîndesc că albii au inventat o stea pentru a ne înjosi şi mai mult.
Intervine o nouă pauză în transmiterea mesajului de parcă toboşarul din satul vecin refuză să se mai umilească. Între timp s-a lăsat întuneric şi frig, iar oamenii au prefeiat să intre în culcuşul lor şi să adoarmă legănaţi de răpăitul tam-tamului. Deodată Batveba îşi ciuleşte urechile la mesajul toboşarului din Kindumi, satul unde trăiesc vînătorii de elefanţi :
— Atenţie ! Atenţie !
Bucuros, sare în picioare fiindcă a priceput că urmează să primească o veste pe care o va pricepe numai el şi toboşarii din împrejurimi. În felul acesta lanţul de tam-tamuri care se întinde de la răsărit la apus va transmite o ştire confidenţială adresată numai - negrilor. Fără îndoială că tot satul va afla această veste care nu va mai fi telegramă, ci va reprezenta vocea poporului. La început se vor auzi numai şoapte care vor căpăta forţă, trecînd de la un om la altul asemenea unei cascade ce se revarsă în valuri zgomotoase.
Nu a trecut multă vreme de cînd. Bakveba împreună cu ceilalţi localnici au salvat un om, mai bine zis i-au dat lui On-Mesir şansa să scape cu viaţă, transmiţând un mesaj .confidenţial. împotriva lui fusese emis un mandat <Je arestare în satul Guntera unde se bănuia că acesta ar fi introdus un şarpe otrăvitor în maşina preceptorului. Mesajul transmis de tam-tamuri l-a avertizat din timp pe negru care a reuşit să se ascundă.
Dar astăzi ce se va întîmpla ? . Cu privirea aţintită spre răsărit, Bakveba stă la hotarul dintre două aşezări, recepţionînd şi emiţînd acest mesaj : Top-top-top ! Toboşarule, te rog să fii atent! Vei auzi o veste bună, cea mai bună din cîte ai auzit pînă acum.. Deschide-ţi bine urechile ! Se mai vorbeşte încă odată despre steaua făcută de mîna omului pe care acesta a înfipt-o în vîrful unei săgeţi şi a proiectat-o pe bolta cerească. Steaua şi săgeata nu s-au mai întors pe pămînt. Acum steaua zboară, zboară, zbor pe care îl va continua -şi mîine, iar tam-tamurile îţi vor corhunica ziua cînd o vei putea zări printre ce- lelalte„stele.
Negrule, poţi să-ţi închipui cumva cine a proiectat pe cer steaua şi săgeata ? Dacă îmi vei răspunde că le-a făurit un alb cu mîinile sale, vei rosti un mare adevăr. Dar mai trebuie să-ţi spun ceva care e bine să-ţi intre în cap : Albul care a făurit steaua nu este un duşman, ci dimpotrivă un prieten al tău. Nu se teme să-ţi strîngă mîna şi te invită să iei masa cu el.
Seamăn;, cu toţi albii, dar există totuşi o deosebire între ei ca de la elefant la şacal. Omul sovietic este stăpînul acestei stele care anunţă omenirea despre sosirea unei noi epoci în care albii şi negrii vor trăi laolaltă.
Iar dacă o să vină la tine un comisar, un emisar sau un misionar care-ţi vor spune că albii au construit steaua cea nouă ca să dovedească cit de puternici sînt, să nu-i crezi ! Ţineţi gura şi gîndeşte-te în sinea ta : „Albule eşti un mincinos !"
Bakveba intercepteză mesajul cu toată puterea creierului şi a inimii sale. Cuvintele recepţionate le transmite apoi la distanţă, res- pectîndu-le ordinea şi

conţinutul pentru a fi preluate de alte tam-tamuri care se "înlănţuie într-un şir nesfîrşit pe meridianele şi paralele continentului african. Apoi Bakveba îşi întoarce faţa zîmbitoare spre răsărit. Acestea ¿înt cuvintele dreptăţii pe care le va şopti mîine confraţilor săi devotaţi.
A doua zi dimineaţa în timp ce Bakveba mai stătea întins în pat, iar tînăra lui nevastă trebăluia în faţa colibei, veni în fugă vrăjitorul Jumaktro Bakveba îl aştepta la fel după cum ştia că azi se va întîlni cu regele. Aşa se în- tîmpla de fiecare dată cînd mesajele publice erau urmate de altele confidenţiale. îmbrăcat simplu fără nici un însemn al puterii sale, vrăjitorul Jumaktro intră liniştit înăuntru. Cu o noapte înainte cînd a auzit prima dată loviturile de tobă a avut .impresia că îl înşală auzul, dar ap ii şi-a dat seama că tam-tamurUe încep să vorbească. A recunoaşte că nu înţelege limba secretă a toboşarilor nu era de demnitatea lui. Ce impresie ar face el medic, sfătuitor şi ghicitor în acelaşi timp, el, cel de care se tem toţi diavolii ! Localnicii ştiu că numai el şi toboşarul cunosc această limbă misterioasă. Nici măcar regele nu o înţelege, iar răpăitul tam-tamului echivalează pentru el cu loviturile surde pe " care le face femeia lui cînd pisează grăunţe în mojar.
— înţeleg perfect, se consolează el. Dar mi-e somn şi nu am chef să mă gîndesc la nimic, Jumaktro continuă să caşte, încercînd parcă să se convingă că acesta e motivul pentru care nu mai vrea să asculte. Nu sînt de loc curios şi de fapt ştiu dinainte ce vor să-mi spună.
De data asta însă Jumaktro a venit în recunoaştere. Ştie că tînărul Bakveba nu o să divulge nimic, fidel spiritului neamului său de toboşari aşa după cum nu s-a trădat niciodată •tatăl lui, bătrînul Semufo. A doua zi dimineaţa vrăjitorul a dat fuga la toboşar ca să afle mesajul' înaintea celorlalţi. Avea un aer conspirativ, simulînd că ştie dinainte totul şi nu s-a simţit de loc jenat cînd tînărul toboşar i-a relatat de-a fir a păr totul. Bakveba dorea să-i ■facă plăcere şi de aceea îi dădea numai veşti bune.
•— Aşază-te la locul tău ! l-a poftit toboşarul în timp ce el s-a aşezat pe rogojină. Stai puţin întins şi odihneşte-te. Ştiu că tam-tamurile nu te-au lăsat tgată noaptea să dormi. Eşti un toboşar bun, a început să-l linguşească. Fiecare sat şi-ar dori să aibă un asemenea toboşar. Nu există un altul mai bun ca tine.
Bakveba s-a întins pe blanaˇ aşezată pe un aşternut de paie. Ştia foarte bine unde bate vrăjitorul şi de aceea îl lăsă să vorbească.
— Ce părere ai ? a început Jumaktro. Creizi că faţa albă îşi ,va croi drum pînă la noi ? Am înţeles că strînge pietre şi fluturi. într-un dovleac am turnat ulei de palmier şi am ghicit că "ne aşteaptă un viitor bun. Omul alb va fi primit cu dansuri şi cîntece. în codrul de lîngă noi este o poieniţă plină cu pietricele colorate şi lucioase păzită de lilieci cu cap de maimuţă pe care îi voi alunga cu o baghetă magică. Dacă vrei putem să mergem împreună acolo ca să culegem pietricele.
— Nu ştiu, a răspuns Bakveba de ce are nevoie omul alb. Pietrele trebuie să fie de cu-, lori şi forme diferite, iar colecţionarul îi va da fiecăruia, un nume. Dacă o să-i arăţi un gîndac, o să-ţi spună „Poţi să-l arunci fiindcă mai am unul."
— Ştiu că ai învăţat multe lucruri, răspurtse Jumaktro ca şi cum ai fi mers tot anul la şcoală. Dar eu o să-i arăt nişte pietre pe cărei nu le-a mai văzut niciodată fiindcă au stat ascunse în pămînt departe de ochii oamenilor şi ai animalelor.

— Degeaba vorbim despre asta, răspunse liniştit toboşarul, făcîndu-i semn eu ochiul.
— Toţi am ascultat şi am priceput răspunse Bakveba ca şi cum n-ar fi înţeles la ce se'-re- feră vrăjitorul.
— Nu mă refer la tam-tamul din satul nostru, ci la tam-tamul mare pe care nu-l înţe- legemˇ decît noi doi. Spune-mi ce noutăţi ai aflat ca să-mi dau seama dacă am auzit bihe. Sînt bătrîn şi mă pot înşela.
,
Bakveba i-a făcut această plăcere; lăsîndu-l să cadă în propria lui cursă. Prietenia vrăjitorului îi era de folos. încerca încet-încet să-l reeduce, chiar dacă nu avea voie să umble la farmece. A reuşit să-i insufle ură împotriva albilor, încercînd să le submineze autoritatea şi să înfrîneze forţele întunecate ale diavolilor prin care vrăjitorul semăna frică şi teroare. Şi-ar fi dorit ca Jumaktro să plece cît mai repede ca să nu-l încurce la toaleta de dirni- neaţă.ˇ Ştia însă că nu va scăpa de el pînă ce nu-i va spune totul şi de aceea începu să povestească. despre steaua cea nouă.
— Să nu-ţi închipui, Jumaktro că a fost una dintre feţele palide pare ne poreclesc „maimuţe drdinare". Steaua a fost construită de un confrate care .ne spune : „Eu sînt om, iar tu eşti om ca şi mine. De aceea te rog să ne aşezăm unulˇ lîngă altul". Iar noua stea va spune : „În fie,care sat trebuie să existe cîte o şcoală iar fiecare negru trebuie să înveţe să scrie şi să citească."
— Şi eu am înţeles la fel, zîmbi vrăjitorul, după care adăugă mîndru. Dar ţi-ai dat cumva seama de ce ne transmit acest mesaj într-e limbă pe care o înţelegem numai noi doi ?
-■- Văd că ai înţeles, încercă să-l măgu- lească toboşarul. „Cum să nu priceapă un vrăjitor şi un ghicitor atît de. mare ca tine care cunoaşte şi cele mai ascunse dorinţi ale locuitorilor din satul său. Dar acum te rog să pleci. Trebuie să mă. scol !
În drum spre coliba lui, vrăjitorul Jumaktro a început să reflecteze. Se simţea cuprins de îndoială şi teamă cînd se gîndea la viitorul negrilor. Dacă se vor înfiinţa şcoli, îmi voi putea închide prăvălia. Sau cel mai bine va fi să plec şi să nu mă mai întorc.
După plecarea lui în colibă a intrat un sol care l-'a anunţat pe toboşar că regele doreşte să vorbească cu el.
— Ia loc, l-a poftit regele Kikorugwe, fă- cîndu-i semn să se aşeze pe o ladă acoperită cu un covoraş. Regele stătea pe un scaun pliant îmbrăcat într-o husă ţipătoare care-i servea drept tron.
— îţi dau voie să fumezi şi dacă ■ vrei îţi împrumut o lulea spuse regele, deschizînd o cutie veche.
— Alege-ţi !
— Nu am învăţat să fumez.
Regele îşi îndesă tutun în pipă şi o aprinse cu o brichetă, pe care o flutură mai întîi sub nasul toboşarului.
— Îţi place obiectul ăsta ?
— Îl văd.
— Poţi să-l vezi tot timpul, zice Kikorugwe. Poţi chiar să-l ţii în mînă.
— Ţi-aş rămîne foarte îndatorat.
— Ai în buzunar un foc care poate ţîşni ori de cîte ori îi poruncşti.
— Bine, răspunse Bakveba o să-l iau la plecare.
încă nu ştia ce doreşte de la el regele, dar bănuia că va pleca cu mîinile goale aşa cum a venit.
— Omul alb se apropie de noi, spuse Kiko- rugwe care-şi închipuia că a reuşit să cîştige inima lui Bakveba. Tam-tamurile au transmis această veste. Toţi vrem să vină, dar ce se va întîmpla dacă nu va găsi drumul ? Ar putea trece pe lîngă satul nostru împreună cu cei cinci hamali care transportă obiecte folositoare nouă. Mă gîndesc că ar fi bine să trimit în calea lui

un sol. Ce părere ai despre asta, Bakveba ?
— Nu-ţi fie teamă, Kikorugwe, răspunse toboşarul. Sînt convins că va găsi drumul către noi şi fără sol. Albii sînt curioşi de felul lor. Pot să caute aur sau fier şi după o singură piatră pe care le-o dai sînt în stare să descopere comorile noastre ascunse în măruntaiele pămîntului.
Regele tăcea ca şi cum n-ar fi auzit nimic. Apoi îşi scoase un bloc-notes în care mîzgăli ceva cu un creion colorat. Bakveba zîmbea. Pentru el nu era nici un secret că regele nu ştie să scrie şi să citească, iar înţelepciunea lui era de-a se pune bine cu toţi albii şi negrii pentru a dobîndi obiectele după care tînjea.
— Văd că aveţi un caiet, zise toboşarul ca să-l îndemne la vorbă pe rege.
— Vezi bine. Am creion şi hîrtie ca să-mi notez aşa cum face omul alb. Mai am un creion şi un caiet în plus pe care le pot da cui doreşte.
Toboşarul îşi dorea tare mult un asemenea carnet. Era, suficient să întindă mîna şi putea să-l aibă. Dar ce vrea să primească în schimb de la mine ? Vrea, probabil, să-l iniţiez în lirtiba toboşarilor !
îşi aruncă privirea în odaia-în care regele primea vizite şi audienţe. Lîngă perete pe o măsuţă stătea un patefon, străvechi, cu o pîl- nie aurită din care se auzeau nişte zgomote de parcă toţi tigrii şi elefanţii s-ar fi luat la bătaie.
Pe pereţi erau prinse în ace tot feiul de ilustrate. Unele reprezentau zgîrie-norii din New-York, altele erau felicitări de Crăciun sau Paşte oferite de cîte un negustor de blănuri de la care cumpărase rom şi tutun.
Surprinzîndu-i privirea, Kikorugwe îi dădu lui Bakveba o ilustrată.
— Asta-i oraşul albilor, spuse cu mîndrie proprietarul colecţiei. Uită-te bine ! Ce vezi ? O mulţime -de case. Casele sînt cît un -elefant, iar oamenii ca nişte ţînţari. Iar ferestrele seamănă cu solzii crocodilului.
Deodată toboşarul pricepu totul şi se putre- mură de groază. Trăiesc atît de înghesuiţi încît vor să se întindă pînă în Africa !
— Vrei să-ţi dau poza asta ?• • i
— Nu vreau ! spuse Bakveba, aşezînd ilustrata pe masă cît mai departe de el.
— Să-ţi arăt una şi mai frumoasă, zise regele, luînd de pe perete o felicitare de Paşte în care pruncul Isus era înconjurat de trei regi, iar deasupra ieslei strălucea steaua din Betleem.
Vezi, îl învăţa regele.- Şi albul poate fi sărac. Coliba are un perete găurit, iar bărbatul, femeia şi animalele trăiesc laolaltă. Iar deasupra capetelor lor străluceşte o stea despre care prietenul meu, negustorul mi-a. zis : Steaua asta aduce ,linişte şi pace oamenilor buni. !
— Da, aşa e, zise regele Kikorugwe. Aceasta este steaua despre care a vorbit tam-tamul tău. Omul ăsta negru pe care îl vezi în poză stă printre' albi nu fiindcă n-ar putea fugi, ci pentru că se simte bine în mijlocul lor. A promis că îl va asculta pe alb şi îi va îndeplini topite dorinţele deoarece recunoaşte că îi este superior. Ştie să făurească şi stele aşa cum noi ne îndesăm tutun în pipă. Iar confraţii noştri "negri de ce sînt în stare ?
. Nu ai dreptate ! exclamă toboşarul, începînd să fiarbă de mînie. Eu ştiu să fac ceva ce tu nu ştii !
— Ba nu, eu ştiu mai multe decît tine ! îl întrerupse regele. Ieri am fost în oraş şi l-am vizitat pe sir John Friedrich. Mi-a spus că au multă treabă şi au nevoie de linişte.
-— Cît timp o să-i mai ascultăm ? se înroşeşte Bakveba de furie.
— Nu trebuie să te enervezi, încercă Să-l potolească regele. Păstreâză-ţi liniştea şi calmul asemenea leului care pîndeşte o antilopă. Aud ţăm-tamul tău, dar este la fel ca şi cum nu l-aş auzi. Trebuie să învăţ limbajul lui; O să vin la tine şi tu va trebui să-ţi înveţi regele să

înţeleagă cuvintele misterioase pe care nu le înţelege. Nu o să-ţi pară rău !
— Nu pot, Kikorugwe ! Nu pot să-ţi spun !
— Ştii ce mi-a spus sir John Friedrich în cabinetul lui ? Kikorugwe aşază-te pe un scaun şi ascultă ce-ţi spun. Îţi poruncesc să-i comunici toboşarului că are dispoziţie să-l înveţe pe rege limbajul secret al tam-tamurilor.
— Nu vreau să-l învăţ !
— Albul sir John Friedrich este un capitalist bun. Ce altceva ţi-a mai spus ? Mi-a povestit despre stea şi mi-a zis că dacă - vor fi liniştiţi, negrii vor primi şi ei o stea mai mică. Dacă nu vor fi...
Cuvintele amenințătoare ale regelui au fost întrerupte de rîsul involuntar al toboşarului. Regele amuţi imediat, aruncînd o privire nemulţumită spre Bakveba.
— Rîzi ca un copil în braţele mamei. Mă uit la tine şi nu înţeleg.
— Nu te supăra, Kikorugwe, spuse tobşa- rul blajin. îmi dau seama că nu trebuie să rid şi totuşi nu mă pot stăpîni. Ţi-am spus că şi noi, negrii, vom primi în dar o mică stea.
Toboşarul izbucneşte din nou în rîs, iar regele începe să se supere de-a binelea. [4]
— Spune-mi Bakveba, de ce rîzi ? Crezi că te mint ? Nu mă crezi ? adăugă el pe un ton amenințător.
Toboşarul continuă să zîmbească, după care zise cu o undă de ironie în glas :

Te cred, te cred, regele meu. Am rîs de bucurie că şi negrii vor primi o stea. Cît de generoşi sînt capitaliştii faţă de noi ! Trebuie să le fim adînc recunoscători, zise el, începînd să facă plecăciuni adînci.Regele îl privea neîncrezător ca şi cum n-ar fi înţeles încă ce i-a spus toboşarul. Bakveba se ridică însă repede în picioare şi făcu o reverenţă adîncă în faţa stăpînului său :
— Kikorugwe, trebuie să ne despărţim. Ştiu ce vrei să-mi spui şi ştiu ce-ţi doreşte sufletul. Cuvintele tale sînt pentru mine dulci ca mierea de albine. Dar nu pot să-ţi mărturisesc secretul tatălui şi străbunicului meu. Spiritul bun al strămoşilor mei veghează asupra -tam-tamului şi nu am voie să-l trădez. Altfel trupul meu va fi blestemat să se transforme în hienă. Poţi să faci ce vrei cu m;ne. Poţi să-mi tai mîinile, să-mi scoţi ochii, să-mi smulgi inima din piept, dar tot nu o să-ţi spun secretul nostru.
Bakveba a plecat de la rege cu conştiinţa curată. Ştia că Kikorugwe nu are nici o putere asupra lui, fiindcă alături de el sînt toate spiritele bune şi mai ales oamenii din sat !
Tam-tamul lui a început să anunţe că undeva în lume trăieşte un alb care făureşte stele şi este atît de puternic încît le proiectează pe bolta cerului. Albul ne va ajuta în clipele cele mai grele, iar noua stea ne şopteşte că va sosi vremea cînd

negrii vor avea şcoli, spitale, teatre şi muzee. Va sosi şi timpul cînd şi negrul va proiecta pe cer steaua lui.

i

CUPRINS

APOSTOLUL . ' 5
/'REGIMENTUL NEBUNILOR 13
t UN CIINE CELEBRU 61
CAMPIONUL VIRSTEI 78
FETIŢA CU CODIŢE . 93
OMUL CU PENE . . . 125
LAŞUL CEL TEMERAR ... 138
OGLINDA CU REFLEXIE ÎNŢIRZIATA . 182
UN RADIO, UN TRANDAFIR, O MiNA . 202
ÎMI IÚBESC APROAPELE . . 246
LA O FERASTRUICA IN POD . 285
O STEA PE CERUL AFRICII 30

Lector I OLGA JORA Tehnoredactor s elena DINULESCU

Bun de tipar : 2e.10.19SS Coli de tipar : 10,5

Tipărit sub comanda 5159/988

la
ÎNTREPRINDEREA
POLIGRAFICA
BACĂU str.
Mioriţei nr. 27
REPUBLICA
SOCIALISTA
ROMÂNIA

Jan *Welss*

CAMPIOKUI VIRSTEI

JAN WEISS (1892—197!?), fx-rscngl.tate complexa' a literaturii cehe, este considerat reprtientoivt J prozei literare fantastice nu numai în Cehoslovacia i ci şi în contextul literaturii universale.

În volumele sale publicate **Baraca morţii (1927), Oglinda cu r^fleite intiniato (1V27), Ceia cu** 1000 **de etaje (1930), Tăcerea e de aur (1933), Chtewareo m ajutor (1947), Irtirrplări vechi ţi noi (1954),** aţi torul încearcă să răspundă interogaţi'or a .upra sensului vieţii şi să creioneze atributele existenţei

*** Tam-tamul a rămas ţi astăz; o armă eficientă în lupta triburilor africane pentru libertate. Pe lîngă limbajul înţeles de toţi membrii tribului respectiv, mai există un limbaj înţeles numai de toboşari şi de unii vrăjitori. Enigma acestor tam-ta- muri a rămas pînă azi nedezlegată.**